یونس نادی

اختلال و انقلاب عثمانی

۳۱ مارت ـ ۱٤ نیسان ۱۳۲٥

حادثات، احتساسات، حقایق

« حریت ویرلمز ، آلنیر (. . .)

« مظالم داخلیه‌لرینی قهروتنکیله »
« مقتدرارلیان خلقلر، اسارت خاره »
« جیه‌نه دائما حاضر و مستعد »
« بولنورلر » غامبتا

«لایسلم الشرف الرفیع من الاذی»
« حتی لایراق علی جوانبه الدم »
(متنبی)

حرکت اردوی حماستی قوماندانی
برنجی فریق محمود شوکت پاشا
حضرتلری

درسعادت ـ مطبعهٔ جهان (باب عالی جاده‌سنده)
نیسان ـــ ۱۳۲٥

حقوق مؤلفنه عائد ومحفوظدر .

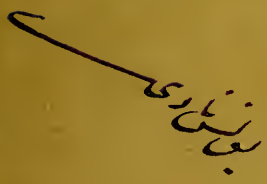

مقدمه

ضحاك اوموزلرنده‌کی ییلانلره‌ییرمك بهانه‌سیله تبعه‌سنك صبیانی برر ایکیشر جمع وذبح ایتدیردیکنه دائر اولان حکایت، مظالم ظالم مرقومدن کنایت، وتیمورجی کاوه‌نك میشین اونلکنی رایت اختلال اوله‌رق کشاد و رفع ایلمسی ظلمه قارشی حقوق مقدسهٔ بشریه‌نك جهاد مدافعه‌سندن عبارت برمعنی ومصلحتدر. سیل خروشان انسانیتك هدف انصبابی اولان غایهٔ کمال، عدالت، حکمت، فضائل بی انتهای معرفت کبی علویاتك جلوه‌کهی بر صحرای هر دم‌سبز وخرمدر. بو نشئهٔ فضل و انسانیتدن بهره‌یاب صفااولانلر حیات سرمدی‌یه مظهریتله خاطرهٔ تجلیل بشرده تابقیامت محفوظ و مکرمدر. عناد و طغیان ایله اظهار شقاوت ازلیه وابدیه ایدنلر ایسه بلکه بیزار جنایاتی ایلدکلری خلقدن زیاده (فانظر کیف کان عاقبة الظالمین) سر جلیلندن چاشنی سنج مرارت و آماج تیر نفرت و لعنت اوله‌کلمشلر، اوله‌کیتمشلردر که الیقین مثالی دهادون تاج وتختی باشنه کچیریلن عبدالحمید اظلمدر. فاعتبروا!..

— مدخل —

بيك اوچ يوز يكرمى درت سال روميسنك ١٠ — ١١ تموزى عثمانلى وطننده حريت ، مساوات ، عدالت واخوت حقوق انسانيه‌سنك ازسرنو اعلان ايدلمسى . وادئ ترقياتده عثمانليلر ايچون انفلاق صبح صفاى حضور وسعادت اوله‌رق تلقى ايدلمش ، قلوب وطنپرورانى مالامال شوق ومسرت ايلديكى قدر ممالك خارجيه‌جه‌ده تأثيرات حسنه‌يى موجب اوله‌رق سياست متزلزلهٔ حكومته بياغى بر شكل صحيح جديت ويرمش ايدى . بانئ حريت مدحت پاشا مرحوم ملك وخلق عثمانى‌يى ترقيات عصريه ايله مترافق اوله‌رق مستعد اولديغى درجهٔ كماله ايصال ايتمك ايچون حسين عونى وسليمان پاشالر كبى رفقاى عرفان وكمالاننك صلابت اخلاقيه‌لرينه بالاستناد سلطان عزيز ومراد مرحوملر نقليات معلومه‌سندن صكره صاغلام سندات وشرائطه مقابل جالس سرير حكمرانى اولان عبدالحميد ثانينك بدايت جلوسنده يعنى ٩٣ تاريخنده قانون اساسى‌يى قبول واعلان ايتديرمش ايدى .

اولمق و اوروپالیلرك علیهمزه آچیلان آغیزلرینی قپامق نمایشندن عبارت برجمیله دکلدر .

بو بابده ذات شاهانه‌لرینه بعض ایضاحات عرض ایلیه‌یم . اولا ذات ملوکانه‌لرینه عائد اولان وظائف حکمدارانه کزی مطلقا بیلملیسکز . زیرا بالجمله حرکاتکزدن ملت نظرنده مسئول اوله‌جقسکز . بونك ایچون وکلای دولت و مأمورین حکومت اجرای وظائفندن امین اولملیدر که درت یوزسنه‌دنبری ملتمزی دنائته آلیشدیروب دولتی دوچار تدنی ایدن مداهنلکدن یاقه‌یی صییره‌لم .

بنده کزك ذات ملوکانه‌لرینه فوق العاده رعایتم واردر . انجق احکام شرع شریفه تطبیقاً ملتمزك منافعنه مضر اولان الك اوفاق خصوصده بیله سزه اطاعت ایتمکده معذورم . همده وطنمك سلامت وسعادتنی تأمین ایچون وجدانمله متعهدم . فقط قورقارمکه بو افکار وافعالدن طولایی ایلروده ملت بنده کزی متهم ومسئول طوتسون . شو عرض ایده‌جکم طوغری سوزلردن قلبکز شبهه‌یه وارمسون . نه‌چاره که الك زیاده قورقدیغم بالآخره وجدانمك بنده کزی محجوب ایدوب طوتمسیله ملتمك طعن وتوبیخنه اوغرامقدر . ایشته بودهشتدر که ذات شاهانه‌لرینی تصدیع ایچون بنده کزه جرأت ویریور .

پادشاهم ! عثمانلیلر کندی کندیلرینی اصلاح واداره اقتدارینی حائز اولملیدرلر . اصول مشورتله اداره اولنان برملتده نظام نه

در بیلیرمسیکز؟ تفصیله حاجت یوقدر. بنده کزه امنیت ایدبکز افندم. بونکله برابر رجال ملتدنده امین اولیکز. پادشاهم! بنده کز بر بار ثقیل آلتنده‌یم عثمانلی صفتیله اجرای وظیفه ایده‌جکم. برمأمورك کندیسنی وجداناً مسئول طوته‌رق اجرای افعال ایتمسنك لزومی کبی بروزیرده هم وجدانی، هم ملتی نزدنده کندیسنی مسئول بیلملیدر. امید و افتخار ایدرم که وجدانمك بنی مسئول طوته‌بیله‌جکی بر حرکتده بولنمدم. فقط ملتك بنده کزی مسئول طوتمغه چالشمه‌لرینی ایسترم. هم بوحاله فخر لنورم

پادشاهم! طقوز کون اولیورکه معروضات متقدمه‌یی اسعاف ایتمه‌مکده دوام بیوریورسکز. عمله‌نك آلتنه مشابه اولان نظامات مبرمه‌یی ردایدیورسکز. حالبوکه آلتسزایش کورلمز. بوحاله قارشی ایسه هنوز دهشتلی زلزله‌لردن محو وانقراض درجه‌سنی صاوشدیران بنای دولتی تعمیره چالشدیغمز صره‌ده سز عادتا بیقمق ایسته‌یورسکز دیه‌بیلیرم. اکربو اسبابه مبنی بنده کزی سرکاردن عزل ایدرسه کز رجا ایدرم عنان اداره، مزاج شاهانه کزله اجراآت دولتی حال حاضرك اهمیت والجاآتنه توفیقاً امتزاج ایتدیروب قوللانه‌بیله‌جك برید اقتداره تودیع بیورلسون

مدحت

فی ١٨ کانون ثانی

بو یولده کی مجادلات قهرمانانه‌سی نتیجه‌سنده تبصبصلرله قاریشیق قورنازلقلرله سرایه جلب و توقیف ایدیلن حریتکار

الوبرمش ایدی . فقط قانون اساسی ایله حاکمیت ملیه‌نك عودتی اوتوز اوچ سنه‌در ظلم وتضییقدن بونالان عثمانلیلرك قلبنده اشواق ومسرانی او قدر جوشان وخروشان ایتمشدرکه واویلای عمومیٔ قیامه قارشی وقتیله هیبتلرندن یانلرینه وارلمیان ارباب استبداد، لال وحیران قاله‌رق بر قسمی ذره قدر مقاومته مجاللری اولمقسزین قولاقلرندن طوتیلوب محبسه القا ایدلمش ، بر قسمی شوراده بوراده اختفا ایلمش ، بر قسمی‌ده علی العجله مختلف اشکال وصور مضحکه‌ده تبدیل قیافته صاووشوب کندیلرینی بوغه‌جق کبی کورونن امواج خروشان حریتدن اوزاقلاشمش ایدی . دیدیکمز وجهله داهیهٔ دهیای ملعنت اولان ییلدیز شقیسنك حرکت واقعه‌سی یالکز ادارهٔ مصلحتدن عبارت ایکن حریت و آزادکی‌یه صوصامش اولان ملت عثمانیه‌نك قانون اساسی‌یی کندیسنه مال ایتمکده‌کی تهالك عظیمنه قارشی کله‌مه‌مش، انتخابات اجرا اولنه‌رق اجتماع ایدن مبعوثانه بیك جبر وزور ایله بالذات کله‌رك نامنه اوقوتدیغی نطق افتتاحیده اوتانمدن شمدی‌یه قدر ملتك استعدادسزلکی حسبیله اعطا‌سنده امساك ایلدیکی اصول مشروطیتی ، ترقیات معارف ایله الیوم قابل اعطا کوره‌رك « بعض خائنلرك ممانعتنه رغماً بو دفعه لطفاً وعاطفةً احسان » بیوردیغنی بیان ایتمش ایدی . فقط مقتضای فطرتی اوله‌رق، کندیسنه مالکانه وخدمه اتخاذ ایلدیکی بوملك وملتك مجرد منافع جانیانهٔ شخصیسی ایچون انقراض و اضمحلاله

اوغرادلمسی افکار ومقاصدندن فراغت ایلك، شقاوتکار ابدی و ازلی یه کوره ممکن اوله‌میه‌جق بر شی ایدی. ظهور ایده‌جك، تهیئهٔ اولنه‌جق فرصتلردن استفاده‌یه شتاب ایده‌جکی درکار ایدی. شورادهٔ قهرمان دائمیٔ حریت نیازی بکلك شو سوزلرینی عیناً اقتطافدن کچه‌میه‌جکم :

« شهید اعظم سلیم ثالث مرحومك باشلایوب شهید محترم مدختك اکمالنه ساعی اولدیغی او دور جدید دردنجی قره دورك شانلی بر شب یلدای استبدادی، فجر کاذبی حکمنده‌در. مدختك شهادتی ایله وقوعات حال سابقنه رجعت ایتمش، دردنجی دور مشئوم بتون قراکلقلریله عودت ایده‌رك ینه هیولای ظلم و استبداد سلیم ثالثك ابتدای دور حکومتنده‌کی چهرهٔ تند و معلتنیله کورونمشدر . بوندن صکره کابوس دنائتك تضییق تقلتی آلتنده وطن ، ملت ایکله‌مش ، بو تأثیر جهنمی آلتنده شدتلی بر قوهٔ دافعه حصوله کتیرمشدر . ایشته ١٠ تموز انقلابنك مؤثرات حقیقیه‌سی ! . . اوت یوز شو قدر سنه اول باشلایوب‌ده اوتوز ایکی سنه قدر توقف ایدن بو انقلاب کبیر بر حکمدارك و یا بر داهینك تأثیر و نفوذیله حصوله کله‌مش ، وقوعات متتابعه، مصائب متعدده‌یه معروض قالان ملتك تمایلاتیله ظاهر اولمشدر . »

بناءً علیه آرزوی عمومیٔ ملته بو قدر صمیمیتله مطابق و او نسبتده قبول قطعی‌یه مظهر اولان احکام حریتك ید

ملتدن جنایتله استردادی احتمال و امکان خارجنده اوله‌جغی طبیعی ایکن ارباب شقا و ملعنته کوره، کویا یالکز بر فریاد طلب اوزرینه حقوق مفترسهٔ استبدادیه‌دن فراغت ایدیلیویرمش اولمقدن دولایی ندامتلر باشلامش ایدی. کویا دم طلبده ویرلمیوب مقاومت ایدلسه کندیلری ایچون تهلکه ملحوظ اولمق شویله طورسون، استبدادك پارچای ثبات اولمسنده موفقیت محقق ایمش. کویا بو حادثه بر (بلوف) ه آلدانمق، بر تهدیده قانمقدن عبارت ایمش. ایجاب ایدرسه، حتی ایما آتی حاوی سطور مطبوعات ایله اثباتنه مقتدر بولندیغمز بوسوزلر توسع ایده ایده حقیقی و جدی حمیت اربابی عندنده حریت مستحصله قان ایله، جان ایله استحصال ایدلمدیکی ایچون نقصان جهتلری اولمق احتمالرینی تولید ایلدی. یالکز ارباب اذعان نزدنده حصول بوله‌بیلن بوکبی افکار سائقهٔ حمیتله، سائر بیك درلو دوشونجه ایله آچیقدن آچیغه مطبوعات عالمنه کچه‌میور، فقط آغزدن آغزه انتقال ایده‌رك یاواش یاواش عادتا بتون استانبوله سرایت ایدیور، بلکه حدودی‌ده آشوب کیدیور ایدی. اهالیسنك بیلمم یوزده نه قدری مألوف استبداد اولدیغی، بالذات و یا طولاییسیله استبداددن مستفید اوله‌رق و حریت حقیقیه ایله قازانه‌جغی فوائد صحیحه کوروله‌میه‌رك حکم حریت ایله همان غیب ایتدیکی و ایتمکه حاضرلاندیغی منافع و امتیازات عادیه میداندہ بولندیغی ایچون، استانبول عالمی مجرد ضعف طبایع

و بیقراریٔ اخلاق سوقیله، له‌وعلیهده کفتکوی حریت ایچون پك مکمل بر زمین اولمش ایدی . ارباب حمیتك شورش حاله دائر سوزلری بو زمین فاسدده بیك خیال خامه وجود ویریور، هر حالده بتون افکار و السنه‌یه غایت موافق و خوشجریان بر میدان اولیور ایدی . اتحاد و ترقی جمعیتی استانبول مرکزی — مرکز عمومیسی بو جریان ناروایه قارشی مدافعاتده افراط ایتدیکی قدر، ظن ایدرم، بعض قصورلرده‌ده بولنمش و بولنیور ایدی . علی طریق الاعظام حکایت اولنان تقصیرات واقعه . مدافعاتده‌کی سیئات افراطه، یکی یکی سیئه‌لر کبی انضمام ایدیور، و یا اویله کورولیور ایدی. اویله ظن اولنیوردی که اتحاد و ترقی جمعیتی مجلس مبعوثانده اکثریتی تشکیل ایدن، وجدانه صاحب بر فرقهٔ ممتازه‌یه دکل ، کوری کورینه امره انقیاد ایده‌جك ، مجبور منت وشکران بر قسم اکثر اعضایه مالکدر، وبو صورتله حکومتده اتحاد و ترقیجه تنسیب و تعیین ایدلمش اوله‌رق هر زمان ، هر دقیقه جمعیت مذکوره‌نك ارادهٔ فکر و مطالعه‌سنه زبوندر ، شو حالده مشروطیت اداره‌نك لوازم اساسیه‌سندن اولان قوهٔ تشریعیه و قوهٔ اجرائیه ، عبد الحمید ظالمك ادارهٔ کیفیه‌سندن فرقسز اوله‌رق ینه ید واحدده مجتمع بولنیور . . .

استانبولده فکرك رشیم حالنده بو درجه اولسون وجود بولمسی ، درحال بتون آفاقی استیلا ایتمسی ایچون کافی ایدی . ماضیسی مشکوك بر آلای آدملرك ارکان جمعیت عدادنده کوسترلمسی، ینه

عینی حال وقبالده حریفلرك حکومتجه وطولایسیله جمعیتجه مظهر اغرازو تکریم ظن اولنمسی قیل وقاله میدانی آچدقجه آچیوردی. بر زمان کلدی که بودرلو اعتقاداتك تعممی یوزندن اتحاد وترقی جمعیتی استانبول مرکزینه ـ مرکز عمومیسنه قارشی افکار عمومیه اکثریتله علیهدار بولنمغه باشلادی. تام بوطورتلقینك دوامی صره لرنده ایدی که اتحاد وترقی جمعیتی علیهداری اولان سربستی غزته سی محررلرندن حسن فهمی بکك قره کوی ـ استانبول کوپروسی اوزرنده لیلاً قتلی وقوع بولدی. کوپرونك ایکی طرفنده، اوستنده قره غول موجود اولمسنه رغماً قاتلك طوتیله مامسی ایشك ایچنده اتحاد و ترقی جمعیتك پارمغی اولمق لازم کلدیکنی، ذاتاً اویله تلقی یه حاضر اولان افکار عمومیه یه همان تلقیح ایلدی. ایرتسی کون جزئی کلی علیهدار اتحاد اوله رق انتشار ایدن بتون جرائد بو تلقی داخلنده القاآت ونشریات ایله حسیات عمومیه یه رنك وشکل وقوت ویریور وعلی التوالی ویرمکده دوام ایدیورایدی. حتی حادثه، عقیب ظهورنده مجلس مبعوثانه انتقال ایده رك اتحاد وترقینك مخالف مسلکی احرار طرفندن موقع استیضاحه وضع اولنمش، بو تلقئ سیاسی داخلنده جانلی مباحثاتی داعی اولمش ایدی. اتحاد وترقی یه طرفدار اولان جرائدك کیفیت قتلی، مقتولك رفیق طریقی، عینی زمانده بوکرندن مجروح شاکر بکه عطف ایتمارینه مقابل، ایکنجی دفعه هیئت ممتازهٔ طبیه طرفندن قاتل اولمق ظنیله کوستریلن وقاتللکنی ستر

حادثات عسکریه اثناسنده قابینه رئیسی اولان حسین حلمی پاشا
ایچون کندی کندیسنی ده ضرر جه جرح ایتمشدر دینلن مجروحك
جریحه سی مذکور غزته لرك وایلك دوقتورلرك ادعاسی کبی اوکدن

دكل، مجروحك ادعاسى وجهله آرقه‌دن وهر حالده بر مترودن اوزاق بر مسافه‌دن ، بناءً عليه آخر طرفندن آتلمش بر قورشو ندن اولمق اوزره تقرر ايدنجه افكار عموميه طرفداران جمعيتك بوصورتله چورومش مدافعه‌لرينه قارشى طرز تلقئ سابقنه هب قوت وقطعيت ويور ايدى، مشروطيتدن مقصد، استقلال وجدانه صاحب مبعوثلرك، هيچ بر تأثيره تابع اولميه‌رق جريان ايده‌جك مباحثات احرارانه‌لرى نتيجه و خلاصه‌سى اولمق لازم كليركن عليهداران اتحادك لسان ادبه آلنميه‌جق بياناتنه‌وبونلره پرواولان قسم خلقه كوره ، ديمك اكثريت مبعوثان، اتحاد وترقى جمعيتنك، هله جمعيت مذكوره‌نك باشليجه كوزه كورونن استانبولده‌كى مركز عموميسينك مجبور منت وشكراني وبناءً عليه اسيرى ايدى ! . . ديمك حكومت اتحاد وترقى جمعيتنك يالكز بيان اعتماد ايتديكى دكل ؛ بلكه طوغريدن طوغرى‌يه رأى و آرزوسى صورت مخصوصه‌ده لاحق اولان كيمسه‌لردن مركب ايدى . مادامكه جمعيت عليهنه لاقردي سويله‌ين آدملر، طرفينى قره‌غول ، دكيزى عسكر اولان كوپروده اولدورولوب قاتلى طوتوله‌ميوردى ، بو ديمك ايدى‌كه قاتلك طوتلمامسى‌ده مقصود ومطلوب ايدى . ديمك اتحاد وترقى جمعيتى عليهنه آرتق ـ كله‌يى قولتوغنه آلمق جرأتى اولمقسزين ـ لاف سويلنه‌ميه‌جك ايدى . . آ . ! بو عبدالحميد استبدادندن بدتر ايدى ؛ چونكه عبدالحميد عليهه ارلرينى علناً اولدورميور ، نفى وتغريب ، توقيف وتسجين ايله ازيور ، محو ايديورايدي . . .

ایشته افکار عمومیه بو روشی المش ، اولانجه شدتی ایله کیدیور ؛ حتی غلیان حدث وشدتله اعضاء اتحاده قارشی‌ده عینی وسائط خفیهٔ قاتلانه‌نك اجرا ایدلمسی لزومی بلااختیار شونك بونك آغزندن دوکیلوب طوروبوردی . مقتول حسن فهمینك اتحادترقی‌یه‌نه‌قدر اهمیتلی بر ضربه تشکیل ایده‌بیله‌جکنی بیلمیورم. کندیسی ایله بر دفعه کوروشدیکمز زمان ، کامل پاشانك زمان صدارتی ایدی ، مراد بك توقیف ایدلمش ایدی . بن مراد بکك اوروپادن عودتندنبری ومجرد بو عودت سررشته‌سیله شدتلی صورتده علیهداری اولانلردنم . حتی اعلان اخیر حریت اوزرینه منفامدن درسعادته عودت اتنانده، ازمیرده استانبول جرائدینی مطالعه ایدرکن (میزان) ی‌ده کوزدن کچیره‌رك نسخه‌لا بقه‌سی آراشدیریلنجه کوروله‌جکی و ـ ظن ایدرم ـ حقمده تسلیم یدیله‌جکی اوزره (اوروپاافکار عمومیه‌سی ایله‌ملاقات) سرنامه‌سی تحتنده‌کی مقالهٔ نفاق جویانه‌سندن دولایی حقنده‌کی ابدی مخاصمهٔ محقم غلیانه کله‌رك عادتا مسلوب الاختیار بر صورتده یازوب (خدمت) غزته‌سنه ویردیکم مقاله، جریدهٔ مذکورده انتشار ایتمش ایدی . استانبوله کلدم . چوق کچمه‌مش ، مراد توقیف ایدلمش ایدی . بنجه بك محق برمعاملهٔ اداریه وسیاسیه ایدی. حتی اوقدر مفرط ایدمکه ویله برآدمه ، ایچنده‌یاشامغه صلاحیتدار اوله‌مدیغی واوله‌میه‌جغی شودم حریتده لقردی سویلتمك بیله عبث ایدی .

حالبوکه احتسابساتمه کوره مراد بوقدر منفور اولمقله قالمیور، حرص جاه و اقبال ایله بعدما بر فنالق تصور وایقاعنه مقتدر اوله رق ده منظور اولیودی . بناءً علیه اسباب صحیحه سنی بیلمدیکم حالده مراد بکك توقیفی خبری بنجه، مطالعه و محاکمه یه حاجت اولمقسزین قبول ایدلمش معاملات مصیبه دن ایدی که عامه جه ده اویله تلقی ایدلمسنه انتظار ایده جکم طبیعی ایدی . نه ایچون توقیف ایدلمش دینلری بن مطالعاتمله وبالنتیجه (سلامت مملکت اك بیوك قانوندر .) حکمیله اقناع ایتدیکم اوصره لرده ایدی که حقوق عمومیه یه یازی یازان حسن فهمی ایله بالتصادف ملاقاتمز وقوع بولدی . مراد بکك حمیت فداکاریسندن طوتدوردیغی بحثده اوقدر مفرط ادارهٔ لسان ایدییور ایدی که حتی ایجابات حریته التجایه بیله پك آز پناشیور ، پناشمغه لزوم کورمیور ایدی . بکادیسه ایدی که مراد بك نه اولورسه اولسون ، بوکون آنجق قانون ایله توقیف وتبعید اولنه بیلیر ؛ بلکه اکلامغه چالیشیردم .

فقط او ، مرادك ، بنم هیچ بر زمان اکلایه میه جغم حمیت وفداکاریسندن بحث ایدییور، وپك مفرط برلسان قوللانیوردی، بوده بر جلوهٔ اغرب دیکر دیدم کچدم . بنجه حسن فهمی بو برده انتخابات اثناسنده شورای امت غزته سی طرفندن علی کمال بك علیهنه یازیلان مقاله یه قارشی ، علی کمال ایله اقطار غربتده برچوق مشارکت و مقارنت حیاتیه سی اولمق حسبیله علی طریق المدافعه امضاسی تحتنده سربستی ایله نشر ایتدیکی برقاچ مقاله منظورم اولمش

ایدی . عمومه وجودندن نشان ویره‌جك بشقه برشیئ اولمامق کرکدر . بوقدرجق یازی‌ده بر آدمه‌وجودینی دنیادن‌قالدیره‌جق درجه‌ده وجودو اهمیت ویر دیره‌مه‌مك‌لازم‌کلیر . کائناتك مجهولی بر آدم ، اتحادك نه‌دن اوقدر شدتلی غیظ وحدتی دعوت ایتمش اولمق لازم کلسون ؟ . فقط ارطغرل‌شاکرك ، کندیسی طرفندن بالآخره صحت‌وعدمی‌مشکوك اولمق اوزره کوستریلن برافاده‌سنه کوره‌قاتل (آل مولان ! .) دیه‌آتش ایتمش ، ایلك قورشون مولان‌زاده‌رفعت بکه بکزه‌ین ، [بکزه‌دیلن] شاکربکه‌صورت غیر مهلکه‌ده اصابت ایدوب کچمش ، او قاچمش ؛ حسن‌فهمی ، ضربات تالیه ، ثالثه ورابعه‌یه مهلك صورتده اوغرامش ؛

اورته‌ده بر (آل مولان !) سوزی وار آ. کافی .صحتنی تحقیقه لزوم یوق . بو برجرم سیاسی . هم اتحادوترقی جمعیتنجه ارتکاب ایدلدیکی شکسز ؛ ایرتیسی کون علی کمال بك طرفندن ویریلن بر استدعا وارکه کندیسی ، مولان زاده ، مراد ، وولقانجی وسائره‌نك اتلافی اتحادجه قرار کیر اولدیغنه‌دائر ؛ اوو ؛ هیچ شبهه جائز دکل . ذاتاً اتحادوترقی جمعیتی بوغزته‌لرك ولایاتجه اوقونمامسنی التزام ایتمیورمی ، امرلر ویرمیورمی ، قو- نفرانسلرده سویله‌میورمی‌ایدی ؟ اوطریقله باشه چیقه‌مدی؛ بو طریقله باشلادی . . بو نه‌دیمك ؟ . . . اوت ، بونه‌دیمك ؟ . . افکار عمومیه‌نك چوبروب طولاشدیردیغی بو سؤال غریب ، هرکیمك محیط وجدانیاتنده قالمیور ، جلی ، خفی بتون خلق

عـاكر باغيه طرفندن شهيد ايدلن عدليه ناظرى ناظم پاشا

آره‌سنده تعاطى قيلنيور ، اجوبه وايضاحات ايله انبساط بولدقجه بوليور ايدى . استطراداً شوراده ذكرى لازم كليركه بوتاريخدن بر آي قدرمقدم ، غالبا بر زماندنبرى (اتحاد محمدى جمعيتنك

مروج افكاريدر) ديمكه باشلامش اولان وولقان غزته‌سنك دلالتى ايله يالكز بويله‌جه اسمى شونك بونك كمال استغرابله منظور ومسموعى بولنان بوجمعيتك رسم كشادى اجرا قلنه‌جغى اعلان اولنمش ، اجراده اولنمش ايدى . ديانت اسلاميه ذاتاً وحدت اسلسنه مستند اولوب پيغمبرمز (ع . ص .) دن صكره رهبران كرامى ، ورثهٔ مشروعه‌سى اولان علماء عظام حضراتى اولمق لازم كلير كن وولقان صاحبى وحدتى كبى برجاهل مسخره‌نك بوبابده پيشكش رايت اولمسنك مغناسى نه‌اوله بيله‌جكى ارباب علم واذعانك عقلنه كلمه‌مش دكل ايسه‌ده زمانك نزاكتى و بوكبى حسياتك مناقشه‌يه عدم تحملى دوشونيله‌رك كيمسه سوز سويليه‌مه‌مش ، بالعكس اتحاد محمدى جمعيتنك فردای تشكلنده غزته‌لر شويله بويله بر لسان احتراز واحتياط ايله صورت جريان معامله‌دن بحث ايتمشلردى . اتحاد محمدى ذاتاً موجود وابدى اولمقله يكى وعادتا خصوصى براتحاد محمدى كيم بيلير نه اوله‌جق ايدى ؟ . . بوجمعيت ، اصلاح معنوياته عائد امور خيريه‌يه باقوب سياسياته قارشميه‌جق ايمش دنيلدى . فنادكل . فقط باشده منفعتپرست ، جاهل ، مسخره ، بى ادب وحيابر (وحدتى) وارکه دهان جهالت افشانندن دائما آتش غلظت ورزالت صاچيور .

سرنامهٔ افتخارى اتحاد محمدى اولوب سياسياته قاريشميه‌جق اولان بوورقپاره دخى على التوالى اتحاد وترقى جمعيتنك مسلك ويسندن بحث ايديور ، كويا ، ديكرلرى ميانده (وولقان) كده

اوقونلمه‌سی منع اولنمش دیه آتشلر صاچیور، حسن فهمینك کیفیت قتلنده ایسه شهادت حسن بن‌علی المرتضی ایله شباهت بوله‌رق بشقه برماهرك قالمیله یازلدینی اربابنجه تقدیر اولنان بر مرثیه‌ده ، جمعیت اتحادیه بنی‌ده اولدوره‌جك ایمش، یرحاضرلا ، یقینده‌بن‌ده کلیورم یا حسن ! . فریادیله ناله‌زن بولنیور. کرچه (وحدتی) نك سوزندن اوزرینه انتقال ایدن‌ارباب دقت‌و بصیرته کوره معناسی اوله‌مسه‌ده، بوصاچه‌لر قلوب صافیه اربابی عندنده تأثیرات عظیمه اجرا ایدیوردی . ایشته حرکت عسکریه افکار عمومیه‌نك تام بوکشمکشی، توتری صره‌سنده، فکرلرك اکثریتله اتحاد وترقی علیهنه کرلدیکی بر زمانده وقوع بولدی . حرکت عسکریه‌نك بالآخره اکلاشیلان غایت ومقصدی استبدادك اعاده سنه معطوف اولوب مع مافیه بدایت امرده یالکز اتحاد وترقی علیهنده، ویالکز بر فرقه‌منازعه‌سی کبی کورنمسی اکثریتله‌معناسی محدود بر حرکت کبی حتی طرفکیران سیاستجه عادتا اندیشه ایله قایشیق برممنونیتله تلقی ایدلمش ایدی. ایاصوفیه میداننده ، مجلس مبعوثان پیشکاهنده طوپلانان باغی وطاغی عسکر، اولا قانون اساسی، عدلیه نظارتی فلان ایسته‌مزوك دیمشلر . بو محقق ، . صکره هرنره‌دنسه بر فیصلدی دونمش ، خیر قانون اساسی‌یی، مبعوثانی‌ایسترز، فقط شریعتی‌ده تماماً ایسترز دیمشلر. بوده محقق .. دیمك که بوحرکت‌عسکرك اویله ظن اولندیغی کبی کوپری باشی قاتلنك بولنمامسندن فلان علیانه‌کله‌رك کندی باشنه

بر قیامی دکل ، بلکه خفی اللرله تدویر ایدیلن بردولابك دورلرنندن عبارت برمعنی ومصلحت ایدی . عقول نافذه بونی چابق تشخیص ایتمش ، مکتبلی ضابط ایسته‌میورز ، صورتیله اقشامه طوغری وایرتیسی کونه قدر جنایات فعلیه‌سیله تکرر و توضح ایدن افعاله قارشی ایسه ایش اولانجه جدیتی ایله اکلاشلمش ایدی. برنجی درجهٔ تفهمده یالکیز احراردن بعضیلرینك الی اولمق، درجهٔ ثانیه‌سنده دخی مدهش یدخفیٔ استبداد راحت طوره‌میه‌رق افکار عمومیه‌نك اتحاد واحرار غوغاسیله کیرشدیکی بوکریوهٔ شورش وجدالی فرصت صایمش، کیم بیلیر حسن، فهمی قتلنی‌ده کندیسی ایقاع ایدوك ، شومهارتله بسپتون غلیانه کتیردیکی اعصاب اوزرنده تجربت خونین جنایتکارانه‌سنه بی محابا ابتدار ایتمش ایدی! بوکون قطعیاً اکلاشلمشدرکه بوحرکت ، غایت دهشتلی، غایت خونین، مذبوحانه دینه‌جك درجه‌ده صوك فداکارلقلرله اختیار ایدلمش برحرکت ارتجاعیه ایدی . شو قراری ویرمکله قهرمان حریت نیازی بکك شو سوزلرینه رجعت ایتمکلکم ضروریدر :

«سلیم ثالثك ، مدحتك تشبثاتی کبی تشبثمزك عکس العمله دوچار اولمیه‌جغندن امین اوله‌بیلیرز . چونکه تشبثمز، دهاتدن بر شخصك تشبثی کبی شخصی وضعیف دکلدر . تشبثمز عمومی ، موفقیتمز ملی‌در . بناءً علیه ملت سعادت حالنی ، امنیت استقبالنی حاضرلایه‌جق برقوته مالکدر . یالکیز سکوت ،

عساكر عاصيه طرفندن شهيد ايديلن لاذقيه مبعوثى آرسلان بك

بصيرت، قناعت، صبر ومتانت لازمدر. يالكز، اوت، يالكز، احتياج مسارعتله بر دعواى مسابقت آچمقدن اجتناب ايدلمسى، لزومنده افكارك اتحاد ايتمسى شرطدر.»

افكارك اتحادى، صرف افتراقات ضروريهٔ اجتهاديه ايله عدم مباعدتى معناسنه اولمق لازمكلوب، حالبوكه يوقاريده شرح وايضاح ايدلديكى اوزره مباعدت لزومندن زياده وقوع بولمقله صولت ارتجاعه معروض قالنمش، مع مافيه استبدادك غيرت عودتى اكلاشيلنجه بتون افكار عثمانيه سيلابهٔ طوفان كبى هرطرفدن تهاجم كوستره رك تپه‌لره صيغنمق ايسته‌ين استبدادى ابدى بر صورتده الأمان خوان

ایتمش ، قطعیاً قلع وقمع واستیصال ایلمشدر . ارتجاعك حرکته امکان بوله بیلمسنه ، نیازی بکك سردایلدیکی شرائطه عدم مراعاتمزك سبب اولمش اولمسی‌ده وارد خاطر اوله بیلیرسه‌ده ایش اولوب بیتدکدن صکره ـ تعلیل بعدالوقوع قبیلندن ـ بویله شیلری شایان تدقیق ولایق التفات کوره‌میز . حالات واقعه بزم ایچون حد ذاتنده درس کافیدر . کندی حسابمه استبدادقانه بوغیله‌رق، انسانیته محض رحمت اولمق اوزره ارباب استبداد کمال شدت ایله ازیله‌رك استحصال حریت ایدلمك لازم کله‌جکی یولنده ، بتون ملتلر ایچون لایتغیر بر قانون ابدی احکامنه قائل اولدیغم جهتله حرکت اخیرهٔ احرارانه حریتمزك اکمال نواقص ونقایصی بابنده بتون اضطرابات وجدانیه‌می برطرف ایده‌رك ایشته شیمدی ابدی برآتیٔ ملتك بی پایان وعالی آفاق نوانوده منظور اوله‌جغنه قناعتله آسوده نشین امن وامان ، ومستغرق من وشکران اوله بیلدیکمی اعتراف ایدرم . بز زندانلرده ایکن زندانلر محصولی اولان شعر آتی‌دهابوکبی‌بش یوزپارچه‌ایله وردلسانمز ایدی :

چوق سیف ستاره تاب لازم
عزم وحرکت ، شتاب لازم
پر خون اوله سطح آب لازم
دهشتلی بر انقلاب لازم
تخلیصه بو ملتی بلادن [*]

[*] رفیق فلاکت مستجابی زاده عصمت بکك

او زمان علی جناح الاستعجال تنظیم ایدیلن قانون اساسینك بالآخره زمان مروریله تعدیل ایدلمك اوزره بر طاقم نواقص وابهاماتی حاوی اولدیغی مرحوم مشارالیهجه‌ده معلوم ایدی .

فقط بر قانونك مکملیتی احتیاجات ملیه‌یه درجهٔ موافقتی ایله متناسب اوله‌جغندن نیابت ملیه‌یی حائز اوله‌رق حتی دنیاده همان مثلی یوق دینه‌جك بر نقصان ضروری ایله مجالس ادارهٔ ولایاتجه انتخاب ایتدیریلن ایلك مبعوثانك تأمین اجتماعی اساساً اك بیوك موفقیت دیمك ایدی . بر کره اجتماع مبعوثان ایله حقوق حاکمیت ملیه‌نك ملته ارجاعی حاصل اولدقدن صکره احتیاجات ملیه‌یه مطابق قوانین پی‌درپی اتساع ایده‌جك قابلیات وکمالات عثمانیه ایله میدان حصوله کلوب کیده‌جکدی . .

علی العاده انسانلره قارشی پاشانك طرز محاکمه وحرکتی هردرلو تنقید ومؤاخذه‌دن وارسته ایدی ایسه‌ده عبدالحمید کبی بتون تاریخ انسانیتجه امثالی مفقود خارق العاده بر داهیهٔ شر وملعنت قارشیسنده بولنمسی حسبیله غیر مأمول فجایع وحادثاته بالذات کندیسنك کرفتار ایدلدیکی عقبات ومصائب مقدمه اولدی .

او زمانك الجا آتنه کوره قطعیاً غیرلازم اولان روسیه محاربه‌سی سرای حمیدیدن تدویر ایدیلن دوالیب مفسدتله اعلان ایدلدی. محاربه‌نك محقق اولان نتیجهٔ ظفری سرایك مداخلات خائنانه‌سی اثری اوله‌ق دولت وملت ایچون تلافیسی مستحیل ضایعات وخسارات ایله قصداً مغلوبیته افتران ایتدیرلدی . هزیمت

کلیه ایچنده اجزای تارومار عثمانیان، نالان وپریشان ایکن سرای حمیدی ملت مجلسنی قپاتمش ، مدحت پاشایی اولا قانون اساسینك ١١٣ نجی ماده‌سنك « حکومتك امنیتنی اخلال ایتدکاری ادارهٔ ضابطه‌نك تحقیقات موثوقه‌سی اوزرینه ثابت اولانلری ممالك محروسهٔ شاهانه‌دن اخراج وتبعید ایتمك منحصراً ذات حضرت پادشاهینك یداقتدارنده‌در.» جمله‌سندن عبارت اولان فقرهٔ ثانیه‌سنه استناداً و «کندی یاپدیغی قانون ایله عمل ایدیورم » طور مستهزیانه‌سیله اوروپایه نفی واجلا ، بالآخره سلطان عزیز مرحومك محقق اولان انتحارینی مظاهرت یاران ایله [*] تعمداً قتل وافنا صورتنه ارجاعه موفق اوله‌رق امر وارادهٔ خائنانه‌سیله ویریان جزای اعدامی کویا مراحم واشفاق سنیه‌سی نتیجه‌سی نفی ابده تحویل ایله طائفه‌صلب واخناق ایتدیرد کدن وهیبت دهائتندن پك قورقدیغی مرحوم مشارالیهك ارتحالنه یقین حاصل ایتمك ایچون سر مقطوعنی ، اشقیا اوجاغی ، قاتلی جنایتلر یتاغی اولمق اوزره حاضرلامقده اولدیغی بیلدیز تپه‌سنه قدر کتیرده‌رك بالذات بالمشاهده قناعت حاصل ایلدکدن صکره اجرای مفاسد وتخریباتده‌کی آزی‌یه آلمش ؛ اوتوز اوچ سنه‌لك دور سلطنتنده اولادلریله محبس فلاکتده چوروتدیکی برادرا کبری سلطان مراد مرحومدن، دنیایی کندیسنه زندان

[*] مدحت پاشا مرحومك محاکمه‌سنده‌کی سرائر جنایتله‌بو ابده آلت اولانلر آرپجه نشری مقرر ازمزده کورولمه‌جکدر .

خليفهٔ مشروع عامهٔ اسلاميان، پادشاه نوجاه

عثمانيان سلطان محمد خان خامس حضرتلرى

٧ ربيع الاخر ١٣٢٧ — ١٤ نسان ١٣٢٥

مشار اليه اوروپايه نفى اولنديغى اثناده‌ده: « بزم ملت آره‌سنده اصلاحات جديه وجوده كتيرمك ايچون صنف عسكرى باشده اولان ذواتك النده بولنمق شرطدر . چونكه بو صنف الده ايدلمه‌يجه بر شى يابيله‌ماز ، سزاى دائما غلبه چالار . حسين عونى پاشانك وفاتندن صكره عسكره بزم المزدن چيقدى . سليمان پاشا كبى بزه ميال امرادن بر قاچ ذات وار ايدى ايسه‌ده بونلرك هپسى‌ده سر خدده بولنيورلر . استانبولده كى عسكر اك بيوك دشمنلرمزدن سرعسكر رديف پاشانك النده . بو سببله سزاى بزه غلبه چالدى . بوندن صكره دخى اويله اوله‌جقدر . اكر باب عالى و ياخود مجلس مبعوثان وقت و زمانيله استانبول عسكرى اوزرينه كندى طرفدارى بولنان امراى عسكريه‌يى يولشديرمزسه سزايه قارشى دائما عاجز قاله‌جقدر . » ديمش . عسكر قوت ديمك اولوب مناسزدن يوكسلن صداى طلب و و اعتراضك ضمننده ، مستبدلرى قهره مقتدر قواى اصليهٔ ملت مندمج بولنيور ، عادتا آشكار صورتده پارلايوب طورويوردى .

عثمانلى اتحاد وترقى جمعيتى مناستر مركزندن ٩ تموز ٣٢٤ تاريخنده ييلديزه چكيلن تلغرافنامه‌لرده قانون اساسينك بهمه‌حال اعاده ايدلمسى والا « مناستر ولايتى داخلنده اليوم موجود بولنان مأمورين ملكيه واركان وامرا وضابطان وافراد عسكريه ايله علما ومشايخ والحاصل كبار وصغار اديان مختلفه منسوبيننك بلا استثنا وحدانيت خدايه قارشى عهد وميثاق

قهرمان دائمی حریت ارکان حربیه بیکباشیسی انور بك .

عمومی آلتنده بولندقلری ونهایت پازار کونننه قدر طلبلری قبول ایدلمزسه استانبول اوزرینه یورونیله‌جکی » صورت قطیعه ومهیبه‌ده بیان ایدلمش واوزمانه قدر لوابدست قیام اولان وطنپروارنك استیصالی ایچون ازمیردن سوق اولنان قطعات عسکریه‌نك دخی امر خیرملی‌یه التحاقی ییلدیز اشقیاسی ایله رئیسنی شاشیرتمش وخونهٔ ارازلدن شمسی پاشا کبیلرك ، مجاهدلری میدانه چیقمامق اوزره قتل واعداملری خائنلر ایچون خوف وهراسك درجه‌سنی آشیرتمش اولمغله مجرد ادارهٔ مصلحت ایچون قانون اساسینك از سرنو اعلاننه مجبوریت

ایتدیکی ولی‌عهد سلطنت رشادافندی حضرتلرندن ، دائما قهر ودهشت آلتنده بولندوردیغی بتون ارکان عائله‌سندن بالاعتبار یاقدق جان‌بیقمدق خانمان براقیه‌جق بر صولت و دهشتله خونخوارلغه قویولمش ، کلزار وطن عثمانی‌یی :

بو خلقك ، ملکنی سیرایت خراب آباد لازمسه
بو ملکك ، خلقنی دیکله سکا فریادلازمسه

مدلولنه میدان صحیح ویرمك اوزره خرابه‌زار بوم وغرابه چویرمش وچویرمکده بولنمش ایدی که عینی زمانده سلامت وسعادت وطن ایچون اشبو اجراآت خائنانه‌یه قارشی مجادلات خونینه کیریشن بر طاقم حمیتکارانك هر طرفده نشوونما بولمقده اولان بذور مساعیسی نهایت ما کدونیادن غلیان حمیت فداکارانه ایله وکمال دهشتله فوران ایدوب جلاد مرقومك قارشیسنه دیکیلیوردی .

مدحت پاشا مرحوم مدت جزئیهٔ صدارتنده عبدالحمیده مشروطیتی قبول ایتدیرمکله برابر تهلکه‌ده ، عدم اجرایه معروض کوردیکی لوازم وفروعات اساسیه‌جه سرایدن اعمال ایدیله‌کلن نفوذه قارشی صوك درجه التزام شدت ایتمش ، نهایت عبدالحمیده قارشی شوعریضهٔ مشهوره‌یی کوندرمش ایدی :

« پادشاهم !

« مشروطیتی وضع واعلاندن مرادمز استبدادی رفع

فرمان دائمی حریت رسنه‌لی قرل اغاسی نیازی بك

وذات شاهانه‌کزی وظائفکزده ایقاظ ووکلای دولتك وظائفنی تعیین وملتمزك میاننده مساوات کامله‌یی تأمین ایدوب ال برلکیله وکرچکدن ملکك اصلاحنه چالشمقدر .

اوتوز سنه‌دنبرو نشر ایدیلوبده احکامی اجرا اولنمیان خط همایونلرکبی شیمدیکی خط همایون ملوکانه‌لری بحران حاضرك اندفاعندن صکره بیله حکمسز قاله‌میه‌جقدر . زیرا قانون اساسی‌یی اعلاندن مرادمز یالکز مسئلهٔ شرقیه‌نك حسن تسویه‌سنه مدار

که معنای صحیحیله شیمدی اوله بیلدی . آرتق صدده کچمك اوزره، یالکز اتحاد و ترقی جمعیت محترمه سنك وشانلی اردولرمزك استحصال حریت ایچون بپشوائی فداکارانه ده، صحائف تاریخه زرین حروف ایله یازیله جق حرکت اولا واخراسندن دولایی منت وشکران ابدئی قلبیمی اتیان وبو بابده بتون ملته ترجمان اولمقده بولندیغمی ده بی محابا بیان ایلمکله اکتفا ایلرم .

حركت عسكريه ايله نتايجنك روزنامه‌سى

٣١ مارت ٣٢٤ صالى كونى ذهناً ليسته‌سى معلوم بر طاقم مشغله‌نك رؤيت وايفاسى ايچون استانبوله ايتمك اوزره بوغاز ايچندن راكب اولديغم شركت واپورى ، كوپريه تقرب ايتديكى صره‌ده، استانبول عسكرى قيام ايده‌رك كندى باشلرينه مجلس مبعوثانى آبلوقه آلتنه آلديغى خبرى آغزدن آغزه سرعت برقيه ايله سرايت ايده‌رك هپ برخوف وهراس خفى ايله كوكرتيه طوپلانوب اطرافى تجسس ايتمكه قويولدق . فى الحقيقه كوپرو اوزرندن اونر ، يكرميشر نفرلك طاقلردن عبارت عسكرلرك مسلحاً ، كندى باشلرينه ، ضابطسز ، متلاشى وعجول خطوه‌لرله استانبول طرفنه شتاب ايتمكده اولدقلرى كورولیوردى . حركت واقعه‌دكى مقصدك نه اولديغى هر كسك مجهولى اولمقله برابر عسكرك سياسياته قاريشديرلمسى يولنده‌كى سؤ استعمالانك بر نتيجهٔ طبيعه‌سى اولمق اوزره بالتلقى ايلك اعتراضاتك اتحاد وترقى جمعيتى استانبول مركزينه توجيه ايدلمكده اولديغى ايشيديليور ايدى . مع‌مافيه هركسك يوزينى، حادثه‌نك مبهميت وغرابتنه قارشى خوف وخلجان قدر يأس وملال آثارى‌ده استيلا ايديويرمش ايدى . واپوردن چيقاركن ، بوغازه عودت ايده‌جك واپورلرك حنجا حنج

طولمقده اولدیغنی کوردم ، تصادف ایتدیکم بر ارقداشه همان صوردم :

— نه وار ؟ نه اولمش ، نه اولیور ؟

— والله بیلمم فنا ، بن دونیورم .

— جانم فناسی نره‌دی ، مقصد نه ؟

— فناسی ، تهلکه آیاقلانمش‌ده کزیور . دون ، استانبول صره‌دی دکل .

— براز عجله ایشم وار ، مطلقا کیتملی‌یم ، هم بو حادثه‌یی یقیندن بر کوروب کلیرم .

— ان‌شاءالله کلیرسك .

— آغزکی خیره آچ .

محبمدن آیرلدم ، کوپری‌یه چیقدم ، صانکه هوای محیط ، اسرار خفیهٔ خوف و هراس ایله مشبوع ایدی . برو اپوردن چیقانلر اوبرینه جان آتوب دونمك ایچون بربرلرینی چیکنه‌یه‌جك کبی حرکت ایدیورلر ، استانبوله کیدنلر ، غلطه‌یه کچنلر آرقه‌لرندن قورشون قوغالایور مشجه‌سنه سرعتله یورویورلر ، آره‌صره کچن باشی بوش عسکره باقمغه وقت بیله قالمیور ، بیلدك بیلمدك راست کلنه (نه اولمش ؟) سؤالی فیرلادیلوب (اکلایه‌مدم) جوابی آلنیور ، خلاصه بر های هوی هرج و مرجیدرکه حکم سورویوردی . ایلك اکلاشیله‌بیلن جهت ، بو قیام عسکریده آوجی عسکرینك اوك آیاق اولمش اولمسندن عبارت اولوب صنف مذکور افرادی کیجه

لین و یاصباحه قارشی موجود ضابطلرندن بعضیلرینی آغاجلره صاره‌رق و بعضیلرینی حبس ایده‌رك تفنکلی نوبتجیلره، یرلرندن قیلدارلرسه بلاتردد اورمق امری ایله بالتودیع، برطرفدن کندی باشلرینه آیاصوفیه میدانی دیوب چکدکلری، برطرفدن‌ده ایکیشر اوچر کشیلك مفرزه‌لر تفریقیله بتون قره‌غول وقیشله‌لره کوند ره‌رك عمومی بو حرکته تشریك ایتدکلری وحالاده بو منوال اوزره دوام ایتمکده بولندقلری حکایه ایدیلیوردی . عسکرك بو حرکتنده اهالی‌یه هیچ بر ضرر وزیان کلمیه‌جکی ومقصدلرینك صرف بشقه وجه‌ی اولدیغی ینه کندیلری طرفندن اهالی‌یه تفهیم ایدیله‌رك کچلمش اولمسی خلقه موجب امنیت اولیور ایدی ایسه‌ده مقصدده کی خفاو مبهمیت هم بادیٔ خلجان، هم باعث مراق وهیجان اولمقدن خالی قالمیورایدی . بری دکانی قپایور ایمش ، برنفریانه کله‌رك :

— قورقمیك، تلاش ایتمیك، عسکرك سزه بر زیانی طوقونماز. عسکر ناموس ومال وجان محافظیدر . . دیمش اولدیغی کبی ، کرك بك اوغلنده ، کرك استانبول طرفنده مسلم وغیرمسلم هرکسه تأمینات جدیده‌ده بولنمش اولدقلری و حتی سفارات اجنبیه قاپولرینه‌ده ایکیشر اوچر نفر براغلمسنك اونودلمدیغی بیله موثوقاً روایت ایدیلور ایدی . وقعه‌دن خبردار اولان صدراعظم حسین حلمی پاشا ایرکندن باب عالی‌یه کله‌رك واعضاء سائره‌ٔ مجلس‌ده بتیشه‌رك مذاکرات عاجله‌یه ابتدار ایدلمش ، ایلك تدبیر اوله‌رق حادثه‌یه دائر خارجه وولایا

اخلال عسكری یه قارشو فوق العاده ابراز جسارت ایدن محمود مختار پاشا

ته تلغراف کشیده ایدلمه‌سی تلغرافخانه مرکزلرینه تبلیغ ایدیلوب ذاتاً عسکرك (شریعت ایسترز) سوزلری کرکی کبی اکلاشلمش اولمغله ضبطیه نظارتجه شیخ الاسلام افندینك کاوب مرام اکلاتماسنه لزوم کوسترلمش اولدیغندن شیخ الاسلام ضیاءالدین افندی عسکرك مقاصد ومطاباتنی اکلایوب ممکن اولورسه تسکین ایتمك اوزره آیاصوفیه میدانینه عزیمت ایتمش واحتفال وتعظیم ایله بالقبول کندیسنه مطالب آتیه‌درمیان ایدلمشدر :

١ — (قابینه‌نك کاملاً سقوطی معناسنه‌اوله‌رق) حسین حلمی پاشا ایله حربیه ناظری رضا پاشانی ایسته‌مدکلری ؛

٢ — وولقانك يازديغى بش كشينك مباعدتى، تعبير ديكرله مبعوثاندن احمد رضا وحسين جاهد، رحمى، طلعت بكلرله شورای امت صاحب امتيازى بهاءالدين شاكر بكك طردلرى، مبعوثان رئيسى بشقه سى اولمسى.

٣ — (شريعت ايسترز) جمله سى تحتنده مستقر معانئ معلومه و مجهوله.

٤ — باشلرنده كى مكتبلى ضابطانك تبعيدى و تبديللرى. آلايلى ضابطاندن آچيغه چيقاريله رق مغدور ايديلنلرك اعاده لرى.

٥ — حركت واقعه دن دولايى هيچ برجزا ومسئوليته معروض طوتليه جقلرينك تأمينى.

مطالب واقعه عادتا اولتيماتوم طرزنده افاده ايدلمش اولمغله شيخ الاسلام افندى فضله سوز سويلمكه لزوم ومحل كوره ميه رك شريعت اسلاميه نك مادام الملوان باقى و پايدار اوله جغندن امين اولملرى اقتضا ايتديكنى بيان و مطالب واقعه لرى اساساً محق اولوب قابينه ده كى سائر رفقاسنك ده رأيلرينى آلدقدن صكره ايجابنه باقديره جغنى و نيتجه سنى خبر ويره جكنى درميان ايدرك باب عالى يه عودت ايتمشدر. حركتك وقوعى ذاتاً قابينه نك سقوطنه سبب كافى اولوب حسين حلمى پاشانك موقع اقتداردن چكيله جكى دركار ايدى ايسه ده شيخ الاسلام افندينك تبليغاتى ايله احوالك وخامت و جديتى يك لحظه ده اكلاشيله رق يكى برقابينه تشكل ايدنجه يه قدر حكومتى اداره ايتمكده دوامه دخى امكانسزلق

تحقق ایتمش وبناءً علیه قابینه‌نك همان استعفاسی تقدیم ایدلمك اوزره برابرنده معارف ناظری عبدالرحمن شرف افندی اولدیغی حالده صدراعظم حسین حلمی پاشا آرابه‌یه بینه‌رك اولدن احضار ایدلمسنی امر ایتدیکی استمبوطه راکب اولمق اوزره و آرقه‌سنه سواری فلان آلمیه‌رق سرکه‌جی‌یه ایتمش ، بعده حربیه ناظری رضا پاشا آرقه‌سنده ایکی سواری اولدیغی حالده آرابه‌سیله باب‌عالیدن آیرلمشدر . حسین حلمی پاشانك آرقه‌سنه سواری آلمامسی وطریق بحری‌یی اختیار ایتمسی بو مملکتك سلامت وعصمتی نامنه ، بو ملت مظلومه‌یه آجیان تقدیر رب قدیره پك موافق بر تدبیر اولدیغی فاجعات اخیره ایله تحقق ایتمشدر . چونکه پاشانك عسکرجه ذاتی موضوع بحث اولمغله شاید آرقه‌سنده سواری اوله‌رق براً کیتسه ییلدیزه قدر قطع اولنه‌جق مسافهٔ عظیمه‌ده البت و البت تصادف اولنه‌جق بر مفرزهٔ عسکریه‌جه چوریله‌جك ، پیشگاه مبعوثان ملت برده صدراعظم قانی ایله آلودهٔ لکهٔ شین وشناعت اوله‌جق ایدی . نته‌کیم براً وسواری ایله کیدن حربیه ناظری رضا پاشایه یولده تصادف ایله چورلمسنه تصدی ایدلمش ، آتلرك سرعتله قوشدورلملری و آرابه آچیق اوله‌رق بر محل مناسبده پاشانك کندیسنی طپشاری‌یه آته‌بیلمسی بادیٔ سلامتی اولمشدر .

حسین حلمی پاشانك آرابه‌سی قپالی قوپه آرابه‌سی اولمسنه نظراً اوکنه کچه‌جك بر مفرزه‌یه قارشی آرابه‌جی‌یه سرعتله قوشدوروب قورتلمق ایچون امر ویرمك احتمالی ممکن اولماز ،

حتی احتمال عسکر اولمیان صدر اعظم ایچون بویله بر طریق خلاصی همان دوشونوب صغوق قانلیلقله اجراسنه بیله مجال اولماز ایدی . نته‌کیم بحریه ناظری رضا عدلیه ناظری ناظم پاشالر سرکه‌جیدن چویریلوب مجلس مبعوثان دائرهسی اوکنه کتیرلمشلر ، ایچری‌یه آلندقلرنده عدلیه ناظری بردانهٔ خیانت ایله قتل واتلاف ایدلمش ، بحریه ناظری عینی صورتله جرح اولنمشدر .

عدلیه ناظرینه صیقیلان قورشون اوزرینه بتون عسکرك مختلف استقامتده آتش ایده‌رك بر کره قاریشدیغی . بحریه ناظرینه صیقلمق ایچون (ارقداشلر ! شنلك ایچون بر سلاح آتیله‌جقدر . تلاش ایتمیك) قوماندانسی اعطاایدیله‌رك سلاحك پاطلادیغی اوراده حاضر بولنان بر عسکرك افاده‌سندن آکلاشلمشدر . بناءً علیه اشبو قتل وجرح جانیانه برتصور وتصمیم خوانخورانه نتیجه‌سیدر .

اولجه طوبخانه مشیری اولان بحریه ناظری رضا پاشانك مدار افتخار اجلهٔ امرای عسکریه‌مزدن اولدیغی بالاتفاق و بالخاصه ارباب اختصاصجه محکی و متواتردر . عدلیه ناظری ناظم پاشایه کلنجه شهید مشار الیهك مکتب حقوقده کرسیٔ تدریسنده بولنه‌رق فضائل اخلاقیه وکمالات علمیه‌سنك خیرانلرندن اولدیغم ایچون امر فجیع شهادتی تا بقیامت داغ قلب و وجدانم اولمق

مقرردر . ملك قدر صافى الاخلاق ، معبوثان الهى قدر عزم وجديت ، عصمت و استقامت صاحبى اولان مرحوم مشار اليه ايچون انسانلرك يوركلرى صيزلامق شويله طورسون ، ارواح شهدا و پيغمبران ايله فرشتكان عرش يزدان ، ايدى ماتم طوتسه‌لر يريدر !

مشاهدات موثوقه :

آيا صوفيه‌دن ديوان يولنه قدر اخذ موقع ايدن بو ضابطسز نفرات عسكريه‌نك منتظم بوريزنلرى ، چاوشدن ، اونباشيدن آمرلرى ، قوماندانلرى اولديغى كبى حمدى يشار اسنده بر چاوشى موقتاً باش قوماندان و يا حربيه ناظرى تعيين ايتمشلر ، حمدى يشار آيا صوفيه جامعى ايله دائرهٔ مبعوثان وقارشى صره قهوه‌لرى اوزرنده توابعى ايله برابر اخذ موقع ايده‌رك حائز اولديغى رتبه و مقام (!) جسيمه كلوب كيدنلرى بالقبول سوز باشيلغى ايدرمش . مع‌مافيه چوجقلرك عسكر اويونجا-قلرى حكمنده اولان بو معامله‌ده هر نفرى قوماندان هواسنه دوشن بو عسكردن عند الايجاب سوز سويلمكده سر عسكر حمدى يشار توابعى ، سابقت ايدرجه‌سنه لافه قاريشيرمش ، نفرلر بر بر صندالیه‌لر ، اسكمله‌لر اوزرينه چيقه‌رق نطقلرده ايراد ايتمشلردر . ملت باغچه‌سى اوكنده ايراد اولنمش اوله‌رق صباح غزته‌سنده مندرج اولان بر نطق شويله يازيليدر :

« عثمانلیلر، مدنیتمزی، انتظامزی جمله‌یه تسلیم ایتدیره‌لم، قورقیکز. کیمسه‌نك مالی، جانی تهلکه‌ده دکلدر. اسلام، ارمنی، روم بالجمله وطنداشلر یك وجوددر. اجنبی مسافرلرمزده امین اوله‌بیلیرلر. کیمسه‌نك برونی قانامیه‌جق » . .

احتمال عسکر بوکا بقین مألده سوز سویله‌مش اولسون. فقط بر آوجی عسکرینك شو سوزلری موثوقدر :

« بز روم ایلیده ایکن قرداشلرمز، بابالرمز اولدورولیور، قاتل طوتوله‌میور ایدی. اورته‌لغی عدالتسزلك بورومش ایدی، بزده برشی یاپه‌میور ایدك. حریت آلنه‌جغی زمان بزه مشروطیت اولورسه ایشته بویله حقسز یره کیمسه کیمسه‌یی اولدوره‌میه‌جك، اولدورورسه یاقه‌لانوب بهمه حال قصاص ایدیله‌جك، عدالت اجرا اولنه‌جق دیمشلردی. بزده برابر چالیشدق. حریت آلندی. حال بوکه دیدکلری شیلر یاپلیور. کوپرینك اوستنده آدم اولدورولیوردہ قاتلی بولنمیور. صاقلانیور. هانی قصاص، هانی شریعت ؟ ایشته بز بوندن اوتری قالدق. »

عسکرك شریعت ایسترز سوزی اوزرینه ـ ایچلرنده جداً نصیحت ایتمك ایسته‌ین بعض علماده اولمق اوزره ـ برقسم خواجه‌لر آیا صوفیه میدانه تکبیرلرله داخل اولمشلر و عسکر طرفندن حسن قبول ایدلمشلردر. آندن صکره عسکر نره‌ده بر خواجه کوروره آیا صوفیه میدانه کیتمه‌سنی بیان ایتمکدن و نه قدر باشی صاریقلی راست کلیرسه طوعاً وکرهاً ایچریلرینه آلوب

اورایه کتورمکدن خالی قالمامشلردر .

حقی سلطان محمود تربه‌سی چوارنده بو تکلیفه معروض قالان بر خواجه روی تردد کوسترمکله کیندیسنه همان سلاح چورلدیکی ، و بو جبر آلتنده عسکرك اوکنه دوشه‌رك کیتدیکی کورلمش و خواجه‌لرك بویله طوعاً و کرهاً طوپلانلمسی ترتیبات اساسیه جمله‌سندن اولدیغی اکلاشلمشدر .

عسکرلر مجلس مبعوثان دائره‌سی پیشکاهنه نصف اللیلدن اعتباراً کلوب سلاح چاپه‌رق طوپلانمغه باشلامشلردر . صباحلین ساعت ایکی اوچ زاده‌لرنده مقدار عسکر بش الی آلتی بیك زاده‌سنده تخمین اولنیور و آرقه‌سی متصل کلیور ایدی . حادثه‌نك شیوعی اوزرینه دائرهٔ مبعوثانه کله‌بیلن مبعوثلر اسماعیل کمال ، رفعت ، سعید ، یوسف کمال ، محمد ارسلان بکلر ، امرالله و حلاجیان افندیلر و دها اون بش قدر کشیدن عبارت ایدی . بو قدر اعضا ایله بر قرار اعطاسی قابل اوله‌میه‌جغی اکلاشیله‌رق اسکوب مبعوثی سعید افندی طرفندن کله‌ین مبعوثان عاجلاً کلمك اوزره علاوه طرزنده دعوتنامه چیقارلمش و بونك اوزرینه کلمکه باشلایان مبعوثانك عددی ساعت یدی‌یه طوغری سکسانه بالغ اولمش ایدی . مبعوثاندن بعضلری همان قابینه‌یه قارشی عدم اعتماد رأیی ویرلمسنی طلب ایتمشلر وبوبابده بر چوق مناقشه‌لرده بولنمشلرسه‌ده اساساً مجلسده اکثریت موجوداولمدیغندن اعضانك بر چوغی بوفکره مخالف قالمشلردر . نهایت قابینه‌یه عدم اعتماد

بیان ایدلمك ویا دهاطوغریسی اعادهٔ سکون و انتظام اسبابی عرض ایلك اوزره مبعوثاندن سکز ذاتك مابینه‌ا عزامی قرار لاشدیرلمشدر . مومی‌الیهم عزیمت ایچون مجلس مبعوثان دائره‌سندن چیقمشلر و صغوق چشمه‌یه قدر کلمشلر سه‌ده عسکرك مخالفتی اوزرینه اورادن عودته مجبور اولمشلردر . بو سکز مبعوث مجلس مبعوثانه عودت ایتدکاری صره‌ده لاذقیه مبعوثی محمد آرسلان بك حسین جاهد بکه بکزه‌دیله‌رك بتون فریاد و فغانینه رغماً آرابه‌می اوزرینه اجرا قلنان یایلیم آتشی ایله شهیداً وقوع وفات فجیعنه میدان ویرلمشدر .

حادثه ایکی صورتله شایان تأسف وسزاوار لعنت و نفرتدر ، برنجیسی شریعت ایسته‌ین بو جهله‌ٔ عساکرك هیچ بر حکم شرعی لاحق اولمقسزین وشریعتك اولانجه نفرت ولعنتنه لایق اوله‌رق حسین جاهد بکی قتل ایتمکی عزم ایتمش اولملری ، ایکنجیسی دیکر بر بی کناهی بو صورتله قربان دانهٔ جنایت ایتملریدر ، بو حادثات مبعوثانده و پیشکاهنده جریان ایدرکن بر قسم عسکرده حربیه نظارتنه کیده‌رك اوراده‌کی عسکری التجاقه دعوت ایتمش ، فقط خاصه قوماندانی محمود مختار پاشانك تدبیری ایله نظارت مذکوره میدانلغنك درت قپوسی قپادلمش ، اورالرده مترالیوزلر یرلشدیریله‌رك کلن عسکره جواب ردویرلمش ، اهالیدن بعضیلری تیمور پازمقاقلر اوزرینه چیقه‌رق قپولری آچدیرمق ایسته‌مشلر ،

حتی پارمقلغی‌ده قیرمغه تشبث ایتمشلرسـه‌ده ایچریدن طیشاری شدتلی بر یایلیم آتشی اجراسیله اهالی وعساکردن برچوق تلف ومجروح دوشه‌رك هرکس چیلیاوریسی کبی طاغلمشـدر. مع‌مافیه ایچریده‌کی عسـاکر میانـنـه دخی فکر اختلال سرایت ایدوب حادثه بیودیکندن و عسکرلر بالآخره برر ایکیشر قاچمغه باشلادیغندن احوالك وخامتنی کورن محمود مختـار پاشـا کیچ وقت حربیه نظارتندن مباعدت ایلمشدر .

مبعوثانجه مـابینه بالذات کیدیلمیه‌جکی اکلاشـیله‌رق تلغرافله وقوع بولان اشعار اوزرینه حرکات واقعه‌لرندن دولایی عسکردن هیچ برینك معاتب طوتلمیه‌جغنه و آرزولرینك اسعاف اولنه‌جغنه دائر کلن ارادهٔ جوابی لدی‌التبلیغ عسکرجه مبعوثانك برصنعـه‌سی اولمق اوزره تلقی ایدلمش ، کیفیت تکرار تلغرافله بیلدیریله‌رك مابین باش کاتبی جواد بك درت آیلی بر اصـطبل عامره آرابه‌سـیله بالاعزام صورتی بروجه آتی ارادهٔ حمیدی‌یی مواجههٔ عساکرده قرائت ایلمشدر :

« هیئت وکلانك استعفاسی نزد همایون حضرت ظل‌المهیده رهین قبول عالی اوله‌رق یکی قابینه دردست تشـکل بولندیغی و مملکت ووطنك سعـادت حالی وتأمین آسایشی ضمننده هر درلو اسبابك استکمالنه صرف مساعی وغیرت اولنه‌جغندن وبو کونکی اجتماعده بولنمش اولان عسـاکر شـاهانه‌نك وبرلکده بولنانلرك بو ایشدن دولایی هیچ بر وجهله مسئول ومعـاتب

اولمیه‌رق حقلرنده‌عنو عالیٔ حضرت پادشاهی شایان بیورلدیغی کبی دولتمز حمدالله تعالی دولت اسلامیه اولوب الی یوم القیام باقی وعالی اولان احکام شرعیه‌نك بوندن بویله هر طرفجه احکام جلیله‌سنه برقات دها دقت واعتنا اولنمیسی تأکیداً امرو فرمان بیورلدیغندن خلیفهٔ معظممز پادشاهمز قوماندان اعظممز افندمز حضرتلری عساکر شاهانه‌لرینك کمال امن وراحتله قیشله‌لرینه واهالینك دخی ایشلرینه وکوچلرینه عودت ایتملری خصوصنك کندیلرینه تفهیمنه وجمله‌سنك سلام سعادت انجام شاهانه ایله تلطیف بیورلدقلرینك تبلیغنه‌ذات سامیٔ مشیختپناهیلری مأمور بیورلمش واشبو امرو فرمان همایون حضرت پادشاهینك مبعوثانده بعدالقرائه طبع ایتدیریله‌رك نشر واعلان ایتدیرلمسی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی اقتضای عالیسندن بولنمش اولمغله امرو فرمان .

۳۱ مارت سنه ۳۲۵

سیر کاتب حضرت شهریاری

چواد

عسکرجه صباحدنبری تکرار اولنوب طوران (پاشاهم چوق یاشا) لر بواراده اوزرینه‌ده تکرار ایدلمکله برابر اوزمانه قدر حربیه نظارتنه ادهم پاشانك تعیین اولندیغی شیوع بولمش وبراز

قیام عسکریدن عسکره خاصه قوماندانی اولوب استحصال اخیر حربنده دخی همات جدیه‌سی کرروان وطن پرور شهیر حربیه ناظر اسبق ناظم پاشا

عسکره‌ده مقام صدارتك توفیق پاشا عهده‌سنه تفویض اولندیغی ایشیدلمش اولدیغندن افراد عساکر صدراعظم جدید ایله حربیه ناظر جدیدینك ده میدانه کلمه‌لرینی طلب ایتمشلردر. شوراسی جای دقتدرکه صباحدن بری عساکر بالاتفاق حسین حلمی پاشانك عزلنی، وبعضیلری‌ده مقام صدارته کامل ویا سعید پاشالردن برینك کتیرلمه‌لرینی آغزلرندن قاچیرمش اولدقلرندن فرقه منازعاتندن حالت اشباعه‌کان افکار عمومیه حادثه‌یه اوقدر وخامت عطف ایده‌میه‌رك

تسكين قيام وغليان ايچون شو مطالبك دقيقه بدقيقه اسعافنه انتظارده بولنمش ايكن بو ميانده كامل پاشانك مابينه جلب ايدلديكى وبحران حاضره قارشى صدارتى قبولدن استنكاف ايلديكى حوادثلرى‌ده اشاعه اولنه‌رق بالآخره اولا حربيه ناظرينك مابينجه تعيين ايدلمسى، ثانياً صدارتك توفيق پاشايه توجيه اولنديغى خبرلرينك ظهورى، هركسك براز عقلنى باشنه كتيرمش، دعائم مشروطيتك امحا وابطالى صورتيله كامل پاشاده كتيرلسه فنالك محقق اولمسنه ضميمة ايشه ييلديز پارمغنك قارشمسى شك وتردد علائم وامارتى اويانديرمش، كوپرى اوزرينده مكتبلى برضابطك كويا عسكره سلاح استعمالندن دولايى تلف ايدلديكنه، سوارى ضابطى اسپاطارى افنديك كويا حقارت آميز معامله‌سندن دولايى اورلديغنه دائر اولان خبرلرك، مكتبلى ضابطانه قارشى همان عموميتله رفع ايديان شكايتك مغنيدارلقلرى ياواش ياواش علائم سابقهٔ شك وترددده وجود وقوت ويرمكه باشلامش ايدى .

ايقاع ايدلديكى ايشيديلن جنايات ايسه آزيجق وجدانى اولان هركسده اويله بر ناخوشنودى اويانديردى كه استانبولك او كون اقشامه طوغرى حالى عادتا مزارستان يأس واضمحلالدن نمونه نما ايدى. اسكى قابينه صباحلين باب عاليده طوپلانديغنده مجلس مبعوثان [رئيسى احمد رضا بك ده باب عاليه كلمش، شخصى عايهنده‌كى مطالبه واقف اولنجه ، او كون اويله ايجاب ايتديكى اوزره سلامت ملك وملت ايچون صورتى زيرده مندرج استعفانامه‌يى يازه-

رق علاوه صورتنده نشر ایتدیرمش :

«عمرمی شیمدی یه قدر وطنمك سعادتنه وقف ایتدیکم کبی مادام که علیهمده بر فکر حاصل اولمشدر . مجلس مبعوثان ریاستندن استعفا ایتمك صورتیله‌ده وطنمه خدمت ایتمکی مقتضای حمیت ووطنپروری عدایدرم . »

احمد رضا

و آندن صکره کوشه کیراغتراب اوله‌رق حقلرنده‌کی معلومات ـ سلامت نفسلری مع الانشراح محقق اولمق اوزره ـ بعضیلرینه کوره آتنه‌یه متوجهاً کیتدکلرینه ، بعضیلرینه کوره سلانیکه چیقمش اولدقلرینه انحصار ایدوب قالمش ایدی . یا احمد رضابك‌ده ایدی بغاته دوشوب زهرابه نوش ممات اولسه ایدی ! . . حق تعالی لانك سلامت ملك عثمانی‌یه آجیمسیله تحقق ایده‌مه‌مش اولان بو فرضیهٔ خون آلود ، تویلری اورپرده‌رك ذهنلره اوغرادقجه محقق عثمانلیلق باطاردی ، مطلق اسلاملق پریشان اولوردی ، مطلق بتون عالم انسانیت ومدنیت بزی دوانابذیر بر وحشتله بالاتهام عموماً علیهمزه اعلان حرب ایدردی . . حکملری بوارق دهشت حالنده بینلری یافه‌رق کچیوردی .

کیجه ساعت ایکی راده‌لرنده حربیه نظارتنده‌کی عساکرده ایا صوفیه میدانه کلوب اوراده مجتمع عساکره التحاق ایلمشلردر . کیجه

ساعت درت رادەلرنده حربیه ناظر جدیدی ادهم پاشا مجلس مبعوثان دائرەسی پیشکاهنه کلەرك عساکر طرفندن سلاملانمشدر . حمدی یشارك سرعساکرلکی بو زمانەقدر بردوام ایدی . ادهم پاشا طرفندن آرزولرینك نزد پادشاهیده مظهر قبول اولدیغی عسکرەتبلیغ وتفهیم اولندقده (پادشاهم چوق یاشا) آوازەسنی آسمانه چیقارمشلردر . حربیه نظارتندن کلن عسکر کلیرکن سلاح آتمش واستانبول خلقنی هیجانه دوشورمش اولدیغی کبی سماعت بشدن اعتباراً عودته باشلایان عساکر لاینقطع سلاح آتەرق بتون استانبولی دهشتلی بر حربدن نشان ویرەجك بر غلغله ایچنده براقمشدر . کوندوزدن سلانیك وادرنەدن عسکرە انتظار اولندیغنه وحربیه نظارتنده کی عساکرك آیاصوفیەدەکی عساکرە مخالف بولندیغنه دائر بر طاقم روایتلر دوران ایتمش اولمغله سکون لیل ایچندەکی بو سلاح کورولتوسی هرکسه ایکی عسکر آرقەسنده برمصادمه حسنی ویرمکله تابصباح سالب حضور وآرام اولمشدر . کیج قالان بحریەلیلر ، طوپجیلر اقشامه طوغری ، دهاکیری قالانلر صباحه طوغری التحاقه شتاب ایتمش و همان عودته مجبور اولمش اولملریله صباحلین بیله کوپرولرده ، بوغازلرده علی التوالی اسلحهٔ شوق وشادمانی بوشالدلمش ، الك آز تخمین ایله بر بچق میلیون فشنك یاقلمشدر .

***

١ نیسان چهارشنبه ، صباحلین ، کیجه‌کی ولوله‌ٔ اسلحه‌نك نه اولدیغنی اکلامق ایچون بی‌صبرو قرار اولان خلق عظیم بر مراق ایله غزته‌لره صارلمش ، فقط تفنك پاطیردیلرینك مقصده ظفر بونمق مسراتی نمایشلرندن عبارت اولدیغی اکلاشیلنجه هر کسه براز سکون کلمش ، مع‌مافیه نشئه وامنیت هیچ بر زمان عودت ایده‌مه‌مشدر . ساعت بره طوغری غلطه واستانبول طرفلری دکانلرندن بعضلری آچلمش ایسه‌ده قیشله‌لرینه عودتده حالا دوام ایدن عساکرك هوایه بوشالتدقلری سلاحلردن قوشقولانه‌رق ینه قپانمشدر . بالآخره آچیلان بعض دکانلرده ایجابنده همان قپادلمق اوزره تتیك اوستنده دینه‌جك بر حالده آچیق طوتلمش . مثلا ساعت یدیده یکی جامعده بر یان کسیجی‌نك تعقیبی ، باب عالی طرفلرینه دهشتلی مقاتله باشلامش کبی عکس ایلیه‌رك موجود آچیق دکانلرکده همان قپادلمسنه مسارعت ایدلمشدر .

ساعت سکزده صدارت آلاینی اجرا ایدلمش ، عبدالحمیدك احکام شرع شریفه بر قات دها دقت اولنمسی علاوه‌سنی حاوی اولان خطی بالقرائه هیئت جدیدهٔ وکلانك لیسته‌سنی حاوی تذکرهٔ صدارت عرض اولنمش وبالاسی موجبنجه اجرا اولنمسی خطایله تلویث ایدلدکدن صکره اعاده قلنمشدر . فقط اوکون طرفدار استبداد اولانلردن غیری کافهٔ اهالی ـ کیمسه نه‌دن کاریکنی تقدیر ایده‌مدیکی حالده ـ یأس وحزن ایله

مشبوع و مالی ایدی . انقاض استبداد اولانلرك بشوش وخندان میدانه چیقماری ، هیبت عسکریه‌نك السنهٔ جرائدی رکاکت کلیه ایچنده براقمسی ، خلاصه هر خطوه‌ده بر تهلکه‌یه چاتمق احتمالی ، افکار اندیشه‌ناك حمیت اوزرینه قطعی ضربات یأس ونومیدی ایندیرمکده ایدی . چارشیلر ، صحافلر تمامیله مسدود ، غلبه‌لغندن کچیلمه‌ین باب عالی جاده‌سی رکانلری قپالی ، مارین وعابرین تك توك ، خلاصه هرطرفده عادتا تأثیرات وحشت ساری ایدی .

زمان کچدکجه خلق دها سالم دوشنیور ، ضابطلرینی قوغان ، اولدورن بو عسکر ایله نصل باشه چیقیله‌جغی ، هله احتمالات حرب ایچنده دمکذار اولان حکومتك شو نازك زمانده بوعسکر غائله‌سی ایله نه یاپه‌جغی عقول متفکره‌یی متحیر ومدهوش براقیور ایدی . صکره کوپری باشنده یکرمی درت ساعتدن فضله اوزانوب قالان — غالبا الیاس افندی اسمنده اوله‌جق — ضابطك جسم بی روحی خاطرلره کلدکجه تویلر اورپریور ، مکتبلی ضابطانك هر طرفده تعقیب وتحری اولندیغنه دائر موحش خبرلر کلیور ، بر خیلیسنك اتلاف ایدلدیکی دهشتله سامعه‌یه چارپیور ایدی . بعض غزته‌لرك (انقلاب مشروع) سرنامه‌لریله اطرا ایتدکلری بو حرکات عسکریه‌نك سرائر وحشتی بر درلو کوزلردن نهان اوله‌میور ، او درلو سوزلر صدای بوم وغرابدن نشان ویریور ایدی . انقراض محقق

ایدی . مع‌مافیه قلوب ارباب حمیت دونوب دونوب تویلری اورپره‌رك کوردیکی بو نتیجه‌دن همان اوزاقلاشمغه مسارعت ایدیور ، بو ملت باتمامیلی ، بو وطن اولمه‌لی ، زمزمه‌سیله چاره جوی سلامت اوله‌رق قنادلری یاره‌لانمش بر قوش کبی کبی اوچوب یوکسلمکه چبالایور ، فقط هر پرواز غیرت ، بر سقوط منهزمانه‌یه ، هرسقوط هزیمت ، بر پرواز مأیوسانه‌یه انتقال ایدیور ایدی . بو کون مجلس مبعوثاندن محترم جنازه‌لر چیقارلمش ، جنازه‌لر چیقان بو مجلسه اعضانك اکثریسی کله‌مه‌مش ایدی، مع‌مافیه مجلسك ایکی کاتب غیوری عبدالعزیز مجدی ونسیم مازلیاح افندیلر مبعوثان کرامه خطاباً (یارینکی پنجشنبه کونی انجمنلرده مذاکره صورتیله اشتغال اولنمیوب مذاکرهٔ عمومیه عقد ایدیله‌جکندن بالجمله مبعوثان کرامك مجلس مبعوثانه کلمکلری اعضای موجوده نامنه رجا اولنور) دعوتنامه‌سنی یازوب غزته‌لر ایله نشر واعلان ایتدیرمشلردی .

*
* *

۲ نیسان پنجشنبه ، حرکت عسکریه‌نك داخلاً وخارجاً تأثیراتنك انعکاساتنه جلوه‌کاه اولمش بر کوندر. ارناوود کوینده سواری ملازمی صلاح‌الدین بکله اقرباسندن دیکر بر ضابطك اتلاف ایدلدکلری ، دها بر چوق ضابطلرك صورت فجیعه‌ده خاك هلاکه سرلدیکی ، حرکت عسکریه‌یی باصدیرمق ایسته‌مش اولان خاصه قوماندان سابقی محمود مختار

پاشانك موداده كاين اقامتكاهنى بر آلاى عسكرك آبلوقه ايلدكارى، مشار اليهك قومشوسى بر فرانسزك خانه‌سنه بيراق چكديكى و بو حادثه شؤ تفهمى موجب اوله‌رق عسكرك متصل نمايشلر اجرا وسلاحلر انداخت ايلديكى وخانه‌يى طوپه طوتمق نيتلرينى بسلدكارى ، مخدارات بيته محقرانه معامله ايلدكارى ، محمود مختار پاشانى بوله‌مامقله برابر اورادن آيرلمدقلرى ، كيفيت مسموع حميدى اوله‌رق با تلغراف عساكر محاصره‌يى سلام فلاكت انجام مشئومانه‌سيله تلطيف بيورمسيله عسكرك اورادن طاغلديغى خبرلرى كمال اسفله استطلاع اولنوب حالا ضابطسز عسكرك كندى باشنه سلمه السلام حركتده بر دوام بولنديغى تأسفلرله اكلاشلدى . بالخاصه بوكون بحريه‌دن كلن اخبار و اشاعات ، بتون خلقى دهشتلر ايچنده براقيوردى . بالآخره تحقق ايتمه‌ين روايات هول انكيزه نظراً پيك شوكت سفينه‌سنده‌كى عساكر سواريلرينى ، كمينك دركنه صاللانديوير مشلر ايمش . مسعوديه‌ده ضابطلر على التوالى قتل اولنيورلرمش . عسكرلر سركشلكله حدودى او قدر آشمشلركه بحريه‌مزه يوق نظريله باقيله‌بيلير ايمش . ضابطلردن بعضلرى — اولومى ، ديريمى بللى دكل — سوپرونتى آرابه‌لريله ييلديزه طاشنيور ايمش . هله غلطه ، بك اوغلى سمتلرنده امنيت مال و جانك اليفى قالميوب اقشامه دكلسه ، مطلقا يارينه شورش و قتاله ، يغما و تالانه انتظار ايديله‌بيلير مش . . .

حادثات عسکریه‌ده جرح ایدیلن بحریه ناظری رضا پاشا

شمدی (مش) لرله بر جزؤنی بیان ایتدیکمز بو روایات، او زمان حقایق محضه حالنده، یالکز آغزدن آغزه انتقال ایتمیور، بلکه بر طاقم خیالات فجاعتله و الکتریق سرعتیله سوقاقلری دولاشیوردی. تازیانهٔ تهیجات اوکنده متلاشی خلق، جنت درجه‌سنده بر لرزش و هراس ایله هم استانبول محیط جنایاتندن بردنبره اوزاقلاشیوپرمك حسلرینه پیرو، هم بر قاچ آدیم ایلری کیدرسه ناکهظهور آفتلره معروض قاله‌جغی اوهامنه زبون ایدی. مع مافیه کیم بیلیر هانکی خائن و یا خائنلر طرفندن قصداً اورته‌یه آتیله‌رق خلقی ونفه‌کیر خلجان واضطراب ایله‌ین بو شایعاتدن بر تحقق ایدنی وارکه پیشکاه احتساسات انسانیتده، عمومنك فرض تحققنه تقابل ایده‌جك بر تأثر ایله قارشیلانسه سزادر:

آثار توفیق سواریسی علی قبولی قپودانك صرت فجیعه‌ده شهید ایدلمسی! . صوك درجه‌ده حریتپرور، صورت دائمه‌ده افراد معیتنه، بالخصه بو سنه مکتب بحریه‌دن نشأتله برای تعلیم (آثار توفیق) ه تودیع ایدیلن کنج ضابطانه وظائف

مشروطیت واحمیته دائر پك متجلدانه نطقلر ایراد ایله آنلری ارشاد ایدر بر ذات اولدیغنی ایشیده‌کلدیکم مومی الیه استانبولده‌کی قیام عسکریه ، سفینه‌سی مرتباتنك قولاق قبارتمسنی نظر اعتباره آله‌رق دیوانده : « پادشاه ملتله قائمدر ، ملتك تأمین شوکت و اقبالی ایچون ایجاب ایدرسه الك بیوك حرکانه بیله تشبث ایتمك قریضهٔ ذمتمزدر. ملتی محو ایتمك ایسته‌ین بولندقده، هر کیم اولورسه اولسون ، بو طوپلرله قهرینه قیام ایلك بویمزه بورجدر » زمیننده ایراد نطق ایده‌رك حتی فرط حمیتندن کوزلری یشارمش، سسی کسب رقت ایتمش اولدیغی حالده سوزینه ختام ویرمش، عسکرده بو قلبی وطوغری سوزلردن متأثر و ممنون اوله‌رق یرلرینه چکلمش، فقط بالآخره اختلاط خارجله عسکرك شیرازهٔ اطاعتی خللدار اوله‌رق علی قبولی مرحوم ایچون نطق واقعی ، ییلدیزی ، پادشاهی طوپه طوتمق تشویقی ، حتی طوپ ك ییلدیزه چویرلمش اولدیغی بهتانك‌ده علاوه‌سیله وسیلهٔ زباندرازی اولمشدر. بو وسیله آلتنده ترسانه‌یه کتوزولن مومی الیه یأس ونومیدیٔ بی نهایه ایله کندیسنی دکزه آتمق ایسترکن عسکر طرفندن طوتلمش ، سونکولر آرمسنده ارکاب ایدلدیکی آرابه ایله سرایه سوق ایدلمش، واقعه‌دن خبردار ایدیلن عبد الحمید پنجره‌یه کله‌رك عسکری یمین ایله استنطاق ایدوب ایجابنك اجراسنی فرمان بیورمش ، اجرای شریعت نامنه ییلدیز اوکنده زواللی علی قبولی پارچه پارچه

ایدلمشدر . عبد الحمید طقوز آیدر اجراسنه میدان بوله‌مدیغی خونکارلق لذتنی ، کندیسنه قانه قانه طاتدیران بو جانیلری آلقشلامش ، احسانلرینه غرق ایتمشدر ! کویا که خلقك صباحدنبری هیجان عظیم ایله بی‌قرار اولمسی ، بو ظلم جانکزانك ، بو شهادت فجیعه‌نك قبل الوقوع حسیاتندن متولد ایدی . . کویا که وطنك اك صادق اولاد حماستندن برینك تماشای اتلافندن حظ آلان ایکی چشم جنایتکارك آفاق مملکته یاغدیرمغه باشلادیغی سیالهٔ احتراصات مفترسانه ، هوای نسیمی ایچنده طاغیله‌رق ، طالغالانه‌رق عروق واعصاب ، لتی اختلاله اوغراتمش ایدی .

دعوت واقعه اوزرینه اوکون مبعوثان پك سونوك بر صورتده انعقاد ایلیوب طربزون مبعوثی علی نقی افندینك ریاست موقته‌سی آلتنده مذاکراتده بولندی . مبعوثانده اوکون ایچون مشهود اولان ایکی وثیقه حادثهٔ عسکریه‌یه شدت ارتباطلری حسبیله اهمال اولنه‌میه‌حق موادندر . بریسی آلایلی ضابطانك استدعاسیدرکه بروجه آتی عیناً درج اولنور :

« ملتمزك عادل وکیللرینه بر استرحامده بولنه‌جغز شویله‌که اعلان مشروطیتدن بو آنه‌قدر آلایلی ضابطان حقنده بر طاقم غیر لایق تفهملر بسلنیور . یعنی مکتبلی و آلایلی ضابطان آره‌سنه اسکیدن اکیلن نفاق تخملری شوصره‌لرده نشوونما بولمغه باشلادی مجلس عالیجه‌ده معلوم اولدیغی اوزره بزده بو وطن مقدسك صادق بندکانندن بولنیورز . مکتبلی سلاح ارقداشلرمزدن بعضلری

هرنه‌فکره مبنی ایسه بزه‌قارشی نظر حقارتله‌باقیورلر . بوده‌صرف عسکر ناظرلرمزك خفی برمقصدلرینه مستنددر . بوندن اقدم طابورلرجه قادروتنظیم ایدلدی . آلایلی ضابطاندن یوزده‌سکسان بشی قادر وخارجه چیقارلدی . قادرو داخلنده قالانلری‌ده برر برر قادروخارجنه چیقارمغه‌باشلادیلر . وشیمدیکی‌ده‌صیزلتی‌یه‌میدان ویرلمه‌مك اوزره امتحان اجراسیله کویا امتحانده لیاقت کسب ایده‌مه‌مش دیه‌رك بالعموم آلایلی ضابطانك قادروخارجنه چیقارلیه‌جغی بدیهیدر . بناءً علیه مکتبلی ضابطان کبی اوله‌جقلری . قادر وخارجنده قالان ارقداشلرمزدن مستحق تقاعد اولانلرك بروجه حقانیت تقاعد ایدلمسی ، بونلره ویریله‌جك تقاعدیه معاشلری‌ده بش‌یوزدن دوزاولمامق شرطیله طلب ایدرز . تقاعده مستحق اولمیانلرك دخی مادامکه بی‌لزوم عدایدیلیور . اونلره‌ده تعویضات نقدیه‌دن اوله‌رق بر اکرامیه اعطاسی .... وقدمنه کوره بهرینه بش‌یوزدن الی بیك ایکی‌یوز لیراقدر اعطاسی وبردها عسکره آلنمامق شرطدر . بالاده‌کی افاداتِ صحیحه‌نی حربیه ناظری پاشا حضرتلری طرفندن یالاندردیوب ردایدیله‌جك اولورسه‌اوندن دخی شویولده ملت مجلس عالیسندن تأمینات قویه‌یه‌ربط ایدییورز . اولااردولرده . وکرك درسعادتده بولنان عسکری قومسیونلرینه ومجلس عسکریده آلایلی ضابطاندن ده متعدد اعضا بولندیرلمسی وبو اعضالرده ملازم ثانیدن فریق رتبه‌سنه قدر . ایکنجی ، اردولرده حربیه نظارتی طرفندن تبلیغات رسمیه‌ده بولنلسونکه

آلایلی مکتبلی نامی یوقـدر . هپسی بروطن اولادیدر وبویولده اوراق حوادثله اعـلان ایدلمسی . ثالثاً بشنجی آلتنجی ویدنجی اردولره تعیین اولنه‌جق ضابطانك هپسنك آلایلی ضابطاندن تعیین ایدلمیوب مساوات اوزره تعیینلری ، نصل‌که دیکر اردولره مقابل ـکنز مکتبلی‌یه قارشی ایکی آلایلی ضابطاندن بولنورسه اویولده تعیینلرینی طلب ایدرز . بالاده‌کی معروضـات محقـه‌مزك قبولنی استرحام ایلرز . قبول بیورلمدیغی تقدیرده اردولرده بیوك فنالقلر چیقه‌بیله‌جکنی سـلامت وطن نامنه اخبار ایلر وجواب بکلرز .

اردو(١)ـ٢٠٠٠ ، اردو (٢)ـ٣٠٠٠ ، اردو (٣) ـ٣٠٠ اردو(٤) ـ ١٣٠٠ ، اردو (٥) ـ ١٧٣ ، اردو(٦) ـ٨٠٢ ، اردو (٧) ـ ١٠١

بواستدعانامه دکل ، حادثات جاریهٔ عسکریه‌نك تهدیداتی ایله مؤیدبر اولتیماتوم کبی اولوب عادی وقتده اولسه، نظامات داخلیه‌سنه پك رعایتکار وحثیت حاکمیت عظمی ایله حائز اغترار اولان مجلس مبعوثانده لایق اولدیغی معامله‌ٔ ردقطعی‌یه اوغریه‌جغی درکار ایدی، فقط زمین وزمان الجاسیله مجلس مندرجات استدعایی محق کورمش، هله حربیه نظارتنه حواله ایله یوکك آلتندن چابق قورتلدیغنه شکر ایتمشدر. آندن صکره یانیه ولایتندن بتون مأمورین حکومت و اهالیٔ مملکت امضاسیله کشیده ایدیلان تلغرافنامهٔ آتی اوقونمشدر :

« مشروطیته لایق صورتده تشکل ایتمین ومقصد ملعنتکارانه‌دهٔ انعقاد ایتدیریلن قابینه هیئتی شیمدی سقوط ایتدیرلمکی واسکی

قابینه یرینه کلمکی، هیئت مرکزیه‌مز اولان اتحاد وترقی جمعیتنك پروتستوسی وجهله متجاسر وجانیلرشدتله پنجهٔ قانونه چاربدیرلمکی، حال حاضر قابینه‌سنه کلیاً اعتمادمز یوقدر. عناصر مختلفهٔ ملتله متحداً استانبول اوزرینه یورومکی تأکیداً عهد ومیثاق ایتمشزدر» افکار سطحیه اربابی نزدنده یانیه‌نك مرکزدن قطعیاً انفکاکی وبلکه استانبول اوزرینه یورویه‌جکی احتمالانی ایله بادیٔ تألمات اولان بوتلغرافنامه مأیوس ومنکسر اولان افکار جدیه‌اصحابنك یورکنه صوسرپمشدر . علی‌الخصوص اوزمانه قدر مجهول قالان برنقطه‌یی، اتحاد وترقی جمعیتی مرکز عمومیسنك خط حرکتنی افشا واظهار ایله‌مشدر . بو تلغرافنامه‌دن اکلاشلمشدرکه اتحاد وترقی جمعیتی مرکز عمومیسی حرکت واقعه‌دن دولایی مابینی وحکومتی شدتله پروتستوایتدیکی کبی بتون‌شعباتنه‌ده تبلیغ کیفیت ایلمش، یا نیه وظیفهٔ حماست وحمیتی ایفاده جمله‌یه تقدم ایتمشدر . فی‌الحقیقه اتحاد وترقی جمعیتی سلانیك مرکز عمومیسندن بشقه سلانیك بلدیه‌سنك، دائما قهرمان حریت وحائز اقصی‌الغایات کمال وغیرت نیازی‌بك افندینك ومناسترده کائن عناصر مختلفه قلوبلرینك مقامات عائده‌سنی شدت‌و قطعیتله پروتستو ایتدکلری بالاخره آکلاشلمشدر. هیئت‌مبعوثان بواجتماعك ابتداسنده‌صورت خفیه‌ده انعقاد ایده‌رك استانبولده غزته‌لرله اعلان وبتون‌ولایاته تبلیغ ایدلمك اوزره تنظیم ایلدیکی بیاننامه‌ده عسکرك حرکات اخیره‌سنی اضطرار ممالك تحتنده مشروع کورمش واضطرارو

مجبوريت دينان حالات برپارلامنتوده يربوله‌ميه‌جغنه نظراً حركت واقعه‌نك مشروطيت ايچو نه‌بيوك ضربه تشكيل ايلديكي وبو مناسبتله مبعوثانك دوچار اولديغي مشكلات تقدير اولنمق اوزره مذكور بياننامه‌نك عيناً درج وتزبيري لازمه‌دن كورلمشدر :

مبعوثان بياننامه‌سي

« بوكون مجلس مبعوثانده جريان ايدن مذاكرات خفيه نتيجه‌سنده آتيده‌كي بياننامه‌نك نشرينه قرار ويرلمشدر :

اولادوطن اولان افرادعسكريهٔ عثمانيه ذاتاً برقاچ كوندنبري افكار عموميه‌ده حس اولنان آثارشكايانه شريعت مطهرهٔ محمديه‌يه تمامئ توسل طلبني وخدمات وانتظامات عسكريه‌يه متعلق بعض مطالب وشكايات مخصوصه‌لرينى ترديف ايده‌رك بونلرك اسعافني وجمله‌يه امنيت بخش اوله‌جق برصدراعظمك وحربيه ناظرينك تعييني ايله هيئت وكلانك تجديد وتشكيلي لزومني وهرحالده وكارده ادارهٔ امور دولت ايچون احكام منيفهٔ شرعيه‌نك دستور اعظم اتخاذني وهرحالده اتحاد آراى ملتله تأسس ايدن ادارهٔ مشروطهٔ مشروعه‌نك دوام مرعيتني كنديلرينك وبابالرينك وكيل عموميلري بيلدكاري مبعوثانه مراجعتله طلب ايتمشلردر . هيئت مبعوثان درحال اجتماع ايده‌رك مطالب واقعه‌يي قبول ايله ويرمش اولديغي قرار اوزرينه هيئت وكلا استعفا ايتمش وبو نمايشده بولنانلر حقلرنده مجلس مبعوثانك قرارينه اقتران ايده‌رك عفو عالي‌يه دائر شرفصادر اولان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهي تبليغ وتبشير ايدلمش اولديغندن

جمله‌سی کمال اطمئنان وسرور ایله قبیله‌لرینه عودت ایتمش وبو صورتله‌ده افراد عسکریه‌مز متحلی اولدقلری مزیت و انتظام وعدالتی ابراز ایتمشلردر .

هیئت مبعوثان بو واقعه‌نك اهمیت فوق‌العاده‌سنی تقدیر ایده‌رك درعهده ایتمش اولدیغی وظیفهٔ اصلیهٔ مهمه‌سنی ذاتاً ابتدای اجتماعندن بری التزام ایلدیکی مسلك قویم وجهله بوندن بویله دخی شریعت غرای احمدیه‌نك احکام جلیله‌سنه وجمله‌اولاد وطنك حقوق‌ومنافع عمومیه‌سنی ضامن اولان قانون اساسی‌احکام مشروعه‌سنه توفیق ایده‌رك ایفایه‌وعموم‌مبعوثان فکراً ووجداناً متحد اوله‌رق مملکتك محتاج اولدیغی ترقی وسعادتك استحصالنه حصر نظر اهتمام ایلیه‌جکندن بعدازین آسایش مملکتی مختل کوستره‌جك معاملاته مبادرتدن اجتناب ایلمکلری بالجمله عسکر واهالی قردشلرمزه سلامت وطن نامنه توصیه اولنور . »

۲ نیسان سنه ۳۲۵

کورولیورکه مبعوثان مطالب عسکریه‌نك حتی جمله‌یه امنیت بخش بر صدر اعظم وحربیه ناظری تعیننه قدر ، حتی بتون حرکات وجنایاتك عفو حمیدی‌یه اقترانه قدر قبولنی علی‌العاده مشروع کورمکده‌در .

حالبوکه بو قرارلر اتخاذ اولنورکن پارلمنتونك درودیوارنده هائلات ممات کزیور ، هپسندن مدهشی وطنك هرج ومرجی ایچنده غرقی ونابود اولمقده بولندیغی‌ده منظور اولیوردی !

زواللی مبعوثان ! بتون جبر وزور شقاوت آره‌سنده، حکومتی اسقاط واصعاد کبی قوت وصلاحیتنی ینه استعمال ایتمکله متسلی، اوته‌دن حمید ظالم ایسه بوحاللره قارشی قهقهات قاتلانه ایله مستهزی .. اویله یا! تصورات‌واجراآت‌استبداد، برسیل‌خروشان کبی‌تهدیدکار اولدیغی‌ایچون ذره‌سندن شاشمیه‌رق ، بلکه‌حدودنی آشه‌رق اولانجه تخریباتی اجرا ایدییور ، مبعوثان بوتخریباته کندیسی‌ده رأی ورضا ویرمك صورتیله قوهٔ تشریعیه‌لکده باقی وپایدار بولندیغنی اثبات واظهاره چالیشیور ! حمیدخونکار استبدادینه دسترس اولدقدن صکره وقتیله مظلوملرینی محکمه‌لر واسطه‌سیله محکوم ومحو ایتدیردیکی کبی شیمدی‌ده مقررات استبدادیه‌سنك مماشات مبعوثان ایله حیز حصوله چیقمسندن البت محظوظ اولیور ایدی . عسکرك کیجه‌دن مبعوثان پیشکاهنه‌کلمسنه وصباحدن ایقاع جنایاته باشلامش اولمسنه نظراً تصورات ارتجاعیه ، بوحرکات باغیانه‌یه‌قارشی، مبعوثان اوکون وکیم بیلیر دها قاچ کون‌هیچ‌طوپلانه‌مامق‌وحمید خونکارجه‌کویا وخامت احوالك ضرورت مشروعه‌سی قارشیسنده‌ذاتاً قاچه‌جق، اولدوروله‌جك قابینه‌نك استعفاسی قبول ایدیلوب ایستدیکی‌وجهله بر هیئت وکلا تشکیل ایدلمك اساسلرنده قورولمش اولمسی‌ده اغلب احتمال کورونور . علی کلاالتقدیرین حرکت سرکشانهٔ عسکرینك ترتیبات مخصوصهٔ استبدادیه‌دن عبارت بولندیغی کیتدکجه زائد بروضوح ایله میدانه چیقیور ایدی . ترتیبات

واقعه خلقك و عسكرك الك نازك طماری اولان شریعت ودیانت نقطه‌سنه باصه‌رق ایشه باشلامش و بالطبع خواجه قیافتنده برطاقم ادانی نك ده بوكا تشربك ایدلمسی اونودلمامش اولمغله، علمای حقیقه‌یه كوره شریعتك ایسته‌نلمسی پك طبیعی اوله‌جغی یو- لنده بیاناتده بولنلمقدن صرف نظر، علی العاده التزام سكوت بی طرفی اولنمسی ده ممكن اوله بیلیر كن وملاعنهٔ ارباب استبدادجه احتمال بویله فرض و تخمین ایدلمش ایكن حقیقی وجداً وارث معنویات پیغمبری اجلهٔ علماء اسلامیه‌نك علم و شریعت نامنه اوینانلمق ایسته‌نیلن روله قارشی كمال صلابتله قیاملری و حقایق احوالی امثالی نامسبوق بر عصبیت كاملانه ایله مدافعه‌یه اهتماملری بو مسئله‌ده یار و اغیاری حیرتده براقمش، حقیقتاً تاریخ انسانیت واسلامیتده امثالنه همان تصادف اولنماز آثار كمال و فضیلت كوسترلمشدر . محترم جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك قالاً وفعلاً مساعیٔ مشكوره‌سندن بشقه ۲ نیسان تاریخنده اسطار واصدار ایلدیكی شو برنجی بیاننامه‌یی تاریخ انسانیت آلتون حروفله سطور وصحائفنه یازسه‌الیق وبجادر :

مبعوثان كرام هیئت محترمه‌سیله ملت نجیبهٔ عثمانیه‌یه

« السلام علیكم

« مبعوثان كرامدن بعضیلرینك امنیت حیاتیه‌لرنجه اندیشه‌یه دوشه‌رك استعفا ایتمك نیتنده بولندقلری و اهالیزجه استبدادك عودتندن قورقلمغه باشلاندیغی حقنده بعض حسیات واستطلاعات

استانبول مبعوثی حسین جاهدبك

حاصل اولدیغی اکلاشلدیغندن مشورت و مشروطیتك شرع شریف احمدی احکامنه قطعیاً موافق اولدیغنده ذره قدر ترددی اولمیان ودور استبدادده کتب اسلامیه‌مزك کلخانلرده یاقلدیغنی هنوز اونوتمیان جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك احکام شرعیه‌یه خادم اوله‌جق مجلس مبعوثانمزك مشروطیت مشروعه‌مزك محافظه‌سی اغورنده بتون افرادیله صوك درجه‌یه‌قدر صرف مساعی‌یه عزم ایتمش اولدیغی و مشروطیتك محافظه‌سی ایچون بذل حیات ایتمکی بر فریضهٔ دینیه بیلدیکی جهتله بوکونه قدر استعفا ایدنلر و یا فراره تصدی ایتمك صورتیله مستعفی عد اولنه‌جقلردن ماعدا مسلم و غیرمسلم مبوثان کرامه‌علمانك وبتون ملتك اعتمادی برکمال اولوب بعدما استعفایه تشبث ایدنلر

خائن وطن عد ایدیله‌جکلری جهتله جمله‌سنك كمال حقانیت وعدالت واستقامت دائره‌سنده ایفای وظیفه‌یه‌مداو متلری و توفیقات ربانیه‌یه مظهریتلری خصوصنده كمال خلوص قلب ایله درگاه اجابت رب متعاله رفع ندای تضرع ایدلمكده اولدیغی وروحانیت محمدیه‌یه مستنداً بتون ملت ظهیریكز بولندیغی عرض وبیان اولنور ،

شائلی عسكر اولادلرمزدن ده رجامز شودركه سكونت واطاعتلرینی محافظه ایده‌رك علمای شریعتك نصیحتلریله عامل اولدیغونلركه جناب حق‌ده وطنمزه سلامت ودنیا و آخرتده جمله مزه سعادت احسان بیورسون آمین ٣ نیسان سنه ٣٢٥»

حادثه‌نك شكل وماهیتنه ، محیط ومكان وزماننه كوره بو بیاننامه‌یه برقیمت تقدیر ایده‌بیلمك حقیقةً ممكناتدن اولمسه كركدر دینی ، شریعتی اسلامیتی ، انسانیتی بیقان اوتوزاوچ سنه‌لك مظالم حمیدیدن صكره بوقیراط بلند عرفانده علماء اسلامیه قاله بیلمش اولمسنه طوغریسی كیمسه احتمال ویره‌مزایدی. معجزات دیانت اسلامیه‌دندركه بویله بردورفترتده شریعت غرای احمدیه نامنه بتون عالم انسانیت ایچون زیب سرافتخار اوله‌جق اقوال وافكار وحركات علویه ظاهر ومشهودمز اولیور . الحمدلله على دین الاسلام . بیاننامه‌نك محتویاتی اوزمانه‌قدر ردای شكوك وابهاماتدن تمامیله قورتوله‌مامش اولان بتون حقایقی ایضاح ایتمش، شریعت نامنه یاپیلان حركت واقعه‌نك ترتیبات ارتجاعیه‌دن اولدیغنی میدانه قویمش ، مع مافیه شریعت اسلامیه‌نك بوكا قطعیاً وقاطبةً

مانع اولدیغنی لسان شدت و حقیقت ایله بیان ایدرك ایجاب ایدرسه بوبابده بذل حیات ایتمك ایچون علمانك بتون ملته پیشوا اوله‌جغی سرداولنمشدر . بو بیانامه هیجان وخلجان واضطرابده اولان افرادملتك حال و آتیسنی تنویر، وظیفه‌سنی ده تقریر ایتمش اولمغله کرلمش اولان اعصابه براز سکونت کله‌بیلمشدر .

جمعیت علمیهٔ اسلامیه اعضای کرامی طرفندن تحریر ونشر ایدیلن مقالات نفیسه‌ده شریعت نامنه وقوع بولان قیامده قتل نفوس ، اضاعهٔ حقوق کبی کوزی کورینه‌توسل ایدیلن حرکاتك شریعت جلیله‌یه ، تربیهٔ ملیه‌یه طبان طبانه ضدجنایت ووحشتلردن عبارت اولدیغی وبوندن بشقه سلامت و استقبال وطن نقطهٔ نظردن صوك درجه داعیٔ مضرت بولندیغی افاده ایدلمش، مشروطیت مشروعه‌مز سایه‌سنده آفاق سیاستمزی استیلا ایدن مظلم بلوطلر یاواش یاواش صبیرلمغه باشلادیغی بویله بر دمده تکرار نائرهٔ فتن و اختلالی اشعال ایتمه‌نك وطنه ، ملته شریعته خیانت اولدیغی نام خدایه قسملرله درمیان اولنمشدر .

ـ حرکات اختلالیهٔ، عسکریه‌نك اوروپایه صوارلمکا سالندن بو کون خبردار اولنه بیلدیکی یازلمش ایدی . حادثه‌نك اوروپاده ایلك تأثیری میزان سیاسیات اولان بورسه‌لرده اسهامز اوزرینه دهشتلی بر ضربهٔ تدنی وعطالت ایندیرمك اولمشدر . اره‌مزده دردست حل وتسویه مسئله‌سی اولان بلغارستان ایشه حادثه‌یی، قاچیراسی جنایت اوله‌جق بر فرصت کبی تلقی ایله استفاده اسبابنی

دوشونمکه باشلامشدر . فی الحقیقه نیم رسمی ورده غزته‌سی بلغار حکومت امارتنك افکار وحسیاتنه ترجمان اوله‌رق استانبول حادثاتی ایضاح ایتدیکی صره‌ده بروجه آتی مطالعاتده بولنمشدر:

« اخیراً وقوعه کلن حرکات دینیه وملیه‌نك ، ترکیه‌نك ادارهٔ داخلیه‌جه کسب قوت ایتمسی وبین‌الملل موجود مسائل معلقه‌نك حلّ اولنمسی نقطهٔ نظرندن ادارهٔ مشروطه‌نك شیمدی‌یه قدر حصوله کتیردیکی منافعی زیر وزبر ایده‌جکندن قورقوله بیلیر .

« کذا الیوم کاملاً عقد ایدلمش بولنان دولت عثمانیه ـ بلغارستان ائتلافنك حادثهٔ اخیره مناسبتیله عقیم قالمسی‌ده قابلدر . بناءً علیه بلغارستانك ، محافظهٔ استقلال ومنافع حیاتیه‌سی ایچون هر درلو تدابیر لازمه‌یی اتخاذ ایده‌رك بالجمله احتمالاته قارشی کندیسنی محافظه ایتمسی لازمدر . بلغار ملتی منافع مذکوره‌یی محافظه ایچون الك عظیم فداکارلقلر اجراسنه کاملاً حاضردر . »

بی محابا اعلان استقلال ایدن بلغارستان ایله الك منتظم زمانمزده حربه کیرشمکدن توقی ایلدك . بوندن غرض ایسه بویله بر حربك منافع صحیحهٔ سیاسیه تأمین ایده‌میه‌جکی ، وبر حرب ایله ۹۳ مشروطیتنده اولدیغی وجهله ترقیات ملکیه نامنه اجراسنه مجبور بولندیغمز اصلاحاتده تأخر یوزندن تلافیسی ناقابل صورتده دوچار ضرر اوله‌جغمز خصوصاتی ایدی . بو هرج ومرجی ایله بر حرب دخی اویله قولایجه اختیار اولنه‌مازدی . حال بوکه بلغارلرك فرصتی غنیمت صایوب بزی

بش پاره ویرمکسزین ، بلا قید وشرط تصدیق استقلاله اجبار ایتمك اوزره حدودی تجاوز ایچون پرورده ایتمکه باشلادیغی آمال ومقاصد ارباب حمیته داغ درون ایلیور ایدی .

عینی تاریخله برلیندن وارداولان تلغرافنامه‌ده‌ایسه: « برلین محافل سیاسیه‌سنده درسعادت وقعه‌سینه فوق‌العاده اهمیت ویرلمکده‌در . ممالك عثمانیه‌ده حکم ونفوذ حکومتك دوچار ضعف اوله‌جغندن پك زیاده قورقولیور. ممالك عثمانیه ایچون قوتلی بر حکومته لزوم واردر . آنجق بویله قوتلی بر حکومت کرید ، صرب ، بلغارستان وقره طاغ افسادات وتحریکاتنه جواب ویره‌بیلیر» دنیلیور ، ممالك اجنبیه‌ده هب بویله بدبینلك کوستریلیوردی

*
* *

٣ نیسان جمعه کونه یأس وخلجان ایله داخل اولیورز . ذاتاً قوتی ، وجودی نابود اولان حکومتدن جمعه اولمق حسبیله هیچ اثر یوق . ینه جمعه اولمق حسبیله ذاتاً سوقاغه چیقمقده امساك ایدن خلقدن بالغرض بوغاز ایچی ، قاضی کویی سمتلرندن هیچ کیمسه‌ایغمش. اورته‌لق تنها. قولاقلر کیریشده. بر علاوه یایغره‌سیدز قوپیور. قلب چارپنتیلریله آره صره قوشولوب آلنیور : مدارسك اصلاحی ایچون ذات پادشاهی‌نك

اون بیـك لیرا قدر بر پاره ویردیکی وبوندن دولایی ارباب تقوی ودیانت نه قدر اظهـار مسرت ایتسـه یری اوله‌جغی زمیننده هانکی مطبعه وغزته طرفندن چیقـارلدیغی مجهول بر نهاقنـامه . اضـطراب مزداد اولیـور . تك توك آچیلان دکانلر قپانمق ایچون اشارته باقیور . آلا بر علاوه‌دها: مسعودیه ضابطانندن بری عسکر طرفندن قتل‌واعدام ایدلش.. اوف نه بیتمك بیلمز بلادر. اوکله‌یه‌طوغری آچیق بولنان دکا- نلر، قپالی اولانلردن سرایت ایدن جوف ایله اصول اصول ، صانکه بر شی یوقمش‌ده‌دکانجیجه اویله ایجاب ایتمش کبی قپانیور. هایدی مطبعه‌لره ، باقه‌لم‌نه‌حوادث‌وار، آژانسلرنه‌لر کثیرمش؟ پارسدن بر تلغراف : سکون و آسایشك تمادیسی خصوصنده اوروپاقابینه‌لری اندیشـه ناك بولنمقده ایمشلر . حاجت نه ؟ اندیشه‌دن بز بتیورز ، طولوندن بر تلغراف : (ژول میشله) (ویقتور هوغو) قروازورلرینك حاضرلقلری استانبول صولرینه کیتمك ایچون اولمدیغی بیان ایدیلیور ، بو بیلدیکمز بر طور افاده درکه نفی ایله بیانی صدقنی تأیید ایچوندر ، ذاتاً انکلیز کمیلرینك چناق قلعه خارجنده بشیکه‌لرده اولدیغی، قره‌دکز روس فیلوسنك سینوب آچیقلرنده دولاشدیغی عادتا تحقق ایدییور ، آلمانیانك بدبینلکی بردوام. بلغار مطبوعاتی تحشیدات عسکریه‌یی هم تکذیب‌یسه، هم ترغیب ایدرصورتده ارائه‌ایلیور. اولکیلر تیمورمش کبی صربستانك یکی‌بازار حقنده آمال و تشبثات تجاوزکارانه‌سی‌ده

ازمیر مبعوثی نسیم مازلیاح افندی [وقوعات استبدادیهٔ اخیره‌یه قارشی سربازانه و جسورانه ایراد مقال ایتمکله تمایز ایتمشدر.]

میدانه چیقیور . آفاق سیاسیه ثمامیله مظلم .

هله جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌دن غزته‌لره درج اولنمق ایچون وارداولان ایکی قطعه بیاننامه قلبه‌براز انشراح ویرمسه حال بسبتون برباد . بو بیاننامه‌لرده جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك کمالات وفضائل اسلامیه‌یی بویله بردم نازکده نصل برصلابتله محافظه وارائه ایلدیکنك آثار مشکورهٔ فوق‌العاده سندن اولمغله اخلافه مدار عبرت اولمق اوزره بروجه آتی نقلنی ازم کورورز :

« ووقفان غزته‌سنك فی ۱ نیسان سنه ۳۲۵ تاریخلی نسخه‌سنده خلیفهٔ اسلام عبدالحمید خان حضرتلرینه آچیق مکتوب

عنوانلی مقاله‌ده (بو کون مشروطیتمزی رفع ایتمك ، مجلس مبعوثان عثمانی‌یی قپاتمق ید قدرت شاهانه کزده‌در .) دیو درج ایدیلان فقره‌یی بروجه آتی محتاج تصحیح کورورز: شویله‌که مشروعیتی نصوص فرقانیه واحادیث شریفه ایله ثابت اولان امر جلیل مشورتك حال حاضرده‌کی شکل وطرزد، ملت وکیللری جانبندن ایفا اولنمسی وقانون اساسی احکامنه رعایت ایدلمسی احکام شرعیه وحکومت اسلامیه‌نك بقا وادامه‌سنه و ملت عثمانیه‌نك رفاه حال وسعادتنه خادم وعکس حال بر فتنهٔ عظیمه‌یی موجب ومملکت و وطنمزك تعرض اعدایه معروض قالماسنی مستوجب اوله‌جغی محقق اولدیغندن مشروطیتك محافظه‌سنی جمله‌نك اوزرینه واجبدر . امر سلطانك واجب الاطاعه اولمسی مأمور بهك مشروع اولمسیله مقید اولوب خلاف شرع شریف امرینه اطاعت جائز اوله‌میه‌جغنی بیلن ودور استبدادك سیئاتنی کورن وقانون اساسینك محافظه‌سنه یمین ایتمش اولان عساکر عثمانیه ایله طلبهٔ علوم ومنتسبین علمیه واهالیٔ سائره مشروطیتك رفعنه‌ادنا بر تشبث وقوعنده فدای جان ایدرك مانع اوله‌جقلری محققدر .

ذاتاً قانون اساسینك محافظه‌سنه یمین ایتمش اولان امیر المؤمنین افندمز حضرتلرینك مجلس مبعوثانی قپاتمغه تمایل ایتمسی ممتنع ومحال وعدیم الاحتمال ایکن فقرهٔ مذکوره ده صورت امکانده کوسترلمسی طوغری اولمدیغنی بیان ایلرز . »

مدارس اسلامیه‌نك اصلاحی وطلبهٔ علومك ترفیه حالی

ایچون کویا عبدالحمید طرفندن اون بیك لیرا قدر بر پارهاعطا ایدیله‌جکنه دائر اولان علاوه‌یی تکذیباً ینه جمعیت محترمهٔ مشارالیهادن :

« مدارسك اصلاحه احتیاجی موافق حقیقت وبوخصوصده بذل معاونت برامر خیردن عبارت ایسه‌ده ایلروده اوقاف اسلامیه‌نك اصلاحی صره‌سنده دوشونیله‌جك اولان بویله برمسئله‌نك شیمدیکی حالده موضوع بحث اولمسنده‌کی مناسباته پك عقل ایردیره‌مدیکمزدن بو نشریاتك بر مفسدته مقارن اولمسی احتمالنی درپیش ایده‌رك دونکی کون بوخصوص ایچون پولیس مدیرینه مراجعت ایدلمش و تحقیقات نتیجه‌سنده طابع و ناشرینك حلمی بك وموزعنك کریدلی رضا افندی اولدیغی اکلاشلمشدر . طابع وناشری مسئله‌نك حقیقتی ومنبع ترشحی حقنده ایضاحات اعطاسنه مجبوردر . جمعیت علمیه نزدنده ایسه بوکا دائر بر کونا معلومات واستطلاعات بولنمدیغی جهتله حقیقتی اکلاشیلنجه‌یه قدر مسئله‌یه قطعیاً بی اساس ومضع نظریله باقلمسی لزومنی اعلان ایلرز .

٣ نیسان سنه ٣٢٥

برنجی بیاننامه‌نك قیمت عظیمه‌سی وارستهٔ تفصیل وایضاح اولوب ایکنجیسنك موضوع بحثی اولان ماده ایسه افکار طلبهٔ علومی سرایه اماله کبی بر فکر مفسدته مبنی بولندیغندن تحقیق وتکذیبنده اختیار اولنان کلفتك برخدمت علویه بولندیغی آزادهٔ شك واشتباهدر .

٣ نیسانك الك مهم حادثه‌سنی موثوقاً روایت ایدلمك اوزره چتالجه‌یه سلانیکدن آلتی ترن و ادرنه‌دن ایکی طابور عسکر کلدیکی تشکیل ایتدی . احتمالات و فرضیاته کوره بو عسکرك اقشامه‌قدر استانبوله کیرمسی مأمول کورولوب ، عسکر استانبوله کیرنجه‌چار پیشیله‌جقمی، نه‌اوله‌جق کیمسه‌نك تقدیر و تعیین ایده‌مدیکندن هر حالده شهرده بر مصادمه و مقاتله صورتیله هرج و مرجی ظهوری اوهاومنه‌مغلوب اولانلر بی حضور، سلانیکدن وادرنه‌دن کله‌جك عساکرك مطلقا عادل وقهار، منتظم و خلاصکار اساسلر دائره‌سنده حرکت ایده‌جکنه عقلاً وقلباً قانع ومطمئن بولنانلر بر نشاط وحبوراوله‌رق بو اقشامده هرکس یرلی یرینه چکلمشدر.

* * *

٤ نیسان ، جمعه ایرتسی کونی احوال داخلاً و خارجاً اشکال جدیه اکتساب ایتمش ، وقوعاتك تتابع وتوالیسنه کوره بو احواله مشهود اولان تحولات شایان دقت وعبرت بولنمشدر. مشغول اوله‌جغمز احوال داخلیه‌یه اولا برقاچ کونلك مذاکره محصولی اوله‌رق بوکونکی تاریخله تشکل ایتدیکی اعلان اولنان «هیئت متفقهٔ عثمانیه» ایله باشلایه‌لم: حادثهٔ عسکریه‌نك ایلك آن ظهوری فرقهٔ منازعات ومجادلاتنك ، تخریبکار قوتلره استناد

ایتدیرلمش بر نتیجه‌سی کبی تلقی اولنوب بویله‌طرفینك‌ده محافظهٔ موجودیت ایچون قوای مادیه‌یه توسل ایلماری بی طرف اولانلر نظرنده طبیعی خوش کورلمه‌مش ، حادثه‌نك دقیقه دقیقه ارائه ایلمکده اولدیغی وخامت ایسه آزچوق جمله‌یی اورکوتمکه باشلامش اولدیغندن فرقه‌لر بیننده‌کی بغض‌ومنافرتك ازاله‌سنه دائر اورته‌یه آتیلان فکره اکثریتله طرفدار اولنمشدر . ذاتاً بر قاچ ماه مقدم اتحاد و ترقی جمعیتی ایله احرار فرقه‌سی آره‌سنی بولمق ایچون طرفین مرجعلرندن تشکل ایدن قومیسیون دفعاتله عقد مذاکرات ایلدیکی حاله بر نتیجه‌یه دسترس اولمیوب آیرلمش ، هله بو نتیجه‌سزلکدن دولایی یکدیکره هجوم وصولت درجهٔ نهایه‌سنی بولمش ایدی . احرار فرقه‌سی اتحادی ، مجلسده ، حکومتده تغلب و اجرای نفوذ ایتمکله اتهام، اتحادجمعیتی احراری، شکایت اولنان موارك طوغریلغی فرض اولنسه بیله بونك پارلمنتو حیاتنجه فرقهٔ غالبه‌یه عائد عواقب ضروریه‌دن بولنه‌جغی وادیسنده، و اشکال سائره‌ده اعطای جواب ایله بسبتون اغضاب ایدیور ، هله شکایات واقعه‌نك محرومیت منافع الجاسیله وجود بولمقده اولدیغنی‌ده ایلری سورویوردی. بولنه‌بیلدیکی قدر معایب

شخصیه‌نك تعداد و تذکارینه قدر ایلریله‌ین بو بحث ، حسن فهمی بکك مقتولیتی مسئله‌سنده ، خارجده تعقیب جرائددن اعصابی کریلمن بر قسم خلقك دخی مظاهر طرفکیرانه‌سی بادةً میدانه چیقمق صورتیله بسبتون علوریز اشتعال اولمش ایدی . مکتب بنالری احرار و اتحاد شماتتلریله چین چین اوتیور ، آلای آلای طلبهٔ عالیه شوراده بوراده نمایشلر یاپیور ، معلملره قارشی تجاوزات و مدافعات صحائف جرائده قدر کچیور ، معلملر استعفانامه‌لرینی ویریورلر ، کندیلکلرندن چکیلیورلردی. بو بر بحرانلی کیدش ایدی که عاقبت مجهوله‌سی ، هر حالده ساده‌لکدن عاری ایدی. تهلکه‌یی دهابی طرف بر کوزله کورن ارمنی (طاشناقسوتیون) فرقهٔ سیاسیه‌سی طرفندن، مبادیٔ بحرانده فرقه‌لره قطعی بر ائتلاف چاره‌سی بولنمسی ایچون پك وطنپرورانه افکار و مطالعاتی حاوی بر بیاننامه نشر اولنمش ایدی . نصل چاره ؟ نه صورتله ؟ اویله بر چاره بولمغی ایستمك ایچون اول امرده اعتدال دمه صاحب اولمق، ثانیاً لاف دعوای انانیتدن هیچ اولمازسه برر پارچه فداکارلقله کچیورمك لازم کلیر ایدی. کیم بیلیر، نصل بر منبع حرارتك سوق غلیانیله ایدی که قانلر اعتداله عودت احتمالی مفقود بر صورتده فیقردایور ، هرکس طرز بیاننه کوره غیر قابل ائتلاف اولمقده فرانسز خلافکیر ابدیسی روشفوره رحمت اوقودویوردی . بو کیرودار منازعات ایچنده بر قسم مطبوعاتده واردی که صنف عوامی تحریك

و اغوا و اغرا وادیسنده متصل ایش کورویوردی . او صورتله نه (طاشناقسوتیون) ك فکر ائتلافندن ، نه (یکی غزته) نك ایکی آیلق متارکه تکلیفندن بر نتیجه چیقمقسزین حادثهٔ عسکریه وقوع بولیویره‌رك غوغاجیلری شاشیرتدی .

او زمانکی حسه کوره نتیجه اعتباریله هپسی کورلتویه کیدیوردی. (طاشناقسوتیون) ك ابدیاً کوش قبوله کیره‌میه‌جك اولان فکر ائتلافنك قیمتی سلاحلر ، سونکولر آره‌سنده تقدیر ایدیلیرکبی اولدی. بری برینك یوزلرینه باقه‌جق حاللری قالمیان فرق سیاسیه اربابی ، تعاون قلوبلرینه وارنجه‌یه قدر دعوت صورتیله عقد اجتماع ایده‌رك « هیئت متفقهٔ سیاسیه » نامی آلتنده معاهده‌نامهٔ آتی‌یی امضا و اعلان ایلدیلر :

« مملکتمزده موجود بالجمله سیاسی فرقه ، جمعیت وهیئتلر حال تهلکه‌ده بولنان وطن‌ومشروطیتك تأمین سلامتی ایچون کافهٔ اختلافاتی بر طرف ایده‌رك نام عالیٔ عثمانی آلتنده بر جمعیت متفقه تشکیل ایتمشلردر . بو هیئت متفقهٔ عثمانیه‌یه داخل اولان جمعیات سیاسیه بروجه آتیدر :

عثمانلی اتحاد و ترقی جمعیتی.— عثمانلی احرار فرقه‌سی. — ارمنی طاشناقسوتیون.— روم جمعیت سیاسیه‌سی.— فرقهٔ عباد (ده‌موقرات).— ارناوود باشقیم مرکز قلوبی.— کرد تعاون قلوبی.— چرکس تعاون قلوبی.— بلغار قلوبی.— ملکیه مأذونین قلوبی .— جمعیت طبیهٔ عثمانیه و سائر قلوب و

هيئتلر ايله زيرده واضع الامضاجرائد عثمانيه .

اشبو هيئت متفقهٔ عثمانيه‌نك اساس تشكلى بروجه آتيدر :

اولا: وطنى، ومشروطيت مشروعه‌يى تهديد ايدن احواله قارشى فرقه‌لر بيننده‌كى مناقشات و منازعات اونوتيله‌رق متحداً وال برلكيله ادارهٔ مشروطهٔ مشروعه‌نك بقاسنى مدافعه‌يه ساعى اولمغى تعهد ايدرلر ؛

ثانياً : هيئت متفقهٔ عثمانيه ، غزته‌لرك بو امل مقدسه كوره نشرياتنى توحيد ايليه‌رك مشروطيت مشروعه‌نك هر درلو تهلكه‌دن مصونيتى دكل ، فقط ملكمزك الى ماشاء الله تعالى صورت مشروعه‌ده فيض و اقبالنى حاضرلمغه وقف مساعى ايتمكله‌ده مكلفدر .

ثالثاً: شرائط اساسيه ومشروطيت شرعيه‌يه توفيقاً حكومت عثمانيه‌نك يكانه مراقبى مجلس مبعوثاندر ، بناءً عليه هيئت متفقهٔ عثمانيه حاكميت مليه‌يى حائز بولنان او مجلسك كافهٔ اركانى يعنى وكلاى ملتك دائما استقلال وجدان وكلامه مالك اولملرينى وهيچ بر طرفدن اصلا تهديده معروض قالماملرينى تأمينه چالشمق خصوصنده هر حميتلى عثمانلى كبى متفق و متحد اوله‌جقلردر .

رابعاً : بالاده مذكور هيئت متفقهٔ عثمانيه اشبو مقصد مشروع و مقدسى تأمين ايچون بروجه زير دائمى و مختلط بر انجمن تشكيلنه قرار ويرمشدر ؛

عثمانلی اتحاد و ترقی جمعیتی ، عثمانلی احرار فرقه‌سی ، طاشناقسوتیون ، فرقهٔ عباد (ده‌موقرات) روم جمعیت سیاسیه‌سندن ایکیشر اعضا ، مطبوعات عثمانیه‌دن درت اعضا و دیکر قلوبلرك بهرندن بر اعضا انتخاب اولنه‌جقدر .

انجمنك وظائفی بروجه آتیدر .

(ا) — ایجاب ایتدکجه انجمن بر هیئت مخصوصه واسطه‌سیله مجلس مبعوثانه و هیئت وکلایه مراجعتله فرقه‌لر ، جمعیتلر ، هیئتلر و غزته‌لرك اتفاقی اخبار ایده‌رك مملکتك و اهالینك تأمین استراحتی و آسایشك ادامه‌سی خصوصنده تدابیر سریعه و جدیه اتخاذ ایدلمسی لزومنی بیان ایده‌جکلردر .

(ب) — ولایاته هیئآت مخصوصه اعزامیله مقاصد مقدسهٔ مذکوره‌نك تبلیغ و تعمیمنه چالیشه‌جقلردر .

(ت) — کرك درسعادت ، کرك ولایاتده مختلف لسانلرده نشر ایدیلن غزته‌لرك هر بریندن بالمراجعه مقصد و مقررات مبسوطه‌نك ماهیت وطنپروریسنی کافهٔ صنوف اهالیه علی الدوام ایضاح خصوصنده متفقاً و متحداً نشریاتده بولنملری ایچون وصایای لازمه اجرا ایده‌جکلردر .

(ث) — هیئت متفقهٔ عثمانیه نامنه اجرا آته مأذون اولان بو مختلط انجمن اتخاذ ایده‌جکی تدابیر نتیجه‌سنده منازعات و منافراته خاتمه ویردیره‌جکنه و ملت و دولت ایچون کرك خارجاً و کرك داخلاً وخامت و تهلکهٔ عظیمه‌یی منتج اوله‌جق

احوالك عدم و قوعی خصوصنده صرف ایده‌جکی مساعی‌یه باجمله صنوف اهالینك و مسالك مختلفه اربابنك متحداً ومتفقاً اشتراك ایده‌جکلرینه امیندر .

سلامت وطن هر وقتدن زیاده آسایش وعدالتك ادامه‌سنه واخوت ومساواتك تمامئ موجودیتنه متوقف بولنمسی حسبیله بوخصوصده‌ده بتون عثمانلیلری ال برلکیله چالشمغه دعوت ایدر . » فی ٤ نیسان سنه ٣٢٥ (امضالر) .

فرق سیاسیه‌نك بو اتحاد عمومیسی، وقتی کچمش دکلسه‌ده پك کچیکمش اولمقله برابر وطنك معروض بولندیغی تهلکهٔ عظمایه قارشی ینه برشی دیمك ایدی . مع‌مافیه توزدن دوماندن فرمان اوقونیله‌جق صره اولمدیغی ایچون احراز ایده‌بیله‌جکی موفقیاتك مقدارینه دائر فکر ویره‌جك تشبثلرینی کورمك نصیب اوله‌مدی .

§ ترسانهٔ عامره قوماندانلغندن جرائد محلیه‌یه اجرا قلنان تبلیغاتده سیویل البسه‌یی لابس بر شخصك ترسانهٔ عامره‌یه بالدخول طوغریجه مرکز سفینه‌سنه عزیمت ایلدیکی وافراد عسکریه‌یه بر مظروف ورقه ویره‌رك درونده یکی قابینه ارکانندن صدراعظم وشیخ‌الاسلام وحربیه ناظرینك تبدیللریله یرلرینه طرفلرندن انتخاب ایدیلوب [حربیه نظارتنه انجیر کویلی حسن پاشانك اوغلی ، مشیخت اسلامیه‌یه ملاطیه‌لی عبدالله کمال افندی، صدارته سیواس والیسی سابق رشید عاکف پاشایاخود مصر حاکمی یحیی افندی] اسامیسی ملفوف پوصله‌ده محرر کسانك تعیین

ایتدیرلمرینی حاوی بر طلبنامه ظهور ایتدیکی ولدی الاستجواب مابین سلاحشورلرندن اولدیغنی افاده ایدن مرقوم ضبطیه یه اعزام قلندیغی وافراد عساکری اغوا ایدن بوکبی مفسدلره قاپیلنماسی لزومی بیان واعلان قلنمش اولمغله بیك شائبهٔ اشتباهه جلوه‌گاه اولان افکار عمومیه بو حادثه طولاییسیله یکی وجدی نقطه‌لره تعلق ایتمکه باشلادی .

دوندن چتالجه یه سلانیك و ادرنه عسکری کلدیکنه و عساکر مذکوره‌نك دقیقه بدقیقه استانبوله کیره‌جکنه منتظر اوله‌رق صباحه واصل و جمعه ایرتسی‌یه داخل اولمش اولان استانبول خلقی یوم مذکورده چتالجه‌دن ٦٠٠ عسکرك درسعادته کلدیکنه مطلع اوله‌رق آنثریتله دونکی ذهابی وجهله بو عسکری سلانیك و ادرنه عسکری اولمق اوزره تلقی ایلمش و عساکر مذکوره‌نك بلاوقوعات حربیه نظارتنه ، مبعوثان پیشکاهنه ویلدیزه کیدوب کلدیکی ایشیدیله‌رك و کوروله‌رك قورقویه محل یوقش قراریله راحت ایدلمشدر .

فی الحقیقه عساکر مرقومه‌نك استانبول جاده‌لرنده اوته کنه بریکنه حریت و مشروطیت بوزلدیمی ؟ استبداد کری کلدیمی ؟ یوللو سؤاللری‌ده برکون اولدن حاضرلانمش اولان ذهابی تقویه ایتمش ایدی . حال بوکه عساکر مرقومه چتالجه استحکاماتنك طوپجی نفراتی اولوب سلانیکدن کلن عسکرك پیشدارلری طرفندن حریت و شریعت شنلکنده حاضر بولنمق اوزره بالتشویق استانبوله

سوق ایدلدکاری نه‌دن صکره اکلاشلمشدر . چتالجه عساکری باب‌عالی طریقیله طوغریجه حربیه نظارتنه کیتمشلردر . حربیه نظاتنده‌کی عسکر بوکلن عسکرله مصافحه ایدرك جمله‌سنه نجای اکرام ایتمشلردر . عسکر ، خاصه قوماندانی ناظم پاشایی زیارتله مشروطیته خلل کلدیکنی ایشتدکلرندن بونك اصلی اولوب اولمدیغنی اکلامق ایچون کلدکلرینی و مجلس مبعوثانه کیتدکدن صکره ذات شاهانه‌یی‌ده کورمك آرزوسنده بولندقلرینی سویلمشلردر . ناظم پاشا ، کندیلرینك‌ده مشهودی اولدیغی اوزره مشروطیته خلل کلمه‌مش وکلمك احتمالی‌ده موجود بولنمامش اولدیغنی جواباً افاده ایتمشدر . بونك اوزرینه عساکر مذکوره کندیلرینه ترفیق ایدیلن بر باندوموزیقه اوکلرنده ترنمساز اولدیغی حالده مجلس مبعوثان پیشکاهنه مواصلت ایتمشلردر . بو صره‌ده مذاکرات ایله مشغول اولان اعضاء مبعوثان محضا عسکره حرمت اولمق (؟!) اوزره آیاصوفیه میدانه چیقمشلر ، ایچلرندن بعضلری ایراد نطق ایتمشلردر . بالخاصه یوسف کمال بکك نطقنده : «مجلس مبعوثان جناب حقدن ماعدا فوقنده هیچ بر قوت کورمیور ، چونکه آرقه‌سنده سزك کبی آرسلان یاوریلری واردر . » دیمشدر . عسکر اورادن ییلدیزه عزیمت ایتمکله عبدالحمید پنجره‌یه کله‌رك :

— اولادلرم ، کلدیککزه ممنون اولدم : دیمش ، عسکره یمك ویرلمشدر . یمکدن صکره روایت موثوقه‌یه نظراً عبدالحمیدك اك سوکیلی اوغلی برهان‌الدین افندی میانهٔ عساکره کله‌رك کندیسنك

عساکر ایچون اك بیوك حامی اوله جغی یولنده اقادات ابلهفریبانه‌ده بولنمش، عسکر اورادن قالقه‌رق سرکه‌جی‌یه عودتله چتالجه‌یه‌دونمك ایسته‌مش ایسه‌ده استحکامات و قیشله‌لرك سلانیکدن کلن عسکر طرفندن اشغال ایدلدیکی نظر اعتباره آلنه‌رق بونلرك عودتنه جواز ویرلمیوب درسعادتده ایتپلکخانه قیشله‌سنه یرلشدیرلمشلردر. اوکون حکومته، مبعوثانه اکثر ولایات وملحقاتدن تبدلات اخیره‌یه قارشی اعتراضات قطعیه‌یی ومشروطیته اورولان ضربه‌نك رفع وازاله‌سی ضمننده ایجاب ایدرسه قانونینك صوك طامله‌سنی دوکمك ایچون بیوك کوچك عمومك تجدید عهد ومیثاق ایلدیکنی حاوی تلغرافنامه‌لر کلمش واقشامدن حکومتك چتالجه‌یه قدر کلن عسکره نصیحت ایتمك واحوالی ایضاح ایلمك اوزره برهیئت مخصوصه کوندردیکی اکلاشلمش اولدیغندن چتالجه‌ده‌کی عسکرك معنی ومادهیتی حقنده بر درجه‌یه قدر واضح فکر ومعلومات ایدینلمك قابل اولمشدر.

حکومت طرفندن کوندریلن هیئتك ایچنده حلب مبعوثی نافع پاشا، اسکوب مبعوثی سعید وریزه مبعوثی احمد بکلرده بولنوب چتالجه‌ده‌کی عسکرله بعد الملاقات کشیده ایله‌دکاری شو:

« سلانیکدن کلن عسکرله تلاقی اولندی. شیمدیلك استانبوله کیرملرینك تأخیرینه موافقت ایتدیلر. بو تأخیر حرکت، استانبولجه فرصت عد ایدیله‌رك جزئی بر تدارکده بولنلدیغی حس ایدلدیکی حالده درحال بالجمله مسئولیت هیئت وکلایه ومسببلرینه عائد اولمق اوزره استانبوله یورونیله‌جکی صورت قطعیه‌ده بیلد-

یرلدیکی معروضدر . » عباره‌لرینی حاوی تلغرافنامه مجلس مبعو ثانده قرائت اولنجه عادتا طراقه نثار دهشت اولان بر طوپ تأثیراتنی ایقاع ایلمشدر. ایلك حسیات ، ادارهٔ مشروطه‌یه ورلمق ایستنیان ضربه‌دن متأثر اولان زوم ابلی ولایاتنك وبالخاصه سلانیکك استانبولده بو حرکته اشتراك ایدن عسکری ـ که همان عمومیت دنیله‌جك حالده ایدی . ـ اورمق اوزره استانبوله یورو ملری فکرندن چیقمش نتایج ایدی . عثمانلی عسکرینك ، سینهٔ پای تخته‌ده یکدیکریله چارپشمسی وبوندن تولد ایده‌بیله‌جك نتا یجك وخامتی بادی امرده جمله‌یه باعث تلاش اولدی . حتی مبعو ثان کرام دخی بو تلاش واندیشه‌دن آزاده قاله‌میه‌رق غایت حر ارتلی مباحثات میدان آلدی . مثال اوله‌رق قسطمونی مبعوثی یوسف کمال بکك بو بابده‌کی بیاناتنی نقل ایده‌لم :

« ارقداشلر ! مبعوث اولدیغمز وقتدن بو آنه قدر کچیردیکمز حالی شویله تخطر ایتسه‌ك ، اما بو حیاتی هر اعتبار ایله دها طوغریسی حیات اخلاقیه و حقوقیه و اجتماعیه اعتباریله تدقیق ایده‌جك اولورسه‌ق کورورزکه بز مبعوث اولدیغمزدن دولایی ملتدن پك چوق لطفلر کوردك . هر بریمز ـ شبه‌سز اولا کیدم ایچون سویلیورم ـ حدمزك فوقنده بیك درلو حرمت و سعا تلره مظهر اولدق . بو حرمتلری کورمیکمز وقتده شبه‌سز محظوظ ایدك . ایشته بو کوزده انلرك کلفتی کلدی . ملت بزی بورایه یالکز ملتك التفاته ، انعام و احسانته نائل اولسون

قرق کلیسا مبعوثی مصطفی عارف بك [مجلس ملیزجه مدار
افتخار واغترار اعضادن اولوب حادثات اختلالیه یه
قارشی محافظهٔ اعتدال و مکانت ایتمشدر .]

دیه کوندرمدی . ملت درد ینه دوا اولمق ایچون کوندردی .
بزده یمین ایتدك . ملتك انتخابنی قبول ایتدك . کندمزده بر
عزم، بر قوت کوردك ، بورایه کلدك . بو کون ملتك باشنده
دونن بوقور قوبی ازاله یه چالشمز ایسه‌ك تاریخ بزی دشنام ایده جکدر .
اوفه‌جق بر حادثه جریان ایتدی . عسکر کلدی ، بوراده
بعض مطالبده بولندی . بز اکر ملتك مبعوثلری ، ملتك
بابالری ایسه‌ك اونلر بزم اولادمزدر اولادبابادن هرشیئی ایسته‌یه بیلیر ،
اولاد یکدیکریله دوکوشه بیلیر . بابا اونلری تأدیب ایدر .
فقط وقتاکه اولادك ناموسنه ، حیاتنه تعرض ایدیلیرسه تعرض
ایدنلر اولاد دکلدر . بر دولت اجنبیه‌نك دونمماسی کلمش بر

طرفده بکلیور ، او بر دولتك دونمـاسی کلمش دیکر طرفده بکلیور . ملت هیجـانده . او حالده حقیقی اوله‌رق دیورم که وطن تهلکه‌ده . . بتون وطنك امیدی ، استقبـالی بزده‌در . رجا ایدرم وطنی قورتاره‌لم . بشـقه خلاص یوق . محـو اوله‌جغز . . نصل شیمدی او عسکرك بورایه کلوب یکدیکرینه قورشـون آتمسی عثمانلی ملتنك محوینی ایجـاب ایدرسه ، بو صره‌ده اولمه‌نك اهمیتی یوق ، چـونکه بو اك مسـعود ، اك اك شرفلی بر اولومدر . بنـاءً علیه اورادن کلن عسکر بزم بو حکومته امنیتمز یوقدر ، شبهه‌سز حکومتك کوندره‌جکی هیئت ناصحـه‌یی دیکلامیه‌جکز ؛ دیه‌جکلر . آنلرك بتون امیدی بوراده‌کی هیئت مبعوثانه‌در . بو عسـکر مشروطیت ایچـون کلیور ، بوراده‌کی عسـکرده مشروطیتی ایسته‌یور . بناءً علیه حکومت تکلیف ایتمکسزین دوشـونه‌لم . بو کون ریاسـت انتخـابیله وقت کچیره‌جکمزه او وطن اولادینه قوشـه‌لم . ایچمزدن بر هیئت کیتسون . رجا ایدرم ، وطن محو اولیور دیسون . بز کیده‌لم قوشه‌لم . لازم کلیرسه یالواره‌لم ، لازم کلیرسه تأدیب ایده‌لم . حقیقی مخـاطره‌یی عالمه ، افراد ملته اکلاده‌لم . وطنی قورتاره‌لم . بز بو تکلیفی حکومتـدن کلمش کبی دکل ، کندمزدن قبول ایده‌لم وهمان شتاب ایده‌رك وطنی قورتاره‌لم .»

وطنـك معروض اولدیغی تهلکه منظر مبعوثان ملتـده عادتا تجسم ایتمش ، میدانده کزیور ایدی . وکلادن معـارف

ناظری عبدالرحمن افندینك مبعوثاندن بر هیئت کیتمسی انسب وترن حاضر اولدیغنه دائر افاداتیده انضمام ایدهرك درحال حسن فهمی ، زین العابدین ، سالم ، فهمی ، اسماعیل حقی ، سلیمان شریف ، عبداه عزمی ، نورالدین ، قوزمیدی ، یوسف کمال ، مصطفی عارف ، بوشو ، عمر فوزی ، طاهر ، عارف عصمت ، خونئوس ، عبدالقادر هاشمی ، عبدالحمید زهراوی ؛ قاسم زینل ، شکری ، علی ، الیاس ، عاصم ، یحیی ، وارتاکس افندیلر ایله اسعد ، فؤاد ، رضا پاشالردن مرکب وصلاحیت واسعهیی حائز بر هیئت مبعوثه انتخاب وافراز ایدلدی .

حکومت مرکزیه ، یعنی قابینه ایسه ولایات وملحقاتك اعتراضات تهدیدکارانه سنه ، چتالجهدهکی عسکرك هر زمان ایچون استانبوله تعرضه قیام ایدهجکی احتمالنه وبواحتمالدن منسلب الحضوراولان اکثریت خلقك تلاش واضطرابنه قارشی شاشقین برحالده اولمقله برابر ظاهراً اینه مکانتنی محافظه ایدرکبی کورونیور ؛ حتی اوکون اعلان رسمیٔ آتیی نشر ایتدیریوردی :

« اخیراً درسعادتده وقوعه کلوب بحوله تمالی کاملاً برطرف (!) ایدیلن حادثهنك کویا ادارهٔ مشروطهمز علیهنده برحرکت ارتجاعیه اولمق اوزره طشرهلره عکس ایتمسندن دولایی سلانیکدن بر طابور مقداری عساکر عثمانیه درسعادته کلمك ایچون حرکت ایتمش وچتالجهده بولنان طوپچی عساکرندنده آلتی یوزقدری

بو کون ترنله استانبوله مواصلت ایلمش ایسه‌لرده ورود ایدن عساکر عثمانیه ادارهٔ مشروعهٔ مشروطه‌مزك هر درلو تعرضدن مصون اوله‌رق الی ماشاءالله مستقر وهیئت مبعوثان کرامك‌ده دائره‌لرنده مجتمع وسلامت مملکته عائد مذاکرات ایله کالاول (!) مشغول بولندیغنی وله‌الحمد آسایش مملکتجه موجب اندیشه هیچ برتهلکه موجود اولمدیغنی رأی‌العین مشاهده ایتملریله موسیقه‌لرینی ترنم ایده‌رك مطمئناً ومستریحاً (؟؟) عودت ایلکده اولدقلری کبی قانون اساسیمزك احکامی تمامیله محفوظ اولوب بوکا مغایر اولان اراجیف وشایعاته حواله سمع اعتبار ایتمه‌مارینك خادم کوینه کان قوهٔ عسکریه‌یه تفهیمی ایچوزده طوپخانه ناظری فریق خورشید پاشا ودرس وکیلی خالص افندی حضراتیله ارکان حربیه میرلوالرندن محمود پاشادن وذوات سائرددن مرکب بر هیئت دون اقشام ترن مخصوصله اعزام قلنوب اجرا قلنان تبلیغات وتفهیمات اوزرینه قوهٔ عسکریهٔ مذکوره‌نك‌ده درسعادته عزیمت فکرندن فراغت ایلدکلری شیمدی آلنان تلغرافنامه‌دن اکلاشلمش وقانون اساسینك وادارهٔ مشروطه‌ایله مبعوثانك محفوظیت وسلامتنه فعلاً امنیت حاصل ایدلمك اوزره شیمدی مبعوثان کرامدنده اوتوز قدر ذاتك خادم کوینه اعزاملری مجلس مبعوثان هیئت عمومیه‌سنجه تقرر ایده‌رك ذوات مشارالیهم دخی منتهیٔ عزیمت بولنمش اولدیغندن اهالیمزجه بروجهله تلاش واندیشه‌یه محل

اولمدیغنك وهر کسك اطمئنان تام ایله ایش کوجلریله مشغول اولملری لزومنك اعلانه ابتدار قلندی » فی ٤ نیسان سنه ٣٢٥

سلانیکدن چتالجه‌یه کلن عسا کرك یالکز بر طابوردن عبارت اولمیوب کرچه کیدن هیئت، قوهٔ حقیقیه‌دن خبردار اوله‌مامشسه‌ده ، اقلی سکز بیك راددلرنده اولدیغی اجرای تحقیقات ایله مشغول ارباب مراقك معلومی اولمسنه نظراً ، حکومتجه اولی بالطریق اوله‌رق معلوم اوله‌جغی ، وچتالجه‌دن بورایه کلن ٦٠٠ عسکرك چتالجه‌دن صورت اعزاملری، صکره بورادن صالیورلمه‌ملرینه مس ایدن لزوم و مجبوریت میدانده بولندیغی حالده بیاننامهٔ رسمیده مصلحت آمیز اولسه بیله صورت ترتیبی پك آچیق اولان کذب ودروغی اختیاردن ، حکومتك‌ده نصل بر ادارهٔ مصلحت بحران وجربانه یاقه‌یی قاپدیرمش اولدیغی واضحاً ا کلاشلمقده‌در .

ولایاتدن کلن وطالب قطعیٔ مشروطیت اولان تلغرافنامه‌لر ارقوندقجه مبعوثانك هیجانی یاواش یاواش مبدل سکون ووقار ارلیور ، آرقه‌لرنده قوجه بر ملتك کندیلرینه ظهیر واستناد اولمسی قلب ووجدانلرینی تقویه وتأمین ایدیور ؛ حتی چتالجه‌یه قدر کلمش اولان بهادران ملتك مأنر عزم وجدیتلرنده‌کی علویت آن بآن میدان آلیور ایدی . آنك ایچوندرکه ینه‌او جلسه‌نك دوامی اثناسنده اخیراً تشکل ایدن قابینه‌نك مشروعیتنی ادعا ایدن اسماعیل کمال بك : « بوراده، بو مجلس مبعوثاندن بری

جیقوب دیرسه‌که بن قورقویه بناءً رأی ویردم بو بر نقیصه‌در . وبونی تصور ایده‌م . بزه قارشی هیچ بر تعرض وقوع بولمدی. حتی الك بیوك دلیلی‌ده بوراده بولنان عسكرك وضعیتی ایدی »

دیدیکی زمان داغاواریان افندی آتیله‌رق

ـ ارقداشلرمز اولدی، دهانه ایسته‌یورسکز ؟

دیمش ، محمد علی بك ایسه :

ـ او کونکی هیجانده مبعوثلرك بر تهلکه‌یه معروض اولمدقلرینی ذات عالیکز بیلیورمی ایدیکز . . .

سؤالیله بتون مهالك سابقه‌یی میدانه قویمش : نهایت اسماعیل کمال بك اسکات ایدلمشدر . او کون مبعوثانه احتیاط افرادی طرفندن ویریلوب هیئت عمومیه‌ده اوقونان استدعانامه‌ده کندیلرینه اجرا ایدیلان نصایح اوزرینه حلم وسکونه رجوعلری طبیعی ایسه‌ده طرف طرف بعض منافقلرك افساداتده دوام ایلمکده اولمسنه چاره ساز اولنمسی طلب ایدلمش ؛ مبعوثلردن بعضلرینك اقامتکاهلری تحقیق ایدلمکده اولدیغی موضوع بحث اولمش ؛ ضبطیه نظارتنجه دخی مطبوعاته تبلیغ اولنمق اوزره بیاننامهٔ آتی اوکون قلمه آلنمشدر :

« بر جرم ایشله‌مدکجه هیچ کیمسه‌نك تعقیبی جائز اولمدیغی حالده بر جمعیت ویا فرقه‌یه منسوب اولدیغی بهانه‌سیله بعض کسانك تعقیب اولندیغی وحریت شرقیلرینك منع اولندیغی واشبو شرقیلری حاوی غرامافون پلاقلرینك شکست ایدلمکده

حربیه ناظر اسبق رضا پاشا [اختلال عسکری هنگامنده قابینه ارکانندن اولوب بالذات شخصی ایچون وقوع بولان تعقیبات جنائیه اوزرینه احتیار فرار ایله رها بوله بیلمشدر]

بولندیغی استخبار قلنمش اولوب حال بوکه قانوناً لازم کلمدکجه هیچ بر بهانه ایله کیمسه نك تعقیب ایدیله میه جکی کبی شرقی منع ایتمك وغراموفون پلاقلرینی قیرمق کبی احوال دخی بالطبع جائز اوله میه جغندن بو یولده کی اشاعات بدخواهانه یه قطعیاً میدان

ویرلمه‌سی ضمننده اقتضا ایدنلره تبلیغات اجراسی بك اوغلی اسکدار متصرفلقلریله استانبول پولیس مدیریتنه اشعار ایدلدیکی بیان اولنور . »

بو بیاننامه‌ده ضبطیه ناظرینك شایعات دیدیکی احوال وحرکاتك وقوعی موثوق الکلم ذوات طرفندن تصدیق وحکایت ایدلمش . ایچنده حریت کلمه‌سی وار دیه بوزعلرك صاتمقده اولدیغی اوراق مطبوعه عسکرلر طرفندن تماماً آلندیغی ویرتلدیغی مواقع متعدده ده مشهود اولمشدر .

§ احوال داخلیه‌جه انتظامنه خلل کلن اغتشاشکار عساکرك حالا دوام ایدن معاملات سربازانه‌سندن بیلغینلق و اورته‌ده استبداد سابق حمیدی‌یه رحمت اوقوده جق درجه‌ده، مخرف ومظلم بر آتی‌یه طوغری یووارلانش افکار واعصاب اوزرنده تأثیرات مخوفه ومخربه اجراسندن خالی قالمامقله برابر بتون ولایاتك مدافعهٔ مشروطیت ایچون یوکسلن قطعی المفاد آوازهٔ بلندی ایله بالفعل چتالجه‌یه قدر کلن وعینی صورتله آرقه‌سندن وهر طرفدن کله بیله‌جك اولان حریت‌پرور قوای قاهره خلقك یأس وانحلال معنویسنه قارشی مدارتسلی بر کفهٔ تعادل وتقابل تشکیل ایتمك امیدلرینی اویاندیریور ایدی که حکومتجه اوچ کوندنبری کتم ایدیلن اطنه اختلالاتی ایچون اصول اصول سررشتهٔ معلومات ویرلمك التزام ایدلدی. (اطنه‌ده ادارهٔ عرفیه اعلان ایدلمش) سوزی بتون اناطولی آتش و خون ایچنده

یوزویور معانیسنی مفید ، حتی بتون الفاظ صریحه‌سیله‌ده مبین اوله‌رق آغزدن آغزه دولاشمغه ، دولاشدقجه یأس و نومیدی دخی بالطبع حکم مستولیانه‌سنی اجرایه باشلادی . باب‌عالیدن وقوع بولان استیضاحاته کویا مؤمن ومسکن جوابلر ویرلمش اولمق ایچون « شوحالك کیتدکجه توسع ایتمسی نظر دقته آلنه‌رق سریعاً قوای عسکریه یتیشدیرلمك ایچون مقتضی تدابیره توسل » ایدلدیکی بیان ایدیلیور ، حال بوکه بو صورتله تهلکه‌نك جسامتی ، بی پایانلغی کوسترلمش اولیوردی . اطنه وحوالیسنك اختلال ایچنده اولدیغی اکلاشیلیور ، حکومتجه بونك تسکینی ، ولایات متجاوردیه عدم سرایتك تأمینی ایچون دده اغاجندن ادارهٔ مخصوصه واپورلریله عسکر سوقنه تشبث ایدلمش اولمسنه نظراً بو قوای عسکریه یتشنجه‌یه‌قدر آتشك صچاغه صارمق دکل ، بتون محلاتی یاقمش اوله‌جغی کسدیریلیوردی . مادامکه اطنه حادثه‌سی اوچ کون اول باشلامشدر ، استانبول اختلالنه همان برابر دنیله‌جك درجه‌ده یقیندر ، مطلقا ایکیسی آره‌سنده بر رابطه اولمق ضروریدر ، یولنده باشلایان طرز محاکمات ، بو ایکی حادثه آره‌سنده تأسیس ایتدیکی مناسبت ایله هر ایکیسنك برید ظالم خفی طرفندن تدویر واحداث ایدلدیکنه قناعتله نتیجه بولیور ، وبویدخفیٔ خونینی هیچ محاکمه‌یه حاجت کورمکسزین بیلدیز ده کورویوردی . ذاتاً حادثهٔ اخیره‌ده مقتول دوشن عسکرلر اوزرنده ١٢ ، ١٥

ابوالاحرار شهید حریت مدحت پاشا مرحوم [نفی واجلا
ارلندیغی اوروپاده کاتب خصوصیسی ایله برابر النمش فطوغرافیدر]

٢٥ لیرا کبی پاره‌لر جیقدیغی روایت ایدلیورمی ایدی ؟ عسکر

بوقدر پاره‌یی نره‌دن بوله‌جق ؛ طوروب طـوروركن ، هیچ لزومی یوق ایکن شریعت ایسترز دیه نه‌دن اورته‌یه چیقه‌جق ، نه‌دن جنایات وحشیانه‌یه آتیله‌جق ، نه جراتله آمرلرینی ایسته‌میه‌جك ایدی ؟ بر اناطولیلی نفر کندی کندیسنه بویله حدندن افزون طاشقنلقلره نصل کیریشه‌جك ، شاید کیریشیرسه بریدماهر طرفندن ترتیب ایدلمش بر پروغرامه تبعیت ایدرکبی می حرکت ایدیوپره‌جك ایدی ؟ افکار عمومیه نهایت آرادیغنی بولمش اولمق حرصی ایله بوطرز تفکرده مصر ودائم اولمغه باشـلادی . بو مناسبتله شهید حریت مدحت پاشا مرحومك صورت فجیعهٔ اتلافندن اعتبار آزندانلرده چورودولن ، دکزلره آتیلان ، فیزان چوللرنده ، یمن اللرنده ، قلعه‌لرده تحسر واشتیاق و سـفالتله محو ایدیلن ، استانبول سوقاقلرنده ، اناطولی اووه‌لرنده بری برینه بوغازلادیله‌رق قانلرندن جاده‌لرده ، صحرالرده نهرلر تشکیل ایدیلن اولادوطن ، ویرکودن بشقه ، اعانه نامی ایله وسـائر بیك درلو تسویلات ایله النده‌کی آوجنده‌کی ، آلتنده‌کی ، اوستنده‌کی جبراً وقهراً آلنان اهالی مملکت ، صـویلوب ضـوغانه چه ویریلن خزائن حکومت ؛ خلاصـه بر طـرفـده ، یأس و مقهـوریت ، فقروذلـت ، دیکر طرفـده اخلاقسزلق ، انسـانیته ، ملك وملته حرب وعداوت ، سیئات اغورنده ابذال و سفاهت اولانجه صفحـاتیله رسم کچید اجرا ایدیور ، بتون رقتدرله ، خـیانتلرله ، جنایتلرله مالی اولان

مناظر فجیعه‌نك اوستنده قانلی بر کرسی، قاتل بر جانوار منظور اولیوردی.. بر مثلنی کورمك ایچون ازمنهٔ سالفه‌یه رجعت ایدن انظار تفکر قانه طویسون دیه، سر مقطوعی قان طلومنه صوقیلان کیخسروی بونك یاننده هیچ تاقی ایدیور. بلکه هر حربده اثبات وجود ایدن او حکمدار ایرانی‌یی یریر بهادرلقلرله، علو جنابلرله ممتاز وعالی بولیوردی. ساردانا پال، سرای سفاهتنه کندیده ایچنده اولدیغی حالده الیله آتش ویرمش، بتون دبدبه ودارائی ایله کندی‌ده برابر محو ونابود اوله‌رق خلق میانه‌سنه چیقامامق حجابی کبی نه اولسه بر حس حسن اخلاقیدن نشان ویره بیلمش ایدی. اولسه اولسه (نه‌رون)بوعدوانسانیته، بو شقیٔ ازلی وابدی‌یه بر مثال اوله‌بیلیرکبی کورونوردی. فقط اولانجه جنایات مجنونانه‌سیله برابر(نرون) ددبونك یاننده‌افاضل ارباب انسانیتدن صاییله‌بیلیردی.

بتون عثمانلیلغی بحرانلر ایچینه صوقان حرکات وفاجعات واقعه‌ده ییلدیز پارماغی حس ایدیلیر ایدلمز افکار عمومیه پك سریع برسرایت ایله نهایت درجه‌ده مشحون غیظ وحدت اولمش، بحران افکاره یا غالب کلنه‌جك، یامغلوب اولنوب بتیله‌جك بر دیوده قارشمشدر.

ذاتاً نازك اولان مناسبات خارجیه‌مزی ظلام آلود ابهام ایلین بحران حاضرده بوغازلره کلدیکی وکلمکده اولدیغی حکایه اولنان دونمالردن زیاده بلغارستان طرفندن حدودلرك تجاوز

ایدیله‌بیلمسی احتمالی اکزیاده خدشه‌رس خواطر ایدی. حتی پارسدن ومحال سائره‌دن چکیلن تلغرافنامه‌لرده بلغارستانك تکذیباتنه رغماً حوالئ شمالیه‌دن حدودلره عسکرسوق اولندیغی ،واته‌ده بریده‌کی ضابطانك وظیفه‌لری باشنه کلمسی لزومی اعلان ایدلدیکی اخبار اولنیور،(ده‌با) کبی فرانسز غزته‌لری تجاوزی مطلق الوقوع فرض ایده‌رك ترکیایه مسائل تالیه‌دن صرف نظر شیمدی‌یه قدر قرار کیر اولان مقداری ایله مذاکراتك نتیجه‌لندیرلمسنی وذاتاً امرواقع حالنده اولان استقلالك تصدیق اولنمسنی توصیه ایدیورلردی . بناءً علیه افکار متهیجه ایچون ایلك ایش آژانس تلغرافلرینی نظر سریع ایله سوزمك ایدی. بلغارستانه دائر اك اوفق برخبرك، اکعادی برکلمه‌سندن معانئ کثیره استخراجی آنی برشی اولیوردی . اوکون ایچون (آژانس دوقسطنطینوپل) ك تبلیغ ایتدیکی تلغرافنامه شو ایدی :

« صوفیه: ١٦ نیسان افرنجی — دوزوبوکون دولا جنبیه مأمورین سیاسیه‌سنك برچوغی بلغارستان مجلس وکلا رئیسنك نزدینه کله‌رك ترکیا حادثاتندن دولایی بلغارستانك نه صورتله حرکت ایده‌جکی حقنده ایضاحات طلب ایتمشلر و فوق العاده امنیت بخش بیاناته دسترس اولمشلردر . بلغارستانك ترکیایه قارشی هیچ برفکر تجاوز پروردهٔ ایتمدیکنه دائر دولت عثمانیه‌نك بلغارستان مصلحتکذارینه‌ده بلغارستان خارجیه نظارتندن تأمینات اعطا اولنمشدر بعض غزته‌لر ترکیایه طوغری تعرض ایتمك ایچون

بو فرصتدن استفاده ایده‌جك یرده ، ترکیا حادثاتنه قارشی اللرینی بربرینه باغلایه‌رق سیرجی کبی طوردیغندن دولایی بلغارستانی شدتله تقبیح ایدیولر . بو غزته‌لرك مطالعه‌سنه کوره آرتق ترکیاده حکمفرما اولان انقلاب اوزرینه نه مذاکرات اجرا ایدلمی ، نه‌ده تعویضات اعطا اولنمیدر . محافل دیپلوماتیقیه‌ده تأمیناً بیان اولندیغنه کوره حکومات غربیه بلغار استقلالنك تصدیقی مسئله‌سنی سرعتله تسویه ایتمك ایچون کمال فعالیتله چالیشیورلر . حتی صوفیه مأمورین سیاسیه‌سندن بعضیلری مسئلهٔ مذکوره‌نك بر قاچ کونه قدر حل وفصل اولنه‌جغنی‌ده خبر ویرمشدر . »

وسائط اخباریه‌سی سائر جرائددن واسع وزائد اولان (عثمانیشر اوئید) غزته‌سی: « بلغارستان ایله باب عالی آره‌سنده اولجه درسعادتده وقوع بولان وپترسبورغده روسیه‌ایله رفعت پاشا آره‌سنده جریان ایتمش بولنان مذاکراته رغماً ، بلغارستان امارتنك بو دفعه لیاپچفی کری‌یه دعوتله حکومتین آره‌سنده‌کی مناسباتی قطعه مجبور اوله‌جغی سویلنیور . بلغارستانده سفربرلك حقیقی سفربرلك دکلدر . مع‌مافیه بلغارلر احتیاطلی بولنمق ایسته یورلر . عالی الخصوص مشروطیت عثمانیه یه‌قارشی وقوعات الیمه ظهور ایده‌جکی ظن اولنمقده‌در . اکر بویله برحادثه ظهور ایدرسه حکومتین آره‌سنده‌کی مناسبات فنالشه‌جقدر . * فرانسه ، انکلتره ، روسیه حکومتلرینك صوفیه وکیللری حکومت امارته نصیحت ویرمکه باشلامشلردر . » خبرلرینی ویریوردی‌که تام انتظار

اولندیغی اوزره بلغارستانك مشربنه و اخبار سائره‌یه مطابق بولنمغله حقیقی تلقی اولنمامسنه مانع یوق ایدی .
فضله اوله‌رق باب عالی‌یه مراجعت اولندقده دخی قومیسیونجه جریان ایدن مذاکراتك ختام بولدیغی و پروتوقولك دردست امضا بولندیغی جوابی آلننجه بتون اخبار ومسموعات حقیقت اوله‌رق تجلی ایدیور ایدی. چونکه الده اویریلوب چویرلمکده بر مستثنا اوقاف مسئله‌سی وار ایدی که مذاکراتی دها هفته‌لرجه اوزاتمغه مستعد ،له‌وعلهیده‌دورودرازمخابرات ومناقشاته‌متحمل ایدی ؛ بناءً علیه مذاکراتك اوکونلرده ختامه ایردیرلمسنی الجاآت احواله تبعاً مستثنا وغیر مستثنااوقاف ایله حقوق سائره نك ترکنه رضا دیمك اوله‌رق شو صورتله احوالك نزاکتی رسماً تحقق ایدیور ایدی. افکار عمومیه‌یه کلنجه، حتی بلغارستانی تجاوزه تشویق ایده‌جك قدر واسع بربرکان خیانته قائل اولدیغی دقیقه‌دن اعتباراً دنیاده الك بیوك خصم جانی ، او جامع انواع جرائم و جنایات اولدیغندن، انك‌میل استبدادینه قارشی چالیشمق ایچون بلغارستان مسئله‌سنك عادتا هر نه صورتله اولورسه اولسون اورته‌دن قالقمسنه طرفدار بولنیور ایدی .
اوائل مشروطیتده وقوع بوله‌جق برحرب، فال‌خیر عدایدلمك یولنده بر اعتقاد نصلسه قوی بر صورتده اساسکیر قلوب اولمش ایدی . علی الخصوص بو اعتقاده سائق اولان شخص مشئوم حالا پایدار لانهٔ بوم بولنیور ایدی. بویله بر حربده اول و آخر

بلغارستانه غالب کلنسه بیله شیرازهٔ موجودیت عثمانیه ـ بیلنمز نه‌دن و نصل؟ ـ انحلال ایدوب کیده‌جك ظن اولنیور ایدی .

حادثهٔ اغتشاشیه‌نك دول سائره نزدنده‌کی تأثیراتندن بوکون ایچون التقاط اولنانلرینه کلنجه و یا نه‌دن چکیلن تلغرافنامه‌لرده: «استانبولده وقوعه‌کلن تبدلات جدیده اوزرینه آوستریا و مجارستان پولیتقه‌سی ینه منتظرانه برطور و مسلك اتخاذ ایله ساکن بر تماشاکر وظیفه‌سنی ایفا ایده‌جکدر . تموز انقلابنده ادارهٔ جدیده‌نك نه قدر صاغلام صورتده تأسس ایده‌بیله‌جکی آستریاو مجارستان حکومتنجه مجهول اوله‌رق بوسنه ـ هرسکك اشغالنده استعجال ایدلمش ایدی که حادثات اخیره ایله قیمتی تحقق ایتمش بر سیاستدر. ترکیانك نظام و انتظامی تأمین ایده‌جك بر نفوذ اکتساب ایتمسنی دائما آرزو ایتمکله برابر احوال و وضعیتك بر آن اول کسب وضوح ایتمسی و اوروپا پولتیقه‌سنك تهلکه‌لی اولمقدن زیاده موجب اندیشه بر کرکینلکدن خلاص اولمسی تمنی ایدیلیر» طرزنده، یعنی دوزله‌جکسه بر آن اول دوزلسون، دوزلمیه‌جکسه بر آن اول ایجابنه باقلسون مألنی مفید صورتده ادارهٔ لسان ایدلدیکی کبی ، بزجه عکسی قبول ایدلمك اوزره استانبول صولرینه سفائن حربیه کوندرلمك ایچون (پولا) ده تدارکات اجرا ایدلدیکی تکذیب اولنیور ایدی .

پارسدن چکیلن تلغرافنامه‌ده فرانسز رئیس وکلاسی موسیو قلهمانسو ایله انکلتره قرالی ادوارد آره‌سنده اوچ چاریك ساعت

قدر دوام ایدن ملاقاتده بالخاصه ترکیا حادثاتندن بحث ایدلدیکی، دیکر بر تلغرافنامه‌ده (ژول میشله) و (ویقتور هوغو) قروازورلرینك ترکیا حادثاتی مناسبتیله شرق صولرینه کوندرلمسنه قرار ویرلدیکی بیلدیریلیوردی. لوندره‌دن وارد اولان تلغرافنامه‌لره نظراً یکی قابینه طرفندن ویریلان تأمینات اوزرینه انکلتره‌نك بدبینلکدن قورتولور کبی اولدیغی احساس ایدلمکله برابر مالطه‌دن وارد اولان تلغرافنامه‌دنده سفائن حربیه‌دن بر قاچنی حاضرلامق اوزره دونمما قوماندانلنك امر آلدیغی، بشقه‌جه اون درت پارچه انکلیز حرب سفینه‌سنك مدلیده بولندیغی و بونلرك بشیکده بولنان ایکی انکلیز زرهلیسنه التحاق ایتمك اوزره چناق قلعه‌یه کله‌جکلری اکلاشیلیوردی. مطبوعات اجنبیه‌نك تمامیله اندیشه‌ناك افادات ایله افکار غربیه‌یه ترجمان اولدقلری، تلغرافنامه‌لرك همان همان متحد مندرجاتلری جمله‌سندن ایدی. مثلا رومادن وارد اوله‌رق الك نیکبین کورونن و (ایتالیا) غزته‌سنك افکار و مطالعاتنی نقل ایدن تلغرافنامه خاتمهٔ مقالنده «ماکدونیاده شدتلی بر مقاومت اجراسنه حاضرلانلدیغنه دائر محل مذکوردن وارد اخبار برقیه، ایتالیا محافل سیاسیه‌سنده فوق العاده بر تأثیر اجرا ایتمشدر» طرزنده مظلمیت آتیه اندیشه‌سنی بیان ایتمکدن کیری قاله‌مامش بولنیوردی.

*
* *

٥ نیسان : قورقولی رؤیالرله کچیردیکمز بو کیجه‌نك صباحنه‌ده خیالت وهیولاکـی مألسز ، منطقسز برحالده قاووشـیورز . دون محاطی اولدیغمز هیجانلر ، امیـدلر ظلام لیل وهـائلات منام ایله صانکه سیلنوب کیتمش . آفاق مملکتی مستولی‌سیسلر ، آلتنده پك موحش اسرارصاقلایور کبی . « خواب پراضطراب ایمش بوحیات » مصراعنك ماصـدقی اوله‌رق دون سیس یوق ایکن‌ده محسوس اولان او اسرارموحشه بزه هیجـان ایله مالی برحیات کچیرتمش ایدیده ماهیتنی اکلایه‌مامش ایدك . بزفرقنده دکلمز . بوکونکی حیرتمز دونکی احتساساتمزك طبیعتیله بی معنی ، صرف شاشقنلقدن عبارت برمابعدیدر . حاجت‌نه ؟ براز حرکته کلیرسه‌ك ، براز کفتکویه ، برازجستجویه باشلارسه‌ق بوحیرتدن صیریلوب دونکی حالات‌اضطراباتمزی ینه‌اکتسـاب ایده‌جکز . فی‌الحقیقه حیات عمومیه ایله تماسه باشلار باشلاماز برخوف خفی ایله اویوشوق کبی طوران اعصابده اختلال وهیجان باشلایور . حرکته کلن استانبول عسـکری ، بو حرکت‌ده عمومی . حرکات اختلالیه‌یی باصدیرمق ایچون یکانه‌استنادکاهمز عسکرایکن ، عسکر داخلاً آسایش ومنافعمزك ، خارجاً حقوق مقدسهٔ وطنیه‌مزك یکانه ضـابط وکافلی ایکن ، شیمدی بوعسـکر ، بوآلت ضبط وربط ، بو حارس حقوق ، بو وسـیلهٔ نظـام وانتظام ایاغـه قالقمش ، اورته‌لغی هرج ومرج ایدوب طورویور . علت قیامی

مطالبهٔ احكام شريعتدر ؛ ناميه زاى طبيعت اولان يغمورلرك بعضاً كذركاهلرنده كوزدلم تارلارى ييقوب كچن سيلابه‌لرى كبى ، مقتضيات شريعتى زور بازوى شقاوت ايله تخريب ايديور . عسكر امره اطاعت . انتظامه رعايتله قوهٔ مفيده‌در . بو عسكر آمرى عليهنه قيام ايتمش ، هر نفرى بر قومانداندان كسلمش ، او بسيط قفالر مسائل عظماى جمعيته قارشى آمرانه حلال مشكلات طورينى طاقنمش . بر قوت كه على العميا وادنا مقابله‌يه قارشى عديم التحمل اوله‌رق آمردر . .

بر آمركه مطالبى آلتنده مندمج تهديداتى آننده ايقاعه قادر در . ايلك خلجان ، الهى ! بو عسكر دائرهٔ سكونه رجوع ايتميه جكمى ! نياز وجدانيسيله عيان اوليور . عسكرك دائرهٔ سكونه كلمسى ايچون كندى فوقلرنده برقوت قاهره لزومى دركار اولوب استانبولك بو قيام عموميسنه وحكومتك صيقشديرلديغى دائرهٔ محدوده‌يه ، احوالك اكتساب ايلديكى روشه نظراً طريق تأديبه احتمال ويره‌بيلن يوق . لزومى محقق ، فقط امكانى مفقود . بشقه چاره ؟ اولسه اولسه عقل ونقل دائره‌سنده نصيحت . اوده هر يكيتك كارى دكل . شيمدى عسكر عاقل ، حكيم ، عالم ، عامل ، هرشى ، بز باطل ، فكرى نامستقيم ، جاهل ، طريق صوابه غير داخل ، فلان .. بيلتسز كيريان واپورلرده قماره‌لرك باش سديرلرى نفرات عسكريه‌نك . آنلرك هر ديديكى محض حكمت بلكه كرامت . عسكره قارشى نصيحت ، آنلرك حركتنه اعتراض

درسعادت اختلال عسکریسی مناظرندن

معناسنی مفید کبی تلقی ایدیلنجه ایش فنا . بناءً علیه سکوت و تصدیق . هله عسکرك اولدیغی یردن صاووشلمه یکانه چارهٔ سلامت. هم بوقورقولان عسکرك هرنفری ، حقیقةً انسانه برقاتل ، برجلادحسی ویریبور ؛ طبیعتیله ده یان چیزیلیور . عسکر ایسه ایراث ایتدیکی بوخوف وخشیتله — عبدالحمید واری — محظوظ ومفتخر . نیسانك بودرلو احتساسات ابتدائیه ایله ممتاز

اولان بوكونه هركون حال فعاليتده اولان جمعيت علميهٔ اسلاميه جه هيئت هيئت قيشله‌لره عزيمتله صلاحيت علميه‌نك زيرجناحنه صيغنيله‌رق اجراسنه ابتدار قلنان نصايح ، بر ديكر كونلك ويريور. ايش آنجق بويله‌لكله ياتيشير ديه افكار عموميه قوتلى اميدلره دوشيور . جمعيت علميهٔ اسلاميه افرادى جرائد محليه‌ده مشروطيتك مشروع اولديغنه دائر مقالات نشر ايتديكى كبى «بيان الحق» رساله‌سنه‌ده عسكر اولادلرمزه خطابمز ديه اوزون بر پند نامه درج ايليور . بر كون اول معشر علمايه خطاباً آچيق مكتوب طاغيدان سلطان زاده صباح الدين بكك اوكون عسكر قرداشلرمزه آچيق بر مكتوبى استانبول سوقاقلرنده اوچيور . قيشله‌لرده اوقونيور . مبعوثانجه‌ده مواقع عسكريه‌يى كزمك اوزره برهيئت ناصحه ترتيب ايدلمسنه قرار ويريليور. خلاصه بوكونه شو حالت كاشفه‌سنك جامعيت وعموميتى حسبيله (يوم نصيحت) اطلاق اولنسه بجا بولنيور ايدى. نصايح واقعه آزچوق اجراى حسن تأثير ايتميوردكل ايدى ايسه‌ده عسكرك بر كره سردر هوالقدن لذت آلمش اولان قلوب قاسيه اربابنه كوره كنديلرينه تملق ايديليور ، يالواريليور ديه حسيات اغتراره ميدان ويريور ، اناطولينك آيرانى حكايه‌سى جابجا وجوه وجباه عساكرده تجلى نما اولبوردى . جمعيت علميهٔ اسلاميه حركات واقعه‌ده يد خفئ استبداده قطعياً قائل ايدى . بر مقاله‌ده: « داخلاً حزب مقهور استبدادك بقية التنكيلنك اوته‌ده ، بريده صاووردقلرى تخم نفاق وفتن برطرفدن ، عناصر مختلفه بيننده وقوعى ملحوظ

بولنان سؤتلقیناتك تأثیرات متصورهسی بر طرفدن ، جهالت مستولیه‌نك ایجابات وخیمه‌سی ایسه دیکر طرفدن انسانك دماغ تردد واهتزازینه برکره متوالیاً تهاجم ایتمکه باشلادیمی اعصابه ، بتون قوای مفکره وفعالیه بر دهشت واختلال طاری اولیور . خارجاً ایسه آفاق سیاه‌تمزده دهشت آورانظار اولان سحابپارهٔ ظلام وشکوك ، هر حال وطورمزی الك خرده برنقطه‌سنه وارنجه‌یه قدرولو بر آن ایچون بیله اولسون تحت ترقب وتفتیشدن دور طوتمیان اوروپا دولتلرینك حقمزده اعطا ایده‌جکلری حکم نا معلومده بشقه‌جه تأثیرات الیمه اجرا ایدییور » دنیلیودی . بیان الحقده‌کی آچیق خطاب ایسه علم و حقیقتك مدید بر فریاد عریانی کبی ایدی .

دائما استبداد کوزلر اوکنده اوله‌رق بر سلسبیل روان کبی جریان ایدن او خطابات ، یرلر تموجات تهیج ایله مالامالدی . مثلا : « شریعتی بیلمه‌نك ، ایسته‌منك یولی واردر . شریعت ایسترز دیه مملکتی اختلاله‌می ویررلر ؟ وطنمز دور استبدادك صدمات تخریبیله پك خسته‌دوشمشدر . عادتا جان چکیشدیریور . دشمنلرده هر طرفدن کوزلرینی دیکمش بکلیورلر . شیمدی بو اولوم حالنده‌کی خسته‌نك باشنده الك مقدس کلمات ایله دخی کورولتو، پاطیردی ایتمکه کلمز ! بیلیرمیسکز شریعتمزده بر مسئله واردر . خسته‌یه اولورکن کلمهٔ شهادت کتیر دیه تضییق ایتمك جائزدکلدر . شیمدی دقت ایدیورمیسکز ؟ (ثبت العرش ثم النقش) دیرلر .

وطنمزی ساحل سلامته چیقاره‌رق موقعمزی تحکیم ایتملی یزکه شریعتمزك شانی یوکسلتمکه قدرت وقوت بوله‌لم . اوت شریعتمزی محافظه ایتمدکجه وطنمزی سلامته چیقاره‌مایز . جناب حقه یاردیم ایدنلره بهمه‌حال جناب حقده یاردیم ایدر معناسنه اولان آیت کریمه موجبنجه بوسوزده طوغریدر .

اونك ایچون سزده شریعت ایسته‌یورسکز . پك اعلا . بزکیجه کوندوز نیچون چالیشیورز؟ مدرسه‌لرده نیچون دیرسك چورتدك عمر پیراتدق ؟ دور استبداددن قورتیله‌لیدنبری بو دین مبینك ترقیسنه، محافظه‌سنه آزمی چالیشدق ؟ غزته‌مزی (بیان الحق) ی اوقومیوره‌میسکز ؟ آمان یارب : دور استبدادده عاماً غزته نشر ایده‌بیلیرمی‌ایدی ؟ یاخود عاماً دور مشروطیت چیقار چیقماز او خرس مدیدی متعاقب سوز سویلمکه ، یازمغه نصل بر خارقهٔ اعجازایله مقتدر اولدی ؟ بزده وطنمز کبی پك خسته اوله‌رق دور مشروطیته چیقدق . دور استبداد بالخاصه بزده رمق حیات براقمشدی. مدارس نامنی حائز اولان خرابه‌لری کورمزمی ایدیکز ؟ ایشته بز اوتوز ایکی سنه‌در او مقابرده مدفون ایدك: دها دون بعث بعدالموت حالنده تنفسه باشلادق .

١٦ سنه اول (که دور استبدادك تام اورته‌سنده) نقل اموات طرزنده طیشاری‌یه آتلمق اوزره برکون ایچنده طوپمزی بردن قایقلره، معونه‌لره طولدیرمشلردی . بزحملهٔ شریعت، مقرخلافتدن طیشاریه‌فیرلاتیلیرکن اوکونکی عسکر اولادلرمز شریعتمزی

ایسترز دیه‌مه‌مشلر ؛ سسلرینی بیله چیقاردمامشلردی . عجبا او زمان عسکرلرمزده‌می اولمشدی، طبیعی دکامی ایدی یا... الخ » که سراپاعامك جهله، نورك ظلمته ، حریت‌مشروعه‌نك استبداد منفوره تعرض وصولتندن‌عبارتدی . هله«ضابطلرکزیمی‌اولدیره جکسکز . الك باشده‌کی آیت کریمه‌ده جناب‌حق، نه‌بیورویوردی صکره پشیمان اولورسکز. یارین بر محاربه اولور-ه‌ضابطسزنه یاپه‌جغز ؟ زنهار یازقدر. هله قولای قولای انسان قاننه کیرلمز اللهك بناسی ییقلماز» طرزنده‌کی اعجازات‌پك کثیرالایراد اولوب اوته‌دنبری اطاعتلریله ، احکام شریعته شدت تمسکلریله معروف اولان عساکرمزك یالکز بوسوزلر ایله یوله کلیورملری اقتضا ایدرکن حالا اطوار باغیانه‌ده تمردلری، فکرلرینك پك اساسلی صورتده زهرلنمش وحالاده زهرلنمکده اولمسندن بشقه بر شیئه محمول اوله‌مازدی . ال آلتندن عسکری دائما تهییج ایدن قوای خفیه شویله طورسون ، درویش وحدتینك‌عسکره‌نصیحت ایتمك بهانه‌سیله قیشله قیشله طولاشه‌رق نطقلرایراد ایلدیکی‌ایشیدیلیور غزته‌لرده اوقونیوردی . عسکری ، کندی جمعیتی ارکانندن کوسترن بوضال ومضل حریف ، البته اوغرادیغی یرلره‌زهرلر صاچه‌رق کچیوردی . شریعت نامنه طوغری سوز سویلمك ایسته‌مسی فرض محالنه بر آن ایچون‌قائل اولنسه‌بیله مطلقاهذیان ایده‌جکی درکارایدی . چونکه کندیسنك قره جاهل بر مسخره اولدیغی ورقپارهٔ وولقان ایله عمومك کوش‌اطلاعنه یتشمشدی.

وحدتی اویله اخلاق زوکوردی برنادان که ، وولقانك وقوعات اخیره زماننده‌کی نسخه‌لرندن برنده ، مناسترك هیبت عدالتندن اورکدیکنی حس ایتدیره‌جك برلسان هذیان‌ایله : « آمان نیازیلر ، انورلر ، صبریلر ، حسن بکلر ! . . (اقسم بالله و آیاته) بوانقلاب سزك انقلابکزدر . آمان حضرتلر ! کلك اتفاق ایده‌لم ، دیلرسه‌کز اتحاد محمدی‌یی بشقه طرزه قویه‌لم . » صاچه‌لرینی صره‌لامش . جاهل بیلمیورکه بیك اوچیوزیکرمی یدی سنه‌دنبری حکمفرمای قلوب موحدین اولان اتحاد محمدینك برقاچ درلو طرزی یوقدر واوله‌ماز ؛ هر ایسته‌نیلن شکله ایسه هیچ قونه‌ماز . . ایشته افسادات سابقه و تحریکات لاحقه ایله جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك مساعیٔ جدیه‌سی مأمول و منتظر اولان نتایج قطعیهٔ صلاحه منجراوله‌میوردی . بربیوك سببی ده خلافت نامنه اضلال واغفال ایدیلن عسکرك جهالتی ایدی . شوکیفیت موثوقدرکه نصایح علمایی استماع ایدن عسا کردن ، بعده کندی میانه‌لرنده بحث واستشاره ایدیلیرکن : « پك ایی . بز شمدی قبول ایدر کورونورز . المزده دکلمی ؟ یان حرکتلرینی کوردکمی ، ینه‌یاپه‌جغمزی یاپارز » دینلری اولمشدر . قبول ایدرکی کورونه‌جکلری‌شی ، مکتبلی ضابطان اولوب ایجابنه باقیله‌جق مصلحت‌ده آنلرك ازسرنو طردوقتلرندن عبارت اولمغله عسا کرباغیه‌نك افکارنده‌کی زهر طغیان شایان‌دقت ایدی . آمری اولان ضابطه‌قارشی مراقب حرکات اوله‌جق عسکردن نه خیر اومولوردی ؟ بو حال آرای صائبه اصحابی وطنپرورانی

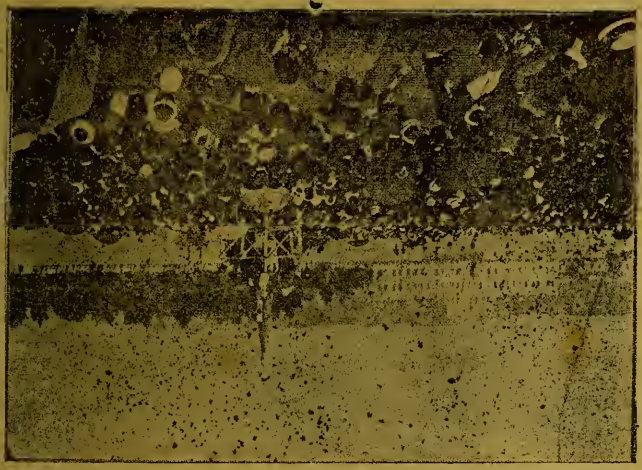

درسعادت حادثاتنه قارشی سلانیکده قیام و هیجان: حریت میدانده دلخون ایتدیکی قدر زواللی مکتبلی ضابطانی بسبتون یأس وحیرتله مشحون ایلیوردی . خانه‌لرنده ، شوراده بوراده اختفا ایدن ضابطاندن بو کون ملکیه البسه‌سی کیه‌رك طیشاری چیقه‌بیلنلری ینه اندر ایدی . سوقاقلرده ضابطنامنه کیمسه کوروله‌مه‌مسی خلق اوزرنده متمادیاً تأثیرات انفعالی موجب اولیور ایدی . نفرات طاغیه اولرینی تحقیق ایده‌بیلدکلری ضابطانك اقامتکاهلرینه قدر کیدوب و (بز سنی ایسته‌یورز ، سندن خوشنودز) کبی نغمه‌لرله طیشاری آلوب قیشله‌یه کتورورکن یولده ویاقیشله‌ده اتلاف ایلدکلری سامعه چاك دهشت اولان حوادثدن ایدی . بو صورتله آرانیلان برکنج آوجی ضابطنك والده‌سی اوغلنك

خانه‌دن چیقمسنه ممانعتله : « کیدوب ایچلرنده قاری کبی اولیه‌جکسك ، مراملرینی بوراده اجرایه قیام ایتسونلر ، بش آلتیسنی کوزمك اوکنده تپه‌لدکدن صکره اولده باری او قدر غم یمیه‌یم) اقوال مردانه‌سنی صرف ایتدیکی‌ده موثوقدر .

عسکرك بو صورتله قاریشیقلغی ، بر دوام اولوب حسن نیتله ایشه باشلادیغی ، حتی بویله مهالك ایله مالی بردم نازکده خدمتی قبولی بیله بر فداکارلق اولدیغی درکار اولان قابینه ایکی جامع آره‌سنده قالمش بی نماز کبی لال ومتحیر ، مضمحل ومنکسر غالبا چالیشیوردی . افکار عمومیه ایشك ایچنده سرای پارمغی اولدیغنه ایجه قائل اولدیغندن دون مرکز سفینه‌سنه اوراق مضره ویررکن یانه‌لانان شخصك تحقیقاتنه اهمیتله انتظار ایدیور ، سرای سلحشورلرندن اولدیغنك قطعیاً تحققی کورنجه قناعتنه برقات دها قوت ویرمش اولیور ایدی . هیئت وکلا مبعوثان ملته قارشی اصولاً اوقویه‌جغی بیاننامه‌سنی تنظیم ایچون باب‌عالیده اجتماع‌ایدیوردی. فقط احوال داخلیه‌نك آله‌جغی نتیجه کسدیریله‌میوردی که قلبلرك اطمئنانه مقترن بر خط حرکت چیزیله‌بیلسون ! خربیه ناظری باب عالیدن علی‌التوالی چتالجه ایله مخابره ایدیور ، صدراعظم سرایدن چاغیریلیور ، بیاننامه‌ده کندی کندیسنه یازیلیوردی . فقط چتالجه ! . اوراده نه‌لر اولیوردی ؟ نه کبی قوتلر طوپلانیور ، نصل پلانلر دوزولیوردی ؟ مجلس مبعوثانده ، کیدوب کلن

هيئت ، برابرجه مشروطيتى محافظه ضمننده ادرنه وسلانيكدن كلمش اولان هيئت معظمهٔ عسكريه‌يه ملاقى اولديغنى وبونلرك مرتبات عسكريه‌لرى پك منتظم اولوب بتون ضابطانى برابر بولندقلرينى سويلدى . سبب حركتلرى‌ده استانبولده جريان ايدن وقايعدن پك زياده متهيج بولندقلرينى وبو حركت مشروطيته بيوك بر ضربه كبى تلقى اولنديغندن بحثله شايد مبعوثانك حريت كلاميه‌لرينه جزئجه بر نقيصه ايراث ايديلير وهر هانكى بر قوتك تحت تأثيرنده بولنديريلير‌سه بو اغورده قانلرينك صوك داملەسنه قدر آقيده‌جقلرينى واليوم موقع اقتداره كتيرلمش اولان قابينه‌نك مجلس مبعوثانك اعتمادينه مظهر اولمديغنى ومبعوثاندن بر قسمنك هنوز مجلسه دوام ايده‌مدكلرينى بيان ايله عودت ايتمك قابل اوله‌ميه‌جغنى ومع‌مافيه حال وموقع نازك بولنديغى جهتله مبعوثانك نتيجهٔ امرينه قدر استانبوله حركت ايتميه‌جكلرينى تأمين ايتدكلرينى بيلديردى . ولايات مختلفه‌دن كلن ومدافع مشروطيت بيانات قطعيه‌يى حاوى اولان تلغرافلرده اوقوندقجه مبعوثان كرامه بياغى قوت قلب كلمكه باشلامش ، حتى ازمير مبعوثى نسيم مازلياح افندى استبدادك عودت ايتديكنه ، سقوط ايتديريلن قابينه موقع اقتداردن جبر وزور ايله چكيلديكنه ، مبعوثاندن بر قسمى تهلكهٔ حياتله مجلسه دوام ايده‌مز ايكن نصل مشروطيت واردر دنيله‌بيله‌جكنه دائر سربازانه بر لسان قوللانوب احوال

حاضره‌یه قارشی پردهٔ خوف وریایی چاچلاك ایده‌جك درجه‌یه واریویرمش ایدی .

مبعوثان آچیق سویلیور ایدیسه‌ده حال‌وقاللرندن مستبان اولیور ایدی که بو چتالجه عسکری حکومتك دیدیکی کبی مقدار جزئیده ، عودتی محتمل بر شی اولمیوب قوت وانتظامی مکمل ، پی‌درپی کله‌جك قوتلر ایله دها زیاده تکمل ایده‌جك جنود محریت ایدی . بر ایکی کون اول آتشه میلیترلکنده بولندیغی برلیندن حرکت ایدن انور بکك صوفیه‌دن طوغری سلانیکه کچدیکی ، نیازی بکك مناسترده سکز بیك کوکللی ایله حاضرلاندیغی تلغراف حوادثی اولمق اوزره روایت ایدیلیور ، ولایاتده‌کی ارناوود باشقیم‌قلوبلرینك درسعادتده‌کی قلوبه‌مراجعتله مشروطیته خلل کلوب کلمدیکنی صوردقلری ، وکندیلرینه هر احتماله قارشی حاضر بولنملری جوابی ویرلدیکی اکلاشلیوردی .

استانبوله کلمکده اولان قوهٔ عسکریه قوماندانلغندن سفارتلره بر تلغرافنامه کشیده‌سی ایله اردونك مشروطیتی تحکیم مقصدیله حرکت ایتمش اولدیغی وسفرای کرامك وبتون اجانبك جان ومالنه هیچ برصورتله‌تعرضه واستانبول آسایشنك اخلالنه محل وامکان براغلمیه‌جغی تأمین ارلنمش اولمسنه نظراً خیالخانه‌ده منتظم بر اردونك خطوات دیوانه ایله علی‌التوالی استانبول اوزرینه یورومکده اولدیغی تجسیم ایدیوردی .

سلانیك دفتردارلغی حرکت عسکریه‌دن صکره‌کی قابینه مالیه

ناظرینی مخالفت مشروطیتدن دولایی طانیمیور ، ولایاتك اکثری اقسامندن بو نوع پروتستولر باب عالی‌یه یاغمقده بر دوام بولنیور ایدی . چتالجه‌یه کلن عسکرك قلاع واستحکاماتی ضبط ایتدکدن صکره مختار بك نامنده جسور وتربیه‌لی برقوماندانك اداره‌سنده متصل ایلریله‌مکده اولدیغی‌ده قولاغه چارپیور ایدی، او کون ترجمان حقیقت غزته‌سی چتالجه طوپجی قوماندانه بر تلغرافنامه چکمش ، شو جوابی آلمش ایدی :

« ایکنجی واوچنجی اردولردن مرتب فرقه‌لر کمال سرعتله بوراده اجتماع ایتمکده‌درلر . تشکیل ایدلمکده اولان اردوکاهلر حماست عثمانیه‌دن بر نمونه کوستریور . استانبول آسایشنك بر سرعت بر قیه ایله اعاده واستقراری بو جدی ومکمل اردونك الك برنجی املیدر . احوال هر حالده شایان مسرت وممنونیتدر . »

چتالجه قوماندانی حفظی

صوك جمله‌ده‌کی « هر حالده » کلمه‌سنك افاده ایتدیکی معناده‌کی قوت وشمول دلالت، عظیم وبی پایان ایدی. بو بللی . منتظم وعزمکار بر قوهٔ عسکریه ، بر فرقه ، — کیم بیلیر — بر اردو کمال سرعتله طوپلانیوردی . فقط عجبا بونلر مطلقا استانبول اوزرینه یورویه‌جکلرمی ایدی ، « هر حالده » نك تحتنده مستتر اولان مضامین لطیفه‌نك هپسی وجود بوله‌جقمی ایدی ؟ یا بو اردونك ولو الك خیر خواهانه مقاصدله پای تخت اوزرینه یورومسنه زمین وزمان مساعدمی ایدی ؟

حربیه ناظرینك محلی قوماندانلغندن آلدیغی تلغرافنامه اوزرینه اطنه اختلالنك کسب سکون ایتدیکنه دائر اولان تبلیغ رسمیسنه رغماً و بالعکس ولایت مذکوره‌ده اختلالك ملحقاتده سرایت ایتدیکنه دائر خبرلر کلیور ، مجروح قونسلوسی آلمق اوزره بر انکلیز حرب کمیسنك مرسینه عسکر چیقاردیغنه دائر تلغراف آلنیور ، احوال حاضره‌یه قارشی مذاکراتده بولنامق اوزره سفرالك اجتماع ایتدیکی روایت ایدیلیور ، بو کون امضا اولنمسی بکلنیان پروتوقولی بلغارمرخصنك اعذار واهیه سردیله امضادن استنکاف ایتدیکی آکلاشیلیور ، بلغارستانده‌کی قومیسیرمز داخلاً قاریشیقلق اتساع ایدرسه بلغارستانك بوندن استفاده‌یه شتابان اوله‌جغنی بیلدیریوردی . چتالجه‌ده‌کی عسکر استانبول اوزرینه یورودیکی تقدیرده بالنتیجه استانبولده ذاتاً ضابطسز اولان عسکره نصل اولسه غلبه چاله‌بیلیردی . فقط بو غلبه بر حربه توقف ایدوب استانبول ایچنده اکی قوکی بر حرب تصوری ایسه بتون شهرك یانمسی ، بتون نفوسك معروض مهالك اولمسی احتمالات قطعیه‌سیله تویلری اورپردیور ، بو آتشك عثمانلی وطننی مرکزندن محیطنه طوغری یاقوب قاووره‌جغنی ظن اولنیور ، اغتشاشه انجرار ایده‌جك اولان بویله بر حرب داخلینك مبدأی بیله بلغارستانك حدودی تجاوزی ، صربلرك ، قره‌طاغلیلرك ، یونانلیلرك ، واحتمال طبیعتیله حکومات سائره‌نك فرصتدن استفاده‌یه قیاملری صورتیله عثمانلی سلطنتنك خاتمه‌سی کبی

اوله‌جغی دوشونجه‌لری غالب بولنیور ایدی . ذاتاً صوفیه‌دن چکیلن تلغرافنامهٔ آتی، افکار متهیجه‌یه حقائق مدهشه‌دن بحث ایدیوردی :

«صوفیه ١٧ ـ ٤ نیسان — بلغارستانك منازع فیه مسئله‌نك حلی ایچون درت کونلك مهلت ویردك ترکیه‌یه بر اولتیماتوم کوندردیکنه دائر بعض اجنبی غزته‌لری طرفندن ویریلن حوادث ، صلاحیتدار بر منبعدن تکذیب ایدلمکده‌در . بلغارستان حکومتی هیچ بر مدت تعیین ایتمیه‌رك الیوم معلق بر حالده بولنان اختلافاتك تسویه‌سی بر طرفه براغیلوب بلغارستان قرالغنك تصدیق ایدلمسنی تحریراً باب عالیدن طلب ایلمشدر . مع مافیه مسئله‌نك حلی سورنجمه‌ده براقلدیغی تقدیرده بلغار افکار عمومیه‌سنی نظر دقته آله‌رق تدابیر قطعیه‌یه توسل ایتمك مجبوریتنده بولنه‌جغنی‌ده بیان ایتمشدر.» تلغرافنامه‌کی تکذیب غالباً فقرات تالیه‌نك قوت معناسنی تأیید ایچون اوله‌رق هیئت مجموعه‌سنه مدتسز اولتیماتوم دینلسه جائزدی. ینه صوفیه‌دن کلان دیکر بر تلغرافنامه‌ده صربستانك یکی پازاره تجاوز ایتدیکنی حاکی بولنیورایدی . بلغارستانك حدوده عسکر سوق ایتدیکی علی‌التوالی تکذیب اولنیور ، فقط بر طرفدن ده صارم بکده‌کی قطعاتنی حدوده سوق ایتمکده دوام ایلدیکی سویلنیوردی . جرائد اجنبیه‌دن بعضیلری ، بالخاصه فرانسز غزته‌لری بلغارستانك حدودی مطلقا تجاوز ایده‌جکنه ، اوچنجی

اردو یرندن آیرلمش اولمغله هیچ اولمازسه بلاقید وشرط تأمین استقلال ایچون ماکدونیایی قولایجه اشغال ایدیویره‌جکنه ، بلغارلرك فکرنجه‌ده برکره‌حدودی تجاوز ایده‌جك بلغارطابورلرینك باش کون ظرفنده استانبول سورلری دیبنه کله‌بیله‌جکنه‌دائر چاله‌قلم نشریاتده بولنیورلردی . حالا بحرانلری ، ابهاماتی ، آتینك ـ اوکون ایچون ـ ظلام قطعیسی نشریات واقعه‌ده‌کی احتمالاته قارشی نه‌سویلك لازم کله‌جکنده جمله‌یی عاجز براقبوردی برلوندره تلغرافنامه‌سنده باش وکیل موسیو آسکیتك «ترکیاده مشروطیتك محافظه اولنه‌جغنه‌دائر یکی قابینه‌طرفندن تأمینات ویرلدیکنی » بیان وبوصورته‌قارشی انکلتره‌نك مظاهرتی طبیعی اولوب « آنجق ترکیا ، داخلاً برادارهٔ عادله‌تأسیسی مقصدینه معطوف اولان اصلاحات اساسیه‌دن هرنه‌صورتله اولورسه اولسون صرف نظر ایده‌جك اولورسه انکلتره‌نك معاونتنی کلیا غیب ایده‌جکنی درمیان ایلدیکی بیلدیریلیور . پارس بورسه‌سنده عثمانلی اسهامی پك دشکون. انکلیز، آلمان، ایتالیان، فرانسزقوای کافیهٔ بحریه‌سی ترکیه صولرینه حرکت ایتمش بولنیورلر .

• •

٦ نیسان، پازار: اوخ ، بلغارستان ایله میانه‌مزده‌کی مذاکرات ائتلافیه پروتوقولی نهایت بوکون علی الصباح امضا ایدلمشدر. خدشه‌رس خاطر اولان بوغائله ، بلغارستان امارتنك دورودراز دوشونه‌رك ویرمش اوله‌جغی قرارنتیجه‌سنده‌شوصورتله برطرف

اولمغله آرتق کندی کندمز قالدق دیمکدر . آرتق کندی قوزمزی کندمز پایلاشه بیلیرز. نفسك بویله درین آلنمسی بو کون ، حرکات سابقهٔ عسکریه‌نك قطعیاً وقاطبةً افکار ارتجاعیه محصولی اولدیغنه دائر آنی دنیله‌جك وجهله‌وعادتا تلسنز تلغراف تموجات عمومیه‌سی حالنده اخبار واحکام انتشار ایتمش اولمسندن وباشلیجه اوغراشیله‌جق دشمنك ایچمزده ، قلبکاهمزده‌بولندیغنه قناعت کتیرلمه‌سندن متولد در ، حتی نه‌لر اولمش ده نه‌لر ؟ بلغارستان مذاکراتنده منازعه فیه ودردست‌مذاکره اولان مسائل فرعیه‌طرفمزدن ترك‌واهمال‌ایدیله‌رك‌مقررات موجوده‌نك‌طرفینجه امضاسیله اکتفاسی جهتنه کیدلدیکی حالده بلغارستانك ، احوال حاضره ده اضطرارمزه‌قائل اوله‌رق تهدیدات ایله قاریشیق بر طریق استغنایه صاپمش اولمسی دخی ، سر دفتر ارباب‌ارتجاعك تشویقات وترغیبات‌مخصوصه‌سندن‌ایلری‌کلمش ایمش . یااویله‌می؟. طور هله . ولوسلم آوستریانك ماکدونیایه طوغری ایلریله‌مسی ایچون وقوع بولان مواعید وتحریکات ایله روسیه‌نك بوغازلردن ایچری‌صوقیله‌جغنه دائراولان‌احتمالات ده حقایق محضه‌دن‌عبارت اولسون . ذره قدر حکمی یوقدر . چونکه بوکون سیاسیات عالم اشخاصك دوش عجزندن ویه سقامت واهانتندن قالقه‌رق مناسبات عمومیه موازنه‌سنه پیدای ارتباط ایلمشدر .

سویهٔ‌عقل وادراکاری برونلرینی کچمه‌ین‌طرفداران‌استبداد، برشخصك فکر ووعدیله بردولتك حرکت سلمه السلامه کیریشه

میه‌جکنی بیلمه‌مکده معذور ایسه‌ده ، اوروپا دولتلری ارباب سیاستنك ایجابات حالدن بشقه برشی طانیمیه‌جقلری محققدر . علی‌الخصوص ١١ تموز انقلابیله طریق زوال واندفاعه کیرمش اولدیغنه حکم ایدیلن شرق مسئلهٔ ابدیه‌سی ، حادثات جدیده ایله تکرار اثبات وجود ایدیور دیمك اولدیغندن شرق اقلیمنده هر هانکی بر دولتك کندی‌باشنه الکجزئی برحرکته بیله‌جرأت وقدرتی اوله‌ماز . دیمك جادوی استبدادله اوغراشمغه مجال ومساعده‌مز وار . اویله یا . هم بوبزم صرف کندی حیاتمزه، دیدکاری کبی مدنی ایسه‌لراوروپالیلرك‌ده تقدیر ایده‌جکی برمقصد مقدس ملیمزه عائد بر امر داخلیمزدر . ایل نه قاریشیر ؟ . .

ایشته بوکونك ابتداسندنبری افکار عمومیه‌نك بر تحول عظیم ایله داخل اولدیغی طور ملاحظات بومجرای سربازانه‌یه طالمش کیدیوردی . فقط بلغارستان مسئله‌سنه عائد پروتوقول امضا ایدلمکله برابر ، بلغارلر طرفندن ایقاعی ملحوظ محاذیر و مهالك تماماً بر طرف اولمش دکل ایدی . امضا ایدیلن پروتوقول، کسب قطعیت ایتمك ایچون مجالس مبعوثان و اعیانی طولاشه‌جق بر وثیقهٔ ابتدائیه ایدی . صکره سیاسیات دولیه دنیلن شی ، ظهور ایدن فرصتلردن هرنه صورتله اولورسه اولسون مطلقا استفاده ایتمك مهارتندن عبارت دکلی ایدی ؟ بین‌الدول منعقد برلین عهد نامه‌سنی زیر وزبر ایدن جرأتکار بر امارت ، ایجابنده بر پروتوقولی بیرتوب آته‌مازمی‌ایدی ؟ پروتوقولك طبیعی

درسعادت اخلالانه قارشی سلانیکه قیام و هیجان: کوکالی قیدی .

رخصت حکومت امارتله امضا ایدلمش اولمسنه رغماً بوکون صوفیه‌دن وارد اولان تلغرافنامه‌لر هیچ‌ده صلحجویانه دکل ایدی . مثلا آژانس دوقسط طینوپلك صوفیه‌دن آوب تبلیغ ایتدیکی تلغرافنامه‌ده، بلغارستان طرفندن ممالك عثمانیه‌یه اجرای تجاوز ایدلمسی حقنده‌کی آراء وحسیاتك بین الاهالی وبین العسکر یاییلمقده اولدیغی ، وچرنا پونشتاغز تهسنك « اورپادولتلری دولت عثمانیه‌امورینه مؤثر صورتده مداخله ایده‌مدیکی تقدیرده ترکیه‌ده تأمین اسایش وظیفه‌سنی بلغارستانه تودیع ایلمیدر » طفره فروشلقلرنده بولندیغی ، نم

رسمی وردمه غزته‌سنك : « ترکیه‌ده دور حریت ختام بولمشدر. احوالك اصلاحی وترکیه‌ده ساکن ملل خرستیانیه‌نك صلح وسکون دائره‌سنده ترقی ایده بیله جکلرینه دائر بسله‌نیلن امیدلر واهی قالمشدر . بوقاریشیقلغه شاید بر نهایت ویریله‌میه‌جك اولورسه ترکیه‌ده تأمین آسایش وظیفه‌سی کرك انسانیت وکرك منافع ذاتیهٔ حیاتیه نقطهٔ نظرندن بلغارستانه توجه ایدر . ترکیاده اغتشاشات متمادیدر . بلغارستان ایسه مکمل ومنتظم اردوسی ایله بووظیفه‌یی ایفا ایده بیلیر » مطالعات حدناشناسانه‌سنی ایراد ایلدیکی ذکر وتعداد اولنیور ، وصربستان حکومتنك یکی پازاره طوغری چته‌لر سوق ایتدیکی مصراً روایت ایدیلیور ایدی . وردمه غزته‌سی مطالعاتنك ، حکومت امارتدن جزئی کای رنك وبو اخذ ونشر ایتمکده بولندیغی ایسه بدیهی ایدی . شوحالده افکار عمومیهٔ عثمانیه‌نك یوقاریده کوسترلدیکی درجه‌ده برقطعیت وعمومیتله تحول ایدیورمسی موافق عقل و مصلحت اولمامق لازم کلیر ایدی . حال بوکه افکار عمومیه بوتحولده نهایت سررشته‌سنی الده ایتدیکی معلومات ایله اومعلوماته مربوط محاکماته استناد ایدیور ایدی . استانبولده‌کی حرکت عسکریه‌نك تسویلات ارتجاعیون نتیجه‌سی اولدیغی . استانبول عسکرینك بوحرکتی اغفالات ایله وقوع بولدیغی صورت قطعیه‌ده آکلاشلمش ، غفلت وجهالت حسبیله بازیچهٔ مفاسد ایدیلن بیچاره افراد عسکریه‌یه قارشی عادتا ترحم حسلری بیله اویانمغه باشلامش ، افراد عسکریه‌نك اکثریسنده بوکون یوروه‌یی

شاشیره‌جق درجه‌ده طالغیناق ، حجاب وخجلت امارەلری مشاهده ایدلمش ایدی . عسکر بالذات مرتجع ، خائن وطن دکل ایدی . بناءً علیه هرهانکی بردوره‌سنده‌اولورسه‌اولسون تجاوز خارجی‌یه قارشی بوعسکر ایله چتالجه‌یه قدر کلدیکی وکلمکده اولدیغی معلوم اولان دیکر عساکرك بالاتحاد یانه باغاره قارشی حربه کیریشه‌رك وطنی مدافعه‌یه چالیشه‌جقلرینه قناعت کتیریلیور ایدی .

حقوق مقدسهٔ وطنك مدافعه‌سنده استانبول عسکرندن استغنا بیله ایدیله بیلیر ایدی . یالکز اول و آخر استانبول عسکرینك اختلالات واقعه‌دن طولایی حسابی کورلمك قطعی اللزوم و امرمقرر ومجزوم ایدی .

شو حسابجه باغارلر جدوی تجاوز ایتسه‌لر بایکه ایلك حمله‌ده بعض مواقعی اشغال ایده بیلیرلردی . فقط بالنتیجه مخاصمه‌لرینه میدان ویرلمش دلاوران عثمانینك صدمات آتیه‌سی هرحالده جای اندیشه ایدی . بلغارستان پروتوقولی امضا ایتمزدن اول بوحسابلری هپ یاپمش اوله‌جقدی . افکار عمومیه‌نك درجهٔ ثانیه‌ده‌کی استناد کاه مهم واساسینی ایسه چتالجه‌یه کلمکده اولان حریت اردوسی تشکیل ایدیوردی . حریت اردوسنك آوازهٔ مدایح وحرکاتی استانبوله عکس ایتدکجه ، استانبولده‌کی عسکری دوشونجه استیلا ایتمکه باشلامش ، بر قاچ کون اول یوزلری کولن ارباب استبداد ، عاتا آغلامغه یوز طوتمش ایدی . اساساً حرکت عسکرك اولیوب عسکرِ اورته‌ده بر آلت ایدی . معمافیه غفلت ، مجازات

مترتبه‌دن برائته علت اوله‌میه‌جغندن بو حرکته اشتراك یدن . هله ایقاع جنایات ایدن وایتدیرن افراد عساکرك طوعاً و کرهاً تأدیبلری طبیعی ایدی . فقط بو ایکنجی درجه‌ده برمسئله‌اولوب حریت اردوسنك هدف حرکتی، اصل واساس اولان استبدادك قلع وقمعی اوله‌جقدی .

ایشته بوحسیاتدرکه قلبلرده مولد وفرح وشادی ، افکارده سلامت فکرومطالعه‌یه بادی‌اولیورایدی. بویولده‌کی امیدوانشراح غالبااك زیاده‌مبعوثلرده تجلی ایدیوردی. هرحالده‌مبعوثان کرام حریت اردوسنك معنی وماهیتنی جمله‌دن زیاده بیلیور ، اومعنی وماهیته‌ده جمله‌دن زیاده علاقه‌دار بولنیوردی . مبعوثاندن چتالجه‌یه کیدوب کان هیئتك خلقه افشا ایدیلن تلقیات ومعلوماتی برطاقم مبهماتدن عبارتدی . مبعوثان کرام معلوماتك اصل جان آله‌جق قسمنی کندیلری ایچون ، کندی ایچلرنده صاقلایورلردی . فقط علائم وجهیه‌لرنده رونما اولمغه‌باشلایه‌رق طبیعی کتم واخفاسنه مقتدر اوله‌مدقلری آثار انبساط ، چوق معنالر اظهار ایدیور ایدی . مبعوثانك بوکونکی اجتماعلرینك ایلك جلسه‌سی خفی کچوب ایکنجی جلسه‌ده طلبکاریٔ مشروطیت و ادیسنده‌کی تلغرافلر اوقونمش، شموللی بر معنایی مفیداوله‌رق مثلا «قابینه هنوزکلوب پروغرامنی بسط وبیان ایتمدی ایتدیکده ایجابنه‌باقیله‌جغی طبیعیدر» طرزنده مطالبات واقعه‌نی مروج کورونه‌جك وجهله جواب عمومیسی یازلمش ، وکلای ملتك قلبلرینه برقات دها قوت‌کله‌رك

اوچنجی جلسه‌ده توفیق پاشا قابینه‌سی بیاننامه‌سنك استماعنه ابتدار ایدلمشدر . آرتق حزبیت حرکتلرینه مالك اولدقلرینه وبالخاصه اوله‌جقلرینه قناعت کامله حاصل ایدن مبعوثان ایچون اورته‌ده بر توفیق پاشا قابینه‌سی یوق ایدی . توفیق پاشاقابینه‌سی دیمك، نه ایسته‌دیکنی بیلمکسزین طوفان جهالت کبی طاشوب قیران، ییقان عسکردیمك ، سونکولری اوجنه طاقیلان ، دائما قورشونلری ویزلایوب کچن ماوزر دیمك،قان دیمك ، جنایت دیمك، اضمحلال وطن دیمك ، اختلال وافتراس دیمك، میدانه چیقوب کزن مهالك وممات دیمك ایدی . بوقابینه، مبنی علیهی اولان فجایعی بویله‌جه بوکون دها صریح اخطار ایدیور ، هر کسده باغیره باغیره بوخاطراتی صایوب دوکمك آرزولری اویانیور ایدی. فقط توفیق پاشا ورفقاسی حائزموقع اقتدار اولمق ایچون اختلالات واقعه‌یی نه ایقاع ایتمش، نه‌ده آندن استفاده آرزوسنده بولنمش کیمسه‌لردی . بالعکس بویله نازك بردم بحرانده ، بیاننامه‌ده افاده ایدلمش اولدیغی اوزره مجردتأمین سلامت وطن ایچون خطب عظیم مأموریتی درعهده ایدشی اساساً بیوجك برفدا کارلق ده صابیله بیلیر دی. بناءً علیه ناموس وعفتی هردرلو شائبه‌دن آزاده اولان برذاتك رنجیده خاطر ایدلمسی موافق انصاف اوله‌مازدی . آندن بشقه قابینه‌یی دوشوروب یکیدن بر بحرانه میدان ویرمه‌مك‌ده بالخاصه ملتزم ومصمم ، حتی غالبا بوخصوصدن بیاننامه‌سنی عرض ایدن قابینه‌ده معلوماتدار ایدی .

ذاتاً حال وزمانك عدم مساعده‌سی سائقه‌سیله بیاننامه‌سنی مختصراً ترتیب ایتمش اولدیغنی قابینه اعتراف ایتمکده ایدی . بو سبررشته‌ایله برقرار اتخاذی جمعه ایرتسی به‌تعلیق ایدلدی ، بو نتیجه دن مبعوثان قدر هیئت وکلاده ممنون قالدی .

حقیقت حالده اورته‌ده حکومت یوق کبی ایدی. شمدی استانبول اوزرینه مخیله‌ده افرادی تیموردن ، چلیکدن دینله‌جك درجه‌ده متین وعزمکار براردو یورویوردی. مستبدلری شاشیردان ، عصبیلشدیرن بو اردو ، بو حریت اردوسی پاشده مبعوثان اولمق اوزره طلبکار حریت ملته سعادت ابدیه مژده‌لرندن خبررسان اولیوردی .

فقط بو اردو نه عجیب برکتله‌ٔ عسکریه ایدی که دهادون چتالجه‌ده علی التخمین یدی سکز بیك راده‌سنده، مشاق سفریه‌دن یورغون اولملرینه واوراده یاواش یاواش طوپلانه جقلرینه احتمال ویره‌رك براقدیغمز حالده بوکون قوتی تضاعف ایتمش ، خادم کوینی کچمش ، کوچك چکمجه‌یه، حتی پیشدارلری آیاستفانوسه قدر کلمش بولنیوردی! بو خارق العاده‌لك استانبول اوزرینه تأثیرات فوق العاده اجرا ایدیور ؛ اردو مرام ایتسه بوکون اقشامه قدر، یارین صباحه قدر بتون پای تختی هرطرفدن قوشادوب یدضبطنه کچیریوره‌جك ، مستبدلری الك بیوکندن الك کوچکنه قدر قولاقلرندن طوتوب اسفل سافلین مذلته فیرلاده‌جق ، وظیفهٔ رهاکارانه‌سنی آنی وقطعی اوله‌رق بتیریوره‌جك ظن اولنیوردی . حتی استا-

درسعادت احتلالاته قارشی سلانیکده قیام وهیجان : سوقیات عسکریه .

نبول غزته‌سی حریت اردوسی عساکرینك مقری کوینده‌کی باروت خانه‌یی بیله اشغال ایتدکلرینی ، درسعادته مواصلتلرنده بتون سلانیك عسکرینك خارجده طورمیوب شهره دخول ایده‌جکلرینی وبتون روم ایلی شمندوفر خطی حریت عساکرینك یدضبطنده اولوب مواصلات ومخابرات منقطع اولمامق اوزره خادم کویی ایله چکمجه آره‌سنده قره‌غول کزدیرلمکده بولندیغنی یازیور ایدی .

سوقیات عسکریه سلانیکدن محمود شوکت پاشاطرفندن اداره

ایدلمکده اولوب دده اغاج اس الحرکات اتخاذ قلنمش ایدی .
محمود شوکت پاشا مشروطیت دعواسی اغورینه بتون ثروتنی حصر ایتمش ایدی . ترنلر نقلیات عسکریه‌یه حصر ایدلمش ، حتی وسائط بحریه‌یه مراجعت خصوصی بیله دوشونلمکده بولنمش ایدی . « نایه فرایه پره‌سه » غزته‌سی استانبول اوزرینه ایکی یوز بیك نفر عسکر کیده جکنی ، شمدی‌یه قدر حرکت ایدنلر بوجسیم اردونك پیشداری اولدیغنی یازیور و برمقاله مخصوصه سنده مطالعات آتیه‌یی سرد ایدییوردی :

« حادثات اخیره اوزرینه عودت ایده‌جك بولنان استبداد ، اولکندن دها الیم اوله‌جقدر . بیلدیز استبداد منقرضی مملکتی غرب مدنیتندن بسبتون محروم براقدیغی حالده بو دفعه کی استبداد بالجمله تشبثات مدنیه‌یه حائل اوله‌جقدر . بوکون عسکری ترنلریله استانبول اوزرینه یوروین ضابطان کندیلرینك و مملکتلرینك استقبالللرینی اللرنده طاشیورلر . موفق اوله‌ماز لرسه مملکتلری پك اسکی زمانلره رجوع ایده‌جك و بیك درلو اختلافات آره‌سنده تارمار اوله‌جقدر . غلبه ایدرلرسه مملکتلرینی ترقی و تجدده طوغری سوق ایچون پك چوق چالیشملری لازمدر . بونلر کندیلرینه و معیتلرندکی عسکره اولان اعتمادلری سوقیله هدفه طوغری کمال جسارتله آتلمقدن چکنمیورلر . بو قدر بیوك بر جسارت و فداکارلغه قارشی بر حس حرمت طویمامق امکان خارجنده‌در . بو درجه شجیع ،

فداكار افراده مالك بولنان بر ملت جهان مدنيتده هر وقت بر موقع شرف اشغالنه لايقدر . عثمانلى ضابطانى بوكون كچن تموزدن زياده آثار شدت كوستريورلر . تموزده اوكلرنده بر استحصال حريت املى واردى . شيمدى قارشيلرنده ماضى‌يه رجوع قورقوسى وار . بو دفعه‌كى حركتلرى كچن دفعه كندن دها چوق نازك و مهمدر . نه قدر چوجتلق ، تجربه‌سزلك كوسترمش اولورلرسه اولسونلر ، نه قدر خطالرده بولنمشلرسه بولنسونلر ، اعتراف ايدهلم كه بو فداكارلرك باشلرى اوزرنده اولوم قورقوسندن بيلميان بر شجاعت وحماست كولكه‌سى وار . »

هر بر فردى شهپر شجاعت و حماستله اوچار كبى يوروين بو غضنفر عسكرك ، و لهرسان عقول اوله‌جق وجهله همان شهره كيرمك اوزره اولديغنه دائر پياپى معلومات آلنيور ، هپ بحثلر بونك اوزرينه دوران ايديوردى . (ثروت فنون)ك كوندرديكى مخبر مخصوص چكمجه‌يه كيرديكى زمان موقفك بنالرى اوكنده محافظ حريت عساكرى كورمش ايدى ، كنار تپه‌لرده عسكر ايله طولو ايدى . عساكر اوموزلرنده ماوزر تفنكلرى ، منتظم و مكمل قيافتلرى ايله كزيورلر ، كنديلرينه خلقك ايراد ايلديكى سؤاللره متبسمانه جوابلر ويره‌رك هپ شو سوزلرله خلاصهٔ افكار ايديورلردى :

— بز محافظ مشروطيتز . قانمزك صوك داملەسى بو اوغورده مصروف اوله‌جقدر . استانبولده آسايشى اخلال ايله استبدادى

دعوته جرأت ایدنلری قانونك پنجه‌سنه چارپه‌جغز . اهالی ایچون هیچ قورقه‌جق بر شی یوقدر . . . .

بو عساکرك کافه‌سی تحصیل و تربیه کورمش ، و حتی مختلف لسانلره آشنا کزیده اولاد وطندی. طورلری، حاللری ایله یار و اغیاری متحیر براقیورلردی .

خلاصه استانبوله قارشی حرکت اردوسنك اسراری پی‌درپی کمال عظمتله انکشاف ایدیور ایدی . حتی عسکرك شهره نصل کیره‌جکی بیله لسان عمومه دوشمش ، اولاً بیك کشیدن مرکب بر پیشدار فرقه‌سنك درسعادتده بولنان ارقداشلرینه ملاقی اوله‌رق غلطه ایله بك اوغلنی احاطه ایده‌جك صورتده سوقاقلری طوته‌جقلری ، اصل بیوك قوتك استانبولی احاطه ایده‌رك شهره حاکم باشلیجه نقاطی اشغال ایده‌جکی و تپه‌لره طوپلر تعبیه ایدیله‌رك ایفای وظیفه قلنه‌جغی سویلنیور ایدی . اصل شایان اهمیت و موجب ممنونیت بر نقطه‌ده بو غوغای حریت ایچون پك چوق کوکلی یازلمش اوله‌رق بونلرك ایچنده بر چوق‌ده روم ، بلغار و موسوی ملتلرندن صادق وطنداشلر بولنمقده اولمسی ایدی . سابق بلغار چته رؤساسندن صاندانسکینك معیتنده اون آلتی بیك قدر کشی ایله پانچه‌یه و اوراده‌کی اون بیك قدر کوکلی ایله درامه‌یه طوغری کیده‌جکی شایع و دائر ایدی .

استانبول غزته‌سی ایسه ارضرومده‌کی مخابر مخصوصندن آلدیغی تلغرافنامهٔ آتی‌یی نشر ایدبوردی :

« مشروطیتك کاملاً محافظه‌سی ایچون بر آوجی طابوری درسعادته متوجهاً یوله چیقدی . هر طرفده بر چوق کشی کوکلی عسکر قید اولنیور . تسلیحاته کمال کرمی ایله دوام ایدیلیور . یارین دکل ، او بر کون ترك وارمنی کوکلیلرندن مرکب ایکی طابور یوله چیقه‌جقدر . طربزوندن دخی درت طابور عسکر کوندریله‌جکدر . دردنجی اردو مشیری ارزنجاندن آنقره طریقیله دیکر طابورلر دخی کوندرمکده‌در . بالجمله ولایتده بیوك بر هیجان و فعالیت اجرای حکم ایتمکده‌در . »

طربزوندن کله‌جك عسکرك بورایه مواصلتی وقته محتاج اولوب ذاتاً لزومنده او قدر قائل اولنمامقله برابر بلا تفریق جنس ومذهب ولایت وطنداشلرینك محافظهٔ مشروطیت ایچون سلاحه صارلملرنده‌کی اتحاد شایان تشکر کورولیور ، ازدیادمن ومسار آفاقنك اتساع دائمیسنه مدار اوله‌رق ادرنه‌دن وارد اولان تلغرافنامهٔ آتی قرائت ایدیلیوردی :

« بو صباح ایله بواقشام استانبوله کلیتله عسکر سوق اولنمشدر هرطرفدن کوکلی عسکر کلمکده‌در . اهالی آره‌سنده فوق العاده برهیجان وفعالیت حکمفرمادر . »

چکمجه‌یی قولایجه اشغال ایدیورن عسکر ، قوماندان رفعت بکك اداره‌سنده اولوب ، مومی‌الیه طرفندن ایاستفانوسده

قوللر کزدیریله‌رك دوچار هیجان اولان خلقك سکونتنی تأمین ایلدیکی ، حریت اردوسی ایله پك چاپق ایصنلدیغی ، بوعسکرك هیچ بر فرده ضرری اولمیه‌رق وهدف حرکتی اولان قلع وقمع استبداده نصب نظر ایده‌رك کمال دهشتله یورودیکی علی التوالی حکایه اولنیورایدی . بوخطوات دیوانه‌یه [*] کوره کیم بیلیر بوکیجه ، کیم بیلیر یارین استانبولك اشغالی امور واقعه‌دن اولیو-یره‌جك ایدی . نه صورتله ، نصل ؟ ایشته بو سر سربسته‌یی بیلن یوق ایدی . هیچ مذاکره‌یه دعوت ایدلمه‌ین استانبول عسکرینك ، بوعسکر حریته قارشی اتخاذ ایده‌جکی وضع وحرکت نه‌دن عبارت اوله‌جق ایدی ؟ شمدی‌یه قدر حرکات ارتجاعیه‌یی اداره ایدن خائن اللر ، بو اردو کلنجه قیریله‌جقلرینی حساب ایده‌رك ، استانبولده‌کی عسکری مقابله‌یه تشویق ایتمك جنایتنده‌ده بولنه‌جقلرمی ایدی ؟ او حالده، استانبولده نه کبی احوال شورش مأل جریان ایده‌جك ایدی ؟ بو سؤاللرك احاطهٔ احتمالاتندن اورکن، یرلی اجنبی بر قسم خلق وارایدی‌که متمادیا بوغازایچنه ، اطه‌لره ، شمندوفرلرله ، واپورلرله استانبولدن مفارقته شتاب ایدیورلردی . اویله‌که شمندوفرلرده ، واپورلرده براز کج قالانلره یر بولنه‌میه‌جق درجه‌لرده، ایکنه آتلسه یره دوشمیه‌جك مرتبه‌ده‌ازدحام وقوع بولیورایدی . واپوره کیروب ، ازمیره ، پیره‌یه ، مارسلیایه ... الخ طوغری آچیلانلر کنیش نفسلرینی آلیورلر : آیاق آلتنده‌قالمق تهلکه‌سنی آتلاتمقدن ممنون

[*] 'a pas de géant .

ومنبسط ، حريت اردوسنك مظفريات قطعيه‌سنى آچيقدن ديكله‌مك انتظاريله كيديورلردى. شمدى يه قدر سلانيك ايله مخابرات تلغرافيه منقطع دينه‌جك حالده قيود تحقيقيه يه تابع ايدى. بوكون آنه بيلن عصر غزته‌سى بو حركت اردوسنك اسرارينى برازايضاح ايديور دى: «بتون حر وطنداشلرى ساعت سكزده ١١ تموز ميداننده [سلانيكده] اجتماعه دعوت ايدن منادیلر شهرك هر طرفنده بر هيجان اويانديرمش ، بتون قلوبلر ، كوچك بيوك بيكلرجه خلق آقين آقين ، قافله قافله ميدانه شتاب ايتمكه باشلامشدر . بوكون بتون قلبلرده تصويره صيغماز بر آتش ، بر آتش حميت فوران ايديور ، حريتى ينه بويله بر كونده ، برپنجشنبه كونى استحصاله موفق اولمش اولان عثمانليلر شيمدى‌ده بناى مشروطيته بر ضربهٔ مدهش اوران اللرى قيرمغه بتون موجوديتلريله چاليشيور، هركسدن اومستبدوجودلره قارشى بر شهيق انتقام يوكسليوردى . .

« ١١ تموز ميدانك ، بو ميدان وسيع حريتك بوكون كسب ايتديكى منظرهٔ لاهوتى جداً هردرلو تصويرك فوقنده‌در . انسان بو ساحهٔ فسيحه‌واصل اولوبده هرطرفك حر عثمانليلرله مالى اولديغنى ، يكرمى اوتوز بيك كشينك اوراده اجتماع ايتديكنى كورنجه بتون قلبيله آرتق عثمانليلرك تكرار زنجير اسارته كيره‌ميه‌جكنه ، حر ازله‌رق اولمكى اسير اوله‌رق يشامغه ترجيح ايتديكنه بتون قلبى ايله اعتماد ايدر . اوت بو كونكى

منظره او قدر علوی ، او قدر وطنپرورانه‌در . ساعت سکری کچه‌رك میتنغ باشلامش ، فضلی نجیب بك طرفندن میتنغك اسباب اجتماعنی متضمن بر نطق ایراد اولنه‌رق بعده علمای کرام نامنه مدرس رجب افندی طرفندن بر نطق ایراد ایدلمشدر . متعاقباً ارناوود وطنداشلرمز نامنه عبدل افندی آرناوودجه ، طوماق افندی بلغارجه بر نطق ایراد ایتمش ، بوندن صکره مبعوث قره صو افندینك ترکجه ویهودیجه ایراد ایلدیکی نطقلر شدتلی آلقشلره مظهر اولمش ، نیقوله افندینك صربجه ، کورکی آپانو افندینك اولاحجه نطقلری ایراد اولنورکن بتون خلقده هیجان وفوران حمیت یوکسلمش، یوکسلمشدر..»

سلانیکده : « سلاح باشنه ، آرش استانبوله !» جمله‌لریله ختام بولان نطقلری متعاقب ، احتیاط وردیف افرادی سلاحلرینی اوموزلامق ایچون قوشمشلر ، عناصر مختلفه‌یه منسوب پك چوق کوکللیلرده مدافعهٔ حریت ومشروطیت ایچون طابورلره التحاقه شتاب ایلمشلردر . مناسترده‌دخی عینی صورت غلیان حمیت‌ایله سلاحه صاریلنمش، وقتیله حریت ومشروطیتی استحصالده پیشوا اولان اوخری ملی طابوری رسنه‌لی نیازی بکك تحت قوماندانسنده حرکته همان حاضرلانمشدر .

سلانیك باشقیم قلوبنك وقوع مراجعتی اوزرینه عموم حریتپرور آرناوود وطنداشلرك حرکته مهیا اولدقلری

خبری گلمشدر . بتون بو عسکره محلی دپولرندن سلاح وجبخانه توزیع وتودیع ایدلمشدر.

هرطرفده اولدیغی کبی بالخاصه سیروزده عشروطیتك معروض قالدیغی ضربهٔ اخیرهٔ استبداد ، پك بلند و عالی بر صورتده خسیات غیظ ونفرتی ، بناءً علیه اودرجه شدید وعمومی بر قیام وصولتی موجب اولمشدر . درسعادتده‌کی حرکات عسکریه‌نك سیروزه ایلك یوم انعکاسی اولان چهارشنبه کونی، دنیله‌بیلیرکه اوراده استانبولدن دها سالم وامین بر صورتله حرکات واقعه‌نك ماهیتنه انتقال ایدلمش، بوکا قارشی ذمت همت ودوش حمیته‌توجه ایدن وظائف حماستك تعیین وتقدیری ایچون چوق‌دوشونمکه، چوق سویلنمکه لزوم واحتیاج کورلمه‌مشدر . درحال احتیاط ورديف افرادینك پوصله‌لری کسیلوب طاغیدیله‌رق اجتماعه دعوت ایدلمش، شهرلردن وکویلردن مسارعت ایدن کوکللیلرك استعجالده وظائف مترتبهٔ عسکریه صاحبی ردیف افرادی ایله مسابقت ایلدکلری کورلمشدر . اوحالده‌که پنجشنبه کونی تمام‌دنیله‌جك حالده تشکل ایدن طابورلرك جمعه کونی هیچ بر نقصانی اولمق شویله طورسون ، بلکه فضله‌سی اوله‌رق ، بتون سیروز اهالیسنك علوی ومحتشم بر تشییعیله ترنلره راکب اولدقلری کورولوب حیرتلر ایچنده قالنمشدر . سیروز عسکری، فضائل وکمالات عسکریه‌سی علی الاعلی وخصائل وطنپرورانه‌سی ایسه مستغنیٔ مدح واطرا اوله‌جق درجه‌ده دوبالااولان میرالای‌حسن عزت بکك قوماندەسنده ایدی . سیروزده سلاح حمیته صاریلان

کوکالیلرك مقداری بیك بش یوزدن دون اولمیوب بونلرك اچنده چیفتنی، چبوغنی آناسنی، باباسنی، نکاحلیسنی، نشانلیسنی ترك ایدن اصحاب زراعت، ثروتنی، تجارتنی، حضور وراحتنی اونودان ارباب ثروت، وظائف مأموره‌سنی، یعنی حال واستقبالنی آیاقلری آلتنه آلان مأمورین حکومت، یعنی بالجمله صنوفدن وطنپروران ملت بولنیوردی. غالبا او دیارده بهار وطن، بشقه فیض طروت، بشقه رنك و بوی لطافتده چیچکلر آچیور! حیرت! استحقار موتك بوندن دها عالی بر درجه‌سی تصور اولنورمی، یا بودرجه فداکارلق، خصائل ممتازهٔ سائره‌سنه شهبال کمال اولان بر عسکرك اوکنه طورولورمی؟..

مثلا سنزه ادوار سابقه سردن کچدیلرینی کولکه‌ده براقان بو دلاوران وطندن لاعلی التعیین برینی تقدیم ایده‌یم: رجب فریدالدین، سیروز ویرکوکاتبی، یکرمی سکز یکرمی طقوز یاشلرنده، اینجه یاپیلی، هنوز بیومکه میدان بولمامش بیقلر نارین بروضع ایله طاغنیق، ایکی سیاه قاشك آلتنده، جوال وبارقه‌زا ایکی کوز، وجودك هیئت عمومیه‌سی تندرستیٔ تام ایله ممزوج اوله‌رق مأثر جست وچالاکیدن نمونه نما.. چهارشنبه اقشامی سیروزه تلغراف کلیور استانبول قارشمش، مشروطیت تهلکه‌یه اوغرامش، قوشمق لازم ایمش. رجب فریدالدن بی حضور و بی آرام همان مراجعت ایدیور: یا اولوم، یا حریت افکار فداکارانه‌سی ایله ذهنی تماماً مشبوع اوله‌رق سلاحه صاریلیور. بر آن اول تهلکه‌ده اولان

درسعادت اختلال عسکریسنه قارشی روم ایلیده قیام : حریت اردوسی
قطعاتندن برینك صالارله نهردن مروری

حریتك ، معاذاه آفات انقراضه اوغرادیله‌جق وطنك امدادینه یتشـمك ایچون بی صبر وقرار : ایشته استانبول اوزرینه کلن فداکاران حمیت، هب بویله رجب‌فریدالدین قیراطننده آتشپارکان حماست ایدی .

استانبول دقیقه‌دن دقیقه‌یه بو اردو حقنده عقللره حیرت ویره‌جك حوادثه مطلع اولیور ، نتیجهٔ ظفرك محققیتنه قارشی جمله‌نك امنیت‌وجدانیه‌سی، حضـور قلبی‌عودت‌ایتمش بولینوردی

مع‌مافیه بونتیجهٔ ظفری تأمین ایده‌جك معاملاتك صورت جریانی مجهول اولمغله شیمدیلك یکانه اندیشـه برکنارسـلامته چکیلوب مترقب قالمقدن عبارت اوله‌جقدی . چاره‌لری اولانلر شورایه بورایه نقل ایدیورلر ، اولمیانلر خانه‌لرندن پك اوزاق کیتمه‌مك ، عندالاقتضا خانه‌لرینه کیروب قالمق کبی تدابیره‌متوسل بولنیورلردی . ٣١ مارت حادثه‌سنی تعقیب ایدن ایام مظالمـه‌ده اظهار بشاشت‌ایدن خفاشان استبدادایچون‌ایام اخیره تعبیر صحیحیله قره‌کونلر اولدی . بونلرك الی بایراقلیلری چیقدقلری ظلمات مغاره‌لرینه ینه‌رجعت‌ایتمشلر ، طیشاریده‌کی کزنلری ایسه‌زوراکی تبسم وخنده‌لرله امنیت‌ومسرت صـافیهٔ عمومیه‌یه قاریشـیرکبی کورونمکه چالیشمقده بولنمشلردی. اختـلالات واقعه‌ده‌الی‌اولانلرده‌طریق اختفا وفراری‌اختیاره آرتق باشلامشلردی صانیرم .

اسـتانبولدن آیریلان واپورلرك آلدیغی بی‌حد ونهایت بولجیلر ایچنده وولقانجی کیلرده (این المفر) ترانه‌سیله دمساز اوله‌رق

خوف خیانتلری اوکنه قاتیلمش قاچیورلردی .

§ اطنه حادثه‌سی حقنده قطعی معلومات اولمیوب شیمدی یه‌دکین بیك قدر کشینك تلف ومجروح دوشدیکی روایت ایدیلیور ، اغتشاشك اقسام سائرهٔ ولایته سرایت ایتدیکی قویاً تخمین اولنیور ، یالکز بومقاتلات خونریزانه امید ظفرله سوینن کوکلیلرك کوشه سنده برعقدهٔ الم کبی قالبورایدی . اوکون قارشی غزته‌لرینه شوتلغرافنامه ورود ایتمش ایدی :

«قیصری : ١٨ نیسان ـ دون مرسیندن شهر مزه کلن تلغرافنامه‌ده اطنه‌ده قتل عام اجرا ایدلدیکی بیان اولنمقده‌در . بوتلغرافنامه بوراده عظیم برهیجان حصوله کتیرمشدر . ارمنی دکانلری ایکی اوچ ساعت قدر قپالی قالمشدر . والیز قیصریده‌ده عینی حالك وقوعنه میدان ویرمه‌مك ایچون لواو فرقه قوماندانلرینی خانه‌سنه دعوت ایلمشدر . مشارالیه قیصریدن برساعت مسافه‌ده تعلیم اجرا ایتمکده بولنان عسکرلری جلب ایده‌رك دکانلری آچدیرمغه موفق اولمشدر . الیوم اتخاذ اولنان تدابیر شدیده سایه‌سنده سکون وانتظام تأسیس ایدلمشدر»

افکار عمومیه‌یه کوره سکون وانتظامی تأسیس ایدن بووالی ایله قوماندانلر ، فوق العاده شایان تقدیر اِدملردی . اطنه حادثه‌سنك ولایات سائره‌یه عکس انداز سرایت اولماسی احتمالاتی ، باعث اضطراب اولیور ، هر طرفده بویله مأمورلر اولوب فجایعه میدان ویرمه‌مسی همان یکنسق صورتده آرزوی عمومی‌یی تشکیل ایدیودی اللرندن کلسه هرکس باغیره جق ، «ای اطنه‌لیلر ! ای وطنداشلر !

وطن كيديور ، سز، بز محو اوله‌جغز . نه ياپيورسكز. حريت اردوسى استانبولى ضبط ايتمك اوزره اولديغى برزمانده نه غفلتدركه سز قرداش قرداشه خونين ماجرالرله دمكذار اوله‌سكز ! » ديه فرياد ايده‌جكدى .

§ حريت اردوسنك صورت منتظمه ومطرده وسريعه‌ده‌كى حركات خارق العاده‌سى بر قاچ كوندن برى مؤسس اوروپا بد بينلكنى‌ده ياريياريه بلكه دهافضله ازاله ايتمش، بلغار غزته‌لرينك حالا دائم افادات نابجالرينى حكمدن اسقاط ايله‌ين بلغارستان ائتلافندن بالاعتبار حكومات سائره‌دكى افكارده دخى تبدلكلى مشاهد ايدلمشدر. ويانه‌ده منتشر (فرايه پرسه) غزته‌سى: «استانبولده دوچار هزيمت اولان حريت ييلديز استبدادينه اعلان حرب ايتمشدر. » مقدماتيله و بلا استثنا حريت ارذوسنى تقدير واوج اعلايه اصعاد ايديوز ، برلينده منتشر (لوقال آنچايكر) غزته‌سى : « «درسعادتده ظهور ايدن حركت عسكرينك ييلديزدن ترتيب ايدلديكى ملحوظدر » واديسنده ، بناءً عليه كيفيت ارتجاعك قهرمانان حريتله محو وبربادايديله‌جكى افكارينى مشعر طوربيانه سالك اولمغه باشلايوردى . انكليز غزته‌لرى ايسه قطعى المفاد محاكمات ايله ايراد مطالعات ايديورلردى ، مثلا استاندارد غزته‌سى شويله يازيوردى : « ذات شاهانه تموزده اوچنجى اردويه قارشى كوستردكى سكونت فيلسوفانه ايله بو دفعه‌ده استانبول عسكرينك مطالبني قبولدن چكنمه‌مشدر . ادهم

پاشانك حربيه نظارتنه تعيننده اصرار ايتمسی‌ده پك معنيداردر. مع مافيه اصل شايان اهميت اولان جهت استانبول وقايعی دكل، بونك ولاياتده حاصل ايده‌جكی تأثيراتدر.

غير قابل اقتحام كورونن بر چوق مشكلاته رغماً تموز انقلابنی حصوله كتيرن بر جمعيت، شيمدی‌ده او زمان حاصل ايتديكی تجربه‌لرك انضمام معاونتيله، هيچ شبهه‌سز درجهٔ قابليتنی كوستره‌بيله‌جكدر.»

ديلی تلغراف غزته‌سی ايسه: «حادثات اخيره‌ده ييلديزك پارمغی اولديغی تحقق ايدرسه ولايات آياقلانه‌جقدر. بوده پك طبيعيدر. حريتی ماكدونيا و آرناوودلق استحصال ايتمش بولنديغی ايچون شيمدی‌ده احوال اخيره نتيجه‌سنده اك زياده بو ايكی قطعه متهيج اولمشدر. نته‌كيم درسعادت اوزرينه حركات عسكريه اجرا اولنمه باشلامشدر. ييلديز نه‌اردودن، نه دونمادن بر شی بكليه‌مز. اردو تموز وقايعنده طرز تفكرينی كوسترمشدر. سلطان عزيزك دور سلطنتنده منافع مملكته صداقتنی كوسترن دونما بالطبع بو دفعه‌ده ابراز خدمتدن كيری طورميه‌جقدر» ديوردی.

بوكونك احوال واحتساساتی صورمبسوطه داخلنده اولوب بالخاصه پيشكاه پای تخته ركز خيام ايتمش دهشتلی، متين ومعظم، اجراآتی قطعی و آهنين. خارقه‌نما براردونك طيف خيالی، امنيت بخش قلوب اولمقله ممتاز ايدی. يازلديغی وجهله

بوغاز ایچنه ، اطه‌لره صاووشـان ، حتی استانبول حدودندن طیشاری آچیلان یرلی‌واجنبی‌پك‌چوق کیمسه‌لر وار ایدی‌ایسه‌ده بونلر اردونك اجر ایده‌جکی حرکاتك اشکالنی بیلمدکلرندن التزام احتیاط ایتمش اولیورلردی . یوقسه قطعی اولان نتیجه عموماً مسلم ایدی . . مع‌مافیه بویوله‌ده مدار امنیت اولان امید وقناعت، حوصلهٔ احتراص وتجسسی واسع‌اولان انسانلر ایچون کافی کله‌میه‌رك دهاایلریـنه کیدیلیور ایدی. اردونه‌قدر کشیلك ایدی؟. ٣٠ بیك ، ٥٠ بیك ، ٨٠ بیك ؟ ارقه‌سی دائماکلیور می‌ایدی؟. جانم باقسه‌کا شورایه ، مقری کوینه‌قدر کلمش ایدی . آرتق ایلریـسی برشیمی ایدی ؟ کیریو برملی دکلی‌ایدی ؟ یوقسه اوکاکوره ترتیباتمی واردی ؟ عجبا نه‌کبی ترتیبات ؟ هرحالده متین ومدهش اوله‌جق. فقط نه‌درلو ، نصل‌شی ؟.... الخ .

*
* *

٧ نیسان : ـ شالی ، دوائر مرکزیه‌دن ملحقاته وبالخاصـه روم ایلی‌یه کشـیده ایدیلن تلغرافنامه‌لرك قطعیاً قبول ایدلمدیکی تحقق ایدیور . بر نمونه : اورمان ومعادن وزراعت نظـارتندن مناستر ولایتنه : « تصدیق عالی یه مقترن بر آیلق بودجه قانونی موجبنجه بیطرلرك وزراعت مأمورلرینك مصرفی‌ده مال‌صندوقلرندن ویریله‌جکندن بونك خلافنده معامله‌یه میدان ویرلمه‌مسی.

فی ٥ نیسان سنه ٣٢٥

جوابی :

« استحصال حقوق ملت ایچون حرکت ایتمش اولان اردوی عمومینك پروغرامنه توفیقاً قانون اساسی احکامی اعاده ایدیله‌رك هیئت مشروعهٔ وکلا مقامنه عودت ایتمدکجه نظارتلر تبلیغاتنك کائن لمیکن حکمنده طوتلمسی ولایت هیئت علیه‌سنك جملهٔ مقرراتندن اولمغله نتیجه‌یه قدر بوکبی تبلیغات ایله تلغرافخانه‌لرك ومقام ولایتك اشغال ایدلمه‌سی .

٦ نیسان سنه ٣٢٥

استانبول سورلری پیشکاهنه کلن معظم حرکت اردوسنك خیال اهل وطنده اشغال ایلدیکی موقع بلند وبالاترین ، اظهار ایلدیکی شکل دلفریب و نازنین بتون اجزاء وطنك وسائل ونقاط اتحاد واجتماعی ماهیتنی حائز اولدیغندن ، اولجه توحش ایدیلیرکن ، شیمدی بوافتراقاته قارشی لاقیدقالنیور ، بلکه تقدیر وتحسین بیله اولنیورایدی . اردوی جلیل الشان حریت ایله بر دها بش آلتی کونلك حادثاته عطف لحاظهٔ امعان ایدیلیور ، کچیریلن ساعات خلجان واضطراب پیشکاه نظرده تکرار تمثل ایده‌رك دها سرین قانلیقله معاینه ومحاکمه ایدیله‌بیلیوردی . صوك امیدلرك انقطاعندن صکره ممالك عثمانیه‌دن مباعدت ایله اخیراً آتنه‌یه مواصلت ایتمش اولان خاصه اردوسی قوماندانی محمود مختار پاشانك بر غزته‌جی ایله ملاقاتنده : « صادق قالان عسکری طوپلایه‌رق اجتماع ایدنلری برقاچ سواری هجومیله

اختلال عسکریدن صکره حربیه نظارتنه تعین اولنان
مشیر ادهم پاشا

طاغیتدم . عصیانی باشلادیغی صره‌ده باصدیرمق چوجق اویونجاغی قبیلندن برشی ایدی . حرکات شدتکارانه‌ده بولنمقلغمه قصداً ممانعت ایدلدیکندن عصیان کیتدکجه توسیع دائره ایتدی .

«عسکره پادشاه طرفندن عفو عمومی اعلان ایدیلنجه وظیفه‌م استعفا ایتمکدی. چونکه بن وحشی سورولرینه دکل، عسکره قوماندا ایتمکه مأمورم . خاصه اردوسنده بوقدر سعی وغیرت وتعلیم نتیجه‌سنده حاصل اولان موفقیات عظیمه‌نك برضربه‌ده محو اولدیغنه پك مأیوسم . ارباب اختلاله بوقدر جسارت ویرن جهت پادشاه طرفندن حرکات تخریبکارانه‌لرینك خوش کوروله‌جکنك

تأمين ايدلمسيدر . » ديمش اولديغى تلغرافله تبليغ اولنيورايدى.
الده منتظم بر قوت اولسه ، بدايت امرده ، يعنى آياصوفيه‌يه
اجتماع ايدن عسكرك آزلغى زماننده طاغيدلمرى طبيعى قابل
اولور ايدى ايسه‌ده بوقابليت وامكانك دخى دور ودراز حرب
وضرب وتعقيبه متوقف بولنه‌جغى ، شهر داخلنده منتظم حرب
ممكن اوله‌مينه‌جغندن خلقجه‌ده شورش واختلال ايچنده قالنه‌جغى
طبيعى ايدى. حركات ارتجاعيه‌يه چاليشانلرك اكثريت عساكر اوزرينه
تحريكات وتلقيناتده بولندقلرى، اوكون ييلديزدن تعليمه چيقاريله‌رق،
وقوعاتى خبر آلوب اشتراك ايتمسونلر ديه ضابطلر طرفندن اوزا
قلره طوغرى سوق ايديلن عساكرك ساعت درت راده‌لرنده
اورادن رجعت وضابطسز مبعوثان پيشكاهنه شتاب ايتملرى ايله
ثابتدر . شوحالده داخلده‌كى عسكرك بر قسمى افساد ايدلمش ، قسم
ديكرى مهياى فساد بولنمش اولمسنه قارشى بويله چوروك آلت
ايله قطعى ودواملى ايش كوروله‌جكى بزجه هرحالده مشكوك ايدى
ديرز . الده آلت اوله‌جق عسكره امنيت جائز اوله‌مه‌ينجه
البته خارجدن كله‌جك قواى عسكريه‌يه استناد ايدلمك ضرورى
ايدى . مع‌مافيه شوراسنى اعتراف ايتمك لازمدركه بدايت امرده
قيامك عموميتنه قارشى تهلكه‌ده غايت عظيم ومستولى ومحيط كورلمش،
خارجدن عسكر كله‌بيله‌جكى‌ده استانبولده كيمسه‌نك خاطرينه
كلمه‌مش ، بناءً عليه معناى صحيحيله استبداد تأسس ايتمكه باشلامش
ديمك ايدى . شيمدى حريت اردوسى استانبول قپولرينه طيانجه

هیبت مشروطیت ینه عیان اولمغه باشلامشدر .

او کون ایچون استحصال اولنان معلوماته کوره ، اردو جمعه کیجه‌سی سلانیکدن حرکت و اوتوز طقوز ساعتده اسپارطه قله‌یه مواصلت ایتمشدر .

عسکردن اوچ یوز نفری پیشدارلق وظیفه‌سیله همان چیقمش و پازار کیجه‌سی کوچك چکمجه‌یه کلمشدر . پیشدار قولنی تشکیل ایدن ضابطان و نفرات قلیجلرینی سلانیکده بر-اقمشلردر. ضابطان و نفراتك تسلیحاتی پك مکمل اولوب هپسنده ماوزر تفنکلری، سونکولر، رووولرلر ایکیشر یوز فشنك واردر. چکمجه‌یه کلنلره کیجه‌یی نصل کچیردکلری سؤال ایدلدکده :

— ملتك حریتی تهلکه‌ده اولدیغی بر صره‌ده یتاقلرده اویویه‌جق دکل ایدك یا . . .

جوابی آلنمشدر . روایتلر متوالی . انتظام حرکاتی جای شبهه اولمیان بو عسکر متصل یورویور ، یاییلیور . صاغ جناح مقری کویی ایله باروتخانه‌یی اشغال ایتمش ، صول جناح ایوب اوستلرندن کاغدخانه صیرتلرینه طوغری کورونمش ، حتی دربندلره طوغری ایلریلیه‌رك بوغاز ایچنه صارقمشدر. دیمك استانبول محاصرهٔ کامله ایچنده‌در . منطقهٔ محاصره‌نك وسعتنه نظراً بو اردونك ظن اولندیغندن زیاده جسیم اولمسی اقتضا ایدیور ، بعضلرینك فکرینه کوره ٥٠ بیك راده‌سنده اولوب پولده‌کیلر ایله عن قریب ٨٠ بیکه رسیده اوله‌جق ، دیکرلرینك

فكرينه نظراً شيمدى ٨٢ بيك اولوب بر ايكى كون ظرفنده يوز بيكى كچه‌جكدر . رامى قيشله‌سنده‌كى عساكر ايله ، مكتب حربيه ومهندسخانه طلبه وهيئت تعليميه‌سى بوكوندن حركت اردوسنه التحاقه مسارعت ايتمش اولدقلرى كبى مكاتب عاليه طلبه‌سندن بر چوغنك قطعياً تأسيس مشروطيت وتنكيل استبداد ايچون حركت اردوسنه التحاق ايتمك اوزره متمادياً آياستفانوسه طاشيندقلرى ايشيديليور ، كورولیور ايدى . بالخاصه‌دها اردونك ايلك ايام ورودنده مكتب طبيهٔ عسكريه طلبه‌سندن بر چوغى آپولتلرينى سوكه‌رك صفوف عسكريه‌ده اخذ موقع ايتمشلردى . ارمنى طاشناقسوتيون فرقه‌سى‌ده هيئت مخصوصه اعزاميله حركات وطنپرورانه‌ده مشترك ومتحد بولنديغنى اعلام ايتمش ايدى. قوت قلبيهٔ عموميه وامنيت اهاليدن سفراده حصه‌دار اوله‌رق آرتق محقق كورلمكده‌اولان نتيجه‌يه قارشى بى طرفانه وخيرخواهانه بر مسلك تعقيب ايتمكده اولدقلرى استطلاع اولنمقده ايدى. دونمادن برقاچنك‌ده حركت اردوسنه ملتحق بولنديغى روايت ايديليوردى . . اوكله‌يه طوغرى غلطه بورسه‌سنده كويا بومبا آتيله‌جغنه دائر اولان اخبارات اوزرينه تلاش ايدلمش ، بو خبر استانبول طرفنه بومبالر پاطلامش كبى كچمشدر . حقيقت حال ، اوتوز قدر معامله‌جى نامنه ، غلطه پوسته‌خانه‌سى واسطه‌سيله ترجمه‌سى زيرده مندرج مكتوب كلمش اولمسندن عبارتدى :

« بز زیرده واضع الامضا اختلال قومیته‌سی بورسه دائره‌سنی بر مقصد اختلالکارانه ایله بر هوا ایتمك فکرنده اولدیغمزی مبین اشبو مکتوبمزی ارسال ایلدك : »

قومیته نامنه آنوتیم

خبرك بو درجه‌سی بیله افکار والسنهٔ عمومیه‌ده تفسیرات وتلقیات کونا کون ایله دوران ایتمکه باشلادی . حرکت اردوسنك مکملیتی آزادهٔ اشتباه اولوب ، هر نه فکر ومقصدله یازلمش ارلورسه اولسون ، یوقاریده‌کی مکتوب مندرجاتیله‌ده مستدل اولدیغی اوزره استانبولی قاریشدیران ید خفی راحت طورمامقده اولدیغندن بر کونا فاجعه‌یه محل ویرمه‌مك ، هر درلو وخامتی بر طرف ایتمك لازم ومقصود ایسه آرتق استانبول اوزرینه وهدفه طوغری یورویوب یرملی دکلمی ایدی؟.. الك جزئی حالاتدن حصه‌دار هیجان اولان خلقك بونوع حکملری ، قرارلری بالطبع کثیر ایدی . معمافیه حرکت اردوسنك جسامت وهیبتی ایله برابر حقنده ومقصدی حقیقیسی بابنده بر کونا صحیح فکر و معلوماتی اولان یوق ایدی . ا تثریتله سرنکون اوله‌جق تاج وتختدن بحث ایدیلیوردی . بو کشمکش افکار حکمران ایکن حرکت اردوسی نامنه علاوه طرزنده ایکی بیاننامه نشر ایدیلوب خلق طرفندن قابیشلدی که صورتلرینك بروجه آتی درج و تزییری لازمه‌دندر :

حركت اردوسى قوماندانى طرفندن

اركان حربيهٔ عموميه رياستنه تلغرافنامه

«اوتوز اوچ سنه‌لك مديد ومشئوم بردورِ استبداددن صكره بتون ملت عثمانيه‌نك غليان حميتيله استحصال و استرداد اولنان مشروطيت مشروعه‌مزى ينه دست جلاد استبداده توديع ايلك مقصد ملعونانه‌سيله بيك درلو حيله وفسادلر ارتكاب ايتمش نهايت ظاهراً كويا شريعت ايسته‌نيورمش كبى حقيقتده شرع مبين احمدى يه كلياً مخالف اوله‌رق قانلى براختلال عسكرى ايقاعنه سبب اولمش بولنان ملعون ووجدانسز طرفداران استبداد ايله برطاقم آلچق ومنفور منفعت پرستلرك تلقينات ابليسانه‌لرينه قاپلمش وپايتختك و آماجگاه امت اولان مجلس عالئ مبعوثانك آل قانلره بويانمسنه وملتك ناصيهٔ پاكنه مشكل الازاله برشائبهٔ سياه مذلت ايزاث ايدلمسنه سبب اولمش بولنان خاصه اردوسى افراديله بحريه وطوپخانه افراديننك حركات واقعه‌سى التى يوز سنه‌لك لكه‌سز بر ناموس انقياد واطاعت طاشيمقده اولان مقدس عثمانلى اردوسنى پك بيوك بر هيجانه دوچار ايتمش وبو لكه‌نك خارق العاده بر سرعتله تطهيرى امل خيريله ايا ستفانوس وكوچك چكمجه‌يه كلمش اولان ايكنجى واوچنجى اردولردن مفرز قوهٔ منتظمهٔ عثمانيه مستعيناً بتوفيقاته تعالى مقتضاى شرع مبين احمديدن اولان قانون منيف اساسينك بعدما هر درلو تجاوز وخللدن وقايه‌سى وپاى تخت سلطنت سنيه

اسایش وامنیتنك اعاده وتحکیمی امرنده تدابیر مؤثره اتخاذی ومارتك اوتوز برنجی کونی ملت عثمانیه‌نك الك مشئوم یوم نحوستی حالنه کتورمکه سبب اولان خفیه‌لرله دنی الطبع منفعت پرستلرك جزای سزالرینك تعیینی مقصدیله تثبث ایلیه‌جکی هر کونا اجرا آنده محافظهٔ سربستیت ایده‌بیلمك وبو سایه‌ده عثمانلی اردوسنك ناموسنی اکمال ایلیه‌بیلمك ایچون استانبولده بولنان بری وبحری سلاح ارقداشلرندن آنیده‌کی خصوصاتی طلب ایدر :

اولا مارتك اوتوز برنجی کونندن اول استانبولده‌کی بری وبحری قطعات وسفائنه مأمور اولان باجمله ارکان و امرا وضابطانك بتکرار قطعه‌لرینه اعاده اولنملرینه قطعیاً ممانعت ایتمیه‌رك بونلرك کافهٔ اوامرینه کوری کورینه اطاعت وانقیاد کوستره‌جکلرینه وسیاسی ایشلره بعدما هیچ بر صورتله مداخله ایتمیه‌رك یالکز وظائف مقدسهٔ عسکریه‌لریله مشغول اوله‌جقلرینه دائر شیخ‌الاسلام وفتوی امینی ودرس وکیلی افندیلر حضراتیله کندی قوماندانلری حضورنده وقرآن مبین ومنیف اوزرینه اللرینی باصمش اولدقلری حالده برکون ایچنده عموماً استانبولده بولنان افراد وکوچك ضابطان یمین ایده‌جکلردر .

ثانیاً کندیلرینی شریعت ایسته‌ییکز دیه اغفال ایدرك وطنی تهلکه‌یه دوشورمش اولان آلچقلرك تأدیبی ایچون اردومزجه اتخاذ اولنه‌جق تدابیر تنکیلیه وانضباطیه‌یه قطعیاً مداخله ایتمیه‌رك واردومز افرادینه حتی‌یان کوزله‌بیله باقمیه‌رق آنلری کندی‌اوز

سلانیك مبعوثی جاوید بك [اختلالات عسکریه‌ده حسین جاهد بکله برابر اختفا و اوده‌سا ـ بوداپشته ـ سلانیك طریقیله عودت ایلمشلردر]

قوداشلری کبی بیله‌جکلر و کندیلرینی اغفال ایتمش اولان جفیه‌لرله ادانی‌یی ینه کندی ضابطلرینه اخبار ایلیه‌جکلردر . بو ایکی طلبمز استانبولده بولنان بری و بحری بالعموم سلاح ارقداشلریمز طرفندن حسن صورتله قبول اولنه‌رق اطاعت کامله وجدیه‌ابراز ایلدکلری تقدیرده‌اثنای اجرا آتمزده کندیلرینه قطعیاً ایلیشلمیه جکی خصوصلرینك افراد مرقومه‌یه اکلایه‌جقلری لسان ایله

اخطار اولنمسی ودرجهٔ مطاوعتلرینك سریعاً طرف عاجزیه اشعاری رجا اولنور .

نیسان ٦ سنه ٣٢٥

حرکت اردوسی قوماندانی

حسین حسنی

***

حرکت اردوسی قوماندانی طرفندن

استانبول اهالیسنه بیانامه

«١: ملت سنه دنبرو اجرای مظالم ایدن قوهٔ استبدادی پارچه‌لیه‌رق حکومت مشروعهٔ مشروطه‌یی تأسیس ایتدی. بو قانسز انقلاب مسعوددن متضرر اولان ادانی غیر مشروع برصورتده تأمین منفعتلرینه خادم اولان حال سابقك اعاده‌سی ایچون بیك درلو حیل ودسایس ودنائت مراجعت ایدرك حکومت مشروعهٔ مشروطه‌مزی رخنه‌دار ایتمك ایسته‌دی وبتون عالم انسانیتك تلعین ایلدیکی استانبول فاجعه‌سنك حدوثنه سببیت ویردرك معصوم قانلر دوکدی .

٢ : ملت حیات و اقبالنك کافل یکانه‌سی اولان مشروطیتك رخنه‌دار ایدلمك و احکام شرعیه و سعادت و سلامت عمومیهٔ ملیه‌مزی شامل اولان قانون اساسیمزك ایاقلر التنه الحق ایسته نیلدیکنی کوردی وبو حرکات دنائتکارانه‌نك مسبب اصلیلرینی

تأديب ايتمك لزومنى تقدير ايدرك هيئت عموميه‌سيله استانبول اوزرينه يورومكه قرار ويردى . ايلك قوهٔ اجرائيه اولمق اوزره ايشته بزى، استانبول سورلرى قارشوسنده كورديككز بوحركت اردوسنى بورايه كوندردى .

٣ : حركت اردوسنك مقصد و وظيفه‌سى حكومت مشروعهٔ مشروطه‌مزى هيچ بر قوتك صارصه‌ميه‌جغى صورتده ترصين ايتمك و صرف قوت شريعت غرا ايله مؤيد بولنان قانون اساسينك فوقنده هيچ بر قانون، هيچ بر قوت اولمديغنى و اوله ميه‌جغنى اثبات ايلمك و مشروطيت مشروعه‌مزك استقرارندن ممنون اولميان وطن و ملت خائنلرينه صوك وقطعى بر درس انتباه ويرمكدر .

٤ : مظلوم اهالى وبيطرف افراد تماميله حمايه ايديله‌جكدر. انجق محركلر مفسدلر و مشاركلر بهمه حال لايق اولدقلرى تأديبات قانونيه‌دن قورتيله‌ميه‌جقدر .

٥ : هيئت قاضلهٔ علميه سرتاج احترام و ابتهاجمزدر. فقط ملعنت و تأمين منفعت عاديه وشخصيه مقصديله يالاندن كسوهٔ علميه‌يه بورونه‌رك ودين شريف محمدى‌يى تزييف و استخفافدن چكنميه‌رك تشميل مفسدته قالقيشان بر طاقم خفيه‌لر منفعت پرستلر البته مقتضاى شرع وقانونه كوره معامله كورمكدن خلاص ايديله‌ميه‌جكلردر .

٦ : ملت مبعوثلرينك وبو محترم مبعوثلرك شايان اعتماد

کوروب انجاب ایتدکلری هیئت وکلانك حیاتلری و قانون اساسینك کندولرینه بخش ایلدیکی حقوق و نفود و صلاحیتلری تمامیله و کمالیله تأمین و سکون و سرور عمومی قطعیاً استحصال ایدیله‌جکدر .

٧ : سلامت وطن وسعادت ملیه‌مزك استلزام ایلدیکی بو اجرا آت عسکریه‌مز اثناسنده مملکتك انضباط داخلی وسکونت تامه‌سنی وجمله‌نك محافظهٔ حیات ومالنی تأمین ایچون هر درلو تدابیرك اتخاذینه توسل ایدلمشدر .

٨ : محترم سفرا وبالجمله مسافرین اجنبیه‌نك بی حضور اولملرینه میدان ویرلمیه‌جکدر .

٩ : استانبول وقعهٔ فجیعه‌سنده قانلری دوکیلان شهدانك ارواح معظمه‌سی قارشوسنده حساب ویرمکه دوچار خوف و خشیت اولمغه محکوم اولنلر آنجق بو فاجعهٔ خون آلودك فاعللری، محرك و مشارکلریدر . بو حقیقتی هر کس بیلملی وتلاش و هیجانه قاپلمایوب مسترح اولملیدر .

٦ نیسان ٣٢٥

حرکت اردوسی قوماندانی حسین حسنی

بو بیاننامه‌لر اردونك زینت خیال اولان عظمت و دهشت وقوتیله متناسباً تأثیرات اجرا ایتمش ، سرعت برقیه ایله همان استانبول ایچنه یاییله‌رق بر ایکی ساعت ظرفنده ـ ظن ایدرم ـ

خبردار اولمدق کیمسه قالمامشدر . آرتق شیمدی اردونك حرکتی تعین ایتمش اولیوردی . بوکوندن بیاننامه‌نك صنوف عسکریه‌یه عائد اولانی حربیه نظارتجه بتون عسکری قیشله‌لرینه، دونمایه تبلیغ ایدیلوب بونکله مترافق نصایح و ایضاحات لازمه‌ده دخی بولنله‌جق ، ـ او زمانکی جسه کوره ـ عسکر بالطبع کردنداده انقیاد اوله‌رق حرکت اردوسی کمال شان و مهابتله قیشله‌لری اشغال ایدرکدن ییلدیزه طوغری ایلریلیه‌جك ، ـ اورانك تسلیم اولمیه‌جق اولان ـ عسکرینه‌حدینی بیلدیره‌جك ، وظیفه‌سنی اکمال ایدوب ایشك ایچندن چیقه‌جق ایدی . شو حالده تبلیغات و تفهیمات ایچون هیچ اولمازسه یارین اقشامه قدر امتداد ایده‌جك بر وقت کچمك لازم اولمسنه نظراً ، حرکت اردوسی آنجق پنجشنبه کونی استانبوله کیره‌جك دیمك ایدی . سلانیکدن وارد اولان بر تلغرافناده اوچنجی اردو قوماندانی محمود شوکت پاشانك حرکت اردوسنه استانبول اوزرینه یورومك ایچون امر ویردیکی اشعار اولنیوردی . ایشته بو بیاننامه‌لر ، اوامرك مقدمات اجرائیه‌سی دیمك ایدی. شیمدی‌یه قدر حقلرنده بیك درلو روایت دوران ایدوب نهایت الیوم حرکت اردوسی ایچنده اولدقلری ظن اولنان مبعوثاندن حسین جاهد و محمد جاوید بکلر حقنده بوکون (سن پترسبورغ تلغراف شرکتی) طرفندن تلغرافنامهٔ آتی وارد اولدی :

«اوده‌سا : ١٩ نیسان افرنجی — دون اوده‌سا‌یه‌واصل

اولان « قرالیچه اولغا » نام روس واپوریله طنین سر محرری حسین جاهد بکلر ایله سلانیك مبعوثی محمد جاوید بك بورایه کلمشلر و اوده سادن درعقب بوداپشته یه متوجهاً حرکت ایتمشلردر.»

حسین جاهد ومحمد جاوید بك بحراً فرار ایتمش، شیمدی ده بوداپشته طریقیله سلانیکه کلمك ایچون یوللرینه دوام ایتمکده بولنمش اولیورلردی.

حرکت اردوسنی کورمکه کیدن خلق آره سنده بر طاقم ارباب فساده بولنوب اردوجه بو خصوص ذاتاً درپیش ایدلمش اولدیغندن جزئی شبهه ایدیلنلر همان بالتوقیف تحقیقات موشکافانه یه تابع طوتولیورلر، بونلرك ایچندن تبدیل قیافت ایتمش خواجه لر، خواجه قیافتنه کیرمش مفسدلر چیقیوردی، آنلرده بر طرفدن توقیف ایدلمکده ایدی.

ترجمان حقیقتِ غزته سنه آیاستفانوسدن تلغرافنامهٔ آتی کشیده ایدلمشدی:

« ساعت اوچده بری صقاللی، دیکری بیقلی ایکی شخص کلدی. قلبلرنده کی فساد یوزلرندن بللی اولان بو حریفلر، ژاندارمه دن برینی کندی افکار ملعونانه لرینی قبوله مساعد صانه رق بعض تفوهات مستبدانه یه جرأت ایدنجه ژاندارمه مقابله ایتمش، فقط حریف صوك بر چاره اولمق اوزره رووولورینی کشیده ایتمی اوزرینه درحال یاقه لانمشدر. اطراف بوکبی یزیدلرك وجودلریله ملوث اولامق ایچون صبقی بر ترصد

آلتنده‌در . قومیسر ایوبلی حسنی توقیف ایدلمشـدر . کوچك چکمجه‌ده خواجه قیافتنده بر خائن یاقه‌لانمشدر. اوزرنده اویله دنیجه اوراق ظهور ایتمشـدر که نقل ایده‌م . . » بوکونك اك مهم بر حادثه‌سنی‌ده دوندن آیاستفانوسـه کیدن مبعوثاندن بر قسـمنك حرکت اردوسنك محافظهٔ بسـالتی آلتنده مذاکرات احرارانه‌ده بولنمق اوزره اوراده قالمش ، کیجه‌دن ـ چونکه مجموعلری ذاتاً قرق اللی کشیدن عبارت اولدیغندن ـ خصوصی اوله‌رق مذاکراتده بولنمش ، بعدما آیاستفانوسـده انعقاد ایتمك اوزره دیکر رفیقلرینی دعوته قرار ویرمش اولملرندن عبارتدی. شـو حال اوزرینه بوکون‌ده مبعوثانك بر قسمی آیاستفانوسـه عزیمت ایتمش ، خبردار اوله‌میانلر، وقتلری مساعده ایده‌مه‌مش اولانلر برمعتاد عتیق دائرهٔ مبعوثانه کلمشلرسـه‌ده اقلیت قلیله‌ده اولدقلرندن نه بوراده ، نه اوراده مذاکرات اجراسـنه امکان بولنه‌مامشدر .

غلطه بورسه‌سی حادثه‌سنه قارشی ضبطیه‌جه تدابیر انضباطیه اتخاذیله معاملات دوام ایتدیرلمش ، اردونك حرکات دلیرانه‌سی نتیجه‌سی اوله‌رق بوکون کرك درسعادتده، کرك مراکز اجنبیه‌ده عثمانلی اسهامنك صاغلام صورتده مظهر ترقی و فعالیت اولدیغی کورلمشدر. مع مافیه بوکون، یارین استانبولك جلوه‌کاه اوله‌جغی حادثات ایله عواقبی نظر خلقده قطعیاً معین اولمدیغندن احتیاطاً ترك منزل ایدنلر کرك کنـار محللره ، کرك ممالك خارجیه‌یه

شهید حریت مختار بك مرحوم [١١ نیسانده تقسیم میدانی حربنده نوش بادهٔ شهادت ایلمشدر .]

فوج فوج طاشنمقده بوکونده دوام ایدیورلر ، وسائط نقلیه، مراجعت ایدنلری استیعاب ایده‌میه‌رك برچوغی‌ده مراکب جدیده‌یه انتظاراً کیری قالمغه مجبور اولیورلردی. یاواش یاواش بك اوغلی تنهالاشمش ، باخاصه بشیکطاش و یکی محله بسبتون بوشاله‌جق حاله کلمکده بولنمش ایدی . جمعیت علمیهٔ اسلامیه « اتحاد محمدی » عنوانی تحتنه کیزلنه‌رك ایقاع شرو خیانت ایلین فرقهٔ ضاله‌نك ماهیتی ایچون بوکون بیاننامهٔ آتی‌یی قلمه آلمش واعلان ایتمشدر: «وولقان غزته‌سنی واسطهٔ نشر افکار اتخاذ ایدن وشریعت اسلامیه‌نك

محافظه‌سی مقصدینی اظهار ایده‌رك تشكل ایلین اتحاد محمدی نامنده‌کی جمعیتك بدایت تشکلی جمعیت علمیه‌مزی خبلی دوشوندرمش ایدی. شریعت غرایی محافظه ایتمك «. . . . واناله الحاء فظون . » نص جلیلی موجبنجه اولاً جناب حقه عائد اولوب بو بابده حسب البشریه حکومتمزه ترتب ایدن وظیفه ایسه مادةً قوهٔ عسکریه و معناً قوهٔ علمیه ایله قائم اولدیغندن بزجه احکام شرعیه‌یی محافظه خصوصنده ازدو ایله علمادن عبارت بولنان ایکی رکندن باشقه قوت ومدار استناد اولمامق لازم‌کلدیکی حالده ساده‌دلان اهل اسلام ایله ارباب مفسدتدن ترکب ایتمسنه احتمال ویریله‌بیلن بو جمعیت عامیه الك بیوك ، الك مبارك برنامی حصن حصین رواج اتخاذ ایتمش اولدیغی جهتله بونك حقنده جمعیت علمیه‌جه اووقت بیاناتده بولنمق «علما شریعتی محافظه مقصدیله تشکل ایدن مسلمانلری تقبیح ایدییور» دینیله‌رك اقوال علمانك خلق اوزرنده حسن تأثیری دائما محفوظ قالمق بابنده‌کی احتاجك (که‌بو احتیاج شوکونلرده سرزدهٔ ظهور اولان حادثه اثناسنده جمعیت علمیه‌مز طرفندن نشر اولنان بیاننامه‌لر ایله قشله‌لره بااعتمادنامه کوندریلن هیئات ناصحه‌نك حصوله کتیردیکی فوائد مسلمه ایله‌ده ثابت اولمشدر .) سکته‌دار اولمسنی انتاج ایتمسی احتمالنه مبنی اوزمان بو بابده کف‌لسانی انسب و اسلم کورمش ایدك . لکن شوکونلرده وولقاندن فوران ایدن نیران تهییج کسب صراحت ایلدیکی واهل اسلامك بویله‌بر ورقپاره‌یی

اللرینه آلمغه بدل عقللرینی باشلرینه آلمق وجوبی چوقدن حاصل اولدیغی جهتله سلامت مملکت نامنه صوك درجه‌ده مهم وشایان دقت اولان بونقطه‌نك عامه‌جه نظر اعتبار وانتباهه النمسی لزومی بیان واعلان اولنور . »

شهرامینی حازم بك ایله درسعادت ولایتی مجلس عمومیسی اعضاسی، دوائر بلدیه رؤساسی ، جمعیت عمومیهٔ بلدیه اعضاسندن بعضلری بوکون ساعت طقوز راده‌لرنده آیاستفانوسه عزیمت و حریت اردوسی پیشدارلریله ملاقات ایده‌رك کندیلرینك صورت رسمیه‌ده اردویه التحاق ایلدکلرینی سویله‌مشلردر . اردویه التحاق ایتمه‌ین کیم ؟ استانبولده احتمال برنقطه ، برتپه وار ، احتمال اورایه منسوب برقاچ مستبد، متباقیسی تماماً قلبی ایله ، وجدانی ایله اردویه بوط ومعلق، هرکس اورته‌ده تدویر ایدلمش بودولاب جنایت وخیانته وقت کچدکجه ، هله بیاننامه اوفوندقدن صکره تمامیله قناعت کتیره‌رك شیمدی بوفرقهٔ باغیه‌نك اصول وفروعی حقنده، صور حرکاتلری حقنده دها فضله معلومات آلمق ایسته‌یور ، عجبا فلانده وارمی ؟ احتمالاتی ، صکره اجرا قلنه‌جق قاهرانه بر معاملهٔ لایقهٔ سیاستك درجات وتخمیناتی ذهنلری اشغال ایدیور، غالبا بومیانده اتحاد محمدی پرده‌سی آرقه‌سنده مشعول فساد اولان ارباب جنایتدن بعضلری (این ره‌که میروم بفر نکستانست) دیوب چکیورلردی . . .

*
* *

٨ نیسان : چهارشنبه ، حربیه نظارتجه وقوع بولان تبلیغات اوزرینه استانبول عسکرینك نصل بر خط حرکت اتخاذ ایلدیکنی بیلمك بو کون عمومك الك بیوك سبب مراقی ایدی . بو بابده دوران ایدن روایات پك متخالف ، متخالف اولدیغی قدرده تأثیرات متعاکسه‌یه بادی ایدی . بعضـ ـینه کوره قیشله‌لرك اکثری حرکت اردوسی ایله اتفاق و اتحاد طرفداری ایمش ، دیکر بعضـلرینه کوره‌ده متمادیاً اجرا قلنان تشویقاته وعسکرجه نه اولسـه عاقبت کارك کندیلری ایچون وخیم اوله‌جغی اعتقـادینه مبنی قطعیاً مقابله ومدافعه‌یه عزم ایدلمش ایمش .

ییلدیزده‌کی عسکرك عبدالحمیده صداقتی ایسـه پك قطعی ومحقق اولمق اوززره روایت ایدیلیوردی . ییلدیزده‌نه قدر عسکر وار ؟ سئوالی همان هرکسك آغزنده ایدی . اقلی درت بیکدن باشلایان تخمینات بعضاً سکز طابوری کچیور ، هله خصـوصی افراد معیت ایله شخص حمیدی‌یی محافظه‌یه ساعی اوله‌جق افراد مقدارینك مطلقا سکز بیکدن فضله اوله‌جغنده قرار قیلنیور ، ییلدیز اطرافنده‌کی طابیه‌لردن ، مختلف جاپده یتمش ایکی عدد طوپدن بحث ایدیلیور ، بر محـاربه ومحاصره وقوع بولوبده محصورینك عناد قطعیسی تمادی ایدرسـه بالنتیجه ییلدیز طوپ ایله دوکیله‌جکی کبی اورادن ده محـاصرلره وطولایسیله شهرك

هر طرفنه آتش ایدیله‌جکنه وارنجه‌یه قدر مطالعاته یول ویریلیور ایدی . دونمانك حالی‌ده مجهول ایدی . کرچه اوکون ترسانهٔ عامره قوماندانلغندن یازیلان بر اعلان رسمیده دونما حقنده کویا طرفداران استبداد ایله متحد ویاخود او فسده‌یه میال اولدیغنه دائر انتشار ایدن اراجیف اقوالك حکم ومعناسی اولمیوب دونما ارکانی مشروطیت مشروعه‌یه صداقت ایچون وقتیله علی الدفعات اجرا ایلمش اولدقلری قسملری تجدیداً و تکراراً بو دفعه ینه عهد ومیثاق ایلدکلری یازیلیور ایدی ایسه‌ده یمینلرك صو یرینه قوللانلمش اولدیغی شو دور بحران وفترتده سوزدن زیاده فعلیات کورلمك ایسته‌نیلیور ، دونمانك بشکطاش قارسیسنده ساکتانه طوروشی ، ضابطانك اکثریتله حالا اولرندن چیقمامقده بولنشی داعیٔ شبهات اولمقدن خالی قالمیور ایدی . آندن بشقه باب عالیجه‌قلمه آلنان تبلیغ رسمیده « اطنه‌ده ظهور ایدن اغتشاشدن دولایی عبدالحمید قروازورینك کمورینی اکمال ایدر ایتمز بحر سفیده حرکت ایده‌جکی ، متباقی مسعودیه ، آثار توفیق ، فتح بلند وپیك شوکت سفینه‌لرینك دخی اولجه مقرر اولدیغی وجهله کمورو سائر لوازمنی اکمال ایدر ایتمز فریق غامبل پاشانك قوماندا‌سنده اوله‌رق برای تعلیم درسعادتدن مفارقت ایده‌جکاری » یازیلیوردی . بو دور بحران ، ایلك ایچنده انکلیز اولسه بیله ، اویله لاقیدانه تعلیم وتعلم ایله اشتغال ایدیله‌جك بر زمان

دكل ايدى. بو تبليغ رسمى هر حالده وقوعات جاريه‌يه علاقه‌دار اولمق اوزره بر شى ديمك ايدى. نه ديمك ايدى ؟ ايشته اوراسنى قطعى كسديره‌بيلن يوق ايدى . غامبل پاشانك دونمانمايچنده بولنمسى دلالتيله ، دونمانك بى طرف قاله‌جغنى سويله‌ينلر بيله واردى. فقط او اوله‌جق شى دكلدى . مقدرات مملكتك حد اتصال حل قطعيسنده دونمانك لاقيد وبى طرف قاله‌جغنه احتمال ويرمك ممكنمى ايدى ؟ بحريه نظارتندن تجديد عهد وميثاق ايدنلر دونمانك سواريلرى وسائر ضابطانى ايدى : حالبوكه استانبولك دور حاضرى ضابط دورى دكل ، نفر دورى ايدى .

نفرلرك فكرى نه اولديغنى بيلمك لازم ايدى. مسعوديه‌نك بشكطاش پيشكاهنده قره‌قره طورمسى ، دهشتلى برار تجاع حسندن خبرلر ويريوركى ايدى. ايجاد حوادثده‌پك فياض اولان افكار عموميه‌نك صوك قرارلرينه نظراً مسعوديه‌دن بشقه ديكر سفائن طرفدار مشروطيت ايمش ده يالكز صرف نفراتدن عبارت قالان روح مسعوديه طلبكار دور قديم ايمش. الك بيوك طوپلر مسعوديه‌ده بولنديغنه نظراً بو حوادث هيچ ده خوشه كيتميور ايدى .

مسعوديه‌نك حركت اردوسى حركاتنى نه قدر اشكال واخلال ايده‌بيله‌جكنى دوشونن يوق ايدى . يالكز سفينهٔ مذكوره‌ده الده اولسه يكرمى درت چاپنده‌كى طوپلرك چوق كسديرمه ايشلر كوره‌جكى دوشونيليور ، بوندن محروميت باعث تأسف وتلهف اوليوردى . اربابنك تخمينه كوره عندالاقتضا ايچه نشان آلمق

وموقعلرینه ایصال ایتمك شرطیله یکرمی درتلك طوپلر ایله بش نهایت آلتی کوللهٔ منزل مقصودی خرمن یرینه چویرمك ایچون کافی ایدی . بلکه ایلك طوپده رایت الأمان خوانی کشیده اولنه‌جق ایدی. یازیق که‌عظیم موفقیت تأمین ایده‌جك برواسطهٔ تهدید وتخریبدن محروم قالیورز دیمکدی .

مع‌مافیه کیج وقت بحریه قشله‌سنده کی عساکرك تبلیغات‌واقعه وجهله حرکت ایده‌جکلرینه دائر رسم تحلیفلری اجرا قلندیغی ایشیدیلوب براز انشراح طویولدی ایسه‌ده دونماده‌کی عساکرینه خارج قالیور ، ینه باعث کفتکو بولنیور ایدی . عساکریه‌نك ده صره ایله ومحضر علما وامراده تحلیفلرینك اجراسنه‌قرار ویریله‌رك مقتضاسی دردست توسل بولندیغی وبعدالتحلیف عساکر مذکوره‌نك صره‌ایله حرکت اردوسنه سوقلری ایله مصافحه ایتدیریله‌جکلری موثوقاً استخبار قلنیور ایدی. دیمك حرکت اردوسی قان دوکولمسنی اسبابنه امکان مساعد اولدیغی مرتبه مراعات ایدرکدن مقصدینه طوغری یورویه‌جك ایدی . فنادکلسه‌ده بونك اجراسی ایله نتیجه‌سنك آلنمسی زمانه محتاج ایدی . افکار عمومیه ایسه صبرسزلق آتشلری ایچنه کیرمش ایدی . آندن بشقه بویله دور ودراز کچه‌جك زمانلر آره‌سنده برطاقم مهالك غیرمأخوظه چیقیویره‌جکنه دائر بی‌سروبن بر طاقم اوهام‌ده آز چوق هرکسی استیلا ایتمش بولنیور ایدی. ارباب فساد وخیانتك صوك فعالیتلریله چالیشمقده اولدقلری ، حتی حریت اردوسنك ایچنه قدر صوقولمقده

بولندقلری هرکون بر چوقلرینك توقیف اولنمقده بولنمسیله اکلاشیلیوردی . مشاهیر جواسیسدن سکه‌زن باشی عبدالفتاح افندی اوغلی یوسف پاشا خواجه قیافتنده اوله‌رق چتالجه‌ده یاقه‌لانمش، آیاستفانوسه‌قدر توقیف اولنانلرك مقداری یوزلره بالغ اولمش ایدی. یوسف پاشادنیلن حریف ، حریتك اعلان متقدمندن مقدمجه‌ده مأموریت مخصوصه ایله سلانیکه کوندرلمش، مثلا دوراستبداددده بالذات بزمده بادیٔ فلاکتمز اولمش جواسیس حمیدیدن ایکن توقیف اخیرنده هیچ خفیه‌لك ایتمه‌مش اولمق ادعاسنده بولندیغی سلانیك غزته‌لرنده مع‌الاستغراب کورلمشدر. بواسبابدن وماهیتی معین اولمدیغی حالده احکامنه سرفروایدیلن برطاقم سوائق قابیه‌دن دولایی حریت اردوسی حرکاتنده سرعت کورلمك ایسته‌نیلیوردی.

بتون صاف یورکلر بو معزز اردونك اوزرینه تتره‌یوردی. اسباب تأخر اوله‌رق استانبولده‌کی عسکرك هیچ جبر وشدته لزوم قالمقسزین تسخیری آرزوسندن بشقه ، اردونك آرقه‌دن یتیشوب قوتنی اتمام ایده‌جك افراد عسکریه ایله برابر لوازم حربیه‌سنه‌ده انتظار ایتمکده اولدیغی سویلنیوری. حسابجه هرحالده جمعه‌یه قدر وظیفه ختام بوله‌جق ایدی . اویله‌دینیوردی . چونکه اویله ایسته‌نیلیوری . آرتق بومظالم مستبدانه چیکیله‌مز اولمش ایدی ؛ بوندن صکره تحمله امکان یوق ایدی . برآن اول بیتملی ، استبدادقعرنایاب عدمه کوندرلملی ایدی . اوکون حکومت طرفندن بیاننامهٔ آتی رسمی نشر ایتدیر-

لدی : « ایکنجی واوچنجی اردولردن کاوب شهرك خارجنده اخذموقع ایدن عساکر عثمانیه بیننده اختلاف موجود اولدیغنه دائر بعض روایات وافکار اهالی وعساکری تهییج ایده‌جك دیکر برچوق اشاعاتك افواه ناسده دورانی وبعضیلرینك صحائف مطبوعاته انتقالی بین الاهالی موجب هیجان اولمقده اولدیغی اکلاشلمقده‌در . عساکر عثمانیه بیننده اساساً اختلاف اولمیوب جهت عسکریه‌دن آلنان معلومات دخی بومرکزده بولندیغی کبی اهالی وعساکرجه هیجان وتلاشی موجب هیچ برسبب بولنمدیغندن وآسایشك تأمینی ایچون حکومتجه ایجاب ایدن تدابیر اتخاذ وتأمین اولندیغندن اصل واساسدن عاری واکثری برفکر بد خواهی‌یه مستند برطاقم اشاعات ونشریاته قطعیاً اهمیت ویرلمیه‌رك هرکسك کندی ایشیله مشغول اولملری ومطبوعاتك ده احوال ومنافع مملکتی نظردقته آله‌رق افکار اهالی وعساکری تهییج ایده‌جك روایات غیرصحیحه نشرندن حسب الحمیه اتقا ایلملری لزومی بیان اولنور » ٨ نیسان سنه ٣٢٥

حقیقةً دوران ایدن روایات ایچنده فکر بدخواهی‌یه مستند اوله‌رق مخصوصاً اشاعه ایدیلنلری‌ده بولندیغی بالآخره سرین قانیلقله دوشونلر اکلامشدر . فقط جزئی برحس وحرکتك تفسیرات عدیده ومدیده یی موجب اوله‌بیلمکده اولدیغی او اوان هیجانده صحیح وفاسد بتون افکار ، مجالس مصاحبتده بول بول ، فرح فرح یربولیور ؛ فضله اوله‌رق داللانوب بوداقلانوب

ده هرطرفه یاپیلیوردی . افکار نه‌قدر ازعاجانه معروض قالسه دونوب‌ده حرکت وحریت اردوسنك جناح‌حمایتنه التجاایتدیمی راخت‌وکشایش بولیور ایدی .

شهر امانتی استانبول نامنه ذاتاً کیدوب اردویه دخالت والتحاق ایلدیکی حالده مواقع مختلفه اهالیسی کندی باشلرینه‌ده آمادهٔ امر وفرمان اولدقلرینی قوماندانلغه بیلدیریبورلر ایدی . اهالیدن شمندوفرك نقل ایده‌بیلدیکی قدری متمادیاً آیاستفاسه، عسکرلری مقری کوینه‌قدر کیدوب عودت ایدیورلر ، اردوحقنده کیتمه‌ینلره انشراح بخش معلومات کتیریورلردی. بتون حیاتمده اونوتمیه‌جغم. حریت اردوسی افرادندن نفر البسه‌سنی لابس بر ضابط اکلاتمش : استبداد بزدن نه ایستدیکمزی صورویور ، شو قیصه جوابی ویردك :

ـــ گله‌کی .

بوچشیدسؤال‌وجوابك جریان‌ایتمدیکی واقف حقایق شئون ارلالمرك داخل دائرهٔ اطلاعی اولمقله برابر هر حقیقت فوق مرنده‌کی برغازهٔ خیال‌ایله‌لطیف ودلفریب کورونه‌کلدیکندن شو ماجرانك دلالت ایتدیکی احوال روحیه‌بر زمانلر زندان کوشه‌لرنده مدارحیاتم اولان خیالاتمه‌پك توافق ایدرك اونودلمیه‌جق وجهله نقشکیر حافظه‌م اولمشدر . اردو حقنده‌کی افادات اوقدر کثیر ایدیکه قرارکاه‌عمومی خادم کویندن قالقه‌رق کلمکه باشلامش شیشلی تپه‌لری اشغال ایدیله‌رك بشکطاشك شمال‌جهتلری (؟)

طوتلمش ، طوپلر متصل کلمکده؛ حتی جسامتلرینه بناءً ویچلرده جلب اولنه‌رق کلفت عظیمه ایله چیقاریلوب سوق اولنمقده ایمش .. کبی وامثالی لاینقطع متکرر بیانانه قارشی، انسان کندیسنی عادتا حریت اردوسی ایچنده ظن ایدیوردی . ممالك اجنبیه‌ده ایسه بواردویه اك دهشتلی سوقیات حربیه‌دن دها زیاده اهمیت ویرلمکه باشلانلمش، ایدی . اوکون آلمانیادن آلنان تلغرافنامه بروجه آتیدر :

« برلین : ٢٠ نیسان — برلین محافل عسکریه‌سنده ژون ترکارك بو قدر آز زمانده درسعادت اوزرینه منتظم بر یورویش اجراسنه موفق اولملری شایان تقدیر کورلمکده ، یالکز خاصه اردوسنده اخلاق بوزلمش اولمقله برابر ، سائر اردولرده متانت عسکریه‌یه خلل کلمدیکی کبی عثمانلی قوهٔ تدافعیه‌سنك‌ده دوچار تزلزل اولمدیغی سویلنمکده‌در . بناءً علیه ژون ترکارك غلبه‌سی شبهه‌دن وارسته اولدیغی ایچون بالجمله اندیشه‌لر زائل اولمشدر . جمعیتك قوتلی بر حکومت تأسیس ایله اصلاحاته باشلایه‌بیله‌جکی امیداولنیور . بورسه‌ده سکون حاصل اولمشدر .

« فرانقفورت : ٢١ نیسان — برلین محافل سیاسیه وعسکریه‌سی کنج ترکارك تنسیقات و معاملات عسکریه‌سنی صوك درجه مدح و ثنا ایتمکده در . فی الحقیقه غایت جزئی بر مدت ظرفنده روم ایلیدن استانبوله ٣٠,٠٠٠ دن زیاده عسکر یتشدیرمك بیوك بر اقتدار عسکری‌یه متوقفدر . بتون بو حرکات عسکریه فن

عسکری نقطهٔ نظرندن غایت مکمل بر صورتده وقوع بولمشدر. روم ایلی عساکرنده تربیهٔ عسکریه صوك درجه‌ده اولدیغی کبی ارزاق و مهماتی‌ده مکملدر . بو، کنج ترکارك ذکای سیاسیسی ایله اقتدار عسکریسنه دلیل قوی تشکیل ایدر . »

« نایه‌فرایه‌پره‌سه » غزته‌سی ایسه عادتا ماکدونیادن قالقه‌جق برار دونك استانبولی ضبط واشغال ایتمك اوزره نه‌کبی شرائطداخلنده سوق ایدیله‌جکنی تشریح و سوقیات اخیره‌ایله مقایسه ایده‌رك عادتا حقیقی بر محاربه فرضیاتنه مبنی مطالعات یوروديور ، از جمله دیوردیکه : « صوك خبرلردن اکلاشلدیغنه کوره جمعیت یالکز شمالی ماکدونیاده‌کی عسکردن استفاده ایتمك نیتنده‌در . اکر سلانیك وسیروزده‌کی عسکرله اکتفا ایتمش اولسه ایدی دها موافق اولوردی . اسکوبده بولنان بشنجی احتیاط فرقه‌سنك سوقیاته اشتراك ایتدیرلمسنه سبب مطلقا بلغارستان حدودینه قریب بریرده بولنان بوعسکرك ایی تجهیز و تسلیح ایدنمش اولمسیدر . اسکوب عسکرینك سلانیکه نقلنه اسکوب ـ کوپلی ـ سلانیك خطی واسطه اوله‌جقدر. بو خط کونده نهایت قرق واغونلی بش ترنك مرورینه متحملدر . برترن نهایت بر طابور استیعاب ایدر. بونك ایچون سکز طابور وسطی اوله‌رق درت کونده سلانیکه نقل اولنه بیلیر . لکن اصل مشکل جهت اون آلتی طابورك سلانیکدن استانبوله سوقیدر . سلانیك ـ سیروز ـ قله بورغاز خطی کونده سکز ـ اون ترنك مرورینه

مساعددر . یولجی ترنلری استانبول ایله سلانیك بیننده‌کی مسا - فه‌یی یکرمی بش ساعتده قطع ایده‌بیلیر . عسکری ترنلرینك ساعتده یکرمیشر کیلو قطع ایلمسی حسابیله ترنلر قرق ایکی ساعتده استانبوله واصل اوله‌جقلردر. بوارقام اوچنجی اردونك نقلیات عسکریه‌ده نه قدر زحمت چکه‌جکنی ارائه ایدر . دیمك عسکر ایکی کون ایکی کیجه‌ده استانبول اوکنه کله‌جك، برکون استراحت ایده‌جك ونهایت دردنجی کون حرکته باشلایه‌جقدر. ایلك عسکری ترنلری ١٦ نیسانده حرکت ایتدیکی ایچون ١٨ نیسانده اردونك پیشدارلری چتالجه‌ده تحشد ایده‌بیلمشدر. اکر دینلدیکی کبی سوقیات ١٦ نیسانده باشلامش ایسه ٢١ نیسان اقشامی استانبول اوکنده ١٥,٠٠٠ عسکر طوپلانمش وحرکتك — نظریات اعتباریله سویله‌یورز — پنجشنبه کونی باشلامسی مقرر بولنمشدر.

« نقلیاتك دکز طریقیله وقوع بولمسی امکان خارجنده‌در. ١٥,٠٠٠ عسکری لوازمی وطوپلریله برلکده نقل ایتمك ایچون ٨٥,٠٠٠ طون حجمنده ٢٧ بیوك واپوره احتیاج اولدیغی حالده الده هیچ بر واپور وبتون روم ایلی ساحلنده قردیله عسکر اخراجنه صالح بر لیمان یوقدر . دده‌اغاج بیله حقیقی بر لیمان عد اولنه‌ماز . بونك ایچون دکز طریقی کنج ترکارك هیچ شبهه سز خاطرلرینه بیله کله‌مشدر . اولسه اولسه واپورلرله بعض لوازم حربیه سوق اولنه‌بیلیر .. استانبولده بولنان عسکره قارشی

١٥,٠٠٠ نفر کافیدر. بوکونکی تلغرافنامه‌لرده چتالجه‌ده‌کی طوپجیلرك موقعلرینی اوچنجی اردو عسکرینه براقدقلری بلدیریلیور. بو استانبولده محصور بولنان عسکر ایچون پك مشئوم برخبردر. چتالجه موقعنك اهمیتی بیوکدر.

« ملی اردونك استانبوله داخل اولوب اولمدیغی شمدیدن کسدیریله‌مز. داخل اولورسه سوقاق مصادماتنك اوکنی آلمق کوجدر. ذاتاً بوجهت ژون ترکلرجه غیر مقبول اولدیغی کبی مداخلهٔ اجنبیه‌یی‌ده داعیدر. بوکونلرده نتیجه اکلاشیله‌جقدر. ظواهر احوال هپ اوچنجی اردونك لهنه‌در. »

فرایه پره‌سه‌نك حسابات عسکریه‌سی علی العاده طوغری اولوب فقط هرحالنده فوق‌العاده‌لك اولان حریت قهرمانلرینه کوره یاکلش چیقمش، دیدیکی مدتده حسابنك ایکی مثلی عسکر نقلنه موفقیت الویردیکی کبی ادرنه‌دن کلن افراد بسالت نهادایله مجموع قوت غزته حسابنك اوچ مثلنی تجاوز ایتمشدر.

جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك کمال تقدیرایله نقل ودرج ایتدیکمز بیاننامه‌سی اوروپاده تأثیرات فوق العادهٔ حسنه‌یی موجب اولمش، از جمله جهانك اك بیوك جریده‌سی اولان (تایمس) غزته‌سنجه عیناً نقل ایدلدیکی کبی باش مقاله‌سنك مهم بر قسمی‌ده بو بیاننامه حقنده تقدیرات اظهار و بیاننه حصر ایدلمشدر. بر فقره‌سنده: « علما صنفی ممالك عثمانیه‌ده اسکیدنبری بیوك بر اهمیت و امتیازی حائزدر. علما وقتیله بو موقع ممتازلرندن بالاستفاده الك مستبد

پادشاهلره قارشی مخالف شریعت خصوصاتده قارشی طورمقدن چکنمه‌مشلر و احکام شرعیه‌یی حال و زمانه تطبیق خصوصنده دور بینانه بر اقتدار و درایت سیاسیه کوسترمشلردر . انکلیز کیتابلرنده بیوك مفتی نامی ویریلن شیخ الاسلامارندن بری فرانسه‌ده (لافروند) وقعه‌سنك ظهورندن بر قاچ هفته و برنجی (چارلس)ك (وایتهول) ده اعدامندن بر قاچ آی صکره مستبد بر پادشاه حقنده خلع فتواسی و بر قاچ کون صکره اعدام حکمی ویرمکدن کیری طورمه‌مشدر [*] . حکمدار منخلع کندیسنی کفران نعمتله اتهام ایدنجه شیخ الاسلام کوله‌رك (بنی مفتی یاپان سن دکلسك ، الله عظیم الشاندر) سوزلریله مقابله ایتمشدر. درجهٔ نفوذلری بو قدر بیوك اولان علمانك بو صرده‌ده حکومته کوستردیکی معاونت پك قیمتلیدر . جمعیت علمیه‌نك بوکبی بیاننامه‌لری استبدادك باش قالدیرمسنه قارشی اك بیوك سلاحدر» دیمشدر .

مختلف اوروپا مراکزندن وارد اولان تلغرافنامه‌لر عبد الحمیدك خلع و یا فراغندن بحث ایتمکده اولملرینه مقابل ، بزم استانبول اچنده دقیقه بدقیقه انتظار ایتدیکمز بو نتایجك میدان تحققه چیقمامقده‌کی تعندی بحران انکیز و لطائف آمیز ایدی . شق ثانی بتون ملتك بحق کف ید ایلدیکی، حتی روم ایلی

---

[*] سلطان ابراهیم واقعاتنده مقلب داهی اولان قره چلبی زاده عبد العزیز افندی اولمق کرك .

طرفلرنده بو جهتك صراحةً بيانه‌قدر واريله‌رق عمومك لوح قلب و خاطرندن تماميله اخراج و تبعيد ايتديكى بر شخصك حالا داعيهٔ مأموريتده بولنه‌بيلمك فرضيات و احتمالاتنه مستند شطحيات ايدى. او، كه محافظهٔ مقام ايچون ملكك برقاچ پارچه‌سنى دها ايدئ اجانبه توديع ايتمك خوليالريله جنايات سابقه‌سنه دها يكيلرينى علاوه ايتمك قيدنده بولنديغى ديللرده داستان اولمش كزيوردى.

وقوع بولان دعوت اوزرينه مبعوثاندن بر قسمى دها آياستفانوسه عزيمت و اوراده كيلره التحاق ايتمش و بوصورتله آياستفانوسده‌كى مبعوثان يوزه قدر بالغ اوله‌رق انطاليه مبعوثى، اديب شهير ابو الضيا توفيق بكك تحت رياستنده عقد مذاكرات بيله ايتمش و بالجمله مبعوثان و اعيانك آياستفانوسه نقلى ايله اعيان و مبعوثاندن مركب مجلس ملى عقدى قرار كير اولمش اولديغى كيچ وقت ايشيديله‌رك مسئله‌نك حل اولنمغه يوزطوتديغنك امارات قطعيه‌سى كبى بالتلقى موجب انبساط عموم اولمش ايدى. ابو الضيا توفيق بكك رياسته بولنمش اولمسيله بيلنلرك خاطرينه كمال اطمئنان وقناعتله فرانسه انقلاباتنده‌كى (ورساى) اجتماعات مليه‌سى تبادر ايتمشدر. چونكه مشاراليه تقلبات اخيرهٔ تاريخيه‌مزك جمله‌سنه علاقه‌دار

ابو الضيا توفيق بك افندى
[انطاليه مبعوثى]

اولمش وبوکون واصل سن ستین اولمقله برابر افکار احرارانه‌ده جمله‌مزه قارشی معنای صحیحیله فضل قدم و رجحانی حائز جوان پیرلردن بولنمش اولدقلرندن یالکز یاد ناملری تاریخمزده‌کی تقلبات معلومه‌نك جمله‌سنی ومثلا نعیمانك: «بالدفعات تقلیب حکومت ایتمش بر داهیهٔ روزکار ایدی) دیدیکی ذات ایله امثالی کرام ذواتی طبیعتیله درخاطر ایتدیرمشدر . ارتق شبهه یوق ، تقلبه طوغری ایلریلیوردق . عجبا کندیسیمی چکیله‌جکدی یوقسه چکیلوب آلنه‌جقمی ایدی ؟ . .

* * *

۹ نیسان: پنجشنبه، هرکسده نیم مطمئن برسکون متجسسانه، چکیلدیمی، چکیله‌جکمی، استفهامات عمومیه‌سنك مابعدی کوپروباشلرنده باب عالیده «دونکی هلال» ترانه‌لری طنین انداز. غزته موزعلرینك بدایت اعلان مشروطیتدن بری یدلرنده‌کی متاع مطبوعانك تأمین رواجی ایچون ایجاد ایتمدکلری اطوار واقوال تشویقکارانه قالمدیغنی بیلن خلق بو پست و تیزیانغره‌لره دخی فضله بر اهمیت ویرمکه لزوم کورمیور. فقط موزعلر بو دفعه پك مصر ، یدلرنده‌کی متاعك حتی اوقونمغه دکر یری اوله‌جغنه غالبا کندیلری‌ده قانع اولدقلرندن قرائخانه‌لرده غزته کوزه صوقیله‌جق درجه‌لرده صیرناشیقلق کوستریورلر. عادتا: -جانم آلسه‌کا، بو هلال بشقه هلال، معناسندن نشان ویردجك برناصیهٔ حال ارائه ایدیورلر. چاره یوق، آلنیور،

باشده « شروط خلافت » سرنامه‌لی بر مقاله وار ، آرقه طرفی زمین وزمانده جریان حکمی لازم کلن بعض فتاوای شریفه ایله ترصین ایدلمش . قرائتی او سکوت متجسسانه ایچنده بتون موجودیت انائیه‌مزی صارصان او مقاله‌دن بر قاچ فقره آله‌لم :

« شو صوك کونلرده استبداد کندینه بر استناد کاه آرارکن ، ملتك ضربهٔ قهر و تنکیلی آلتنده تارومار اولان قوای طالمه و منحوسه‌سنی یکیدن تأسیس و اعاده ایده‌بیلمك ایچون بیك ریا ، بیك یالان ، بیك تزویر و دسیسه ایله تسمیم وجدان و اذهانه چالیشیرکن محو و نابود اولان قوت و قدرتنی دعوای خلافتله ترصین وتحکیمه چالیشدی .

« عبد الحمید ثانی ، تشبثات ارتجاعکارانه‌سنه قارشی آرتق بو دفعه آلدانمیه‌رق بردن دست بدست اتفاق ، یك آواز نفرت و انتقام اوله‌رق قیام ایدن بیوك عثمانلیلغك عظمت دهشتنمونی قارشیسنده ، ناچار و مضمحل ، صوك امید نجات و بقا اولمق اوزره قدرت مقهوره‌سنك صوك سلاح فسادینه صارلدی ، خلافتنی ، امیر المؤمنین صفت مغصوبه‌سنی میدانه چیقاردی . بر ولولهٔ جانخراش ایله زیر پاینده صاللانان تختنی صاف ومعصوم اولان بر قسم خلقك حسیات دینیه و ملیه‌سنی تحریك ایتمك صورتیله محافظه ایده‌بیلمك غیرت مردوده‌سنه دوشدی . . .

« اولا شوراسنی بیلملی ، شوکا بتون بر قلب ایله ، حقیقی وموحد ومؤمن قلب صاف وپاکیله ، حقیقی بر مسلمان صفتیله ،

وجدانی ایله قناعت ایتملی که عبد الحمید ثانی نظر شریعتده ، احکام شرعیه ، احکام مقدسهٔ قرآنیه قارشیسنده هیچ بر زمان خلیفهٔ مسلمین اوله‌مدی . عبد الحمید ثانینك شخصنده ، شخص مسئول و ظالمنده بر صفت خلافت ظن و وهم ایدنلر یا احکام شرعیه‌مزی بیلمه‌ینلر و یاخود او قانون مبینك احکام منیفه‌سنه عصیان ایدنلردر . بونی اولا آیات جلیلهٔ قرآنیه ، احادیث نبویه ، و صکره‌ده علمای اسلامك فتاوای موجوده‌سیله اثبات ایتمکه هر زمان حاضرز : قرآن کریم ، دیکلیك ، بو بر آیت مبجله‌در :

« الالعنة الله علی الظالمین . . . »

ایشته برحدیث شریف:

« من دعاء الظالم بالبقاء احب ان یعصی الله فی ارضه . »

ترك اعاظم علماسندن امام محمد برکوی حضرتلری :

« ظالمك یشامسی ایچون دعا بیله کفردر . » بیورمشلر.

« ظالمك حضور وسلامتنه دعا علمای محققین اسلام نظرنده بر کفر عد اولنورسه عجبا طوغرو دیدن طوغری یه ظلمه ، ظالمه شرع مبین احمدی نه حکم وفتوی ویرر ؟ . . عبدالحمید ثانی هرشیدن اول بر ظالم ، کلمه‌نك بتون شدت شمولیله بر ظالم ایدی.

« حقنده اظهار اولنان نفرت عمومیه یه رغماً بوکون حالا مقام سلطنت عثمانیه‌ده ادعای خلافت ایدن عبدالحمید ثانینك اوتوز اوچ ، اوتوز درت سنه‌در ملته قان آغلاددرق ، قان

قوصدوره‌رق دوام ایدن مدت وتاریخ سلطنتی برکره نظر تدقیقه آلنیرسه ، بودور منحوسك ، بو ادارهٔ حمیدیه‌نك یالکز برکلمه‌ده خلاصهٔ تاریخ موجودیتی ممکن اولور :

ظلم ! ینه ظلم . دائما ظلم ! . .

« محترم اهالیمزه سویلیه‌لم ، تکرار ایده‌لم که عبدالحمید ثانی نظر وحکم شریعت قارشیسنده خلیفه دکلدر ، وهیچ بر زمان اوله‌مدی . شیمدی مصنوع ومغصوب اولان صفت خلافتی ایله ترصین استبداده قیام‌ایدیور . هرسلاحدن ، هرقلنجدن کسکین اولان بو ساخته دین وخلافت سلاحنی ملت بو ید خیانتدن آرتق استرداد ایتملیدر . »

آندن صکره امیرالمؤمنین‌اولان‌ذاتك فاعل و آمر قتال‌وبادیٔ فتنه وفساد اولدیغی صورتلرده حقنده لاحق اوله‌جق احکام مدهشهٔ شرعیه‌یی‌متضمن فتاوای شریفه‌ده‌اوقونه‌رق ذاتاً قلبلرده متمرکز اولان بغض ونفرت‌دها زیاده‌قوت بولیور ، هروجدان صافی اطرافنده مشاهدهٔ متمادیه‌سندن آرتق کلال کلان بو شائبهٔ ظلم واذانك دفع وازاله‌سی ایچون یکیدن یکی‌یه حملات غیرت اویانیور ، بلای مبرمدن خلاص بولنه‌جغنه دائر قلبلرده امنیت‌و استراحت حاصل اولیوردی .

« دونکی هلال » ی بوکونکی (حریت) تعقیب ایدیور ، مذکور غزته‌ده « عبدالحمیدظالمله » سر نامه‌سیله مندرج بولنان خطاب ، لسان عمومیٔ ملتك فریاد محقی کبی غاصب مقام‌حکومته

بتون سیأتی تعداد وتذکار ایده‌رك ایلك وصوك بر امر خیری اولمق اوزره قان دوکلمکه محل قالمقسزین اوردن چکیلوب جناح عاطفت ومروت ملته النجا ایتمسی ، یوقسه قوای قاهره ایله مقامندن قلع واستیصال قلنه‌جغنی اخطار ایدیوردی .

هیچ برشی اولمسه بوخطابات ، انخلاع حمیدی‌یه اسباب کافیهٔ مادیه تشکیل ایتدیکندن ومقاومتك عاقبتی‌ده طبیعی خونین اوله‌جغندن عبدالحمیدك پك قورقاق اولدیغی اساسنه بنای حکم ومطالعه ایلینلر کندی کندیسنه ترك سلطنت ایلیه‌جکنی استنتاج ایله یالکز حیاتنك محافظه‌سی وبیلدیزده اقامتده دوام ایده‌جکنك تأمیناتی کبی فرعیاتك موضوع موقع مذاکره بولنه‌جغنی تخمین ایدیورلر ، دیکر بعضلری بو طبع خونکارك اورته‌لغی آل قانلره بویایه‌رق رهروصحرای عدم اولوب کیده‌جکنه حکم ویریورلردی ؛ هله ـ بعضیلری طرفداران دوز حمیدیدن اولمق اوزره ـ براوچنجی قسم قلیل ده واردی که عبدالحمید ایله حرکت اردوسی آره‌سنده مذاکرات متوالیه جریان ایتمش وایتمکده اولدیغندن ، عبدالحمید حرکات اخیرهٔ ارتجاعیه‌ده مدخلی اولمدیغنی بالبیان علاقه‌دار اولانلرك بالمحاکمه نچهٔ مجازات قانونیه‌یه کرفتار ایدلمرندن وکندیسنك‌ده خیاتی تبین ایدرسه جزاسنه راضی اوله‌جغندن طوتدوره‌رق اردونك مصارف سفریه‌سنه وسائره‌یه مقابل ١٠ ملیون لیرا اعطا ایتمکی تکلیف ایلمش ، حرکت اردوسنجه بوصورتلر موافق کورولمه‌رك یالکز فضله پاره ایسته‌نلمش اولدیغنی اشاعه ایدیورلر

دی . بونلر تأیید مقال ایچون هلال غزته‌سنك دون طوپلادلمش اولمسنی ایلری‌سوره‌رك (لاتورکی) ده وبعض ارمنی غزته‌لرنده ائتلافه دائر یازیلان فقراتك واهی وبی اساس اوله‌میه‌جغنی درمیان ایدیورلردی . بواقوال بدبینانه افکار واغضاب عمومیه اوزرنده تأثیرات مؤلمه ایقاع ایدیورایدی . حتی دهاسی‌وار : کویا رشاد افندی‌یه تکلیف ایدلمش‌ده مشارالیه حضرتلری قبولده تردد ایتمشلر، کوزلرندن یاش آقه‌رق: «بودفعه‌ده براقك؛ آرتق بردها مناسبتسزلك ایتمز» دیه عبدالحمید ایچون عالیجنابانه برصحابت برادرانه‌ده بولنمشلر ایمش . بررواینه کوره ده کویا عبدالحمید حرکت اردوسنه قارشی بکا دزه قدر فنالق ایدلمك ایستمه نیلیرسه اویله برشی یاپارم که ملت الی‌الابد آلتندن قالقه‌ماز » دیمش ایمش : عجبا رشاد افندی حضرتلری اویله‌دیمشلرمی؟ عجبا عبدالحمیدنه‌کبی فنالق یاپه‌بیلیرمش ؟

اصل واساسدن عاری اولدیغی حالده نه‌کبی افکار ومقاصده مبنی ایسه اورته‌یه آتیلان بواشاعات بدخواهانه ، اوزن کوندنبری مجسم احتساس کسلمش اولان خلق ایچون چیلدیردیجی بحرانلر تولید ایدیورایدی . عبدالحمیدك یاپه‌جغی فنالق ، اولسه اولسه معیتنده‌کی افرادو عساکری اماکن سفارت ایله‌مساکن اجانب اوزرینه صولت ایتدیروب کیتدکجه اوزایه‌جق، بیویه‌جك، نهایت مداخلهٔ قطعیهٔ اجنبیه‌یی دعوت ایده‌جك برقتال فجیعه میدان ویرمك اوله‌بیلیردی بوده آزدهشتلی برخاطره دکلدی . بالآخره بوتواترلرك هب طرفداران ارتجاع طرفندن یمورطلاندیغی آکلاشیلنجه‌یه قدر حقیقةً

ذهنلره طورغونلق ویره‌جك تألمات‌دخی ایقاع ایلمشدی. بالخاصه حرکت اردوسنك عبدالحمیدایله پازارلق اوزرنده اولدیغنه دائر اولان، عادتاحصول ائتلافدن بحث ایدن اکاذیب واراجیف، ارباب حمیتی تعریف وتصویرك فوقنده مستغرق یأس وکدورت ایلیورایدی. جنت آباددن تأمینات دکل قعلیات کوسترلسه، عبدالحمیدباشده اولدقجه هیچ قیمت واهمیتی اوله‌میه‌جقدی.

بویله برنتیجهٔ ائتلاف هرحالده‌ینه‌شیطنت وخیانت‌حمیدیه‌نك برموفقیت جدیده‌سی اوله‌جقدی. دورحمیدیده آلام غربت چکمش‌بررفیقمه راست کلدم. پریأس‌وفتورایدی. دوداقلرندن دوکیلیرجه‌سنه شویله‌کشف مافی الباب ایلدی:

— فلاکت! . ائتلاف حاصل اولمش‌ویا اولمق‌اوزره‌ایمش. هله برنتیجه اکلاشلسون. والله العظیم بوراده برکون قاله‌م. باشیمی آلوب کیدرم . . .

آرقداشك انفعالی‌بی پایان. کوردم‌که بندن‌زیاده محتاج تسلیت ایدی. همان جواب ویردم:

— چوجقمیسك؟ هیچ اویله‌شیمی‌اولور. بونلر بدخواهانه اشاعاتدر. بن موثوقاً خبر آلدم. مجلس وکلاجه حس‌ایدیلن لزوم خلع، مجلس‌ملی‌یه‌احساس ایدلمش. حتی فتواسی بیله‌مجلس ملی‌یه کیتمش. دردست ومقرر.

بو جوابمك ایچنده بیلمم نره‌دن قولاغمه کیرمش بر ایپ اوجی واردی. هیئت مجموعه‌سی ایسه‌اواساسه‌بناءً یاقیشدیرلمش،

اویدورلمش ، مصلحت آمیز بر یالانجق ایدی . آرقداشمك اوزرنده مطلوب تأثیری حاصل ایدەرك کنیش بر نفس آلماسنه مدار اولدی .

بویلانك حکمنه یاواش یاواش کندمده اینانمغه ، متسلی اولمغه باشلادم . بشقه چاره یوق ایدی .

انسان خیال ایله یشایه بیله‌جکدی . چهرهٔ حقیقت اوکون پراغبرا ایدی . اون قدر خاصه عسکرینك هلال مطبعه‌سنی باصەرق (شروط خلافت) مقاله‌سنك محرری آرادقلری ، اقدام مطبعه‌سنه اوغرایەرق سرای محافظی عساکره بشر لیرا ایله یوزرفشنك توزیع ایدلدیکی حوادثی یازان محرری صوردقلری ، عینی عسکرلرك (اشرف) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه کیدەرك سلطان مراد مرحوم ایله اولادلرینك رسمماری غزته‌یه درج ایدلمش اولمقدن دولایی تهدید ایتمکلری ایشیدیلوب تترەنلیوردی . فشنك ولیرالر حوادثنی (لاتورکی) غزته‌سی یازمش و دیکر غزته‌لر آندن ترجمه ایتمش اولدقلری حالده عسکرلرك هجومی بری طرفه واقع اولیور ، حکومت طرفندنده تکذیبنامهٔ آتی علاوه صورتنده طاغیدیلیوردی :

« اقدام غزته‌سنك بو کونکی نسخه‌سنده ایکنجی فرقه افرادینه طرف شاهانه‌دن یوزر فشنك ایله بشرلیرای عثمانی توزیع ایدلمش اولدیغی یولنده (لاتورکی) غزته‌سندن نقلاً بر فقره مندرج بولنمش ایسه‌ده اشبو روایتك قطعیاً اصلی واساسی اولمدیغندن

تخدیش افکاری موجب بوکبی روایتلره اهالیمزجه حوالهٔ سمع اعتبار ایدلمه‌سی اعلان اولنور . »

بو تبلیغ رسمی ، تکذیب قوتنی اکتساب ایده بیلمك ایچون یا بیلدیزدن تحقیق حال ایتمش ، یاخود اورادن امر آلمش اوله‌جق ایدی که هر ایکی شقه کوره افکار عمومیه اوکنده دوشن، قیریلان، یوق اولان بر بیلدیز موقع رسمیسی حالا سوز سویلمك صلاحیتنی حائز اوله‌رق موجود دیمك اولدیغنه دلالت ایدیوردی . افکار عمومیه ممکن دکل ، بو دلالتك حکم فعلیسنه رجوع ایده‌میه‌جك ایدی . بیلدیزی طانیمامق عزمی غالب اوله‌رق بینلر ایچنده برمبارزهٔ عزم وخیالدرکه حکمفرما اولیوردی. سقوطی قطعی اللزوم اولان نجم کیسوارك حالا آفاقده پایدار کبی کورونمسی بر خیال ایدی . اوهام بشریه قویروقلی بیلدیزدن توحشی معتاد ایدنمش اولدیغندن ، فعلاً محو ومنعدم اولمدقجه بو بیلدیز حقنده حسابات ریاضیه‌نك قطعیتنه قارشی بیله بر طاقم اوهام وخیالاته زبون اولنمق طبیعی ایدی .

حریت اردوسنك ارکان حربیه هیئتی آیاستانفوسه کلدیکی کبی ، اردونك بالذات قوماندانسنی درعهده وحرکاتی اداره ایتمك اوزره اوچنجی اردو قوماندانی برنجی فریق محمود شوکت پاشا سلانیکدن مواصلت ایلمش ، دون استانبولده‌کی اختفا کاهندن ، دهاطوغریسی ملجأ رهاسندن چیقاریلوب آیاستفانوسه کتورولن احمد رضابك آلقپشلر ایچنده استقبال ودراغوش ایدلمش ایدی .

بو گون مقدار مبعوثان یوزه‌قریب اوله‌رق آیاستفانوسده طوپلانمش ، مجلس ملی حالنده انعقاد ایده‌رك مذاکراتی خفی جریان ایدن ایلك جلسه ده مقررات مهمه اتخاذ ایلمش ایدی . بو مقررات ، شبهه‌سز تبدل سلطنته دائر اوله‌جق ایدی. شوائب شك وتردده مبتلا اولان خلقدن مجلس ملینك بو مقرراتی ایشیدنلر امنیت ایله فردایه وقف انتظار ایتمشلردی . ذاتاً یارین جمعه ایدی . اغلب احتمال اوله‌رق بشقه، پارلاق بر جمعه سلاملغی گوروله جکدی . کوپروده واقف احوال کچینن برارقداشه راست کلدم . بشاشت وجهیه سندن حامل حقایق اولدیغنه انتقال ایتدم . سوز سویلمکده پك متأنی بولنیور ، منبسطانه برتبسم ایله اکتفا ایدیور ایدی . نهایت چیتلاتدی : هرشی یولنده . بوکیجه کیریلیور . زور ایله ، تکرتکر کلمات ایله ارقداشدن یاقه‌لادیغم معلومات سائره‌یه نظراً تقسیم قیشله‌سنده ، طاش قشله‌ده ، بیلدیزده اولان عساکر التحاقدن امتناعده متمرد ایتمشلر . بیلدیز ایله جریان ایتدیکندن بحث اولنان شایعاتك هیچ برزی طوغری دکل ایمش . آرتق آکلادم : عبدالحمیدده کندیسنه هیچ برشی سویلمیه‌رك، ساکت ومهیب، یوروین بو اردویه قارشی لال ومتحیر ، پرحدت، پرخوف وتلاش ، عصبی بحرانلر ایچنده قیورانیوردی . دیمك یکی غزته‌نك اوکون (یوم شك)عنوانی ایله یازدیغی مقاله حقیقةً یارین مسرتلر ایله حلول ایده‌جك بر عید سعادتدن مژده بخشا ایدی.

مجاهدین حریتدن رمزی بك [اخیراً حریت اردوسی ایله‌ده استانبول اوزرینه کلن قهرمانلردن اولوب مزیات مردانه‌سی تقدیر بیوریله‌رق پادشاه نوجاهك یاورلکنه تعیین قلنمشدر .]

*
* *

١٠ نیسان: جمعه، اولدقجه امنیت وسکون ایچنده اویانیورز. اشاعات مختلفه‌نك دماغمزده تولیدایلدیکی بحرانلر زائل. بوکون محقق بر شی اولمق اسبابی استکمال ایدلمشدر افکارینه ذاهبز. خیر، هیچ بر شیئه توسل ایدلمه‌مش. عجبا نه‌دن؟ نه‌دن اولورسه اولسون، البته اویله ایجاب ایتمشدر. اردونك قوت و مظاهرتنه استنادمز دها قطعی، دها صاغلام. یا سلاملق رسمی؟ احتمال اولمز، احتمال اولور. باقه‌لم هله . .

لسان جرائد یکانه نقطهٔ حل اولان تبدل سلطنتده متفق.

جمله‌سی عبد الحمیده فراغ سلطنتی، افراد ملته راحت و سکونتی توصیه ایدیور. برنجیسی مصلحانه بر نتیجه‌نك طالبی، ایکنجیسی احتمالات حرب و وغانك مخبری . . ساعت درده بشه قدر اخوال و حسیات بو چرچیوه داخلنده سکون منتظرانه‌یی مصوردی . فقط انتظارك‌ده بر حدی وار . هرکس مدید بر اصطبار ایله موقوف انتظار قاله‌مازدی .

اعیان و مبعوثانك تشارك و اجتماعیله دون عقد اولنان مجلس ملینك مذاکرهٔ خفیه‌سنده ویریلن قرارك یکرمی درت ساعت ظرفنده موقع فعله ایصالی‌ده داخل اولدیغنه دائر بر روایت دوران ایدیوردی . اصل قرار البته خلعك قبولنه دائر اوله‌جق ایدی . مجلس ملینك مذاکرهٔ خفیه‌سی ساعت یدی بچقده جریان ایتمش ایدی . دیمك او ساعته قدر بکلمك لازم ایدی . فقط علی العاده جمعه سلاملغی اجرا قلنمق اوزره ییلدیز سمتنه عسکر کیدیور ایدی . عجبا ایشیدیلن اقوال ، اویریلوب چویریلن محاکمات طوغری دکلمی ایدی ؟ بو نوع شبهات ذهنلره آغیر بر یأس ایله قونه‌بیلیور ، فقط اردونك قطعیت حرکاتی ، ملتك متحد مطالباتی قارشیسنده طوتونه‌میه‌رق همان بر هوا اولوب کیدیور ایدی. شیمدی‌یه قدر خط حرکتلری هب مبهم قاله‌رق بالخاصه دونکی اشاعات بدخواهانه‌میاننده عبدالحمید ایله متحد اولمق اوزره کوستریلن دونمانك بو کون صباحدن حاضرلانه‌رق مرمره‌یه طوغری فك لنکر ایلدیکی و آیاستفانوس

پیشکاهنده قرار قیلدیغی ، اردویه التحاق صورتنده ایشیدیلهرك هیچ شکسز ، هیچ ضررسز بر مظفریت خصوصنده عادتا بشارت عظمی کبی تلقی ایدلدی. بوکونك ایام سائره‌دن امتیازی اشاعات کاذبه‌نك آزالمش اولمسیله ایدی. بشقه برکون اوله ایدی. دونمانك اردویه قارشی حرکت ایتدیکی اورته‌یه آتیله‌رق هیچ اولمازسه بر قاچ ساعت خلجان عمومی‌یه میدان ویریلیر ایدی ، ساعت یدی بچق اولدی. هیچ سس صدا یوق ایدی. بوکون استانبوله لباسنده، حال وقبالنده بشقه‌لق اولان آدملرك کیردیکی مشهود اولمش ایدی. شبهه‌سز بونلر حرکت اردوسی بهادرانندن ایدیلر . بعضیلرینك « موثوقاً » روایتلرینه کوره کیجه‌دن شهره ایکی اوچ بیك کشی کیرمش . نه یاپمغه ؟ کیم بیلیر ، البت اوکا کوره برتدبیر اوله‌جقدی. آرتق هرکسده اردونك عزم وحرکتنه قارشی بر تسلیمیت کامله وار ایدی .

مبعوثان واعیاندن مرکب (مجلس ملی) دون بیاننامهٔ آتی‌یی اعلان ایتمش ایدی :

« مجلس اعیان ومبعوثان ۱۳۲۵ سنه‌سی نیسانك طقوزنجی پنجشنبه کونی ساعت سکز بچقده آیاستفانوسده مجلس عمومیٔ ملت حالنده بالاجتماع آتی الذکر موادی متفقاً تحت قراره آلمشدر :

« ۳۲۵ سنه‌سی مارتنك ۳۱ نجی صالی کونی استانبولده باشلایان حادثهٔ مؤلمهٔ استبدادیه ایله مشروطیت عثمانیه‌یه اورولان ضربه‌نك وبو صورتله باش کوسترن استبدادك بتوفیقه تعالی کلیاً وتماماً ازاله‌سی و مشروطیتك تأمینیله آسایش مملکتك اعاده و استقراری و حادثه مسببلرینك احکام شرعیه و قانونیه دائره‌

سنده تأديبلری حقنده حرکت اردوسی طرفندن نشر اولنان بياننامه‌نك محتوياتنی مجلس عمومیٔ ملت تصويب ايدر و اردونك امر و حرکتی آمال ملته موافق اولديغی و بناءً عليه عموم ايچون واجب الاطاعه بولنديغی جهتله بوکا مخالف هر حالك مستلزم مسئوليت و مجازات اوله‌جغنی بيان و اعلان ايلر .

فی ٩ نيسان سنه ٣٢٥

مجلس عمومیٔ ملت

ساعت سکزه قدر دوام ايتمش اولان صبر و سکون آرتق ياواش ياواش قوتنی غيب ايتمکه باشلايوردی . باغچه قپوسندن باب عالی‌يه طوغری دکانلرك اکثری قپالی اولمسی احتمال انجق بو ساعتلره طوغرو نظر دقت و عبرته چارپه‌بيلمش ايدی. هر کس بر شيلره حاضرلانمش ، هيچ بر شی اولمامش ايدی . مع مافيه دکانلرك قپالی اولمسی ، ضمننده‌کی او شيلری ياواش ياواش مغلوب هيجان اولان افکاره شيمدی ازسرنو اخطار ايديور ايدی. ترجمان کبی، طوغری يول کبی غزته‌لر چيقمش، موزعلرك اطوار متلاشيانه‌سی بو غزته‌لرده بعض حقائق اوله‌جغنه احتمال ويرديره‌رك قاپيشلمش، اوقونلمش ايدی: هيچ بر شی يوق ايدی. نهايت ساعت طقوز راده‌لرنده بياننامهٔ آتی علاوه شکلنده انتشار ايتدی :

مقام صدارت عظمايه

« اخيراً درسعادتده بعض فسده‌نك القاآتی ايله خاصه اردوسی افرادی اخلال و افساد ايدلمکدن طولايی پای تختده

حكومتك نفوذ و قدرتی تماماً امحا قلنمش و حكومتك حيات و استقبالی دخی تهلكه‌یه القا ایدلمشدر . وطنك تأمین سلامت آتیه‌سی حكومتك تقویهٔ نفوذینه وابسته بولندیغندن دیكر عثمانلی اردولری طرفندن‌ده اظهار اولنان حسیات وطنپرورانه‌یه تبعاً ایكنجی و اوچنجی اردولر متحداً اشبو وظیفهٔ وطنپروری‌یی ایفا ایتمك اوزره درسعادته قوای كافیهٔ سیاره سوق ایتمشدر. قوای مذكوره قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره سلانیكدن آیاستفانوسه كلدم . كرك قوای مذكوره‌نك وكرك آیاستفانوس پیشكاهنده بولنان عثمانلی دونمماسنك مستعیناً بتوفیقه تعالی قوماندا‌سنی درعهده ایلدم . شیرازهٔ انتظامدن جیقمش اولان خاصه اردوسی افرادندن حركت واقعه‌لرینه ندامتله استیمان ایده‌جكلرك عفوی و عصیانده تعند ایایه‌جكلرك‌ده بلا مرحمت شدتله تجزیه و تنكیلی مقرردر . مجازاتدن توحش ایدن بعض فسده و ارباب دنائت طرفلرندن قوای مذكوره‌نك كویا ذات پادشاهی‌یی خلع مقصدیله كلدیكی اشاعه ایدلمش ایسه‌ده بونی صورت قطعیه‌ده تكذیب ایلر و مع مافیه عسكرلریمزك ایفای وظیفه اثناسنده ارباب فساد ودنائتك یكیدن بعض تشبثاته جرأتلری الجاسیله تكرر ایده‌جك حادثات مسئولیتنك تمامیله مسببلرینه عائد اوله‌جغنی بیان ایلرم .

اوچنجی و حركت اردوسی
قوماندانی برنجی فریق محمود شوكت

مقام صدارت عظمایه

« بالاده مندرج اردو بیاننامه‌سنك بلا افاتهٔ وقت همان شیمدی علاوه ایله نشر وسفاراته‌ده تبلیغ بیورلمسنی استرحام ایدر وذات حضرت پادشاهی‌یه دخی بوبابده طرف چاکرانه‌مدن رأساً معروضاتده بولنلدیغنی عرض ایلرم فرمان

اوچنجی وحرکت اردوسی قوماندانی
برنجی فریق محمود شوکت

بیاننامه‌نك قوتله افاده‌ایتدیکی تکذیب خلع ماده‌سی ، افکار عمومیه‌نك هپ اونقطه‌ده متحد استحضارات و انتظارات وفعالیتنه قارشی دهشتلی برضربه اوره‌رق ناخوش والیم بر تأثیر حاصل ایتمشدی . افکار وانظار هپ اونقطه‌دن آیرلمه‌رق بیاننامه تکرار علی اتکرار اوقونوب مطلقا بر کلمه‌نك آلتنه صیقشمش بر معنای خفی آرایوردی، مکن دکل بوله‌میوردی. اولا شو آکلاشیلیوردی که عبدالحمید ایله اردو آره‌سنده شیمدی‌یه قدر رسمی بر مذاکره جریان ایتمه‌مشدر . چونکه اردو شایعات خلعیه‌یی کندیسنه قارشی‌ده رسماً تکذیب ایدیورایدی . فقط سفاراته تبلیغی نه اوله‌جق‌ایدی ؟ یوقسه بوشایعاته قارشی سفارات هرنه اسبابه مبنی ایسه خلعه معترضمی بولنمشلردی، وبویله بر اعتراض وارایسه احکامنه مماشات ایدیله‌جك درجه‌ده احوال‌جدیه قارشیسنده‌می ایدك ؟

ساعت اونه طوغری « ثروت فنون » چیقدی . اردونك

ورودی اوزرینه انتشاره باشلامش وشو صره‌ده اساسلی حوادث ویرمکله کسب معروفیت ایلمش اولان بو غزته‌ده دخی « مهمه » سرلوحه‌سی آلتنده شو فقره مندرج ایدی : « استخبارات موثوقه‌مزه کوره حرکت اردوسی قوماندانی شوکت پاشانك اردونامنه استانبولده مجلس وکلایه کوندردیکی تکلیفنامه مجلس وکلا ظرفندن ایاستفانوسده‌کی مجلس ملی‌یه کوندرلمش ودون کیجه موقع مذاکره‌یه وضع اولنمشدر . مجلس عمومیٔ ملت اردو قوماندانلنك تکلیفنامه‌سنی قبول ایله بوکا برشکل قانونی ویرمشدر. تکلیفنامه مندرجاتی شو ایکی مهم نقطه‌دن عبارتدر :

مجلس معبوثان رئیسی ثانیسی طلعت بك [غیر تکشان دائمی حربتدن اولوب حرکات اخیره‌یه قارشی‌ده فعلاً خدمات و مساعیٔ مخصوصه‌سی سبق ایتمشدر]

١ — سلطان حمید ثانینك مشروطیته صداقتی تبین ایتدیکی تقدیرده موقعنده محافظه‌سی .

٢ — مشروطیته ضربه اورانلرك سیاست عسکریه‌ایله تأدیبی»

کرچه بوفقره‌ده افکار عمومیه‌یی تسکین ایده‌جك برشرطه معلقیت واردی، عبدالحمیدك مشروطیته اوردیغی ضربه‌یه یه سرای پیشکاهنده، احتمال کوزلری اوکنده اتلاف ایدیلن علی قبولینك شهادت فجیعه‌سی بیله سبب کافی ایدی. حالبوکه دهانه قدر اسباب عدیده ومدیده واراید‌یکه جمله‌نك وطبیعی حرکت اردوسنك‌ده معلومی ایدی. فقط عمومك آرزوی دلنه

کوره خلع ماده‌سندن یاهیچ بحث ایدلمه‌ملی، یابحث ایدیلنجه قطعی الاجرا کبی افاده ایدلمی ایدی . مع مافیه بتون احتمالاتك داعی اولدیغی بحرانلر ، کسب خفت و سکون ایلدکجه دها سالم دوشونمکه باشلاندی، ساکن وسالم دوشونمك ، افکار عمومیه‌جه قرار سابقه یعنی مطلقا تبدل سلطنته رجعت دیمك ایدی . اویله‌یا! اردونك حرکتی ارتجاعك تدمیر و تنکیلی ایله مشروطیتك اعاده وادامه سندن عبارتدی . عبدالحمید داخل دائرهٔ ارتجاع اولدقجه طبیعی خارجده قاله‌مازدی .

ثانیاً : خلع ماده‌سی اصول واحکام شرعیه‌یه تابع بر کیفیت اوله‌رق برارردو، اردونك قوماندانی کندی کیف وهواسنه اویله شیئ نه دوشنور ؟ — هله — نه ده سویلردی. اردو هر درلو تأثیردن آزاده‌لکنی تأمین ایتدیکی (مجلس ملی) نك مقرراتنه توفیقاً حرکات مشروعه‌ده بولنه‌جق ، مجلسی عالیٔ مذکورك واسطهٔ قاهرهٔ اجزائیه‌سی اوله‌جق ایدی. بناءً علیه رأساً خلعدن بحث ایده‌مز ، صلاحیتی خارجنده بر مسئله‌نك کندیسنه اسنادینی ایسه رأساً تکذیب ایده بیلیر ایدی ، ثالثاً ، احتمال بو بیاننامه‌یه مجلس عمومیٔ ملی نك‌ده معلوماتی لاحق ایدی . غایت اهمیتلی بر نقطه‌ده ماده تصریحیله یورونلمسی موافق حال ومصلحت اوله‌مزدی . خلاصه متسلسل محاکمات که افکار عمومیه‌ده‌کی ناخوشلغی ازاله ایله مدار امنیت اولدی . آرتق شیمدی افق آتی دها زیاده براق وکشاده اوله‌رق کوریلیور ، اردونك حکیمانه حرکا

تنك قريب الوقوع ارلديغنه قناعت كتيريليور ايدى . ساعت اون بره طوغرى استانبولك آفاق غربيه سندن بر طاقم سلاح سسلرى طويانلر اولمش ايدى . ديمك اردو ايلريليوردى ، احتمال بر ما نعه يه راست كلمش ، قوت وسطوتنى كوسترمك ايجاب ايتمش ايدى . بو سلاحلره دائر معلومات پك جزئى ، پك نقصان ايدى . هر حالده سلاحك چوق دوام ايتمه مش اولديغى محقق ايدى . بناءً عليه بر ايكى حمله ده اردو نره سنى اشغال ايتمك ايسته مش ايسه اشغال ايديويرمش ديمك ايدى . هرطرفده بويله مقاومته اوغرا نلميه جغى ده كسديريليور ايدى . برده پ درپى شهره ينه اشمق قبيلندن يالكز برقره غول ، بر قيشله مى اشغال ايدلمش ايدى ؟ يوقسه حركت عموميه مى باشلامش ايدى . بو جهت مجهول او لمقله برابر اردو قوماندانلغنك صدارته تلغرافنده (همان شيمدى علاوه لرله) سوزلرندن ، عمومى حركت ايچون عاجل بر قرار اتخاذ ايدلديكنه احتمال ويريليوردى .

بويله قرداش قرداشه سلاح آتمق صورتيله جريان ايدن وايده جك اولان شو حرب فجيع داخليده ايسه اولنلر ، اوله جكلر كوز اوكنه كلدكجه مسبب ومسببلرينه قارشى اعماق قلوبدن لعنت فريادلرى يوكسليوردى .

مع مافيه ضرورت احوال تحتنده قطعى الحدوث اولان بو مصادماتك اولانجه دهشتيله اجرا واداره سندن بشقه چاره يوق ايدى . آنجق بوبابده كوستريلن عزم وصولتدر كه اون كون

اول حیاتمزدن قطع امید ایدن حکومات اجنبیه‌نك حقمزده کی نقطهٔ نظرلرینی تبدیل و بزمده آتیسنه امنیت اولنور برموجودیت ملیه‌یه صاحب بولندیغمزی اثبات وارائه ایلمش ایدی. عکس قضیه انقراض وممات دیمك ایدی .

حادثه‌یی کمال دقتله تعقیب وتدقیق ایدن (فون‌درغولچ) پاشانك ایلك مقاله‌سنی حاوی (فرایه‌پرمسه) غزته‌سی اوکونك بوسته‌سیله آلنمش ایدی که بعض فقراتنك بروجه آتی نقلندن کچیله‌مز :

«اك زیاده موجب تأسف اولان جهتك‌ده اغتشاشات اخیره نك ظهورنده بر سبب مجبر اولمامسیدر . یکی تأسس ایدن اداره هنوز اصلاحات تجدد کارانه‌یه باشلامامشدی‌که بوندن بر قسم خلق متأثر اوله‌بیلسین ... حکومت بو کونه قدر هپ خارج وداخلده کی امور جاریه ایله اشتغال ایتمشدر .

«۱۳ نیسان اختلالجویانی کویا مشروطیت اداره نتیجه‌سنده احکام شرعیه‌یه خالل کلدیکی وسیله‌سیله اورته‌یه آتلمشلردر . احکام شرعیه بو صوك زمانلرده انجق قانون‌مدنی اوله‌رق مرعی بولنمقده ایدی . ادارهٔ جدیده ایسه بوجهته قطعیاً ال اوزاتمامشدر . دیمك که حقیقت حال بویله بروسیله آلتنده اخفاایدلمش اولوب اورته‌ده بشقه مقصدلر واردر .

«ممالك عثمانیه احوالی حقنده خارجدن برفکر پیدا ایتمك ممکن دکلسه‌ده فکریمه نظراً احوالِ اخیره‌یه ، عینِ مقصده متوجه

اولان ایکی فرقهٔ سیاسیه بیننده‌کی اختلافدن و بونك نتیجه‌سنده غزته‌لر آره‌سنده جریان ایدن مشاتماتدن بشقه بر سبب حدوث کوستریله‌مز . ایلك قونداق مطلقا فرقهٔ احرارك ماهر ، فقط حمیتسز بعض رؤساسی طرفندن وضع ایدلمش وبالآخره وقعه توسیع دائره ایده‌رك مشوقلر طرفندن بله آززو اولونمیان بر شکل آلمشدر . مطلقا اختلال ظهور ایدنجه استبداد دوکونیتلری صوك بر امید وغیرتله بووسیله‌دن استفاده‌یه چالشمشلردر .

«جمعیت هیچ شبهه‌سز خطالر یاپمشدر . بر انقلاب اداره اثناسنده بوکبی خطیئاتك وقوعی پك طبیعیدر . اونوتیلاملیدر که جمعیت رؤساسی هیچ بر تجربه کورمکسزین امور اداره‌یی اله آلمشلردی . بو حاله کوره خطالر یاپلامسی نصل ممکن اولور دی ؟ طقوز آی اول ال اوستنده طاشینان قهرمانلر بوکون دوچار تعقیبات اولدقلری و ایچلرندن بر طاقمی معصوماً اتلاف ایدلدیکی جهتله خدمات واقعه‌دن برنبذه بحث ایتمك فائده‌دن خالی اولمسه کرکدر .

«خاطردن چیقارلاملیدر که ۱۹۰۸ سنه‌سنده عثمانلی اختلالی باشلار باشلاماز ماکدونیاده صلح وسکون عودت ایتمش، اوروپا دولتلرینك ، باب عالینك سنه‌لرجه اوغراشه‌رق استحصال ایده‌مدیکی بر موفقیت عثمانلی کنجلری طرفندن بر حرکتله الده ایدلمشدی . هرنه قدر بوسکون حقیقتده بر متارکه‌دن عبارت ایسه‌ده بونك بیله حصولی پك بیوك بر موفقیتدر . چونکه متارکه

عقد ایدیلنجه باعث نفاق اولان احوالی ازاله و مملکتی اصلاح ایتمك امکانی‌ده حاصل اولمشدی . انقلابك سکونتله جریان ایتمسی حکمداره طوقونلامسی ، نسل جدیدك بیوك بر تجدد پرورلك کوسترمسی کبی احوال بوکا انضمام ایدنجه حکومت عثمانیه اورو پادن چوق زماندن بری کورمدیکی بر درجهٔ اعتماد و توجهه نائل اولمشدر . بو اعتماد نتیجه‌سنده دول معظمه بیننده قاپیتولاسیونلرك الغاسی کبی فکرلر بیله یوز کوسترمکه باشلامشدی .

«ادارهٔ جدیده‌بر طرفدنده اصلاحات ابتدائیه‌یه باشلامش ، اسرافاته سد چکمش و ارتشایه اعلان حرب ایتمشدر . تنسیقات ملکیه وعسکریه اصلاحات مملکته ایی بر مقدمه تشکیل ایده جکدی . اعتراف ایده‌لم که بتون بو اصلاحات ایچون حسن نیت درجه‌سنده فعالیت کوستریله‌مه‌مشدر . لکن اردوده کوریلن ترقیاتی کیمسه انکار ایده‌مز . بوخصوصده ده‌بلکه تماملیله موفقیت حاصل اوله‌مامش ولزومسز شیلر یاپلمشسه‌ده هرحالده بیوك بر عزم ومتانتله چالیشلمشدر .

«اردواولجه کسالته محکومدی . قیمت حربیه‌سی او درجه نقصان ایدی‌که دورسابقده کوچك بر بلغارستانله بر حرب ظهور نده افرادك شجاعتنه رغماً دیکر طرفك غالب کلمسی ممکندی . بو تهلکه بر قاچ آی ظرفنده ازاله ایدلدی و انجق بوسایه‌ده او له‌رق اختلافات خارجیه منافع مملکته موافق بر صورتده فصل اولنه بیلدی . حتمانیتی سونلر شومشکلات خارجیه‌ده‌ده عثمانلی

موسیو مارغدیچ

بلجیقا سفارتی ترجمانی اولوب وقعه‌کونی هر درلو تهلکه‌یه رغماً شایان حیرت برصفوق قابلیتله وظیفه‌سی باشنه شتاب ایدن نمونهٔ امتثال برمأمور .

ادارهٔ جدیده‌سنك پك بیوك بر سكونت عقل و تدبیر وبالخاصه بالجمله احتمالات وممكناتی درپیش ایتمك خصوصنده فوق العاده اقتدار سیاسی كوستردیكنی اعتراف ایده‌جكلردر .

« وقوعات اخیره اثناسنده مكتبلیلر حقنده وقوع بولان تجاوزاتك سببنی بر درلو آكلایه‌میورم . بو اولسه اولسه نفرا ته اجرا ایدیلن تلقینات مخصوصه‌نك نتیجه‌سیدر . اولجه یازدیغم مقاله‌ده ایضاح ایتدیكم اوزره عثمانلی مكاتب عسكریه‌سنده‌كی طلبه هیچ برزمان سیاسیات ایله اشتغال ایتمه‌مشدر . بونك ایچون فرقه اختلافاتنه هدف اوله‌مازلر . دیكر طرفدن مكتبلی ضابطانك نفراته مغایر انسانیت معاملاتده بولنملرینه امكان یوقدر . كنج ضابطانك ۲۳ تموزدن صكره كوستردكلری فرط مسرت بلكه‌ده بر طاقلرینك خوشنه كیتمه‌مشدر . لكن بو بر صورت فجیعه‌ده اتلاف ایدیلمرینه سبب اوله‌ماز »

ملتك ، حكومتك مداراستنادی اردوایدی. (فون‌درغولچ) پاشانك تأسفاتنی مبدل‌مسار ایتمك اوزره دلاوران عثمانی وظیفهٔ وطنپرورانه‌یی كمال انتظام ایله ایفاده فداكاریٔ حمیت وحقیقتك بشر ایچون ممكن اولان مقدارینی بالغاً مابلغ اثبات ایتمك اوزره بولنیورلردی.

۱۱ نیسان جمعه‌ایرتسی: جهادحریت

صباحلین ایركندن بك اوغلی، تقسیم ، شیشلی جهتلرندن عكس

انداز اولان مدید ومتمادی برشماتت طراقه‌نمادن خبردار اولان اویانقلر، هنوز اویانمیانلرك قپولرینه اورویورلردی :

— یاهو ! کورولتویی دیکله، نه‌دراو ؟ مطلقا حرب باشلادی

— بوق جانم، آشیری سوقاقدن بر چوق عربه کچیور . بویله حربمی اولور ؟

— چاریك ساعتدر دوام ایدیور . هرحالده عربه دکل . مطلقا سلاح پاطیردیشی .

— جانم بویله سلاحمی اولور؟ بن مارتین ، ماوزر نه صدا ویریر بیلمزمیم ؟ بورادن بردانه‌سنی آتش ایدرسك، مدید بر (یوم ! .) ، سکره قارشیلرده بو صدای ابتدائینك تیز وپریشان عکسلری. بو ایشیدیلن متمادی بر پات پات متوالی بر چاتیردی هر حالده سلاح دکل بشقه بزشی . . .

بك اوغلنده ، تقسیمده ، شیشلیده و جوارده اولانلر بو ولولهٔ عظیمه‌نك سلاح سسی اولدیغنی قولاقلریله ایشیدیولردی. حتی آتشی کوزلریله کورمشلر و کورویورلردی. فقط خارجده، اوزاقده اولانلر بادیٔ امرده بویله حیرت وتردد ایچنده قالمشلر، هرکس سوقاقلره ، پنجره‌لره، بالقونلره بیریکه‌رك متمادی کورولتو نك کلدیکی نقاطه نصب نظر دقت ایتمشلردی . استانبوللك او دقیقه‌لرده‌کی حیاتی بو متمادی چاتیردیدن عبارت اوله‌رق هوا ساکن وغنوده ، خانه‌لر ، محله‌لر، تپه‌لر صانکه نوم مستغرق ایله آلوده ایدی . چاتپردی متمادی، متقطع ، یر بر خفیف وشدید

دوام ایدیور . فقط تپه‌لر ، خانه‌لر ، محله‌لر ذره قدر بر سر ویرمیه‌رك بی حس وبی مأل قالیوردی . دیرکن ایلك طوپلر ایلك متراليوزلر، درین برصویه دوشن ثقلت عظیمه‌نك چیقاردیغی صاغر صدالرله عکس انداز اولدی . حقیقت بتون استانبول خلقنه سیاناً عیان اولدی : حرب اولیوردی .

«حرکت وحریت اردوسی، مشروطیت مشروعه‌یی ازسر نو فتح و تسخیر ایتمك ایچون جمعه کونی اقشامی ظلمت لیلدن بالاستفاده ایلری قطعاتنی شهر داخلنه کوندرمش، کندیلرنده میل اطاعت مأمول ایتدیکی خاصه افراندنده خائنانه برفکر مقاومت موجود اولدیغنی کورنجه سطوت عسکریه‌سنی بتون مهابتیله کوسترمك ، ملتی کریوهٔ انقراضه طوغرو سورکله‌مك ایسته‌ین خائنلری تپه‌لمك ایسته‌مش ، اوزمان ، پیاده صفلرنده ، بطریه‌لرده بیوك برفعالیت باشلامش ایدی . اومتمادی چاتیردیلر بیکارله ماوزر آتشی دیمك ایدی. تخمین ابتدائی‌یه کوره طاش قیشله ، تقسیم ایلك حملات دلیرانه‌ایله الده ایدلمش اوله‌جقدی . صوك آتشلر ، صوك طوپلر بیلدیزه متوجه ظن اولنیوردی . اغلب احتمال اورادنده عینی شدتله مقابله ایدیلیور ، طرفیندن دهشتلی تلفات وقوع بولیوردی.

فقط نه اولسه ظالمك حصن حصینی شیمدی باشنه‌یقیله‌جق، خاك ایله یکسان اوله‌جق ایدی . افکار شمشك سرعتی ایله تخمیناتنده دوام ایدیور ، اورته‌لغی آتش وخون ایچنده براقه‌رق مطلقا بر مغاره‌یه اختفا ایتمك لازم کلن بادیٔ اظلم بر ایکی ساعته

قدر قولاقلرندن طوتیلوب میدانه چیقاریله‌جق ، هرشی بیشه‌جك ، لغل کون افق حریتدن ، مجوهرین شمس مشروطیت وعدالت طلوع ایده‌جك ایدی . کونش طوغدی ، حالا آفتاب ظفر طوغمیور ، حالا مظلم واسرار انکیز بر واویلای اسلحه دوام ایدیوردی ، منطقهٔ حربدن یاریم ساعت مسافه‌ده اولسه‌لی‌ده استانبولك ایچنده‌ایدك . آرتق آلشمش ایدك : بو ایسه حرب‌ده برشی دکل ایمش ، شبهه یوق ، الك دهشتلی حرب بو ایدی . بو مطالب حریت ومساواتك ، دواعیٔ شقاوت وظلماته قارشی حربی ایدی ، ایلك اثری بیله کورونمش ایدی : چونکه حیات وممات ، کتف بر کتف مساوات اوله‌رق کزمکه باشلامش ایدی ، بو ایکی ضد جاودانی‌یی تألیف و قبوله مقتدر اوله‌میان حیات دوشکونلری‌ده کورولیوردی که ایلك ایشلری فرونلره ، بقاللره هجوم ایده‌رك موجود اکمك وقومانیه‌نك همان هپسنی خانه‌لرینه قالدیرمق حرصنه زبون بولنیولردی . آنلرك عقلنجه بو حرب تمادی ایده‌جك ، تحته پاره‌لردن مرکب ویران قوله‌لری زادوذخیره انباری حالنه قونلدیمی ، آرتق ایچری‌یه چکیلنوب ، نتیجه‌یه مترقباً ، آسوده نشین امن وامان اولنه‌بیله‌جکدی ! بونلر جنت خوف وخشیت آلتنده متلاشیانه قوشیورلر ؛ حتی سودکاری کیمسه‌لری‌ده طوتدقلری طریق عقل وحکمته‌ن خبردار ایتمکی اونوتمیورلردی . فرونجیلرك اوکون درت بش دفعه علی التوالی اکمك چیقارمق تدبیری اولمسه‌ایدی ، بو مجنونلر کند

یلری قدر تلاش ایتمه‌ین ارباب اعتدالی غالبا آچلقدن اولدوره جکلردی!
دکزك حالیده سکونتده قرددن کیری قالمیور ایدی . لیمانده‌کی
سفائن تجاریه فك لنکر ایده‌رك کیمی مرمره‌یه طوغری ، کیمی
بوغازك منتهالرینه طوغری آچیلمشلردی . تك توك یوقاریدن
ایکی شرکت واپورلری آرناود کویندن ایلری کیده‌میوب عودته
شتاب ایتمش؛ متباقیسی آرتق هیچ کورونمه‌مش ایدی . مرسای
درسعادتده قوش اوچیوردینسه جائز ایدی . بالآخره کوردیکمز
بلچیقا سفارتخانه‌سی ترجمانی موسیو « مارغدیچ » صباحاین
استانبوله کچمك اوزره حیدرپاشایه ایندکده واپورلرك ایشله‌مد-
یکنی آکلایه‌رق صاحبنی زور ایله قاندیردیغی بر صنداله را کباً
وریختمه متوجهاً کلیرکن بالخاصه دقت ایتدیکی حالده کوزك
کوره‌یلدیکی مقداری سطح بحرده برجان، براثر حیات وحرکت
کوه‌مدیکنی کمال حیرتله حکایه ایلمشدر . یولده صندالجی جریان
حرب وآتشی افهام ایله موسیو مارغدیچی سرای برونته
چیقارمق ایسته‌مش ایسه‌ده ، ترجمان مومی‌الیه مطلقا وظیفه‌سی
باشنده اثبات وجود ایچون هیچ اولمازسه معیت واپورلرندن
برینه قدر کیتمکده اصرار وصندالجی‌یی بوصورته ارضا ایله
نهایت ریختمه چیقمغه موفق اولمش واوزمانه قدر ضبط ایدیلن
عزیزیه قره‌غولنه مراجعت وقارتنی بالارائه اثبات هویت ایلیه‌رك
معیتنه ترفیق یدیلن بر عسکر ایله بك اوغلنه چیقارلمشدر .
چای سلامتی بولان موسیو مارغدیچ محاربه‌یی رأی العین کورمك اوزره

نقسیمه طوغری کیتمك ایسته‌مش ایسه‌ده یولده آوستریا سفار-
تخانه‌سی آتاشه میلیترینه بالتصادف : بن عسکر اولدیغم حالده
ایلریسنه کیده‌میورم . سزك ایچون هیچ ممکن دکل » اقنا عیاتنه
سرفرو ایده‌رك دونمش ومع‌مافیه شودهشتلی حربك ، بویله بر
شهر عظیم ایچنده بوقدر تهلکه‌سز جریان ونتیجه‌یه اقتران ایتمسی
صوك درجه‌ده بهت وحیرتی موجب‌اوله‌رق حکومت متبوعه‌سنه
یازدیغی راپورده بو جهتلری کمال تقدیرات ایله تفصیل
وتذکار ایلمشدر . . . .

ایشته بویله سکون ایچنده ییلدیز طرفنه متوجه‌ودوربینلر اله مجهز
اولان انظار آنجق درت بچق بشه‌طوغری ، ییلدیزك آرقه‌طرفنده‌کی قیشله
لرك ، جامعك ایلریسنده‌کی یماجده بر عسکر قوشوشمه‌سی کورمش
ایدی . ییلدیزدن شیشلی‌یه منتهی یولده ، بیلمك ادعاسنده بولنا
نلرك بیانته کوره طابیه اولمق لازم کلن تپه‌ده نهان وعیان بر
بیاض بایراق تموج ایتدیکی کشف ایدیلیز کبی اولیورایدی . ییلد-
یزك قیشله‌سی اوزرنده قرمزی بایراق ایسه صباحدنبری متموج
ایدی . اوبر بیاض بایراق عجبا تسلیم اشارتیمی ایدی؟ دها ایلریلرده ،
آرناوودکویی اوشتنده‌کی تپه‌ده برچام اغاجنك دالرنده‌ده — آرتق
تسلیم بایراغی دیلن — بر بیاض بز پارچه‌سی دها صاللانیوردی .
غالبا چامده اعلان تسلیمیت ایدییورایدی ! غالبا حرکت اردوسنك
صولت قهرمانانه‌سی استانبولك ، بالخاصه ییلدیز تپه‌سنك طاشنه ،
طوپراغنه ، حتی اشجارینه قدر ایقاع مهابت ودهشت ایلمش ایدی !

ساعت بش بچقده اورته کویدن برقاچ صنداجی بکلر بکی ، چنکل آره‌سنه سکز راونر عسکر چیقارمشلر ایدی . سرایده عبدالحمید قپولری تمیله سد ایتدیرمش ، وعساکر محاصره‌یه قارشی قطعیاً سلاح استعمال ایدلمه‌مسنی امر ایتمش اولمقله عاقبتلرندن قورقان عسکرلر قپولری قیره‌رق ره فراری طوتمشلر ایمش . حتی ییلدیز قیشله‌لری آرقه‌سنده قوشوشدقلری کورولن عسکرده بو عسکر ایمش . طاش قیشله ، تقسیم خراب وتراب ایدیله‌رك عساکر عاصیه یه غلبه ایدلمش ، ییلدیز تسایم باپراغنی چکمش ایمش . . .

بو حکایات نقل اولنورکن آرتق سلاح سسلری ایشیدلمز اولمش ، آرتق قلوب عمومیه‌یه سکونت وانشراح کلمکه باشلامش ایدی . محاربه‌نك تفصیلاتی اینه بر کون بلکه ایکی کون صکره داخل دائرهٔ اطلاع عموم اوله بیلمشدر . شویله که :

« حریت اردوسنك ایلری قطعاتی جمعه ایرتسی کیجه‌سی شهرك نقاط مختلفه‌سنی اشغال ایتمش ، قسم کلیسی صباحه طوغری شهره داخل اولمشدر . باش قوماندان ایله ارکان حربیه هیئتی بو قراری اتخاذ ایدر ایتمز قطعات تدریجاً شهره طوغری ایلریلمکه باشلامشلردر .

جمعه کونی صاغ جناح اوکله‌دن صکره مقری کوی ایله کاغدخانه جوارینه مفرزه‌لر سوق ایتمشیدی . کوکالیلر ، سواری ، ژاندارمه بو منطقه داخلنده مختلف استقامتلره طوغری طاغیلمشلر ، سواری

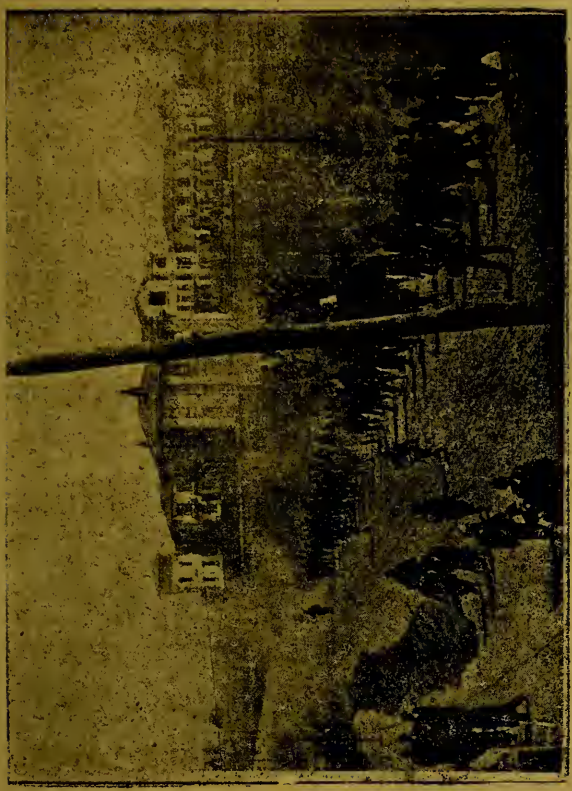

حرکت و حریت اردوسی طرفندن تسلیم آلنان استانبول عسکرینك تحت الحفظ سوقلری.

بلوکاری کوندرمشلردی . قطعه‌تك کریده بولنان قسم کلیسی (اسپارطه قله) ده بولنان مرکز اجتماعندن اعتباراً خط مستقیم استقامتنده ایلریله‌مشدی . صول جناحی وادی‌یه طوغری امتداد ایدییوردی .

مرکز قطعاتی ، نهرلردن کچه‌رك وصول جناحیله (طاطاوله)

صیرتلرینه طوغری ایلریلیه‌رك کشاف برقطعه حالنده (سلاحدار آغا) و (علی بك کوپی) استقامتندن ایلریله‌مشدی .

ایلری یورویش صباحلین ساعت طقوز بچقدن بر آز اول باشلامش ، اونده ایلك مفرزلر شهره داخل اولمشدر. شهره دخول حرکتی هپ برلکده وغایت منتظم برصورتده اجرا ایدلمش وقطعاتك هر نقطه‌دن عین زمانده شهره دخولی ایی بر تأثیر حاصل ایله‌مشدر .

§ «ایلك آتش جمعه کونی داود پاشا جهتنده اجرا ایدلمشدر. داود پاشا قیشله‌سنده بولنان عسکرك بر قسمی جمعه کونی برمعتاد سلاملق موقعنه کیتمش ، بو اثناده حریت اردوسنك پیاده‌سی قیشله جوارینی اشغال ایتمش بولندیغندن سوارینك سوردن خارجه چیقمسنه مانع اولمشدر . بونك اوزرینه مذکور بلوکلر پیاده‌یه قارشی بر مدت یایا جنك اجرا ایلدکدن صکره حربیه نظارتنه عودت ایلمشدر .

حربیه نظارتنده بولنان عسکرلر بونلری کورور کورمز درحال سلاحلرینه صارلمشلر ، آمرلرینك امرینی قطعیاً دیکله‌میه‌رك ادرنه قپوسی طرفنه قوشمشلر ، بتون اهالینك هیجانی آره‌سنده شهردن کچمشلر ، شهرده انضباطی تأسیسه مأمور اولان قره‌غوللرده‌کی افرادی ده یانلرینه آله‌رق ادرنه قپوسنه طوغری حرکت ایتمشلردر .

ادرنه قپوسی جوارینه طوغری کیدن عسکر ضابطسز و قوتلری ده غایت آز اولدیغندن حریت اردوسنك فائق قوتلری

قارشیسنده هیچ بر حرکت اجراسنه موفق اوله‌مامشلر و اوزرلرینه آلتی مرمی انداخت اولنور اولنماز جمله‌سی تسلیم اولمشلردر .

§ حریت اردوسنك ایلریده بولنان طابورلری غایت منتظم بر صورتده شیشلی و ییلدیز جادلرندن ایلریلدکلری اثناده دیکر بر قطعه‌ده ترامواى جاده‌سندن جدیدیه طریقی ایله بك اوغلنه طوغری ایمشدر ، ترامواى جاده‌سندن اینن قطعه‌لر ، صوك حادثهٔ ارتجاعیه اثناسنده قانون اساسی‌یی محافظه ایچون بتون موجودیتلرینی فدایه حاضر بولنان مکتب حربیه شاکردانی یانلرینه آلمشلردر .

مکتب حربیه شاکردانی بو اثناده فوق العاده برغیرت ابراز ایلمشلر وقطعات مذکوره ایله برابر بك اوغلنه طوغری ایلریله‌مشلردر ، بك اوغلنه اینن قطعه‌لر الك زیاده روم ایلی ژاندارمه‌لرندن مرکبدی . بونلرك بر چوغی اردومزك الك کنج ومقتدر ضابطلرندن اولوب نفر قیافتنه کیرمشلردی . سلانیك ژاندارمه‌سی بك اوغلنه داخل اولور اولمز هرطرفه طاغیلمشلر و الك زیاده‌ده سوقاقلرده قول وظیفه‌سی ایفاایتمشلردر . منتظم ژاندارمه‌نك حرکاتی حقیقةً فوق العاده ایدی . بتون افراد کمال فعالیتله سوقاقلری طولاشیور ، راست کلدیکنی استجواب ایدیور ، شبهه‌لی اولانلردن برچوغنی یقلایور ، سؤ نیتله کلن خائنلری تمامیله تپه‌لیوردی .

مکتب حربیه شاکردانی سفارتخانه‌لری محافظه‌یه مأمور

ایدلمشدی . حربیه‌نك كنج ومنورالافكار شاكردانی كمال مهابتله سفارتخانه قپولرینی اشغال ایدییور ، یكی البسه‌لری لابس اولان بوكنج ضابط نامزدلرینك مدافعهٔ وطن ایچون سلاحه صاریله‌رق سفارتخانه قپولری اوكنده‌وبروضع مردانه ایله طوروشلری قلبه بشقه برفرح وانبساط بخش ایدییوردی . مكتب حربیه‌روسجه معاونی ملازم قبلان بك ودها سائر ضابطانده مسلح اولدقلری حالده شاكردان ایله برابر بولونیورلردی . مكتب حربیه شاكردانك بربلوكی سفارتخانه‌لری محافظه‌یه مأمور ایدلمش ، دیكر بلوكده تقسیم طوپجی قیشله‌سی قارشیسنده بولنان قطعاتهٔ النخاق ایله‌مشدی . نامزد صنفلرنده بولنان مقتدر ، كنج ضابطلر ایسه هپ زاندارمه نفری البسه‌سی اكتسا ایلمشلر ، اوموزلرنده‌ماوزر ، كمال مهابتله ایفای وظیفه‌یه مسارعت ایدییورلردی .

پانغالتینك آرقه سوقاقلرندن كچن عساكر ، تقسیم تعلیمخانه‌سنك آرقه‌سنی آلمشدی ، پاره مقابلنده شریعت طلب ایدن عاصی عسكرلر ، حریت اردوسنه انقیاد ایتمدكلری تقدیرده بورادن آتشه طوتوله‌جقلردی .

حریت اردوسی ، طوپجی قشله‌سندن ایدیله‌جك آتشلردن تستراتیمك ایچون تعلیمخانه كریسنده‌كی چقورلغه یرلشدیرلمشدی ، طوپجی قیشله‌سنده‌كی عسكر تسلیم تكلیفنه مواقف ایتمینجه درحال آوجی آتشی باشلامش ، حریت اردوسی افرادی طاغینق نظامده‌كی تعلیم وتربیه‌لرینی بواثناده مكملاً ابراز ایدوك

سورونه سورونه پارماقلغه قدر ایلریله‌مشلر ، بورادن قیشله‌یه شدتله بر آوجی آتشی اجرا ایله‌مشلردر ، طوپجی قیشله‌سنك قپولری وپنجره‌لری کاملاً قپادلمشدر . قیشله‌ده بولنان عاصی عسکرلر ، برطرفدن (یشاسین حریت) دییه باغیرمشلردر . بونك اوزرینه حریت اردوسی بویالانجی ، خائن عسکرلرك سوزینه اینانه‌رق ایلریله‌مشلر ، فقط براز صکره شدتلی بر آوجی آتشنه دوچار اولنجه درحال یره یاته‌رق آتش ایتمشلر ، دیکر طرفدن استنادلر آوجی خطنه داخل ولمشلردر . قوهٔ امدادیه کیتدکجه تکثر ایلمشدر .

آوجی آتشی قشله‌نك پنجره‌لرینی ، جاملرینی پارچه پارچه ایتدیکی اثناده سریع آتشلی طوپلردن چیقان مرمیلر قیشله دیوارلری اوزرنده جسیم رخنه‌لر آچیوردی ، بومحاربه‌ده حربیه شاکردانی‌ده فوق‌العاده جسارت ویارارلق کوسترمشلردر .

ساعت درت بچقده « آتش کس ! » قوماندای تقسیم تعلیمخانه‌سی میداننده عکس اندازاولمش ، عاصیلر مذاکره ایتمك ایسته‌دکلرینی خبر ویرمشلردر . بونك اوزرینه حریت اردوسی قطعاتی عاصیلره تسلیم تکلیفنده بولنمق ایچون بر قاچ ضابط ایله‌نفر کوندرمش ، ساعت بشی چاریك کچه‌یه‌طوغری بتون قشله افراد عاصیه‌سی ضابطلریله برابر سلاحلرینی براقه‌رق تسلیم اولمشلردر .

§ بوظفر حریتدن اول بر ضیاع الیم وقوعه کلمشدر . اوده

پیشدار قوماندانی ارکان حربیه بیکباشیسی احمد مختار بك شهادتیدر . مختار بك بر ضابط ومقدار کافی عسکرله تقسیم قره‌غولخانه‌سی اوکنده حربیه‌یه طوغری ایلریله‌دیکی اثناده قار شیسنه آنسزین عاصی آوجی بلوکندن بر قاچ خائن ظهور ایتمش ، بو مفرزه‌یی کورور کورمز درحال دیز چوکه‌رك اوزرلرینه آتش ایتمکه باشلامشلردر . ایشته بو اثناده احمد مختاربك بر قورشونله بوکرندن یاره‌لانمشدر . احمد مختار بك یاره‌لانیر یاره‌لانماز بارکیرندن دوشمش ، رفیقی بولنان ضابط کندیسنی اودغدغه ایچنده چکمك ایسته‌مش ایسه‌ده احمدمختاربك بوکرندن آلدیغی قورشونك تأثیریله بر صدای جانخراش چیقاره‌رق :

آمان بر قورشون دها آتك ، چابق اوله‌یم ! دییه فریاد ایتمشدر .

احمدمختار بك اك فعال واك مقدر ارکان حربیه‌ضابطلریمزدن اولمغله شو صورتله بو ضیاع فجیع ، استحصال حریتدن متولد عظیم بر نشوهٔ جنکاورانه‌یه مظهر اولان اردو افرادینك ناصیه سنده الیم برعلامت تأثر حصوله کتیرمشدر .

طاش قیشله‌ده اك زیاده مقاومت ایدنلر ، قانون اساسی احکامنه صادق قاله‌جقلربنه یمین ایتدکلری حالده پاره‌یه طاپینه‌رق یمینلرینی نقض ایدن عاصی آوجی طابوریدر . بوطابور ، طاش قشله ایله ماچقه قشله‌سنی اشغال ایتمش وحریت اردوسنه قارشی اپی مدت مقاومت ایله‌مش ایسه‌ده مکتب حربیه تعلیمخانه‌سی

اوکه تعبیه ایدیلن طوپلرك تأثیرینه مقاومت ایده‌میه‌رك آز بر زمان صوکره تسلیم اوله‌جغنی بیان ایتمشدر ، بونك اوزرینه حریت اردوسندن بر مقدار عسکر قشله‌یی اشغال ایچون ایلر-یله‌مشلر ، بو عسکرك ایلریله‌دیکنی کورن عاصی عسکرلر تکرار شدتلی بر آتش اجرا ایتمشلر ، بو قهرمان عسکره پك چوق تلفات ویردیرمشلردر .

طاش قشله‌دن فرارایدن عسکرلرده تقسیمه‌طوغری‌قوشمغه باشلادقلری صره‌ده حریت اردوسی افرادی طرفندن بالمقابله شدتلی بر آتشه‌طوتولمشلر وبواشاده کایتلی تلفاته دوچاراولمشلردر .

ماچقه قره‌غولخانه‌سنك نظامیه قپوسنك صاغ‌طرفنه ، طاش قشله‌نك‌ده حربیه‌یه ناظر اولان جبهه‌سنه بر چوق مرمیلر اصابت ایدرك غایت جسیم رخنه‌لر وجوده کتیرمشلردر ،

طوپخانه قشله‌سی‌ده جزئی مقاومت اظهار ایله‌مش ایسه‌ده تلفات وقوعه کلمکه باشلار باشلاماز درحال تسلیم اولمشدر .

اوکله‌دن صکره یدی بچق سکز راده‌لرنده طاش قشله‌ده قالان افراد وضابطانه تکرار تسلیم اولملری اخطار ایدلمشیدی؛ متحصن عسکر و ضابطلر جواب رد ویرمکده عنادواصرار کوستردکلر-ندن محاصره قوماندانی یکیدن آتش ایدلمسنی امر ایتمشدر، در-عقب بیکلرجه قورشون قشله اوزرینه یاغمغه باشلامش ، قورشون یاغموری التنده عصاتدن برقاچ عسکر تلف اولمشدر .

بو صره‌ده آتشك تکرار علوریز اولمسندن طولایی بیکلرجه خلق

محل مصادمه یه قوشوشمشلر، بومنظرهٔ مدهشه یی کورمك ایسته مشلردر. لکن مترالیوزلره آتش قوماندامی ویرلمسی اوزرینه مراقلی خلق اره‌سنده بر هیجان عظیم حصوله کلمش، جمله‌سی‌ده کری قاچیشمعه باشلامشدر. قاچانلردن برقاچ کیشی تلف ومجروح اولمشدر.

حریت اردوسی بتون قره‌غولخانه‌لری تسلیم آلمش، وکافه سنه حریت اردوسی افرادندن اقامه ایدرك عاصی عسکرلری اسیر ایتمشدر. بو اثناده ییلدیز محاصره‌سنه کمال فعالیتله دوام ایدلمشدر. تقسیم قشله‌سی ایله‌طاش قشله‌وماچقه‌ضبط ایدلدکدن صکره قسم کلی ییلدیز جهتنه سوق ایدلمشدی.

ادرنه قپوسندن ونقاط سائره‌دن داخل اوله‌رق قره‌غوللری تسلیم آلوب کلن حریت قطعاتی دخی باب عالی‌یی محافظه‌یه مأمور طابور اولدقجه یورمشدر. ایلك صباح آتشی اولا تسلیملری طلب ایدیلن باب عالی طابورنده باشلامشدر؛ آوجی عسکرینك باب عالی‌یی قوشاتدیغنی کورن عصاتك بر قسمی باب عالی حولیسی ایچنه کیره‌رك، پارمقلقلر ارقه‌سنه یاتمشلر و سوقاق باشلرندن، اطرافی قوشاتمق اوزره، کلن آوجیلری پوصویه آلمشلردر. تعرض اك زیاده صغوق چشمه طرفندن یاپلمق ایسته‌نمش ایسه‌ده موفقیتلی اولمیه‌رق آیاصوفیه‌دن نافعه نظارتی اوکنه طوغری اجرا ایدلمشدر.

فقط بو طرفدن کلن عسکرلره عسکری قلوبندن و جغال

اوغلی میدانندەکی فرونه کیرن عساکر طرفندن آتش ایدلمکه باشلامشدر . باب عالی طابوری افرادی درده انقسام ایدەرك اولا قشلەلرندن ، ثانیاً باب عالیدن ، ثالثاً جغال اوغلی فرونی اوکندن ورابعاً برقاچ عسکرك تحصن ایتدکلری مکتب حقوقدن مهاجملره جواب ویرمکه چالیشیورلر ایدی .

ایشته بو سببله مهم تلفاته سببیت ویرن بر مصادمه دخی باب عالی و جغال اوغلی مواقعنده اولمشدر .

عسکری قلوبندن ارتجاعیوندن بر ضابط طرفندن بومبا آتیلمشدر . لکن بوراده حرکت اردوسی افرادی اوموزلرنده اولەرق کثیردکلری طوپلر ایله آتشه باشلامشلر و عصاتی پوسکورتمشلردر .

بوراده‌کی کوچك مفرزهٔ عصاتیه تنکیل ایدلدکدن صکره باب عالیده پارمقلقلر آرقەسنده تحصن ایدن عصاته دخی طوپ آتشنه باشلانلمشدر ، باب عالینك قپوسی ایله پنجەلرینه و دیواره اصابت ایدن کلەلر خیلی بیوك دلیکلر آچارق ایراث خسار ایلمشدر. فقط نهایت باب عالی طابوری حریت اردوسی افرادینه مقاومت ایدەمیەجکنی آکلایەرق سلاحلرینی تسلیم ایتمشلردر.

تفصیلات حربی بالذات حربه اشتراك ایدنلرك آغزندن ایشیتمك طبیعی‌اك موثوق معلوماته دسترس اولمق دیمك اولدیغندن برده او صورتك علاوەسنی لازمەدن کورمکدەیم . مناستر حربیەسی معلملرندن ویکرمی دردنجی آلایك برنجی طابوری

کوکالی ضابطانندن اولوب تقسیم قشله‌سی محاربه‌سنه اشتراك ایلمش بهادران وطنپروراندن سواری ملازمی صالح بکك افادات حقیقیه‌سندن بروجه آتی نقاطی اقتباس ایده‌لم :

« ۱۰ نیسان ساعت ۸ قالفه کوینده حرکتله سلحدار آغایه اقشام ساعت اون ایکی‌ده واصل اولدق . عموم حرکت اردومی قوماندانی محمود شوکت پاشا حضرتلری دخی خلقه‌لی‌یه کلمش ایدی . قرارکاه عمومی خلقه‌لیده ایدی . سلحدار آغایه واصل اولان ایلك طابور ، او جوارده‌کی جبخانه‌لکده موجود عسکری توقیف و اللرندن سلاحلرینی و نوبت محللرینی تسلیم آلدی . او کیجه استانبولده اوچ قولدن محاصره ایدلمش : بری مقری کری ـ یدی قوله ، دیکری رامی ـ فاتح ، اوچنجی بك اوغلی قولی ایدی . فاتح قولنده نیازی بك ، بك اوغلی قولنده ایسه انور بك بولونیوردی ، سلحدار آغاده بر چوق اشخاص توقیف اولوندی . بونلرك ایچنده ، عبد الحمیدك آرابه‌جیلرندن بری واردی . اوزرنده بش یوز اللی لیرالق بر چك ظهور ایتدی . اردو هم حرکت ایدیور ، هم توقیف اولنانلرك استجوابی اجرا قلنیوردی . چاتالجه‌ده دخی بر چوق ارباب مفسدت و بالخاصه قائممقام عاصم توقیف اولونمش و سلانیکه اعزام قلنمش ایدی .

« ۱۱ نیسان کیجه‌سی ساعت آلتی بچقده سلاحدار آغادن بك اوغلنه توجیه حرکت ایله‌دك . عسکریمز هیچ فتور ایتمیوره

غایت شن و شاطر ایدی . بو حرکت عمومی ایدی؛ اوچ قول دخی عین زمانده حرکت ایتمش ایدی . محاصرینك قوتنی کورمك اوزره بر ایکی کون اول ایاستفانوسه کلن استانبول خلقنك بعضیلری، بالطبع قوتك جمله‌سنی بر آنده کوره‌مدکلرندن، و ذاتاً، هر بر خصوص هرکسه کیزلی طوتولدیغندن هیچ بر شی اکلایامایارق و استانبولی محاصره ایده‌بیله‌جکمزه امین اولمه‌یه‌رق عودت ایتمشلر و استانبولده دخی بو یولده شایعانده بولونمشلر ایدی . بك اوغلی قولی ایکی‌یه منقسم ایدی : بری طاش قیشله‌یی ، دیکری تقسیم قیشله‌سنی ضبطه مأمور ایدی . طاش قیشله‌یی ضبطه مأمور قوته قوماندان انور بك وتقسیم قیشله‌سنی ضبطه مأمور قوته دخی مرحوم مختار بك قوماندان تعیین ایدیلمش ایدی ، فقط ، مختار بك ، هنوز مقری کوی جهتندن عودت ایتمدیکی ایچون یرینه عمر لطفی بك تعیین قلنمش ایدی. اولا انور بکك قولی حرکت ایتدی . بعده عمر لطفی بکك قولی یعنی بز، (٢٤ نجی آلایك برنجی طابوری و دها ایکی طابور ، بر بطریه طوپ و بر سواری بولوکی) حرکت ایتمش ایدك . سنت کوپریسنی کچمك اوزره ایکن ، مختار بك یتیشه‌رك قوماندانی بالذات آلدی. صباحلین ساعت اونده شیشلیدن آشاغی دوغرو صارقمغه باشلامش ایدك . قول باشنده یکرمی دردنجی آلایك برنجی طابوری بولونیوردی . عسکر ، فوق العاده بر انتظامله ایلریله‌یور بوتون جوار اولردن « یاشاسین

اردو یاشاسین عسکر ! » دیه آلقیشلانیور ایدك .

عسکریمز ، بر آغزدن حریت شرقیلرینی سویلیوردی ، مکتب حربیه‌یه واصل اولور اولماز ، تفنك و طوپ صدالری باشلادی. انور بك طاش قیشله‌ده‌کی آوجیلرله حربه طوتوشمش ایدی . مختار بك ، قول آغاسی ثروت بك و بن قولك باشندن اون بش یکرمی آدیم قدر ایلریده ایدك، طابور او قدر انتظامله حرکت ایدیوردی که کورنلر حیرت ایتمکدن کندیلرینی آله‌میوردی . بتون ضابطان قطعه‌لرینك باشنده ، عسکر در درلی قولده منتظم خطوه ایله ایلرولیوردی . مکتب حربیه‌نك تعلیمخانه‌سنده ایچه قارغاشالق واردی . فقط نه اولدیغنی طبیعی بیله‌میوردك . زیرا هدفمز اولان تقسیم قشله‌سنه واصل اولمق ایچون هیچ بر طرفه باقمه‌دن ایلریله‌یوردك. قورشونلر باشمزك اوزرندن کچیور، طوپ صدماتی بتون جاملری ایندیریور ایدی. بز هم ایلریلیور ، همده اهالی‌یه قورقاملرینی توصیه ایدیوردك . نهایت تقسیم قشله‌سنه پك یقین کلدك . هنوز تقسیم باغچه‌سی حذاسنه کلمزدن اول، باغچه‌یی اشغال ایتمش اولان اطفائیه آلای ، طوپجی و آوجی افرادینك شدتلی آتشنه هدف اولدق . درحال عسکر، یولك ایکی طرفنه طاغیله‌رق آتشدن محافظه ایدلدی. طبیعی بز آتش ایده‌میوردق. فقط اونلر شدتله دوام ایدیوردی. اوراده اوچ شهید ویردك . جاده‌دن ایلریله‌مك ممکن اوله‌میه‌جغنی کورنجه تعلیمخانه‌نك اطرافنی اشغال ایتمك اوزره کریده‌کی محلات

سوقاقلرندن دولاشه‌رق ایلریله‌مك لازم گلدی. واولوجه ایله حرکت اولونه‌رق تقسیم تعلیمخانه‌سنك اطرافنی کاملاً ، ٢٤ نجی آلایك برنجی طابوری ایله اونجی آلایك برنجی وتقسیم باغچه‌سنی ده اوتوز سکزنجی آلایك اوچنجی طابورلری اشغال ایلدی : محاربه پك شدتلی ایدی . هردرلو سلاح ، بر آنده باطلایور ایدی یرمز غایت محفوظ اولدوغندن تلفات دخی ویرمیور ایدك . بر ساعت قدر شدتلی آتش دوام ایتدکدن صوکره قیشله‌ده محصور قالان عصات ، بوری چاله‌رق عرض تسلیمیت ایتدی : لکن طاش قیشله‌ده قیامت قوپویور ایدی . بیك مشکلاتله افراده آتش کسدیرلدی وتکمیل آوجی خطی آیاغه قالدیریله‌رق تعلیمخانه میدانده قیشله‌یه دوغرو ایلریله‌مکه باشلادق : بزم شومظالمزی کورن عصات دخی تخلیص جان ایتدکلرندن امین اوله‌رق ، بر قسمی قیشله قاپیسندن چیقه‌رق ، بزه دوغرو ایلریله‌مکده وبر قسمی دخی پنجره‌لردن دیشاری صارقمقده ایدی . اوزمان افراده ، امنیت قنادلرینی چویرمه‌لرینی امر ایده‌رك ، بو مناسبتسزلك وقوعنه میدان ویریله‌مك خصوصی تحت تأمینه آلنمش ایدی : بو اثناده شهید حریت ممتاز بك تعلیمخانه‌نك صاغ جناحنده‌کی آخورلر جوارنده بر تپه‌جك اوزرنده دورویور واحوالی تفتیش ایدیوردی . حتی النده بر ماوزر وار ایدی .

آوجی خطی بو صورتله ایلریله‌مکده ایکن کریدن کله‌رك بزم یرمزی اشغال ایدن افراد ، اولکی احواله واقف اولمدیغندن

مظفریت اخیرهٔ حریت اوزرینه دوسعادت ژاندارمه فتشلکنه تعیین اولنان
غالب بك

بزی قیشلایه هجوم ایدییور ظنیله قشله قاپیسنده چیقان وپنجره‌
لرده بولونان عصاتدن حمایه ایچون اونلره شدتله آتش ایتمك کبی
بر مهم یاکلشلقده بولنمقله بالطبع عصات دخی تکرار توجیه سلاح
حه مجبور اولدیغندن تعلیمخانه‌نك اورته‌سنده ایکی آتش آره
سنده قالدق هر نه قدر افرادی یره یاتیردق ایسه‌ده ، تعلیمخانه‌ده
هیچ بر زمین عارضه‌سنك بولونمامسی وعصات انداخت میدانك
غایت کوزل اولماسی ایچه تنفاتمزی موجب اولدی . طوپ ،
تفنك وماکنه‌لی تفنك صدالری جهانی یرندن صارصیوردی .
یانمده یره یاتمش اولان افرادك کاملاً اورلدقلرینی حس ایدییور
دم . اوراده اوچ باغ فشنك صرف ایتدکدن صکره ، ارتق
خلجاندز ترمانم قالمادیغی کبی بوصورتله سلاح استعمالندن پرفائده

حاصل اولمدقدن باشقه ، عصاتك سلاحلرینده کوزل بر هدف تشکیل ایده‌جکمی درخاطر ایده‌رك آتشی کسدم ورفقام کبی بن ده قسمتمی بکله‌مکه قرار ویردم . آتش پك شدتلی دوام ایدیور قوروشونلر کریدن ایلریدن اطرافمزه یاغمور کبی دوکولویوردی. بر حیات قورتولمانك قطعیاً چاره‌سی یوق ایدی . یالکز جناب حقدن کریده قالان ارقاداشلریمه مظفریت ، بزلره‌ده سلامت ایمان طلب ایدییوردم . یالکز بر تك مرمی خفیفجه صاغ بجاغمی یارمدی . جناب حقك قدرت وقوتنه معجزات الهیه‌سنه اینانماق ممکنمیدر ؟ . . وقت تمام اولمدقجه حیاتك منقطع اولمایی ممکن اوله‌میور ؛ زیرا انسان ، بوندن دها زیاده اولومه معروض برحالده بولنه‌ماز . اوچ چاریك ساعت قدر بر زمان او میدانده بی حیات کبی یاتدم . براز آتش کسلدی . تفنکی آله‌رق، اولانجه سرعتمله ایاغه قالقه‌رق کری‌یه قاچدم. اطرافدن باغریشیورلردی ، قاچدی قورتولدی صدالری قولاغمه‌کلیوردی بو صدالر ، بزم طرفدن اولدیغی ایچون بنی تشجیع ایدییور ؛ فقط ، آرقامدن یاغمور کبی‌کلن مرمیلر بنی‌تلاشه دوشوریوردی نهایت بردیوار کنارینه کلدم و آچلاق اولان بودیواری آتله‌یه‌رق سلامته چیقدم . بندن باشقه قاچان اولمادیغی ایچون جمله‌سنك شهید اولدیغنی ظن ایده‌رك پك مأیوس ایدك . تفنك مرمیاتنك قیشله‌یه قارشی هیچ بر تأثیریاپه‌مادیغنی یتیندن کورمش اولدیغم ایچون قیشله‌نك طوپ ایله دوکولمه‌سنی یالکز دیشاری چیقان

اولورسه اوزمان تفنکله مقابکله ایدلمسنی بتون ضابطانه بیان ایتدم . فی‌الحقیقه براز صکره بو خصوص کاملاً افراده اکلا - تیله‌رق تفنك کسدیرلدی؛ فقط طوپلریمز ، اولانجه‌قوتیله‌قیشله‌یی هر طرفدن دوکمکده‌ایدی. حقیقةً طوپ مرمیاتی قیشله‌یی خراب ایتدیکی کبی، عصانك دخی قوهٔ معنویه‌لرینی کاملاً محو ایلش‌ایدی. تقسیم جهتنه‌دخی طوپ تعبیه‌ایتمك ایجاب ایدییوردی قوماندان مختاربکی سؤال ایتدم . تقسیم قره‌غولخانه‌سنه طوغرو کیتدیکمنی واورایه‌دخی‌طوپ‌تعبیه ایتدیرمکده اولدیغنی سویلدیلر اوجهته طوغری‌ایچه‌ایلرولدم، فقط قره‌غولخانه‌نك آرقه‌سنده‌کی آخورلره التجا ایتمش اولان آوجی‌افرادی اوزریمه شدتله آتش ایتمکده اولدقلرندن ایلریله‌مك ممکن اوله‌میوردی. نهایت مختار بکی اوزاقدن کوردم ممتاز قول آغاسی ثروت بکله برابر بولنیور- لردی. اوصره‌ده مختاربك ، بیلمم نه ایچون قره‌غولخانه‌نك کوشه‌سندن ایلری چیقدی آتشه معروض قالدی ، درحال یره دوشدی . بوحالی کورنجه بتون عقلم باشمدن کیتدی . کوزلرم قراردی ، فقط هرحالده اهمیتسز برصورتده یاره‌لندیغنه ذاهب اولدم وبوصورتله متسلی اولیوردم . هیهات که بیچاره مختاروطنی اغورینه اوآنده قربان اولمش .. عصات قیشله اوکنه طوپ چیقارمشدی. فقط برتك بیله انداخت نصیب اولمدی .

طوپچیلرمز آتشه‌دوام ایدیپور وهیچ‌برطرفدن‌خروجلرینه میدان ویرلمیوردی . نهایت تقسیم باغچه‌سنه برطابور کیردی .

عصات بونلری کورنجه بتون قوتلرینی اوطرفه تحمیل ایده‌رك اوراده‌ده عظیم بر مقاتله اولدی. هر ایکی طرفدن مهم تلفات ویرلدی. اوراده ایکی ضابطمز شهید اولدی. بك اوغلی قولنده شهیدانك مقداری ضابطان ایله برابر جمعاً ٥٤ اولدی. عصات طرفندان بولنان مقتول ویاره‌لیلرك عددی ایسه بك چوق ایدی ایشته بو مدهش محاربه بش ساعت دوامدن صکره عصاتك عرض تسلیمیتی ایله ختام بولدی. هرطرفده تفنك صدالری منقطع اولدی. اهالی هجوم ایتدی. یاره‌لیلر وشهداطوپلانیلمغه باشلادی اوکون اقشامه‌قدر یارلی وشهدا ایله عصاتك مقتوللری تراموایلر ایله خسته‌خانه‌لره نقل اولندی. ایرتسی کون بیکباشی عزیز بکك قومانده‌سنده اوله‌رق قوای کافیه ایله سلیمیه قشله‌سنی ضبط ایتمك اوزره شرکت واپورلرینه راکباً اسکداره کچدك. سلیمیه قشله‌سنی اوچ جهتدن احاطه ایتدك و دکز جهتی دخی حرب کمیلری ایله احاطه قلنمش ایدی. بو حرب کمیلری بر کون اولکی محاربه‌یه‌ده اشتراك ایتمش وطاش قشله‌یی طوپه طوتمش ایدی. سلیمیه قشله‌سنده بولنان عسکر، اولجه سلاحلرینی کافةً دبویلره قویمش اولدقلرندن، هیچ بر مقابله‌یه لزوم کورمه‌دن عرض تسلیمیت ایتدیلر. اوکیجه‌یی سلیمیه قشله‌سیله مکتب طبیه‌ده کچیردك. آوجی افرادیله بیلدیزدن فرار ایدن بر چوق افرادك آناطولی جهتنه قایقلر ایله کچدکاری سویلنیوردی. ایرتسی کون دخی طابورمز سلیمیه‌ده قالدی، فقط، آرتق تفنکله اولان

وظیفه‌نك ختام بولمش اولمسیله تفنكی طابوره بالتسلیم حربیه نظارتنده قرارکاه عمومی‌یه مراجعت ایتدك . »

باب‌عالی — جغاراوغلی محاربه‌سنه کلنجه ضابطانی لسانندن منقول صورت جریانی منوال آتی اوزره‌در :

« ١٠-١١ نیسانه تصادف ایدن جمعه‌ایرتسی کیجه‌سی ساعت بشده مقری کوینك شرقنده سکودلی دینیلن محلده اردوکاه قورولمش ایمش. بالآخره قرارکاهدن ویریلان امر اوزرینه ایکی طابور پیاده‌ترنله حرکت ایده‌رك طوپ قپو سرایی‌جوارنده‌ایمش مقصدی مجلس مبعوثان دائره‌سی داخلنده بولنان آوجی طابوری فرادتله سرای داخلنده‌کی استانبول عسکرینی تسلیم آلمق ایمش. یوزباشی ضیابك قوماندا‌سنده بولنان بوباطاریه ایکنجی اردودن مفرز اون برنجی آلایك اوچنجی طابورینك ایکی بلوکیله حرکت ایده‌رك یدی قله قپوسندن کیرمش وآنك‌ده مقصدی آقسرای طریقیله یورویوب سلطان احمد میدانه اوغرامه‌دن طوپ قپو سرایی مداخلنه کیرمکه غیرت ایتمك ایمش. بالطبع ایجاب ایدن یرده همان طوپ ایندیره‌رك آتش ایتمکه‌ده مأمور .

باطاریه یالکز باشنه کیتمیور. تقریباً درت یوز ، بش یوز متره ایلریسنده کشف خدمتنی کورمك ، باطاریه‌یه ، پیشدارینه زمان قازاندیرمق وظیفه‌سیله یوروین برضابط قوماندەسندەیکرمی آتلی وار . بوهیئتی کورن اهالی آلقشلایور ، اقسرایده‌باطاریه قوماندانی جسور حمدی بکدن مساعده آله‌رق طوپلری‌طولدیریپور، بوصورتده حیوانلرینده اوچ دقیقه دیکلندیریور .

مجهز ومحمول ، عزم قهرمانانه‌سنده ثابت اولدیغی حالده سلطان محمود تربه‌سی یاننده چرخ ایده‌رك باب عالی استقامتنه یورویور. بوطار سوقاقلرده پیشدارایله سواری مفرزه آره‌سنده‌کی ارتباط آزالیور ، اوج ، ایران سفارتخانه‌سنی کچوبده باب‌عالی‌یه اللی متره قدر تقرب ایدر ایتمز باب عالینك خارجی پارماقلغی دیواری آرقه‌سنه تحصن ایتمش اولان پیاده‌لر اویله بریایلیم آتشی آچیورلرکه شدتندن بونلرك یوز یوزاللی نفر اولدقلری آکلاشیلیور . سواری درحال یولك بر طرفندن کری چرخ‌ایده‌رك پیشدار آتشه کیریبیور .

قهرمان ضیابك ، بو کزیده طوپجی یوزباشیسی کندی‌کی جانفدای وطن ، مفرزه قوماندانی حمدی بك ایله قول باشنده بولنیورمش . همان حیواندن آتلیه‌رق باطاریه‌سنك یاننه کیدییور. دوشونك که اوسوقاق ایچنده اوچ چفت حیوانك طوپ ایندیره‌رك کری‌یه حرکتی نه‌قدر زوردر! برآنده شیوغار آغاجنی اوقدن آییرییورلر ، یالکز دیب حیوانلریله طوپلری ایندیریبیورلر. بو عملیهٔ مشکله خام بولور بولماز جاده‌نك عرضنه یاییلمش اولان پیاده‌لر صاغ وصول دیوارلرك دیبنه چکیلیور . طوپجی میدان آلیور. آتشه باشلایور. مکر بوطرفده ایلك ایشیدیلان طرافهٔ دهشت آور بو ایمش. بوطوپ صدامی پیاده قرداشلرینه صوك درجه‌ده جسارت ویرمش . ضابطلریله برابر باب عالی‌یه اوتوز قرق متره قدر یاقلاشمشلر .

مفرزه قوماندانی بوراده تفنك ایله ایش کوریله‌میه‌جکنی تیقن ایدنجه معیتنی طوپلرك یاننه چیکیور. ضیابك برطوپله آتش ایدرکن آرقداشلری دیکر ملازم افندیلرده ایکنجی ، اوچنجی دردنجی طوپلری ایندیره‌رك برینی نافعه نظارتنه ، دیکرینی ایران سفارتخانه‌سی سوقاغنه ، دردنجیسنی‌ده دها یوقاریده‌کی سوقاق آغزینه تعبیه ایتمشلر .

باقك بوراده نه‌لر اولیور ؟ باب عالی عسکرندن تفریقی ایدیلوب عسکری قلوبنك محافظه‌سنه مأمور ایدیلان اون آلتی نفر عاصی آره‌ده صره‌ده چیقوب پنجره‌دن بونلرك اوززرینه آتش ایدییور ، فقط کریده‌کی یول آغزنده بولنسان طوپ عسکری قلوبنی شمال جبه‌سندن اورمق اوزره امر آلیور :

قهرمان قوماندان بوراده دیدی که :

« بو صورتله حال تدافعیده آنشه دوام ایدوب طوررکن بر سس بنی ایقاظ ایتدی. بو سس طوپ سسی دکل ایدی. اطرافه باقدم . جبخانه آرابه‌سی قلوبدن آتیلان بر بومبادن آتش آلمش، دهشتلی آلولر ایچنده یانیور . آه ! نفرلرمزی کوره ایدیکز . او دهشت ایچنده بن بیله مثانتلرینه حیران قالدم . بز شراپنل آتشندن تحفظ ایچون طوپك قالقانی آرقه‌سنه کیزلنمکی تعلم ایتمش اولان او افراد او اثناده اوچ آدیم اوته‌ده یاتمقده وهر پاتلاییشنده اطرافنه بیلدیرملر صاچمقده اولان تخریب دانه‌سی پارچه‌لریله شراپنل مسکتلرندن قطعیاً متأثر اولمیور ، ضابطلرینك هر

امرینه حرفیاً اطاعت ایدەرك طوپلرینی آتشلیورلردی. اعتقادجه بوکورولمش شی دکلدر.

سزه دها نه سویلیەیم؟ بو صیقیشیق یرده خیلی شیلر کوردك. ثروت فنون اداره‌خانه‌سی کوشه‌سنه طوپلانمش سکز اون باشی بوزوق مقابل جهتده دیوار دیبنده بولنان پیاده‌لرمزه آتش ایدییورلردی. بونلره بر کوللە صاووردق. اوراسی‌ده قاریشدی. الك زیاده نظر استغرابمی جلب ایدن ایران سفارتخانه‌سنك یانیندن باب عالی جاده‌سنه چیقان طار یوقوشده‌کی واقعه‌در: اوزون بویلو، سیاه صقاللی، طیقناز بر حریف بزه طوغری هجوم ایدییوردی. بر ماوزر قورشونی ایله طوس طوپارلاق یره پیغلدی. عقبنده کنج بر چوجق پیاده‌لرمزك شدتلی آتشی آلتنه کیرەرك مقتولی سوروکلیوب او طرفه چکدی کوتوردی.

بو صیرەده نافعه نظارتندن‌ده آتش ایدلدیکی خبر ویرلدی. اورایه ایکی مرمی آتدق. تمام اوچ ساعت اوراده جال تدافعیده بولندق.

رفقامدن ملازم عبدَ الله افندی نشان آلیرکن صول کوزی اوزرندن اورولدیغی، یوزی قان ایچنده قالدیغی حالده اصلا اهمیت ویرمەدی، ینه نشان آلمقده دوام ایتدی.

جبخانه آرابه‌سی اوتوز بش قزق دقیقه قدر یاندی. اللهك عظمت وعنایتیله هیچ برمز متأثر اولمادق. یالکز ایلك مصادمه‌ده باب عالیدن آتیلان قورشونله پاره‌لی دوشن بلوك امینی

(محمد علی بن حاجی لطیف) ه اوفاق بر شراپنل پارچه‌سی دها اصابت ایتدی.

باب عالی آتشی تك توك دوام ایدرکن بر حادثه دها ظهوره گلدی: لوا قوماندانمز ارکان حربیه بیکباشیسی حافظ حقی بك رفاقتنده بش آلتی کوکلو اولدیغی حالده باب عالی طرفندن، ایکی آتش آره‌سندن بطاریه‌یه طوغری گلیوردی. نتیجه‌سی افرادیمزدن بری:

— آمان، افندم، گلیورلر.

دیه ندا ایدنجه همان آتش ایتمکه طوراندق. برکت ویرسون که ضابط آرقداشلرمز طانیدیلرده او قهرمان عسکرله رفیقلری بر موت محققدن قورتولدیلر. حافظ حقی بك جسارت و ممارسهٔ عسکریه‌سنی سزه توصیف ایده‌م. او دهشتلی زمانده بیله یانمه کله‌رك:

— یوز باشی دها اولمدکمی؟ دیه تشجیعات لطیفه‌کویانه‌ده بولندی.

بنم و بالخاصه باطاریه افرادینك موجب ازدیاد غیرتلری اوله‌جق سوزلرله یوزمزی کوله‌یردی. فقط بز نه حالده ایدك، بیلیورمیسکز؟ پك مشکل. چونکه او دقیقه‌ده یکرمی نفر طوپجیمزدن اون دردی یاره‌لنمش، آلتیسی صاغلام قالمش ایدی. هم اویله صاغلام قالمشلردی که هر برینك سیمای حمیتندن:

— اولوم وار، طوپ باشندن آیریلش یوق. عزم مردانه‌سی اوقونیوردی.

نه تجلی ، نه حال ! طوپ آتشنك تأثیریله هر طرفدن آتش کسیلدیکی جهتله اصل وظیفه‌مز اولان موقعمزه کیتمك اوزره طوپلری بولندقلری محلدن کری‌یه آله‌رق بیندیروب حرکت ایتمشیدك . مکتب حقوق سوقاغنده اوکمزده‌کی پیاده‌لر ، مکتبده مختفی اشرانك شدتلی آتشلرینه معروض اولمسونلرمی ؟ نه طرفه دونسه‌ك آتش! بوراسی اولکی موقعمزدن دها طار ، دها مشکل . بر غیرت متحدانه ایله تکرار طوپ ایندیره‌رك بورایی‌ده اوچ آتیمده صوصدردق . او اثناده ینه بر خبر دها کلدی . قپالی فرونلدن سلاح آتیلیورمش . کوریپورسکز آ . صاغدن ، صولدن ، اوکدن ، آرقه‌دن فضله اوله‌رق برده تپه‌دن آتش ایچنده‌یز . عنایت حقله متانتمزی بوزمادق . کریده قالان طوپلرمزدن بری فرونه صیجاق صیجاق ایکی دانه آتدی ، ایچنده کیلره جهنمی بر منظره کوستردی .

مجلس مبعوثان اوکنه کلدیکمزده ساعت اون ایدی . »

§ درسعادت حرکات اختلالکارانه‌سنه اشتراك ایتمه‌ین اوچنجی آوجی طابورینك قوماندانی و مذکور طابورك بقای حیثیت و عصمتنه اخطارات مقنعه وتدابیر جدیه‌سی ایله خادم اولوب کرك شخصی علیهنده کی ترتیبات جنائیه طولاییسیله وکرك حرکت و حریت اردوسی ایچنده بولنوب خدمت جدیه ایفا ایلك ایسته‌مسیله لیلاً فرار ایدن وحرکت اردوسنجه کمال شوق و تهالکله آلقیشلانان قول آغاسی عزیز بك‌دخی ١٠–١١ نیسان

کیجه‌سی ٤٣٠ نفرلی بر مفرزه ایله استانبوله ایلك کیرنلردن او-
لوب سرکه‌جی طریقیله بك اوغلنه قدر کذرکاهنده اولان بتون
قره‌غوللری اشغال وطوپخانه قیشله‌سی هجومنه اشتراك ایلمشدر.
سیروز کوکلیلری ، یعنی رجب فرد الدین ورفقاسی بو قوتك با-
شلیجه‌سنی تشکیل ایدیوردی .

*
* *

١٢ نیسان : بازار ، حریت اردوسی مفرزه‌لری استانبولك
هر طرفنده مشهود، بتون قشله‌لر، قره‌غوللر کندیلری طرفندن
اشغال ایدلمش، بتون سوقاقلر اوغضنفران ملت ایله‌مالی. مشاهدهٔ
دیدار هیبت نمالرندن اورکنلر ، متملقانه حرکت ایدنلر یوق
دکل ، فقط اکثریتله قلوب افراد ملت ، جلوه‌کاه حضور
و امنیت . قره‌غوللرك اشغالی صره‌سنده ، اسکدارده اولدیغی
کبی، بعض سؤتفهملرله اوفاق تفك چارپنتی‌ده اولدیغی ایشیدیلیور،
فقط اقل قلیل ، عادتا هیچ منزله‌سنده، حکمسز . احوال کسب
قطعیت ایدنجه‌یه دکین کیمسه کندی محله‌سی منزله‌سندن اوزاقلاشمامغی
بوکونده لازمهٔ احتیاط صایپور . دونکی هنکامهٔ حرب و وغا
نتیجه‌سی اوله‌رق مطبعه‌لرده چالیشه‌مامش ، بناءً علیه حیات
عمومیه‌یه لازم اولان غدای حوادث، حریت عساکر وضابطا-
نندن آلنیور : هر طرفده تأمین مظفریت ایدلمش ، ییلدیزك
قسم اکثر عساکری طریق فراری طوتمه‌رق دردست تعقیب
بولنیورمش، شیمدی ییلدیز ایچریده قالانلر ایله صیقی بر محاصره

آلتنده بولندورولیورمش. فی الحقیقه بیلدیزدن سلاخلریله فرار ایدن عساکرك دون دکزی آشه‌رق صاوشمقده اولدقلری هپ کورلمش ایدی . بونلر اوچر ، بشر قیام قیامتدن اورکمش کبی پریشان و لرزان ، هم شهردن آیرلق ایسته‌یورلر ، هم آیرلمامق ایچون ـ بر توسط ایدن بولنورمی دیه ـ اطرافه نکه انداز استعطاف و استرحام اولور کبی کورونیورلردی . حقیقةً حالاری‌ده شایان مرحمت بر منظره ایدی . بسبللی ایدی که بو عسکرلر ، بو وطنك صافی القلب اولادلری خائنلر طرفندن آلدادلمشلردی . شیمدی اللرنده‌کی سلاح و جبخانه ایله طاغه طوغرو نردیه کیدیورلردی ؟ طریق شقاوته‌می سلوك ایده‌جکلردی؟ هیچ‌ده اویله دکل . بو صرف شاشقنلقدن عبارتدی، اللرنده‌کی سلاحی براقیه‌رق ـ کیم بیلیر ـ صوك بر امل مدافعه، صوك بر استنادکاه، امیدواهیسنه‌می پیرو ایدیلر، یوقسه بوکون، یارین عسکر اولدقلریمی بو آلات عسکریه ایله ابراز ایتمك فکرنده‌می‌ایدیلر ؟ . . اغلب احتمال، حریت اردوسنك وطنپرورانه حرکاتنه قارشی ، آرتق اللرنده‌قدر و حیثیتی متنزل اولوب قالان بو سلاحلری، فراری عسکرلر،عسکرلکك لازم‌غیر مفارقی صایيورلر، عسکرلکه بو صورتله صیقی فیقی بر صورتده صارلمش بولنیورلردی . نته‌کیم صباحه و ایرتسی کونه قدر بر قسم کثیری بالذات عودت ایله عرض تسلیمیت ایتمشلردر . اوکون حرکت اردوسی قوماندانلغی طرفندن صره ایله آتی النقل بیاننامه‌لر اعلان ایتدیرلمشدر :

ه اخیراً درسعادتده ادارهٔ مشروعه ومشروطه‌مزه اوریلان ضربهٔ استبدادك تأثیرات خون آلودینی رفع وازاله ایلمك وفعل دنائتکاری‌یه متجاسر اولانلری تأدیب وتنکیل وادارهٔ مشروعه مزك بردها خللدار اولمیه‌جق صورتده استقراری اسبابنی استکمال ایتمك اوزره عموم ملت عثمانیه‌مزك قوهٔ اجرائیه‌سی اولوب ادارهٔ مشروعهٔ مشروطه‌مزك محافظه‌سی اغورنده قانونك صوك دامله‌سنی اساله ایچون عهدوپیمان ایتمش بولنان اردولرمزدن درسعادته الك قریب بولنان ایکنجی واوچنجی اردولر بالاتفاق ترتیب ایلدکاری قوای کافیهٔ عسکریه ایله درسعادته یورومشلردر . چهارشنبه کونی عاجزلری امرقوماندانی درعهده ایتمك اوزره سلانیکدن حرکتله آیاستفونوسه کله‌رك جمعه کونی پایتخته کیرمك اوزره حرکت عمومیه‌یه ابتدار امرینی ویردم. تصادفات حسنه‌دن اوله‌رق اوچیوز یکرمی سنه‌سی تموزینك اون برنجی کوننه برنظیره تشکیل ایتمك اوزره اوچیوز یکرمی بش سنه‌سی نیسانك اون برنجی کونی قوهٔ مرتبه‌مزه درت قولدن پای تخته دخول ایلدی. حربیه نظارتنده‌کی قطعات مدافعه‌یه وقت بولامادن تسلیم نفسه مجبور ایدیلوب طوپ قپو سرایی ، فاتح ، ضبطیه دائره‌سی ، باب عالی عزیزیه قره‌غولی ، طوپخانه ، ماچقه ، ایپلکخانه مواقعی دخی متعاقباً تسلیم سلاح ایتدیلر یالکز طاش قشله وبك اوغلی قشله‌لری قطعات عاصیه‌سی قوهٔ مرتبه‌یه قارشی مدافعه‌یه متجاسر اولملریله مذکور قشله‌لر طوپ آتشیله تخریب ودرونلرنده‌کی عصاة قسماً تنکیل اولنوب قسماً ده

عرض تسليميت ايلديلر . فى الحال استانبول وبك اوغلى غلطه شيشلى نشان طاشى طرفلرندەكى اماكن عسكريه كاملاً عسكرمزك يد ضبطندەدر اليوم يالكز اسكدار جهتندەكى عسكر بعض آثار طغيان ارائه ايتمكده اولوب بونلرده بوكون تنكيل ايديله‌جكدر . قهرمان اردومزجه بوكونكى حركات عسكريه‌يه كيجه‌وقتى باشلاىه‌رق على الشفق شهره دخول ايدەيكندن وبناءً عليه اهالى خانه‌لرنده قاؤب سوقاقلره جيقمامش واصحاب تجارت دكانلرينى آچمامش اولدقلرندن اهاليجه تلفات اولمديغى كبى آسايش مملكت دخى ذره‌قدر خلل‌دار اولمامشدر . طرفيندن خيلى تلفات وارايسەده مقدارى هنوز معلوم دكلدر . اردومزك بوكونكى مظفريت عظيمەسنى عموم ملت عثمانيه‌يه تبشير واستقبالمز ايچون برصباح الخير فوز وتعالى اولمسنى جناب حقدن تمنى ونياز ايلرم .

§ ١ — ٣١ مارتدن اول خاصه اردوسى قطعاتنه مأمور بالجمله ضابطان ، امرا ، اركان ومأمورينك پازارايرتسى كونى ساعت بشده خاصه دائره‌سنه مراجعتلرى اعلان اولنور .

* * *

ادارهٔ عرفيه بيانامه‌سى

مشروطيت مشروعهٔ اداره‌مزك مكملاً تأبيد وتقويه‌سى ايله برابر آتياً ادنى مرتبه دوچار ضعف وتزلزل اولمامسى ووطن مقدسمزله موجوديت مليهٔ عثمانيه‌مزك تأمين سلامت وبقاسى اسبابنك استكمالى ضمننده بوكره مباشرت اولنان حركت عسكريه

عون وعنايت حقله رهين موفقيت اولمش وبونك نتايج حسنه وخيريه‌سنك اقتطافى ومشروطيت مقدسه مزك متين برصورتده تأسيس وتقويه‌سى فوق‌العاده حائز اهميت اولان پاى تخت آسايشنك استحصال وادامه‌سنه منوط وموقوف بولنمش اولديغندن بوكوندن اعتباراً استانبول وبلاد ثلثه‌ايله اذميدوچتالجه سنجاقلرنده وآطه‌لر وبكقوز وقارتال وككبوزه قضالرنده ادارهٔ عرفيه‌نك اعلان وتطبيقنه قرار ويرلديكى وبناءً عليه بوصره‌ده مخل آسايش اك اوفق برحركت ادارهٔ عرفيه‌جه پك آغر مجازاتى مستلزم اوله جغندن هركسك اكا كوره كمال بصيرت وانتباه اوزره حركت ايلمسى لزومى اعلان اولنور .

§ «جرائد محليه واجنبيه‌دن اكثريسى حركت اردوسنك اتحاد وترقى جمعيتيله مناسبتده بولنديغنى درميان ايديورلر . بوفكر ومطالعه تماميله خلاف حقيقتدر . عموم عثمانلى اردولرى كافل فوز ونصرت عثمانى اولان ادارهٔ مشروطه‌نك محافظه‌سى نامنه عهد وميثاق ايتمش اولملرى حسبيله اخيراً استانبولده وقوعه‌كلن تشبثات ارتجاعيه‌يى امحا وبنيان دولتى ترصين امليله بالاتفاق مستعيناً بتوفيقه تعالى استانبول اوزرينه براردو سوق ايتمشلردر . بواردونك قوماندانلريله ضابطان وافراد ندن هيچ برى هيچ برجمعيته وفرق سياسيه‌دن هيچ بريسنه منسوب دكلمردر واساساً سياسيات دولته‌ده اخله‌لرى قطعياً جائز اولميان ضابطان وافراد عسكريهٔ عثمانيه يالكز مافوقلرى طرفندن آلدقلرى اوامرى حرفى حرفنه اجرا ايدرك بشقه هيچ

برقوتك تحت نفوذ وتأثيرنده بولنميه جقلر وعكسی حركتی ثابت اولانلر قانوناً تجزیه ایدیله جكلردر . بناءً علیه حركت اردوسنك برجمعیت خفیه ویاجلیه یه منسوبیتی وباخصوص اردونك هرهانكی برتأثیر تحتنده حركت ایتمكده بولندیغی حقنده كی مدعانك كلیاً اصل واساسی اولمدیغی اعلان واخطار اولنور . ١٢ نیسان ٣٢٥

§ «له الحمد والمنه آسایش وانضباط محلینك تأمیننه مقتضی وسائط ترتیب واحضار ایدلمش وخدانكرده تشویش اذهان وهیجانی موجب برشی قالمامش اولدیغندن ارباب كسب وكارك وبتون اهالینك ایشلرینه كوجلرینه باقلری وبالعموم مأمورینك وقت معیننده مأموریت ووظیفه لری باشنده اثبات وجودله ایفای وظیفه یه دقت ایلمری لزومی اعلان ودوامسز مأمورلر حقنده معامله قانونیه اجراسی مقرر بولندیغی آیروجه اخطار اولنور . فی ١٢ نیسان سنه ٣٢٥

اوچنجی اردو حركت اردوسی
قوماندانی برنجی فریق

محمود شوكت

آیاستفانوسده (یاختین قلوب) ده بوكونده اجتماع ایدن مجلس اولا اعلان اولنان ادارهٔ عرفیه ایچون مناقشات مدیده ده بولنمش، لغو وتحدید وتمدید حقنی محافظه ایتمك اوزره تصویب ایلمش وبیروت ولایتنه :

«ایكنجی واوچنجی اردولر قطعاتندن مركب حركت اردوسی دون درسعادته مظفراً دخول وبتون قطعات عسكریه یی اشغال ایله ادارهٔ

عرفیه اعلان و آسایش مملکتی تقریر ایلمش ومشروطیت مشروعهٔ عثمانیه یه تجاوز وشهید حریت محمد آرسلان بکك قتلنه مجاسرت ایدنلری پیدرپی شدیداً استیصال وتأدیب ایتمکده بولنمش اولدیغندن کیفیتك عائلهٔ محترمه سنه تبلیغیله مرکز وملحقاته وبالخاصه لاذقیه وجبل اهالیسنه اعلان وتبشیر قلنمسی مجلس عمومی قرارنامه سیله بیان اولنور . »

عباره لرنده اولان تلغرافنامه نك کشیده سنه قرار ویردکدن صکره ایکنجی جلسه ده قهرمان ذی اقتدار محمود شوکت پاشانك بروجه آتی نقل اولنان تلغرافنامه سی آلقیشلر ایچنده اوقونمشدر .

مجلس عمومیٔ ملی ریاست جلیله سنه :

« اسکدار جهتی قطعات عسکریه سی ده تماماً تسلیم سلاح ایلمش وییلدیزدن فرار ایلدیکی بیلدیریلن ایکنجی طابورافرادندن بشقه تسلیم سلاح ایتمه مش قطعه قالمامش اولماسنه مبنی مجلس عمومیٔ ملتك محل مخصوصده اجتماعنه برکونا مانع قالمامش اولمغله (شدتلی آلقیشلر) افتضاسنك ایفاسی منوط رأی عالیٔ فخیمانه لریدر .

مصطفی عارف بك کبی مظفریات محرزه یه قارشی فرط سرورینی ضبط ایده مین مبعوثان کرام وقتك کج اولمسنه باقیه رق همان استانبوله کیرلمه سنی ودائرهٔ اصلیه ده اثبات وجود ایدلمسنی تکلیف ایتمشلرسه ده یارین اوراده اجتماع ایدلمسی قرار کیر اولمشدر .

اوتوز ایکی سنه اول بر عهدنامهٔ مغلوبیت امضا ایلدیکمز

آیاستفانوس ، بوکون حیات وحریت وموجودیتمز نامنه اکتساب ایلدیکمز مظفریات ترانه‌لریله عکس اندازاولیور، بوحزین مکان تاریخینك ، بویله مقدس بر زمان تاریخی یه‌ده جلوه گاه اولمسی بلندیٔ اقبال وبراقیٔ استقبال عثمانیاندن خبررسان اولیوردی .

*
* *

۱۳ نیسان ، یازار ایرتسی : ادارهٔ عرفیه‌نك ابتدالری اولمقله برابر حیات طبیعیه عودت ایتمکه باشلایور .

«تجارتکاهلر، مؤسسات مالیه کشاد ایدلمش ، ایکی کون قدر حسب الضروره انقطاعه اوغرایان ایاب وذهاب حال طبیعی‌یی بولمش وشمندوفرواپور کبی وسائط نقلیه‌نك مواصلاتنه مساعده ایدلدیکی جهتله بوغاز ایچنده وقرای متجاوره‌ده ساکن بولنان خلق بیدرپی درسعادته کلمشدر . بوصورتله حیات عمومیه‌ده فوق العاده لکدن اثر قالمامش ومناسبات روزمرهٔ عادیه تأسیس ایدلمشدر .

۳۱ مارتدن ، ۱۱ نیسان صباحنه قدر مملکتمز آفاتنی استیلا ایدن کابوس مصائب بر دست سحار اعجاز ایله مرتفع اولدی ، یأس آور بر هائله‌نك نشاط اند فاعیله کوکلمردن نشهٔ فواره‌لری طاشدی .

حق صریح حریتك استبداد منفوره قارشو احراز ایتدیکی غالبیت قطعیه‌یی انظار شکرانه‌سرد وتشهیر ایدن آثار وغا ، باب عالی وجغال اوغلی جوارنده‌کی مبانیٔ رسمیه‌ده ، مجیدیه وطاش قیشله لرده کوریلن ضربات باقیهٔ تأدیب ؛ ناشاد کوکلره ، مظلومین

قهر استبداده رشحات تشفی سرپیوردی . بتون حیاتنی مضیق اسارت ایچنده کچیرن وطقوز آی اول استرداد اولنان نعمت حریتك زوال ضیاعی قورقولریله ماضیٔ تنك املربایه متحسر ، طالع ناسازندن بیزار ، سعادت آتیه‌دن نومید ومفتور اولان ارواح حزینه حیات جاودانی کلبوردی .

روح ملته اورولان ضربهٔ خیانتك انتقامنی آلمق ومشروطیت نوازادیمزی دوشدیکی مهلکه‌دن قورتارمق عزم خداپسندانه‌سیله، دقیقه فوت ایتمکسزین روم ایلی بالقانلرندن متهالکانه قوشان قهرمانلرك ، شهریمزسوقاقلرینی تزیین ایدن اطوار غضنفرانه‌لری، هرعثمانلی قلبنه برحصهٔ افتخار توزیع واهدا ایدییوردی .

سنه‌لردن بری حقوق ملتی آمال وهوسات مفترسانه‌لرینه آلت اتخاذ ایدنلرك بالای سرلرینه اویله بر صاعقهٔ تأدیب ایندیرلدی که دیو استبداد ایچون عودت حیات قابل دکلدر .

هرکس بو قناعتله بربرینی تبریك ایدیور ، وکابوس آلود بر اویقونك ثقلتندن هنوز قورتولان اعصابك وسعت شوخانه‌سیله جابجا تجلی ایدن حرکت قهرمانلرینی منتدارانه ، احترامکارانه تقدیرلر ایله روحاً استقبال وتشییع ایلیوردی .

پایتخته اودرجه بر حیات آثاری کورولیور ایدی که رسمی بیاننامه‌لری اوقومیان یاخودسماعاً خبردار اولمیان برکیمسه قابل دکل ، بومملکتده ادارهٔ عرفیه اعلان ایدلدیکنه احتمال ویره‌مزدی . حرکت اردوسی وطنی بروخامتدن تخلیص ایتدی.

قان بهاسنه حاصل اولان شو موفقیتك ثمراتنی آتیاً بحق اقتطاف ایدیلمك، بناء مشروطیتی لایتزلزل بر صورت متینه‌ده تأسیس ایتمك ایچون زمین وطنی عوارض مضره‌دن تطهیر ایلمك ایجاب ایدییوردی . بو مقصد مبجلك تأمینی ده آنجق تدابیر عاجله اتخاذیله قابل ایدی . تدابیر متخذه ، عادتا دورهٔ تقاهتنه کیرن برخسته‌نك تعجیل افاقتی ایچون شدید بر پرهیزه تابع طوتولمسی کبیدی .

بو فلسفهٔ حیاتك مآل اطمئنانی، بتون جباه امتده شعشعه‌ریز بولنیوردی .

حرکت وحریت اردوسی قوماندانلغی طرفندن نشر ایدیلن بیاننامهٔ آتی، قطعی المفاد تأمیناتی حاوی ایدی :

هنوز طقوز آی اول ملت عثمانیه‌مزك استحصالنه موفق اولدیغی حقوق طبیعیهٔ حریتنه خائنانه جانیانه بر صورتده وقوع بولان سؤ قصدك نتایج مخربه‌سنك آفاق وطنه یایلمسنه میدان قالمه‌دن اول ملتك زبدهٔ حماستی اولان عسکرلرك غیرت وهمتی وعنایت ربانیه‌نك مظاهرتی سایه‌سنده استانبولده مجلس مبعوثانك امنیتی اعاده وانضباط مملکت تأسیس اولنمش وخائن وجانیلر بر بر پنجهٔ قانونه تودیع اولنمقده بولنمش ومقصد ملعونانه اوغرنده آقتدیریلان معصوم قانلرك مسببلرینك شرع مبین احمدینك امر بیوردیغی عدل وحقانیت دائره‌سنده تأدیبی مقرر وحضور وآسایش ملك وملتك دشمنی اولانلرك ازالهٔ وجودلری آرزوی عمومیٔ ملی دائره‌سنده قریب الحصول

بولنمش اولدیغندن بعدما اولادوطنی بربرینه دشمن اتخاذ ایتدیرن بیوك کوچك کافهٔ مفسدین ومنافقینك تمدید مفسدتلرینه امکان وزمان براقیلمیه جغنه عموماً قناعت حاصل اولمسی تبلیغ وتبشیر اولنور .

فی ١٣ نیسان سنه ٣٢٥ اوچنجی وحرکت اردوسی قوماندانی برنجی فرپق

محمود شوکت

بوکون حریت اغورنده استحقار ممات ایله کیرشدکلری محاربات جانسپارانه‌ده ترك حیات ایدن شهدای حریتك جنازه‌لری ده قالدیرلمقله بالخاصه رهین امتیاز ایدی .

« هر بری وطنك کزیده، بر قهرمانی اولان شهدای حریتك تجهیز وتکفینلری اجراوعلوی اولدیغی قدر حزین ، حزین اولدیغی درجه لاهوتی برقافلهٔ شهدا تشکیل ایدیله‌رك شیشلی جوارنده‌کی حرکت اردوسی قرار کاهنه ناظر بر تپه‌ده احضار ایدیلن مدفنه نقل اولنمشلردر .

بر رمحمل ملکوت اولان تابوت مکرملر، لوای عثمانی ایله پیراسته اولدیغی حالده فرق احترامی تزیین ایتمکده وحرکت اردوسی مجاهدلرندن ایکی بیکی متجاوز غزات ضابطان ایله افراد غضنفر نهاد طرفندن تعقیب اولنمقده ایدی . حریت حقیقیه‌لرینی شانلی اردویه مدیون اولان برچوق افراد ملت دخی ارواح علویه‌نك آچدیغی رهکذار منوری تعقیب ایدییورلر ایدی .

سینهٔ وطنك اك کوهرین بر موقع ایجالنی تشکیل ایدن و

مجاهدين حريت طرفندن «حريت ابديه تپه‌سى» عنوان فاخرى ويريلن مدفن شهداده محيط ووسيع برقبر معلا آچيله‌رق بر مقصد مقدس اغورنده ال اله ويره‌رك درگاه كبرياية عازم اولان محترم شهيدلرك اجساد علويه‌لرى ينه مجتمعاً توديع روضهٔ جنان قلنمشدر .

امر تدفينك ختامنى متعاقب قهرمان مشروطيت انور وصلاح الدين بك افنديلر طرفندن بوزمرهٔ لاهوت مكانك تأييد خاطره لرى مألنده حضاره خطاباً غايت مؤثر نطقلر ايراد ايدلمش وحضور رب العالمينده تشكل ايدن اوجم غفير عباددن اشك تأثر دوكمه‌دك كيمسه قالمامشدر . متعاقباً بر ذات فاضل طرفندن قرائت ايديلن بر دعاى بليغه جمله حضار دودست تضرع آچه‌رق آمين خوان اولمشلر وارواح ذكيهٔ شهدادن استشفاع ايلمشلردر .

شهيد حريت ماجد ممدوح بك

اومدفن معلا سینهٔ اعزاز وطنی تزیین ایتدکجه شهدای مشار الیهمك خاطرات منت وشکرانی ابدیاً دماغ تجیل وتقدیس امتدن سیلنمیه جکدر.

شهدای حریتك غزای مشروطیتده کی حسیات نجیبانه لرینی ارائه ایتمك اوزره درسعادتدن کوکلی اوله رق التحاق ایدن و باب عالی ـ جغال اوغلی مصادماتنده احراز پایهٔ شهادت ایله ین ماجد ممدوحك ، او صاف یورکلی چوجغك اوزرنده چیقان وهمشیره سنه خطاب اولان شو وصیتنامه سنی نقل ایله اکتفا ایدرم:

« نیر ، نیر ! سوکیلی قارده شم ، بیایرمیسك سنی نه قدر سورم ؟ سکا شو سطرلری یازارکن اغلامق ایستیوردم ظن ایدیوردم که بو یاراماز ، سنی پك چوق سون اغا بکك قاچدقدنصکره اونی چوق آرادك . همان هرکیجه اونی بکله دك سوقاقدن کچلردن اونی صورمق ایستدك . هیچ کیمسه بیلمیوردی که قارده شك وطنی ایچون اولمکه کیدیور . خایر قارده شجکم ، بنم ایچون آغلامه ... هیچ بر قطره کوز یاشی دوکدیکینی ایسته مم . روحم هرزمان کلوب سزی زیارت ایده جك ؛ هرروزکار ، بکا سندن سلام کتیره جك . آه یازامیه جغم . کوکل او کوزل خیالکی دوشوندکجه اغلامق ایسته یور . فقط یانمده ایشته ایکی بیك کچه کلاهلی فدائی قارده شلر هپسی نه یازدیغمه باقیور . بن ده اونلره حایقیرمق « ایشته بنم میني میني برهمشیره م وار . بنی راحت براقکز » دیمك ایستیورم .

همشیره جکم ، اکر شهید اولورسه م سکا جزؤ دانمدن بومکتو بی آلوب کتیره جکلر . بونی اوقورکن سوین . آ . اغا بکم شهید ارلمش ، دی ، و آرتق آننه کی ده اوزه . ازکا ارتق « نه تحفسك »

دیمه ، اونی سن محافظه ایت قارده‌شم . غابکلرمه‌ده سویله حقلرینی حلال ایتسونلر . والده‌مه پدرمه هپسنه هپسنه یالوار. بنی عفو ایدرك روحمی شاد ایتمکی اونوتماسینلر . اکر بونلری یاپارسه‌ك سکا بتون کتابلریمی هدیه ایدییورم . هپ‌سنك‌اولسون باقی کلِ اوکوزل کوزلر کدن اوپه‌یمده بکا حقکی حلال‌ایت . »

برده والده‌سنه وارکه دها مفصل ، دها محرق.سلانیکه کیدیورم دیه آلداتدیغنی حکایه‌دن صکره اردویه التحاقنك معناسنی : «بنی سن طوغردك ، بیوتدك . فقط بنی بسلین او بنم اصل آننه‌م ، بیوك‌وپك‌بیوك ننه‌م‌اوبدبخت زواللی‌وطن!.» سوزلریله ایضاح ایدیور. زواللی ممدوح! کندیسنی یقینده‌طانیمش ایدم : محاسن غزته‌سنه قادین امضاسیله یازی‌یازیورمش، محررلرله بر باب مخابره آچمش، کندیسنه کلن جوابلرده اعلان عشق ایدلمکی آیدیرر الفاظ قوللانلمش . بکا بهار بلوطلرندن البیسه یاپدیره‌جقلردیه‌کولیور، کولدوریوردی.شوخ ، شاطر،شاقلابان بر استانبول چوجغی . او عصبی ، او جیلیز چوجق هیچ‌حربه‌می کیده‌بیلیر ، هیچ سلاحمی طاشیه بیلیردی ؟ قانلی کفنلرده‌منظور اولان مادر حریته قارشی الك چلمسز اولانلر بیله کوکره‌مش آرسلان کبی قیام ایتمشلردی .

*
* *

١٤ نیسان بیك حادثهٔ جدیده ایله مشغول اولان افکار ، ینه بردرلو بیلدیزدن آیریله‌میوردی . آرتق یوزده طقسان طقوز حصول مرام مشروعه امین اولنمقله برابر ینه بر آن اول کورلمسی ایسته‌نیلیوردی . صالی کونی حربیه نظارتندن چنبرلی

طاش طریقیله باب عالی وسرکه‌جی‌به طوغری حریت عساکری بتون سوقاقلری اشغال ایتمش ، جاده‌لری تنها طوته‌رق ایاب و ذهابك آرقه سوقاقلردن جریانی تأمین ایلمش ایدی . بونه‌دیمك ایدی ؟ مبعوثانمی کچه‌جك ایدی ؟ یکی قابینه‌می کله‌جکدی ؟ بر حادثهٔ فوق‌العاده‌می وارایدی ؟ کیمسه‌نك آغزندن بر سر آلمق قابل اوله‌میوردی . نهایت ساعت یدی بچغی کچه‌رك طوپلر کورله‌دی . دهان عموم ملتدن همان آن واحدده بر « اوخ ! » نداسی فیرلادی . هرکس یوره‌کنه باصه‌رق تکرار تکرار « اوخ ! » دیور ، بر بار ثقیل دهشتنموندن خلاص اولندیغنه قناعتله متصل اللر چیرپیلیوردی . متعاقباً ساعت سکزی کچه‌رك سلطان محمد رشاد خان خامس حضرتلری کردونه سوارعز و اجلال اوله‌رق دهشتلی ، فقط لطیف و مونس بر آلای والا ایله ، بتون عسکرك، فلاکتدن قورتیلان بتون ملتك ولولهٔ تحمیدات وتقدیرات و تصفیقاتی آره‌سنده، شاهانه، اسکی‌سرایه طوغری کچیورلردی . ییلدیز اوکون تماماً تسایم آلنمش ، امانت فتوایه مراجعت‌ایدن مجلس‌ملی، اعطاقلنان فتوای‌شریف اوزرینه درجهٔ وجوبده اولان کیفیت خلعه قرار ویرمش ، برطرفدن‌عبدالحمید‌مخلوعه تبلیغ معزولیت ، دیکر طرفدن‌شهزادهٔ نیکوخصال محمد رشاد افندی حضرتلرینك بالارث والاستحقاق حائز مقام خلافت وسلطنت اولدقلرینه دائر ابلاغ پیام بشارت ایتمك اوزره ایکی هیئت مبعوثه افراز واعزام ایلمش ایدی .

پادشاه نوجاه حضرتلری، اوته‌دنبری‌پك سودیکی ملتك‌توجهات مخصوصه‌سندن لبریز سرور وشکران اوله‌رق مستعیناً بتوفیقاته تعالی خدمت مقدسه‌یی قبول ودرعهده ایتمشلر و مراسم بیعت

خلافت وسلطنت ایچون اسکی سرایه عزیمت ایتمکده بولنمشلردی ،

ولی عهد سلطنت دولتلو نجابتلو یوسف عزالدین افندی حضرتلری
اوکونك سعد وسروری :

پرده کش صبح وطن شام غریبان اوستنه
شوق مستولی تمام اجزای اکوان اوستنه

بيتنك ماصدق صحيحندن نشان ويره‌جك درجه‌لردن آشيرى ايدى. برطرفدن علاوه شكلنده طاغيديلان فتواى شريفه صورتى ايله مجلس‌ملى قرارنامه‌سى خاتمهٔ دور استبدادى رسماً اعلان ايله برابر آرتق ذهنلردن اوزاقلاشان مظالم جبارانه‌يى صوك دفعه خلاصه ايتمكده بولنيوردى كه بروجه آتى نقل ايله بزده وظيفهٔ مؤرخانه‌يه نهايت ويريرز :

فتواى شريفه

« امام المسلمين اولان زيد بعض مسائل مهمهٔ شرعيه‌يى كتب شرعيه‌دن طى واخراج وكتب مذكوره‌يى منع وخرق و احراق وبيت المالده تبذير واسرافله مسوغ شرعى خلافنده تصرف وبلا سبب شرعى قتل وحبس وتغريب رعيه وسائركو- نه مظالمى اعتياذ ايلدكدن صكره صلاحه رجوع ايتمك اوزره عهد وقسم ايتمش ايكن يميننده حانث اوله‌رق احوال وامور مسلمينى بالكليه مختل قيله‌جق فتنهٔ عظيمه احداثنده اصرار و مقامانه ايقاع ايتمكله منعهٔ مسلمين زيد مزبورك تغلبنى ازاله ايتدكلرنده بلاد اسلاميه‌نك جوانب كثيره‌سندن مزبورى مخلوع طانيدقلرينه دائر اخبار متواليه ورود ايدوب مزبورك بقاسنده ضرر محقق وزوالنده صلاح ملحوظ اولمغين زيد مزبوره امامت وسلطنتن فراغت تكليف ايتمك ويا خلع ايلمك صورتلرندن هانكيسى ار-

باب حل وعقد واولیای امور طرفندن ارجح کوریلورسه اجرا-
سی واجب اولورمی .

الجواب — اولور . کتبه الفقیر السید محمد ضیاء الدین
عفی عنه

مجلس ملی فرارنامه‌سیدر

« ١٣٢٧ سنه‌سی ربیع الاخرینك یدنجی و ١٣٢٥ سنه‌سی نیسانك ١٤ نجی صالی کونی ساعت التی بچقده اعیان ومبعو-ثاندن مرکباً مجلس عمومیٔ ملی حالنده اجتماع ایدن هیئتده او-قونان وزیری شیخ الاسلام محمد ضیاءالدین افندی امضاسیله ممضی بولنان فتوای شریفه مندرج شقیندن خلع جهتی رجحان مدلل ایله بالاتفاق ترجیح وقبول اولنه‌رق سلطان عبدالحمید خان ثانی خلافت اسلامیه وسلطنت عثمانیه‌دن اسقاط و ولی عهد مشروع محمد رشاد افندی حضرتلری سلطان محمد خان خامس عنوانیله مقام خلافت وسلطنته اصعاد واجلاس ایدلمشدر . »

اعتذار

اثرك طبعنده التزام ایدیلن سرعته منضم برطاقم اسباب مانعهٔ سائره طولاییسیله آزچوق سهو ترتیب وقوع بولدیغی کورلمش ، مع مافیه قرینهٔ سیاق و سیاق ، ایله اکلاشیله‌جق شیلر اولدیغندن آیرجه برخطا وصواب جدولی علاوه‌سندن صرف نظر ایدلمشدر . بنه مستعجلیت سابقه‌سیله برطاقم رسملر الهچه‌میه‌وك ویاتشدیریله‌میه‌رك نقصان قالمش ایسه‌ده تحقیقات ومحاکمات جاریه ختام بولدقدن صکره حرکت آرجاعیه‌نك کافهٔ سرائرو-نیاتنی جامع اواق اوزره ذیلاً نشری مقرر جلدتالیده جبر نقصان ایدلمك مقرردر .